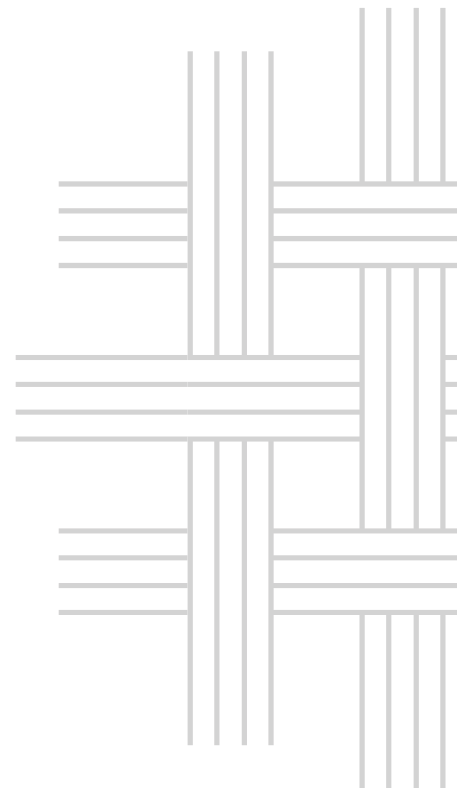

Høgskolen
i Innlandet

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Kristine Blekastad Sagheim

Delingsøkonomi i perifere regioner

En studie av hvordan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer kan påvirke utbredelsen av delingsøkonomi, og hvilken betydning delingsøkonomi kan ha for framtidig næringsutvikling i perifere regioner

Ph.d. i innovasjon i tjenesteyting i offentlig og privat sektor (INTOP)
2023

Kristine Blekastad Sagheim

Delingsøkonomi i perifere regioner

En studie av hvordan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer kan påvirke utbredelsen av delingsøkonomi, og hvilken betydning delingsøkonomi kan ha for framtidig næringsutvikling i perifere regioner

Ph.d.-avhandling

2023

Handelshøgskolen Innlandet – Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Trykk: Flisa Trykkeri A/S

Utgivelsessted: Elverum

© Kristine Blekastad Sagheim (2023)

Det må ikke kopieres fra publikasjonen i strid med Åndsverkloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med Kopinor.

Ph.d.-avhandlinger i innovasjon i tjenester i offentlig og privat sektor nr. 30.

ISBN trykt utgave: 978-82-8380-459-1

ISBN digital utgave: 978-82-8380-460-7

ISSN trykt utgave: 2535-6151

ISSN digital utgave: 2535-6143

Sammendrag

Delingsøkonomi er et fenomen som har vokst fram som følge av økt digitalisering og framveksten av digitale plattformer. I dag er vi i en situasjon der digitale plattformer bidrar til å skape en ny form for økonomisk organisering. På den ene siden kan plattformene utfordre eksisterende næringer og praksiser, men på den andre siden også skape nye muligheter for regioner og næringer. Forskere innen økonomisk geografi og regionale studier har, fram til nylig, vært lite opptatt av framveksten av digitale plattformer og delingsøkonomi, og hvilke konsekvenser digitale plattformer kan ha for regional utvikling. Det er for eksempel gitt lite oppmerksomhet mot om plattformer skaper nye – eller reetablerer eksisterende – romlige mønstre i og mellom regioner. Videre har delingsøkonomi blitt mye studert i sentrale byregioner, men vi har begrenset kunnskap om hvilken betydning delingsøkonomi kan ha for næringsutvikling i perifere regioner. Formålet med avhandlingen er derfor å bidra med kunnskap til fagfeltet økonomisk geografi, ved å bruke delingsøkonomi som empirisk fenomen for å forstå hvilken rolle digitale plattformer har for ny utvikling i perifere regioner. Teoretisk er avhandlingen forankret i litteraturen om økonomisk geografi, herunder evolusjonær økonomisk geografi, regionale innovasjonssystemer og ny utvikling. Empirisk studeres dette i reiselivsnæringen i perifere regioner i Innlandet fylke i Norge, hvor delingsøkonomien er i ferd med å slå rot som en eksogen impuls. Avhandlingen stiller to forskningsspørsmål: 1) Hvordan kan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer hemme eller fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner? 2) På hvilken måte kan delingsøkonomi påvirke framtidig utvikling i perifere regioner?

Avhandlingen er basert på kvalitative studier, og består av tre publiserte artikler, i tillegg til denne kapp. Resultatene viser at utbredelsen av delingsøkonomi påvirkes av diskursive faktorer, ved at hvordan fenomenet fremstilles og beskrives blant aktører i det regionale innovasjonssystemet, bidrar til å hemme eller fremme utbredelsen av fenomenet. Positive narrativer kan derfor fremme utbredelse av delingsøkonomi, og motsatt kan negative narrativer hemme utbredelsen. Videre viser avhandlingen at materielle faktorer har innflytelse på utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner ved at enkelte materielle faktorer, som digital infrastruktur og internettforbindelse, må være til stede for at det skal være grobunn for noe nytt. Avhandlingen viser også at mangel på legitimitet («delegitimation»), som er en institusjonell faktor, kan hemme utbredelse av delingsøkonomi. I avhandlingen argumenteres det for at på hvilken måte delingsøkonomi kan påvirke ny utvikling i perifere regioner, avhenger av om det er de hemmende eller fremmende faktorene som dominerer i regionen. Hvis det er de hemmende faktorene som dominerer, kan delingsøkonomien trolig kun skape inkrementelle endringer i regionen og reiselivsnæringen, noe som vil bidra til stiforlengelse. På den andre siden kan en dominans av fremmende faktorer, gjøre at delingsøkonomien blir mer utbredt, og man kan få ulike former for ny utvikling i reiselivsnæringen.

Abstract

The sharing economy is a phenomenon that has emerged as a result of the ongoing technology development, often framed as digitalisation and development of digital platforms. Digital platforms create a new and radical form of economic organisation which has potential to challenge existing industries and practices, but also to create new opportunities for regions and industries. There has been a lack of interest from scholars within the field of economic geography and regional studies in tackling the emerging phenomenon of digital platforms and sharing economy, its practices and its consequences in terms of reproducing existing economic and spatial patterns within regions or creating totally new paths. Moreover, the literature on sharing economy has a bias towards metropolitan regions, and there is less knowledge on the sharing economy in peripheral regions. Thus, the purpose of this thesis is to inform the literature of economic geography by studying the sharing economy as an empirical phenomenon, aiming to increase our understanding about the role digital platforms have for new path development in peripheral regions. Theoretically, the thesis is positioned in the literature on economic geography, including evolutionary economic geography, regional innovation systems and new path development. Empirically, this is researched within the tourism industry in peripheral regions of Innlandet County in Norway, where the sharing economy is treated as an exogenous impulse. The following research questions are raised: 1) How can discursive, material and institutional factors constrain or promote the development of the sharing economy in peripheral regions? 2) How can the sharing economy influence the emergence of new path development in peripheral regions?

The thesis is based on qualitative methods and consists of three published articles and this introductory chapter (kappe). The results show that discursive factors can influence the development of the sharing economy; The social process of dialogue between actors influence the way the sharing economy is portrayed and described among actors within the regional innovation system. Positive narratives of the phenomenon can promote further development of the sharing economy and hence, contribute to the emergence of a renewed path. Furthermore, material factors can influence the development of sharing economy in peripheral regions. Material factors, such as digital infrastructure, grid, and internet connection, must be present. Moreover, delegitimation (institutional factor) can inhibit the development of the sharing economy. The thesis also discusses what role the sharing economy can have in new path development in peripheral regions, depending on whether inhibiting or promoting factors are dominating. A dominance of inhibiting factors means that the SE only has potential to create incremental changes in the region and in the tourism industry, and hence, create a path extension type of development. Conversely, a dominance of promoting factors can lead to an increased development of the sharing economy, and different kinds of new path development in the tourism industry.

Forord

Kort tid etter jeg startet arbeidet med denne avhandlingen, lagde jeg ei avkrysningsliste over alt som skulle gjøres i løpet av de neste årene. Det var kurs som skulle tas, datainnsamlinger skulle gjennomføres, flere artikler skulle skrives, sendes inn, revideres og helst publiseres ... Lista ble lang, og dagen jeg skulle være ferdig med avhandlingen virket som en fjern drøm. Fire år senere er alle boksene på lista krysset ut, og det er kun disputas som gjenstår. Jeg må innrømme at det føles ganske surrealistisk å sitte rett ved siden av målstreken og skrive dette forordet.

Å skrive en doktoravhandling kan tilsi å jobbe dag og natt, helger og ferier – eller det kan innebære å møte opp klokka 08 og gå hjem klokka 16. Jeg bestemte meg tidlig for å velge den sistnevnte veien til mål. Jeg har derfor brukt kveldene, helgene og feriene til å koble av med aktiviteter og mennesker som gir meg energi og glede – selv om arbeidet med avhandlingen riktig nok har pågått nesten døgnet rundt det siste halvåret. Når jeg ser tilbake på disse årene er jeg likevel stolt over at jeg stort sett har klart å bevare denne balansen mellom jobb og fritid, og det er nok også en viktig årsak til at jeg kommer i mål.

Denne avhandlingen har delvis blitt til under en pandemi, noe som naturligvis har satt sitt preg på arbeidet. Intervjuer har i stor grad blitt gjennomført digitalt, og kurs, konferanser og lengre utenlandsopphold har blitt byttet ut med lange perioder med hjemmekontor. Det kunne derfor blitt en ensom prosess å skrive denne avhandlingen, men så er jeg så heldig at jeg er omgitt av en flokk med gode støttespillere som vil meg vel. Dere fortjener en stor takk.

Først og fremst ønsker jeg å takke de dyktige veilederne mine, Monica A. Breiby og Trond Nilsen, for fantastisk veiledning. Dere har utfyllt hverandre med ulike perspektiver og innfallsvinkler, og jeg opplever at vi har blitt et solid team. Monica, du har veiledet meg fra dag én. Du har en utrolig evne til å ha overblikk og til å se sammenhenger, og dine tilbakemeldinger er alltid svært grundige og godt gjennomtenkt. Tusen takk for alt du har gjort for meg og for hvordan du har veiledet meg. Teamet ble enda sterkere da vi høsten 2019 fikk Trond med på laget. Jeg er så takknemlig for at du tok initiativ og engasjerte deg i temaet for avhandlingen min. Jeg har satt stor pris på at du bestandig har tid til en prat, og det er beundringsverdig hvor raskt du kommer med forslag til en løsning når jeg har en utfordring. Tusen takk for måten du har stilt opp for meg og for alt du har lært meg i løpet av disse årene.

Tusen takk til Høgskolen i Innlandet og til alle ved INTOP. Det har vært fint å være en del av dette miljøet. Spesielt takknemlig er jeg for vennskapene som disse årene har gitt meg. Det har betydd mye å ha noen støttespillere som alltid har forstått den (til tider krevende) prosessen jeg har vært i. Marie Rønshaugen, som de to eneste gudbrandsdølene på kontoret fant vi tonen fra første dag. Jeg er så utrolig glad for at det var deg jeg delte kontor med den første tiden, og for hvordan vi har stått sammen i opp- og nedturer og løst hverandres utfordringer. Kjersti Isaksen, jeg er veldig takknemlig for alt vi har delt

og for måten vi har støttet hverandre de siste årene. Det har betydd så mye. Merethe Lurfald, tusen takk for god støtte, og for at du leste gjennom deler av avhandlingen min og ga meg konstruktive tilbakemeldinger på tekst og innhold. Victoria Rustad Bjerke, tusen takk for alle hyggelige samtaler og for all støtte du har gitt meg underveis. Til dere fire, men også til de andre stipendiatene ved INTOP: Jeg heier på dere!

Avhandlingen er en del av forskningsprosjektet CreaTur¹. Takk til alle i prosjektet for diskusjoner, samlinger og for et faglig fellesskap. Takk også til alle informantene som har stilt opp til intervjuer og som velvillig har delt av sin tid med meg. Jeg ønsker også å takke Jan Ole Rypestøl ved Universitetet i Agder for at du kommenterte på sluttseminaret mitt. Dine tilbakemeldinger var veldig nyttige for det avsluttende arbeidet med avhandlingen.

Til slutt en takk til mine nærmeste. Tusen takk til mor og far for de dere er, for alt dere har lært meg, og for at dere alltid har tro på at jeg får til det jeg gjør. Dere er aller best! Jeg vil også takke øvrig familie og venner. Selv om jeg ikke har delt så mye fra arbeidshverdagen de siste årene, har dere likevel vært til god støtte for meg. Jeg er heldig som har dere.

Til slutt – en stor takk til verdens beste Håvard. Tusen takk for all tålmodighet og forståelse. Jeg beundrer din evne og vilje til å sette deg inn i hva jeg driver med, og hvordan du har prøvd å forstå og finne løsninger når jeg har stått fast, vært fortvilet og kjent på manglende motivasjon. Dine støttende meldinger som at «et lite kakestykke om dagen, så har du spist opp kaka til slutt» har gitt meg troen på at jeg en dag vil komme i mål. Og du hadde helt rett. Nå gleder jeg meg til å fortsette livet sammen med deg – og med vår lille Marie, som ble født på tampen av stipendiatperioden og som derfor ga meg et snaut års avbrekk i innspurten. Kjære vesle, fine Marie, tusen takk for at du har lært meg hva som virkelig betyr noe her i livet. Nå gleder jeg meg til å forske videre på verden sammen med deg.

En av mine informanter uttalte at «hvis du kan gjøre verden litt klokere, så skal jeg bidra til det». Håper med dette at jeg har bidratt til å gjøre verden vi lever i, nettopp *litt* klokere.

God lesing!

Lillehammer, september 2023

Kristine Blekastad Sagheim

¹ CreaTur står for «Delingsøkonomi, digital tjenesteinnovasjon og regional omstilling i Innlandet: En potensialanalyse for besøkssektoren og kreative næringer». Prosjektet er finansiert av Regionale Forskningsfond Innlandet, og gjennomført i perioden 2019–2022 av forskere fra Østlandsforskning ved Høgskolen i Innlandet, i samarbeid med Transportøkonomisk Institutt og Samfunns- og Næringslivsforskning AS.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	i
Abstract	ii
Forord.....	iii
Innholdsfortegnelse	v
1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn	1
1.1.1 Økonomisk geografi, innovasjon og digitale plattformer	3
1.1.2 Ny stiuutvikling og faktorer som kan påvirke ny stiuutvikling	4
1.1.3 Delingsøkonomi som disruptiv innovasjon i perifere regioner.....	6
1.2 Formål, forskningsspørsmål og analytisk rammeverk.....	8
1.3 Avhandlingens struktur.....	10
2 Teoretisk rammeverk og kunnskapsgrunnlag	11
2.1 Økonomisk geografi som disiplin.....	11
2.1.1 Evolusjonær økonomisk geografi.....	12
2.1.2 Regionale innovasjonssystemer	13
2.2 Perifere regioner og innovasjon i perifere regioner.....	18
2.2.1 Perifere regioner.....	18
2.2.2 Innovasjon og ulike former for nærhet i perifere regioner.....	23
2.3 Ny stiuutvikling	25
2.3.1 Faktorer som påvirker ny stiuutvikling.....	28
2.4 Delingsøkonomi.....	34
2.4.1 Bakgrunnen for delingsøkonomien	35
2.4.2 Definisjon av delingsøkonomi	36
2.4.3 Delingsøkonomi som disruptiv innovasjon i perifere reiselivsregioner.....	38
2.4.4 Delingsøkonomi i en norsk kontekst.....	40
2.5 Oppsummering av det teoretiske rammeverket.....	40
3 Den empiriske konteksten for avhandlingen.....	43
3.1 Innlandet fylke og perifere regioner i Innlandet.....	43
3.2 Reiselivsnæringen i Innlandet	46
3.3 Delingsøkonomi i Innlandet	49
4 Vitenskapsfilosofi og metode.....	51
4.1 Vitenskapsfilosofisk refleksjon	51

4.1.1	Kritisk realisme	53
4.2	Metode	56
4.2.1	Datainnsamling.....	57
4.2.2	Analyse av dataene.....	67
4.2.3	Forskningens kvalitet og troverdighet.....	70
5	Artiklene i avhandlingen.....	79
5.1	Artikkel 1	79
5.2	Artikkel 2.....	81
5.3	Artikkel 3.....	83
6	Bidrag, implikasjoner og videre forskning.....	87
6.1	Hvordan kan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer hemme eller fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner?.....	87
6.1.1	Språket som en diskursiv faktor.....	87
6.1.2	Digital infrastruktur som en materiell faktor	90
6.1.3	Legitimitet som en institusjonell faktor	93
6.2	På hvilken måte kan delingsøkonomi påvirke framtidig stutvikling i perifere regioner?	98
6.2.1	Delingsøkonomi som eksogen impuls i perifere regioner.....	98
6.2.2	Delingsøkonomi og ny stutvikling i perifere regioner	99
6.2.3	Et kritisk blikk på perspektivene EEG og RIS i studier av delingsøkonomi ...	103
6.3	Oppsummering av avhandlingens bidrag og teoretiske implikasjoner.....	106
6.4	Praktiske implikasjoner	109
6.5	Begrensninger ved studien.....	110
6.6	Videre forskning	111
	Litteraturliste	113
	Vedlegg	139

Figur- og tabelliste

Figur 1 Det analytiske rammeverket i avhandlingen.....	9
Figur 2 Aktørene og dynamikken i et RIS.	15
Figur 3 Kausalitet i kritisk realisme.	54
Figur 4 De skraverte områdene viser i hvilke kommuner informantene holder til.	60
Figur 5 Delingsøkonomi og ny stutvikling i perifere regioner	100
Tabell 1 Ulike former for ny stutvikling.	26
Tabell 2 Eksempler på definisjoner av delingsøkonomi	37
Tabell 3 Oversikt over artiklenes tittel, problemstilling, og metode.....	58
Tabell 4 Oversikt over dokumentene som ble studert i artikkel 1	62
Tabell 5 Tematisk analyse i artikkel 1, 2 og 3	69

Avhandlingens artikler

- Artikkel 1** Sagheim, K. B., & Nilsen, T. (2021). Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 75(3), 127-141. <https://www.doi.org/10.1080/00291951.2021.1918759>
- Artikkel 2** Sagheim, K. B. (2021). Digitalisering i små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner. *Magma - Tidsskrift for økonomi og ledelse*, 6, 117-124. <https://nye.econa.no/faglig-oppdatering/medlemsbladet-magma/6-2021/digitalisering-i-sma-og-mellomstore-reiselivsbedrifter-i-rurale-regioner/>
- Artikkel 3** Sagheim, K. B. (2022). The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism. *Tourism Geographies*, 25(4), 1186-1203. <https://www.doi.org/10.1080/14616688.2022.2109207>

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Samfunnsmessige drivkrefter som globalisering, økonomiske kriser, klimaendringer og økende grad av digitalisering utfordrer i dag regioner og næringer (Asheim et al., 2019). Dette skaper en situasjon hvor utviklingsmulighetene i en region avhenger av i hvilken grad regionen er i stand til å utnytte endogene og eksogene impulser på en god måte og på den måten skape nye økonomiske muligheter. Parallelt til dette er vi vitne til økende ulikheter mellom regioner: Geografisk sentrale regioner med høy befolkningstetthet, stor variasjon i kunnskapsbaser, et stort mangfold av aktører og sterke kompetansemiljøer har fundamentalt annerledes forutsetninger for innovasjon og utvikling enn perifere regioner som ofte preges av demografiske utfordringer som fraflytning og fødselsunderskudd, lavt aktørmangfold, lav innovasjonsevne, lav deltakelse i nettverk og lange reiseavstander til større befolkningsentra (Doloreux et al., 2023; Eder & Trippl, 2019; Glückler et al., 2023). Det kan derfor være store variasjoner mellom regioners innovasjonskapasitet (Fitjar & Rodríguez-Pose, 2011a, 2011b; Isaksen & Trippl, 2016b). Som følge av disse ulikhetene har for eksempel innovasjon og nyskaping lenge blitt beskrevet som noe som har vært forbeholdt byregionene (Glückler et al., 2023). Denne regionale ubalansen skaper en ulikhet når det gjelder hvilke muligheter mennesker og bedrifter opplever over tid, og hvilke muligheter næringslivet har til å fornye og omstille seg.

Balanse mellom regioner er gunstig for utjevning, bosetting og næringsutvikling, og derfor trenger Norge både sterke periferier og sentrum (NOU 2020:12). I Norge har imidlertid sentralisering av befolkningen vært et tydelig utviklingstrekk i tiden etter andre verdenskrig. Denne utviklingen ser ut til å fortsette, og distriktene er i ferd med å avfolkes (Leknes, 2020). For å motvirke konsekvensene av en ytterligere sentralisering, må infrastruktur, investeringer og ressurser skapes og fordeles utover hele landet. I 2023 er vi i en situasjon der de regionale utviklingsmidlene som fordeles til virkemiddelapparatet, begrenses, og der forskningstildelingene sentraliseres til de største universitetene, som er lokalisert i de mest befolkningsrike byene. De naturressursbaserte næringene som tradisjonelt har holdt liv i utkantene, som for eksempel reiselivsnæringen, er under omstrukturering, og konkurrerer med næringer som har høyere betalingsvilje, og som kan tilby helårige arbeidsplasser. I denne konteksten er det rimelig å spørre hvilken posisjon og rolle perifere regioner griper og tildeles

En av drivkreftene som har potensial til å redusere noen av forskjellene mellom periferi og sentrum, er framveksten av internett og digitalisering. Ideen til en av «globalistene», forfatteren Thomas Friedman, var at økende handel mellom stater, deltakelse i nettverk og bruk av internett og digitale verktøy skulle oppheve fordelene av geografisk nærhet. Det ble derfor tidlig spådd at digitalisering, som handler om utvikling og bruk av digitale verktøy, kan ha potensial til å utjevne forskjeller mellom ulike typer regioner (Gillespie et al., 1994). Digitale verktøy la, ifølge Friedman (2005), til rette for strømlinjeformet læring og kunnskapsutveksling, og dette eliminerte (i teorien) geografisk avstand som et hinder når man befant seg langt unna mottakeren av informasjon. Kompetansearbeidsplasser i byen og landlig bosetting kunne derfor kombineres. Det ble hevdet at «The world is flat» (Friedman, 2005). Denne påstanden er imidlertid både teoretisk og empirisk tilbakevist flere ganger innen økonomisk geografi (f.eks. Rodríguez-Pose & Crescenzi, 2008). Selv om Friedmans idé er trukket i tvil av forskningslitteraturen, står verden overfor et nytt fenomen, som vokser ut av den digitale utviklingen, og som har potensial til å redusere betydningen av geografisk beliggenhet, og til å erstatte transaksjoner som fysiske møter med digitale plattformer – nemlig delingsøkonomi. Avhandlingens empiriske utgangspunkt er å undersøke utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner.

Det var digitalisering og framveksten av digitale plattformer som gjorde at delingsøkonomi så dagens lys rundt år 2008.² «Det har vi da gjort i alle år», svarte min 95 år gamle bestemor da jeg forklarte henne hva delingsøkonomi handler om. Hun har helt rett. Til tross for at deling har vært den naturlige formen for økonomisk atferd i flere tusen år (Price, 1975, s. 12), ved at vi alltid har delt med familien og andre bekjente i nærmiljøet (Belk, 2014; Pouri & Hilty, 2021), betegnes delingsøkonomi som en innovasjon der digitale plattformer gjør det mulig å dele med fremmede og på tvers av grupper og geografiske avstander (Belezas & Daniel, 2023; Frenken & Schor, 2017; Kenney & Zysman, 2016; Martin, 2016; Pouri & Hilty, 2021). Delingsøkonomi handler om at digitale plattformer tilrettelegger for at «forbrukere (eller bedrifter) kan gi hverandre midlertidig tilgang til sine underutnyttede fysiske eiendeler («ledig kapasitet»), mot penger» (oversatt fra Meelen & Frenken, 2015). Denne «moderne» forståelsen av delingsøkonomi skiller seg altså fra den mer tradisjonsrike forståelsen av deling, ved at vi deler med *fremmede* via *digitale plattformer*, og at det kan være *penger* involvert i transaksjonen (Meelen & Frenken, 2015).

² Airbnb, som er en av de første digitale delingsplattformene, ble stiftet i 2008.

1.1.1 Økonomisk geografi, innovasjon og digitale plattformer

Som fagfelt handler økonomisk geografi om å forstå hvorfor økonomisk aktivitet fordeler seg på ulike måter på ulike steder (Boschma & Frenken, 2011). Denne litteraturen ble i stor grad utviklet før framveksten av digitale plattformer. Ideene bak de etablerte teoretiske konseptene utfordres derfor av egenskapene som digitale plattformer innehar (Hassink et al., 2023). Forskere innen økonomisk geografi har i noen grad sett på digitalisering de siste årene. De har for eksempel sett på hvordan digitalisering kan føre til justeringer og tilpasninger av ulike typer ressurser (f.eks. Isaksen, Langemyr Eriksen, et al., 2020; Isaksen & Rypestøl, 2022; Isaksen, Trippel, et al., 2020; Kyllingstad et al., 2021), men det er i liten grad undersøkt hvilke (positive og negative) konsekvenser digitale plattformer kan ha for regional utvikling. Det er for eksempel sett lite på om plattformer skaper nye – eller reetablerer eksisterende – romlige mønstre i og mellom regioner, på hvordan maktforhold i regioner endres, og hvilke effekter dette har for næringsliv, arbeidsliv og samfunn, og på hvordan teoretiske konsepter innen økonomisk geografi utfordres av framveksten av digitale plattformer (Hassink et al., 2023; Kenney & Zysman, 2020).

Innenfor økonomisk geografi er det to hovedstrømmer av litteratur jeg ønsker å vie oppmerksomhet i avhandlingen. Den første er evolusjonær økonomisk geografi (EEG³). EEG ønsker å forklare hvordan regioner og næringer transformeres over tid gjennom endogen drevne og evolusjonære prosesser (Boschma & Frenken, 2006). Denne litteraturen er basert på at regioner har ulik innovasjonskapasitet fordi de påvirkes av forskjellige historiske mønstre og hendelser, og fordi tidligere hendelser i en region påvirker framtidig utvikling gjennom teorien om stivhengighet (Boschma & Frenken, 2006, 2011). Utviklingen av nye næringer sees dermed på som en inkrementell, endogen, teknologidrevet og bedriftsledet prosess, der nye næringer vokser fram fra eksisterende næringer som bruker lignende teknologi. Nyere studier vektlegger også relatert variasjon, hvor grad av relatert variasjon i ferdigheter og kompetanse kan gi ulike utfall innad i og mellom bedrifter, og mellom sektorer, for arbeidsmobilitet, samarbeid og innovasjon (Fitjar & Timmermans, 2017, 2019).

En annen sentral litteraturstrøm er litteraturen om regionale innovasjonssystemer (RIS), som baserer seg på ideen om at den regionale konteksten har stor betydning for bedriftenes evne til å innovere. Et RIS omfattes av alle økonomiske, sosiale og institusjonelle faktorer som til sammen bidrar til en regions innovasjonskapasitet (Asheim et al., 2016). Rammeverket brukes

³ EEG er den engelske forkortelsen for «evolutionary economic geography».

både til å forstå hvorfor regioner har ulik innovasjonsevne, og som et verktøy for å støtte og initiere innovasjonsaktivitet i ulike kontekster (Asheim, 2018; Asheim & Gertler, 2005; Asheim et al., 2016). Et RIS består av to ulike subsystemer, nemlig et kunnskapsutviklende delsystem (universiteter, forskningsinstitutter og andre organisasjoner som genererer kunnskap) og et kunnskapsutnyttende delsystem (bedrifter og deres nettverk, klynger og næringer) (Cooke et al., 1998). Det ideelle er at det foregår en kontinuerlig kunnskapsutveksling mellom disse systemene (Tödtling & Trippl, 2005). Det vektlegges også at institusjonelle faktorer som lover, reguleringer og normer påvirker innovasjonsaktiviteten i en region, og at myndighetene har en viktig rolle for næringsutvikling gjennom utforming av retningslinjer, politikk og støtteordninger (Asheim & Isaksen, 2002; Tödtling & Trippl, 2005). I likhet med litteraturen om RIS har jeg en systemforståelse av innovasjon, ved at jeg ser innovasjon som et resultat av langvarige og komplekse prosesser hvor flere aktører er involvert, og hvor bedrifter må samhandle med andre aktører for å tilegne seg, utvikle og utveksle kunnskap, informasjon og andre ressurser (Edquist, 1997).

1.1.2 Ny stiutvikling og faktorer som kan påvirke ny stiutvikling

«Ny stiutvikling⁴» («new path development») er et sentralt begrep innen EEG og RIS, og også for denne avhandlingen. Ny stiutvikling handler om at det skjer en viss grad av fornyelse, endring eller omstilling i en næring (Grillitsch et al., 2018; Hassink et al., 2019). Det vil si at begrepet både rommer utvikling av helt nye næringer, og endringer som skjer i eksisterende næringer. Men hva er det som påvirker hvordan en næring eller et fenomen utvikles? Både EEG og RIS vektlegger i stor grad endogene forhold for å forklare ny stiutvikling, men nyere forskning viser at også andre forhold har betydning. I det følgende snevrer jeg fokuset inn på de tre faktorene som denne avhandlingen omhandler, og som analysen av artiklene som inngår i avhandlingen, er basert på. Den første faktoren er *diskurser*, og hvordan narrativer kan ha en innvirkning på regional utvikling. Diskurser handler om hvordan vi snakker og skriver om verden. Det vil si at en diskurs kan strukturere oppfatningene og handlingene til en gruppe aktører. For at det skal eksistere en diskurs, må innholdet repeteres av en viss mengde mennesker slik at det skapes et mønster (Rose, 2001; Skrede, 2017). Videre kan narrativer brukes for å sortere disse oppfatningene som fremmes av en aktør eller en gruppe av aktører som befinner seg innenfor en bestemt diskurs (Roe, 1991; Swift, 1996). Dersom et narrativ

⁴ I denne avhandlingen forstås stiutvikling som næringsutvikling. For språklig variasjon brukes disse begrepene derfor om hverandre, selv om det riktig nok pågår diskusjoner om det faktisk er det samme. «Utviklingsbaner» er for øvrig et annet begrep som også brukes for ulike former for stiutvikling.

gjentas mange nok ganger av mange nok aktører, kan den feste seg som en «sannhet» (Neumann, 2001; Skrede, 2017). På den måten kan aktørers beskrivelser og omtaler av et fenomen eller en næring påvirke hvordan fenomenet vokser fram, gjennom at aktører opplever det dominerende narrativet som sannhet. For at et fenomen eller en næring skal vokse fram, har det derfor stor betydning at det omgis av positive narrativer (Fløysand, Njøs, et al., 2016). Så hvordan omtales egentlig delingsøkonomien, og hva har slike omtaler å bety for den videre utbredelsen av fenomenet? Dette er spørsmål jeg ønsker å finne svar på i denne avhandlingen. Til tross for at det er gjennomført noen studier av hvordan stuetvikling kan relateres til diskursive prosesser de senere årene, for eksempel innen utbredelsen av «grønne» næringer, utvikling av klynger eller studier av utenlandske investeringer i regioner (f.eks. Fløysand & Jakobsen, 2007; Fløysand, Njøs, et al., 2016; Iammarino & McCann, 2013; Nilsen & Njøs, 2022), er dette et tema vi fremdeles har begrenset med kunnskap om.

Den andre faktoren som undersøkes i avhandlingen, er *materialitet*. Materialitet handler om at visse grunnleggende faktorer må være til stede for at det skal være grobunn for å etablere noe nytt i en region. Utvikling er dermed basert på at visse materielle faktorer er til stede i en region (Gibson, 2015; Hudson, 2004). Det vil si at dersom den fysiske infrastrukturen som et fenomen eller næring trenger, ikke er til stede, vil ikke fenomenet kunne utvikles videre (Asheim et al., 2019). Slike materielle faktorer kan skapes med intensjon, for eksempel av myndighetene, og kan være investeringer i infrastruktur (som veiforbindelse eller energitilførsel), universiteter eller forskningsinstitutter. Tilgang til infrastruktur som gir mulighet for bruk av internett er en materiell faktor som er viktig for digitalisering (Isaksen & Rypestøl, 2022), og også for utbredelse av delingsøkonomi (Acquier et al., 2017). Som fagfelt har økonomisk geografi gitt lite eksplisitt oppmerksomhet mot betydningen av at materielle faktorer er til stede i en region (Gibson, 2015).

Både litteraturen om EEG og RIS vektlegger at *institusjoner* kan spille en rolle for regional utvikling. Institusjoner er med andre ord den tredje faktoren som undersøkes i avhandlingen. Institusjoner nedfelles enten i formelle lover, regler og reguleringer, eller i uformelle normer, kulturer og tradisjoner. Slike institusjoner styrer menneskers atferd (North, 1990) og setter rammene for næringer, og dermed for utbredelsen av innovasjoner. Legitimitet er en institusjonell faktor (Scott, 2008) som har fått økende oppmerksomhet i studier av ny stuetvikling de siste årene (f.eks. Binz & Gong, 2021; Heiberg et al., 2020; Jolly & Hansen, 2022; MacKinnon et al., 2021; Nilsen & Njøs, 2022). Legitimitet dreier seg om hvordan sosiale objekter som mennesker, organisasjoner og politiske systemer forankres, og i økende grad blir

tatt for gitt, i en gitt kontekst (Gong et al., 2022). Legitimitet beskrives som nødvendig for bedrifters overlevelse og suksess (Brown, 2012; Suchman, 1995) og som viktig for ny stiuvtvikling (Binz, Truffer, et al., 2016). Fram til nå har man i studier av legitimitet vært mest opptatt av vellykkede stiuvtvklingsprosesser, men hva skjer dersom en ny næring eller et nytt fenomen ikke oppnår legitimitet? Nylig har noen få studier også undersøkt hva det betyr å ikke ha legitimitet og hvordan tap av legitimitet kan påvirke stiuvtvklingsprosesser (f.eks. Binz & Gong, 2021; Jolly & Hansen, 2022; Nilsen & Njøs, 2022), men vi trenger fremdeles mer kunnskap om hva det er som gjør at noen fenomener og næringer *ikke* vokser fram, og hvilken rolle *mangel på legitimitet* («delegitimation») har i denne sammenhengen.

Som vi til nå har sett, er det flere ulike faktorer og forhold som kan spille inn på ny stiuvtvikling. Gjennomgangen ovenfor viser også at det er en del vi ikke vet om disse faktorene, som hvordan bruk av språket kan påvirke framveksten av nye næringer (diskursive faktorer), hvilken betydning materielle faktorer har for stiuvtvikling, og hvordan legitimitet, og spesielt mangel på legitimitet, påvirker utviklingen av stier (institusjonelle faktorer). Ved å bidra med kunnskap i skjæringsfeltet mellom økonomisk geografi og digitale plattformer (Hassink et al., 2023; Kenney & Zysman, 2020), gjennom å forstå hvilken rolle utbredelse av delingsøkonomi har for framtidig næringsutvikling i perifere regioner, har denne avhandlingen som målsetting å bidra til å fylle disse tre kunnskapshullene.

1.1.3 Delingsøkonomi som disruptiv innovasjon i perifere regioner

Delingsøkonomi har vokst fram som følge av økt digitalisering og framveksten av digitale plattformer (Pouri & Hilty, 2021). Digitale plattformer beskrives derfor som selve hjertet i delingsøkonomien (Sutherland & Jarrahi, 2018). Plattformene, som oftest er en app på mobiltelefonen, er en teknisk løsning som tilrettelegger for interaksjon mellom tilbydere og kunder på internett. Disse plattformene har bidratt til å omorganisere geografien for hvordan økonomisk aktivitet foregår, ved at digitale plattformer har blitt utgangspunkt for en økende mengde økonomisk aktivitet (Kenney & Zysman, 2020). At vi kan formidle sosiale interaksjoner og økonomiske transaksjoner på internett, skaper i dag nye muligheter for hvor og hvordan vi arbeider, og for hvordan vi forholder oss til hverandre (Kenney & Zysman, 2016; Saebi, 2016). Disse digitale plattformene utfordrer etablerte rutiner og praksiser for verdiskaping og interaksjon, og det sies derfor at de kan forandre samfunnet på en grunnleggende måte (Haefner & Sternberg, 2020; Kenney & Zysman, 2020). Vi har de siste årene sett eksempler på hvordan delingsøkonomien skaper nye måter å organisere overnatting og transport på, som for eksempel hvordan Airbnb har utfordret det tradisjonelle

overnattingsmarkedet. Delingsøkonomien har derfor noen kjennetegn som gjør at den kan sidestilles med innovasjoner som er disruptive. Det vil si at mindre og ofte nyetablerte bedrifter lykkes med å utfordre etablerte bedrifter med produkter som er billigere og mer praktiske i bruk (Christensen, 1997), og hvordan markedet endres som følge av introduksjonen av en slik innovasjon (Govindarajan & Kopalle, 2006).

Hvordan innovasjoner vokser fram i ulike regionale kontekster, har vært et sentralt tema i økonomisk geografi i lang tid. På grunn av den regionale ubalansen som eksisterer mellom regioner, har enkelte regioner bedre forutsetninger for å stimulere og absorbere innovasjoner enn andre. En innovasjon vil dermed ha en sterkere påvirkning på eksisterende næringer i noen regioner enn i andre. Denne regionale forskjellen ser vi også sporene av innen forskning om delingsøkonomi, der flere forskere (f.eks. Battino & Lampreu, 2019; Dudek & Salek, 2016; Falk et al., 2019; Mahadevan, 2020; Mont et al., 2020; Pawlicz & Kubicki, 2017; Thebault-Spieker et al., 2017) påpeker at det er etablert langt mindre forskningsbasert kunnskap om utviklingen av delingsøkonomi i perifere regioner enn i storbyene. Denne avhandlingen er drevet av både en nysgjerrighet rundt den geografiske ubalansen i studier av delingsøkonomi og et ønske om å framskaffe kunnskap om betingelser for næringsutvikling i perifere regioner mer generelt. På denne måten gir avhandlingen også et bidrag til litteraturen om delingsøkonomi i en geografisk kontekst hvor det etterspørres nye bidrag til forskning.

Den empiriske konteksten for studien er *perifere regioner* i Innlandet fylke i Norge. Dette er et spennende studieområde, fordi disse regionene har typiske perifere karaktertrekk som en lite mangfoldig aktørsammensetning, spredt bosetning, lavt utdanningsnivå, høy andel eldre og en befolkning med relativt lavt utdanningsnivå (Calignano et al., 2022). De regionale strukturene er derfor i liten grad med på å «hjelp» disse regionene. Videre er jeg opptatt av hvordan delingsøkonomi kan utfordre eller skape regional fornyelse i *reiselivsnæringen* i perifere regioner i Innlandet. Reiselivsnæringen er interessant fordi den er en av de næringene som, verden over, er mest påvirket av delingsøkonomien (Guttentag, 2015; Sigala, 2017), men også fordi den kan være et verktøy for regional utvikling i perifere regioner (Brouder, 2013). I Innlandet spiller reiselivsnæringen en viktig rolle for verdiskaping, sysselsetting og bosetting, og den er også utpekt som ett av fylkets satsingsområder (Innlandet fylkeskommune, 2021b; Innlandsutvalget, 2015). Det er likevel nødvendig å påpeke at utbredelsen av delingsøkonomien først og fremst studeres i et systemperspektiv, og ikke i et bedriftsperspektiv som sådan.

1.2 Formål, forskningsspørsmål og analytisk rammeverk

I denne avhandlingen kobles det empiriske fenomenet delingsøkonomi med litteraturen om økonomisk geografi, herunder litteraturen om evolusjonær økonomisk geografi, regionale innovasjonssystemer og ny stuetvikling. Basert på den teoretiske gjennomgangen og den empiriske redegjørelsen ovenfor er avhandlingens formål å bidra med ny kunnskap til fagfeltet økonomisk geografi ved å bruke delingsøkonomi som empirisk fenomen for å forstå hvilken rolle digitale plattformer har for ny stuetvikling i perifere regioner. På den måten svarer også avhandlingen direkte på en etterlysning fra ledende regions- og innovasjonsforskere i Europa, hvor det anerkjente og agendasettende tidsskriftet *Regional Studies*, har gått ut med en «call for special issue» om digitale plattformer og regional utvikling⁵, der målet er å «bridge the gap between economic geography and platform economy» (Hassink et al., 2023).

Utbredelsen av digitale plattformer og delingsøkonomi har i liten grad blitt studert i lys av teorier innen økonomisk geografi (Hassink et al., 2023). Etablerte begreper og teorier innen dette feltet er derfor ikke tidligere anvendt i studier av delingsøkonomi. Litteraturen om økonomisk geografi, herunder evolusjonær økonomisk geografi, regionale innovasjonssystemer og ny stuetvikling, legger vekt på atferden og utviklingen til bedrifter og næringer for å forstå innovasjon og hvorfor noen regioner vokser mer enn andre (Boschma & Frenken, 2018). I en studie der man ser på delingsøkonomi i lys av økonomisk geografi, er det derfor naturlig å bruke disse teoriene, som riktig nok dreier seg om utviklingen av *næringer*, for å forstå utbredelsen av delingsøkonomi som et *fenomen*, og for å forstå hvordan dette fenomenet kan påvirke ny stuetvikling i perifere regioner. At jeg trekker på disse teoriene, der næringer er i hovedfokus, betyr ikke at jeg påstår at delingsøkonomi kan bli en ny næring i seg selv. Jeg forstår delingsøkonomi som et *fenomen*, og som en *disruptiv innovasjon*, som har vokst fram og oppstått utenfor fylket, og som er i ferd med å slå rot i Norge og Innlandet som en *eksogen impuls*. Denne impulsen kan skape ulike former for stuetvikling i den eksisterende reiselivsnæringen i perifere regioner i Innlandet. Jeg er med andre ord opptatt av hvordan en innovasjon kan skape fornyelse, endring eller omstilling i en eksisterende næring i perifere regioner.

Avhandlingen bygger på tre kvalitative studier, der jeg har brukt intervjuer, dokumentstudier og observasjoner som datainnsamlingsmetode. Dataene analyseres i lys av ovenfornevnte teori om evolusjonær økonomisk geografi, regionale innovasjonssystemer og ny stuetvikling.

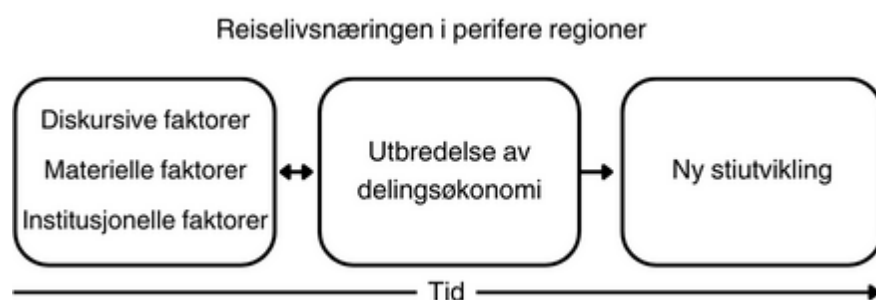
⁵ Dette spesialnummeret publiseres i løpet av 2024/2025.

Artiklene i avhandlingen tar for seg hver sine faktorer (diskursive, materielle og institusjonelle faktorer) og viser at disse faktorene hver på sin måte har en rolle i utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner, og at delingsøkonomi vil kunne ha en betydning for framtidig næringsutvikling i perifere regioner. I denne kapp vil jeg drøfte disse tre faktorene i sammenheng ved å stille følgende to forskningsspørsmål:

Forskningsspørsmål 1: Hvordan kan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer hemme eller fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner?

Forskningsspørsmål 2: På hvilken måte kan delingsøkonomi påvirke framtidig stituevikling i perifere regioner?

I tråd med avhandlingens formål og forskningsspørsmål illustrerer figur 1 rammeverket for avhandlingen. Faktorene som undersøkes i artiklene i avhandlingen, er til venstre i modellen. Deretter ser jeg nærmere på hvordan disse tre faktorene påvirker det empiriske fenomenet, som er delingsøkonomi. Pilen mellom boks én og to (fra venstre) går begge veier: Faktorene påvirker delingsøkonomien, og delingsøkonomien påvirker faktorene. For eksempel kan dialog mellom aktører i en region (diskursive faktorer) påvirke utbredelsen av delingsøkonomi, men trekk ved delingsøkonomien vil også påvirke hvordan dialogen utvikler seg. På samme måte påvirker institusjonelle faktorer utbredelse av delingsøkonomi. For eksempel vokser delingsøkonomien dersom den legitimeres, mens legitimiteten påvirkes av trekk ved delingsøkonomien, ved at legitimiteten for eksempel kan svekkes som følge av uklar lovgivning. Disse poengene diskuteres mer utdypende i artiklene som ligger til grunn for avhandlingen, samt i kapittel 6.1. Boks to og tre (fra venstre) viser deretter at utbredelse av delingsøkonomi påvirker ny stituevikling i perifere regioner. Dette temaet diskuteres først og fremst i kapittel 6.2, men også i artiklene. Som følge av resultatene i artiklene og i avhandlingen for øvrig, videreutvikles figuren og presenteres på nytt som figur 5 i kapittel 6.

Figur 1 Det analytiske rammeverket i avhandlingen

Delingsøkonomien er godt utviklet innen tjenester som tilbys i reiselivsnæringen, og derfor kan det oppstå et konkurranseforhold mellom etablerte næringsaktører og tjenester basert på delingsøkonomi. Eksempler på dette er overnatting og transport. Det ligger med andre ord en «regional spenning» i forskningsspørsmålene i avhandlingen. Ulike aktører kan ha forskjellige standpunkt og ståsteder, fordi framveksten av digitale plattformer kan utfordre eksisterende lokale bedrifter og næringers posisjon og rolle i den regionale økonomien.

Delingsøkonomi er et bredt empirisk felt med flere potensielle tematiske, teoretiske og metodiske innganger. Det finnes også andre interessante problemstillinger i skjæringsfeltet mellom regional utvikling og reiselivsnæringen, for eksempel hvordan etablerte institusjoner endres gjennom tilpasning av lovgivningen, hvilken rolle kunnskapsproduserende aktører har i utbredelsen av delingsøkonomi, og hvordan bedrifter kan implementere delingsøkonomi i sin eksisterende forretningsmodell. Selv om disse problemstillingene har relevans for regioner i Innlandet og for reiselivsnæringen, og til tross for at jeg berører disse temaene i avhandlingen, er det ikke disse problemstillingene som står i sentrum for analysene i denne avhandlingen.

1.3 Avhandlingens struktur

Kappa består av seks hovedkapitler. Kapittel to gir en oversikt over det teoretiske rammeverket for avhandlingen. I kapittel tre redegjør jeg for den empiriske konteksten for avhandlingen, som er reiselivsnæringen i perifere regioner i Innlandet. Deretter redegjør jeg i kapittel fire for mitt vitenskapsfilosofiske ståsted, for avhandlingens metodiske tilnærming og for hvordan studien er gjennomført. I kapittel fem går jeg gjennom de tre artiklene i avhandlingen, med vekt på bakgrunn, funn og teoretiske bidrag. Avhandlingens vitenskapelige bidrag, implikasjoner, begrensninger og forslag til videre forskning diskuteres i kapittel seks. Til slutt ligger de tre artiklene i avhandlingen vedlagt, samt godkjenning fra NSD⁶ samtykkeerklæring og alle intervjuguider.

⁶ NSD ble en del av Sikt fra 01.01.2022.

2 Teoretisk rammeverk og kunnskapsgrunnlag

I dette kapittelet redegjør jeg for det teoretiske grunnlaget og rammeverket for avhandlingen. I 2.1 behandler jeg deler av disiplinen økonomisk geografi, herunder evolusjonær økonomisk geografi og regionale innovasjonssystemer. I 2.2 diskuterer jeg periferibegrepet og redegjør for min forståelse av begrepene «periferi» og «region» (i 2.2.1), før jeg går nærmere inn på innovasjon i perifere regioner og hva ulike former for nærhet kan bety for innovasjon i perifere regioner i 2.2.2. I 2.3 kommer jeg deretter inn på ny stuetvikling og (i 2.3.1) faktorer som påvirker ny stuetvikling. I denne delen går jeg gjennom hva diskursive, materielle og institusjonelle faktorer innebærer i en økonomisk geografisk forstand, og hva tidligere forskning på disse faktorene viser. I 2.4 redegjør jeg for det empiriske fenomenet i avhandlingen, som er delingsøkonomi, før jeg i 2.5 oppsummerer det teoretiske rammeverket i avhandlingen og beskriver hvordan de tre artiklene i avhandlingen bidrar til å tette kunnskapshullene jeg identifiserte i 2.3.1.

2.1 Økonomisk geografi som disiplin

Økonomisk geografi er en underdisiplin av samfunnsgeografien («human geography»), og handler om å forstå den ujevne fordelingen av økonomisk aktivitet på ulike steder (Boschma & Frenken, 2011). Som fagfelt består økonomisk geografi av ulike litteraturstrømmer. Noen av de mest som har hatt mest innflytelse, finner vi innenfor evolusjonær økonomisk geografi (EEG) og regionale innovasjonssystemer (RIS). Andre sentrale litteraturstrømmer er litteraturen om bærekraftig omstilling («transitions»), som handler om hvordan inkrementelle og radikale innovasjoner bidrar til omstilling til mer bærekraftige næringer (f.eks. Coenen et al., 2012; Hansen & Coenen, 2015; Truffer & Coenen, 2012), og litteraturen om globale verdikjeder og produksjonsnettverk, som fokuserer på makroøkonomiske strukturer i samfunnet og regionoverskridende nettverk (f.eks. Coe et al., 2004; Gereffi, 1994; Gong, 2019; MacKinnon, 2012; Yeung & Coe, 2015).

I denne avhandlingen er det litteraturen om EEG og RIS som står i fokus. Kort fortalt søker EEG-litteraturen å forstå hvordan regionale økonomier transformeres over tid gjennom evolusjonære prosesser (Boschma & Frenken, 2006). Et RIS har som mål å forstå hvorfor regioner har ulik innovasjonsaktivitet, og hvordan innovasjonsaktiviteten kan støttes gjennom samspill og samarbeid i ulike kontekster (Asheim et al., 2019). Både RIS og EEG vokste fram før utviklingen av digitale plattformer. Derfor vet vi lite om hvordan digitale plattformer re-etablerer eller fornyer regional utvikling, hvordan plattformene påvirker den romlige

organiseringen av økonomier, hvordan maktforhold i regioner endres, og hvilke effekter utviklingen av digitale plattformer har for næringsliv, arbeidsliv og samfunn. Vi vet også lite om hvorvidt teoretiske begreper innen økonomisk geografi kan brukes i eksisterende form, eller om de utfordres av framveksten av digitale plattformer (Hassink et al., 2023; Kenney & Zysman, 2020). Det er i dette skjæringsfeltet mellom økonomisk geografi som fagfelt og digitale plattformer som empirisk forskningsområde at denne avhandlingen har sin teoretiske posisjon.

2.1.1 Evolusjonær økonomisk geografi

Evolusjonær økonomisk geografi (EEG) er en litteraturstrøm som er inspirert av blant annet generalisert darwinisme (Essletzbichler & Rigby, 2010) og teorier om stivhengighet (Martin & Sunley, 2006). Denne litteraturen bruker biologiske begreper som «variasjon», «seleksjon» og «tilpasning», samt økonomiske begreper som «stivhengighet», «fastlåsing» og «nærhet» (Boschma & Frenken, 2006; Boschma & Frenken, 2003; Martin & Sunley, 2006) for å forstå hvorfor enkelte næringer utvikles på bestemte steder, hvordan nettverk utvikles, og hvorfor noen regioner vokser mer enn andre (Boschma & Frenken, 2018). Det vil si at utviklingen av bedrifter, næringer og nettverk, men også byer og regioner, forstås gjennom bedrifters atferd og livssyklus, og at bedriftenes handlinger er en konsekvens av de rutinene og aktivitetene som tidligere er etablert i regionen (Boschma & Frenken, 2006). Ut fra denne tankegangen skjer utvikling ved at nye næringer vokser fram fra eksisterende næringer, enten ved at de bruker lignende teknologi («branching»), eller ved at de krever en kompetanse som er relatert til de eksisterende næringene i regionen (diversifisering) (Boschma & Frenken, 2011; Neffke et al., 2011). Senere studier har også vektlagt rollen til urelatert diversifisering, som vil si at nye næringer utvikles selv om de ikke er relatert til de etablerte næringene i regionen (Boschma, 2017).

«Stivhengighet» («path dependency») er en sentral teori innen EEG. I følge denne teorien oppstår ikke nye stier «from scratch but are strongly rooted in the historical economic structure of a region» (Neffke et al., 2011, s. 261). Det betyr at framtidig næringsutvikling i en region påvirkes av hvilken næringsstruktur regionen historisk har hatt, av hvilke utdanningsinstitusjoner, kompetanse og normer som dominerer og eksisterer i regionen, og av om det er en felles forståelse for hvordan næringsvirksomhet skal finne sted (Boschma & Frenken, 2006). Teorien vektlegger med andre ord at fortiden påvirker utviklingen av fremtiden, men at det er fremtiden som bestemmer hvilke muligheter som skal utforskes videre (Martin & Sunley, 2006, s. 403). Innen EEG sees således ny stivutvikling på som en bedriftsledet

prosess som påvirkes av endogene faktorer (Hassink et al., 2019), og at disse endogene faktorene er et resultat økonomiske, sosiale, kulturelle og institusjonelle forhold som følger av tidligere aktivitet i regionen. Det vil si at endogene faktorer kan forklares som interne faktorer og prosesser som påvirker lokal og regional utvikling, som trekk ved næringen, strukturer, teknologi, utdanningsprogrammer, kompetansenivå og kulturelle forhold.

De første studiene og teoriene om regional utvikling inkluderte ikke reiselivsnæringen, siden reiselivet ikke har vært ansett som en betydelig nok næring til å påvirke den økonomiske utviklingen i en region (Calero & Turner, 2020). På midten av 2000-tallet økte interessen for reiselivet innen økonomisk geografi, og også innenfor EEG (Calero & Turner, 2020). Flere studier (f.eks. Brouder, 2014; Brouder & Eriksson, 2013) viser at EEG er et godt rammeverk for å øke forståelsen av *utviklingen av reiselivsdestinasjoner* i både perifere og urbane regioner. EEG er eksempelvis brukt i studier av reisemålsutviklingen på «the Gold Coast» i Australia (Ma & Hassink, 2013), for å forklare utviklingen av reiselivsdestinasjonen Guilin i Kina (Ma & Hassink, 2014) og i studien av den perifert beliggende reiselivsdestinasjonen Tärnaby/Hemavan i Sverige (Müller, 2019). I denne avhandlingen brukes imidlertid teoriene innen EEG til å forstå hvordan egenskaper og trekk ved den regionale konteksten kan påvirke utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner i Innlandet, ikke for å forklare utviklingen av bestemte reiselivsdestinasjoner.

2.1.2 Regionale innovasjonssystemer

Litteraturen om regionale innovasjonssystemer er en annen veletablert litteraturstrøm innen økonomisk geografi. Innovasjonssystemtilnærmingen har sine røtter i Freemans (1987) studier av japansk økonomi, og ble senere videreutviklet av Lundvall (1992) og Nelson (1993). Oversatt til norsk definerte Freeman (1987, s. 1) et nasjonalt innovasjonssystem som «et nettverk av institusjoner i offentlig og privat sektor, der deres aktiviteter og interaksjoner initierer, importerer, modifierer og sprer nye teknologier». Introduksjonen av innovasjonssystemer var knyttet til at innovasjon ble regnet som nødvendig for å styrke konkurransevnen til bedrifter og land. Fram til denne innovasjonstilnærmingen ble introdusert, ble innovasjon sett på som en lineær prosess. Det vil si at innovasjon var et produkt av målrettet forskning og utvikling, produkt- eller tjenesteutvikling og markedsføring (Cooke et al., 1998). Som en motsats til den lineære innovasjonsmodellen ser et systemperspektiv en innovasjon som et resultat av en langvarig og kompleks læringsprosess der flere aktører (bedrifter, universiteter, myndigheter og nettverk) samhandler for å tilegne seg, utvikle og utveksle kunnskap, informasjon og andre ressurser (Edquist, 1997). Det skilles mellom territorielle, sektorielle og

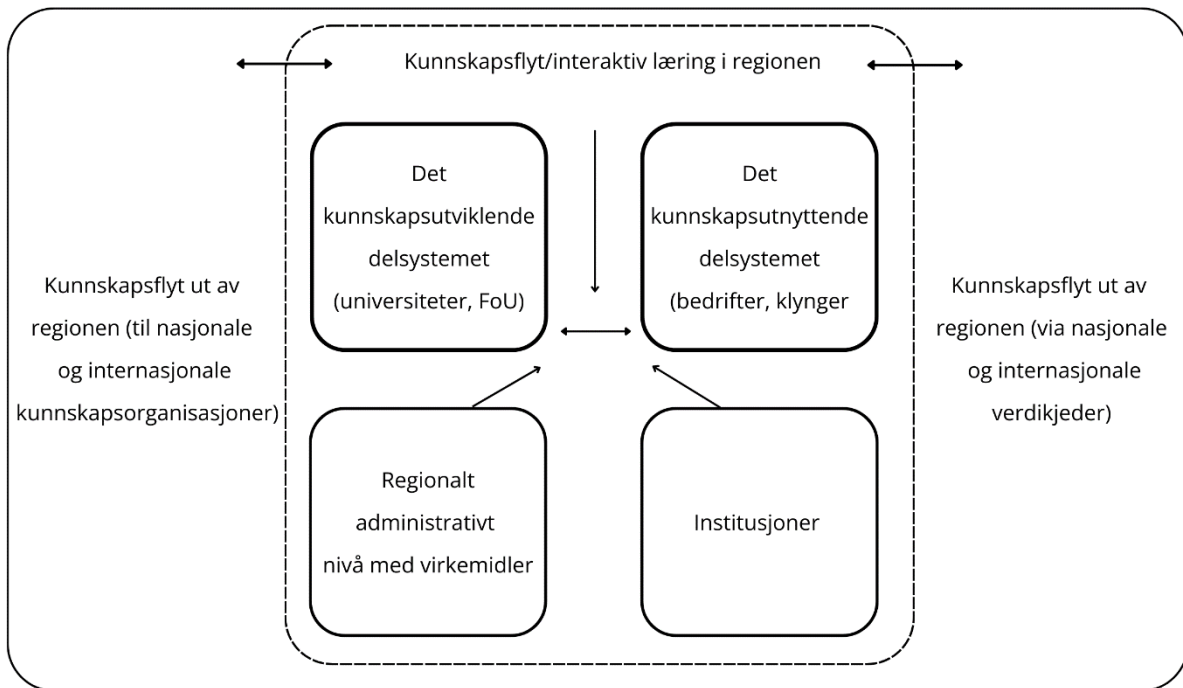
teknologiske innovasjonssystemer. Territorielle innovasjonssystemer er enten nasjonalt eller regionalt avgrenset. Sektorielle innovasjonssystemer tar utgangspunkt i at innovasjon skjer på ulike måter i ulike sektorer (Malerba, 2005), og teknologiske innovasjonssystemer avgrenses av utviklingen, spredningen og bruken av en spesifikk teknologi (Bergek et al., 2008). I tråd med formålet til avhandlingen er det regionale innovasjonssystemer som vektlegges videre.

Litteraturen om regionale innovasjonssystemer (RIS) vokste fram på 1990-tallet og har bidratt til en bedre forståelse av hvorfor regioner har ulik innovasjonsevne (Asheim et al., 2016), gjennom å forstå hvordan ulike økonomiske, sosiale og institusjonelle faktorer påvirker innovasjonsevnen til bedrifter (Cooke, 1992). Utover dette kan også RIS brukes, for eksempel av virkemiddelapparatet, som et verktøy til å designe, iverksette og analysere innovasjonsstrategier og innovasjonspolitik i regioner (Asheim, 2018; Asheim & Gertler, 2005; Asheim et al., 2016).

Et RIS er basert på samarbeid, læring og kunnskapsdeling mellom aktører i en region, herunder bedrifter, universiteter og forsknings- og utviklingsaktører, samt kunder og brukere. Det vil si at en bred forståelse av et RIS omfatter alle økonomiske, sosiale og institusjonelle faktorer i en region som påvirker innovasjonsevnen til bedrifter (Lundvall (1992) i Asheim et al., 2016, s. 48). Innovasjonsprosesser styrkes dersom det skjer en overføring av kunnskap mellom det *kunnskapsutviklende* delsystemet, som er universiteter, forskningsinstitutter og utdanningsinstitusjoner, og det *kunnskapsutnyttende* delsystemet i regionen, som er entreprenører og bedrifter og deres formelle og uformelle nettverk, klynger og næringer (Tödtling & Trippel, 2005). Kunnskapsutvekslingen fremmes av at aktørene er geografisk nær hverandre.

Myndighetene har en viktig rolle i et RIS fordi de utformer retningslinjer, politikk, støtteordninger og virkemidler som kan legge til rette for innovasjon og kunnskapsutveksling i en region (Asheim & Isaksen, 2002; Tödtling & Trippel, 2005). Videre påvirkes kunnskapsutvekslingen både av uformelle institusjoner, som lokal kultur, normer og tradisjoner, og av formelle institusjoner som lover, reguleringer, regler og virkemidler (North, 1990). I delkapittel 2.3.1 går jeg nærmere inn på hvilken rolle institusjonelle faktorer kan ha for ny stuetvikling. Et RIS er åpent system, slik at kunnskap som benyttes i en innovasjonsprosess, også kan komme utenfra regionen, gjennom at et RIS også er tilknyttet globale, nasjonale og andre regionale innovasjonssystemer (Cooke et al., 2004). Aktørene i et RIS, samt

kunnskapsflyten mellom aktørene, illustreres i figur 2 nedenfor. Figuren er basert på Isaksen og Asheim (2008, s. 32), som bygger sin modell på Coenen (2006, s. 32).

Figur 2 Aktørene og dynamikken i et RIS.

Forbindelsene mellom de to delsystemene må være systemiske og langvarige for at et system skal kunne sies å være et innovasjonssystem. Det betyr at slike systemer ofte planlegges og styres av myndighetene, og derfor fungerer slike systemer best i land der det offentlige har en sterk rolle (Asheim, 2018). En vanlig måte å avgrense et RIS på, er å avgrense det til en administrativ enhet, for eksempel et fylke, eller med utgangspunkt i en funksjonell region, slik som arbeidsmarkedsregioner (Karlsen, 2012). I Norge brukes også Statistisk Sentralbyrås økonomiske regioner (SSB, u.å.-a) for å avgrenset ulike RIS.

Basert på mangfoldet i de kunnskapsutnyttende og kunnskapsutviklende delsystemene skilles det mellom tykke og tynne RIS, og videre kan tykke RIS enten være spesialiserte eller diversifiserte (Isaksen & Trippl, 2016a). Organisatorisk tykke og spesialiserte RIS karakteriseres av én eller noen få sterke næringer og en spesialisert støttestruktur som støtter den dominerende næringen. Eksempler er innovasjonssystemene i Agder (Rypestøl, 2018) og i Stavanger-regionen. Sistnevnte region har mange bedrifter og flere kunnskapsorganisasjoner som er rettet mot samme næring, nemlig olje- og gassnæringen (Fitjar et al., 2016). Organisatorisk tykke og diversifiserte innovasjonssystemer har et variert næringsliv og en bred kunnskapsinfrastruktur som driver med forskning og utdanning innen flere forskjellige felt.

Slike RIS finner vi ofte i større storbyregioner med høy teknologiorientering, som i Oslo, Bergen og Trondheim (Fitjar et al., 2016).

Tynne RIS finnes i regioner som kun har én eller noen få dominerende næringer, som er spesialisert innen mindre avansert teknologi, og som kun har én nær kunnskapsbase. Slike regioner har få eller ingen klynger og kunnskapsutviklende organisasjoner, og bedriftsporteføljen består av små og mellomstore bedrifter innen tradisjonelle eller ressursbaserte næringer og ofte noen større, eksternt eide bedrifter som kan være svært konkurransedyktige (Flåten et al., 2015; Isaksen & Trippel, 2016b; Tödtling & Trippel, 2005). Som følge av disse særpregene har tynne RIS dårlig tilgang til analytisk kunnskap (forskningsbasert kunnskap). Bedriftene anvender derfor hovedsakelig syntetisk kunnskap (nye kombinasjoner av eksisterende kunnskap). Videre er også interaksjon med kunder og leverandører gjennom «Doing, Using, Interacting» (DUI) en viktig form for læring i tynne RIS. Basert på lokal kunnskap alene har tynne RIS små muligheter for radikale innovasjoner og de mest radikale formene for ny stuetvikling (f.eks. ny stidannelse). Derfor er det stort sett inkrementelle innovasjoner i tynne RIS (Isaksen, 2015; Jensen et al., 2007). Imidlertid gir stabil arbeidskraft langsiktig kunnskapsoppbygging. Kombinert med eksterne investeringer kan det gi muligheter for omstilling (Isaksen, 2016b). Organisatorisk tynne RIS finnes stort sett i småbyregioner og i perifere områder med svakere næringer og mindre FoU, som for eksempel Østerdalen og Nord-Gudbrandsdalen i Innlandet, og Lister-regionen i Sør-Norge (Selseng, 2020).

Også innen studier av reiselivsnæringen har det vært forsket mye på innovasjon, periferi og betydningen av kunnskapsutveksling, samarbeid og nettverk. En sentral studie er Hjalager (2002), som diskuterer ulike kanaler for kunnskapsoverføring for reiselivsbedrifter. Kanalene som diskuteres, og som på ulike måter kan gi kunnskap til reiselivsnæringen i perifere regioner, er bransjesystemet, det teknologiske systemet, infrastrukturet og reguleringsystemet. Videre er nettverk, samarbeid og kunnskapsutveksling ifølge Carson et al. (2014) spesielt viktig for reiselivsdestinasjoner i perifere regioner, der bedrifter, produkter og attraksjoner er spredt utover et stort geografisk område, og der lokalsamfunn må samarbeide for å skape en helhetlig destinasjon. For å få til, og forstå, ny stuetvikling i reiselivsnæringen i perifere regioner, er det sentralt å se nærmere på regionens forutsetninger for omstilling og endringer, i stedet for å analysere næringen isolert sett. Det er derfor gjennomført flere studier som analyserer reiselivsnæringen basert på en RIS-tilnærming (f.eks. Hjalager, 2010; Weidenfeld, 2013; Weidenfeld & Hall, 2014). Siden denne avhandlingen vektlegger ny stuetvikling innenfor både

evolusjonær økonomisk geografi og RIS, og siden det er delingsøkonomi som fenomen som studeres, gis det ikke en nærmere redegjørelse av disse studiene i denne gjennomgangen.

Utfordringer ved operasjonaliseringen av RIS

Et RIS er nyttig for å gi et oversiktlig bilde av hvilke aktører som er viktige for innovasjon i en region, men litteraturen er mindre opptatt av hvilke kvaliteter og evner aktørene har, og av hvordan variasjonen i disse evnene kan brukes til å forstå innovasjonsevnen til regioner (Marques & Morgan, 2021). Det vil si at litteraturen om RIS i større grad er opptatt av «tykkelsen og tynnheten» til et system, fremfor *hvem* systemet består av (Marques & Morgan, 2021). Det vil si at den er mer opptatt av *antall* aktører i en region enn av *egenskapene* til de aktørene som skaper og vedlikeholder systemet. Regioner med noen få, men sterke, næringer, betraktes derfor som tynne, selv om regionen har egenskaper som kan tyde på at den har kvalitetene til et tykt innovasjonssystem.

Videre stilles det også spørsmål ved om RIS-modellen egentlig passer for perifere regioner som ikke har noen sterke næringsklynger, og som kun noen få, eller ingen, institusjoner for høyere utdanning. Gjennom en drøfting av innovasjonssystemet i Lister-regionen, Agder og Sogn og Fjordane, kommer Karlsen et al. (2013) fram til at en bred forståelse av innovasjonssystemer (der et RIS omfatter *alle bedrifter og organisasjoner* som skaper og sprer kunnskap i en region) er bedre tilpasset perifere regioner enn det en smal forståelse er (der et RIS kun omfatter de bedriftene og organisasjonene som er forskningsaktive). Karlsen et al. (2013) påpeker at et RIS ikke bør forstås som en norm for hvordan et innovasjonssystem i en region bør være, og det bør heller ikke sees på som et mål at enhver region bør utvikle et smalt RIS. Et RIS bør heller brukes som et analytisk verktøy for å analysere innovasjonsaktiviteten i regioner (Karlsen et al., 2013).

Som nevnt kan et RIS brukes for å beskrive ulike typer regioner ved å skille mellom (spesialiserte og/eller diversifiserte) tykke og tynne RIS. Selv om en nyere studie argumenterer for at vi kan snakke om RIS i mindre deler av en region, og at en større region kan deles inn i flere mindre RIS (Rypestøl & Aarstad, 2018), skiller ikke RIS-litteraturen mellom ulike typer RIS i perifere regioner (Calignano et al., 2022). Det ligger nærmest en automatikk i at byområder av en viss størrelse har tykke RIS, og omvendt at perifere områder har tynne RIS, selv om det riktig nok er gjort enkelte forsøk på å beskrive institusjonelt og/eller organisatorisk tynne RIS (Trippel et al., 2016). Det ser likevel ut til at litteraturen behandler alle RIS som ikke passer inn under tykke og spesialiserte eller diversifiserte RIS, som tynne RIS, selv om det kan være store ulikheter mellom regionene som havner i denne kategorien. Å være lokalisert i

perifere regioner, som tynne RIS ofte er, impliserer ikke automatisk at regionen har lavere innovasjonsnivå. Studier viser at bedrifter både kan kompensere for ulemper ved å være lokalisert i en perifer region og utnytte fordeler ved en slik lokalisering (Eder & Tripl, 2019; Glückler et al., 2023). De kan også øke innovasjonsnivået ved å tilegne seg ekstern kunnskap og ved å engasjere seg i ikke-lokale samarbeid (Rodríguez-Pose & Fitjar, 2013).

Det er rettet mindre oppmerksomhet mot regioner som har *tynne* og ofte *mindre fungerende* innovasjonssystemer (Phelps et al., 2017). At alle RIS som ikke er institusjonelt og/eller organisatorisk tykke, behandles som tynne, er en utfordring i den faktiske empiriske operasjonaliseringen av RIS. Eksempelvis består Innlandet av flere typer regioner som spenner fra relativt tett bebygde områder med sterke institusjoner for høyere utdanning (f.eks. Hamar, Lillehammer og Gjøvik), til områder med tydelige perifere kjennetegn, som spredt bosetning og befolkning med lavt utdanningsnivå (f.eks. Gudbrandsdalen⁷, Østerdalen og Valdres). Mitt argument er at RIS er et nyttig analytisk verktøy for å analysere innovasjonsaktiviteten i regioner, men at det er et snevert rammeverk dersom målet er å beskrive *ulike typer regioner*, da det kun skiller mellom tre typer regioner. Variasjonene mellom ulike typer (perifere) regioner forsvinner, da det kan variere om perifere regioner har institusjoner for høyere utdanning, om de er spesialiserte, og om de har samarbeid og nettverk ut av regionen. For å ivareta kjennetegnene til de ulike regionene som ligger utenfor storbyregionene, er det derfor nødvendig å supplere med annen litteratur innen økonomisk geografi om perifere regioner.

2.2 Perifere regioner og innovasjon i perifere regioner

I dette delkapitlet redegjør jeg for hva som karakteriserer perifere regioner, og hvordan jeg forstår begrepene «periferi» og «region» (2.2.1), før jeg går nærmere inn på innovasjon i perifere regioner og hva ulike former for nærhet kan ha å si for innovasjon i perifere regioner i 2.2.2.

2.2.1 Perifere regioner

I denne avhandlingen vektlegges utvikling i *perifere regioner*. Hva vil det egentlig si at en region er «perifer»? Innen økonomisk geografi har skillet mellom sentrum og periferi vokst fram som en grunnleggende modell for å skille mellom ulike typer regioner (Krugman, 1991). I litteraturen råder det ulike forståelser av hva som karakteriserer perifere regioner: Geografiske perspektiver legger vekt på geografiske egenskaper, som at perifere regioner er lokalisert langt unna større sentrale områder, mens funksjonelle perspektiver vektlegger at perifere

⁷ I denne sammenhengen inngår ikke Lillehammer som en del av Gudbrandsdalen.

områder karakteriseres av svak humankapital, tynne institusjonelle strukturer, smale og lukkede nettverk, dårlig kvalitet på digital infrastruktur og svake koblinger til kunnskapsleverandører, og svake forbindelser til det europeiske og globale markedet (Jauhiainen & Moilanen, 2012). Videre framhever økonomiske perspektiver egenskaper som svekker innovasjon og vekst i perifere regioner, som lavt nivå av forskning og utvikling, en dominans av små og mellomstore bedrifter i tradisjonelle næringer, ensidige kunnskapsbaser og lite spesialiserte kunnskaps- og støtteorganisasjoner (Isaksen, 2014; Jauhiainen & Moilanen, 2012; Tödtling & Trippel, 2005; Virkkala, 2007). Egenskaper og forutsetninger som regnes som sentrale for ny næringsutvikling, er med andre ord manglende eller fraværende i perifere regioner (Isaksen & Trippel, 2014; Phelps et al., 2017).

«Periferi» er dermed et relativt begrep, da forståelsen av hva som oppfattes som perifert, avhenger av hvilket perspektiv som legges til grunn. Det vil si at et sted kan være perifert i geografisk forstand, og samtidig sentralt i funksjonell forstand, ved at aktører på stedet deltar i nettverk og har gode forbindelser til internasjonale markeder (Pugh & Dubois, 2021). Det er derfor ikke overraskende at «periferi» beskrives som et «fuzzy» begrep som mangler en klar definisjon (Pugh & Dubois, 2021, s. 269). Forståelsen blir heller ikke klarere av at det brukes flere ulike adjektiver om hverandre for å karakterisere regioner som ikke er i sentrum, som «rural», «remote» og «marginal» (Pugh & Dubois, 2021). Denne uklare bruken av begreper gjør det utfordrende å operasjonalisere og studere perifere regioner.

«Periferi» betyr «utkant» og kan forstås som avstand til et sentrum. Det vil si at jo lenger det er til sentrum, desto mer perifer er beliggenheten. Denne (geografiske) forståelsen av «periferi», som en motsetning til sentrum, kritiseres for å være statisk og for forenklet, fordi avstanden til et større sentrum og befolkningstetthet vanskelig lar seg endre på kort tid (Kühn, 2014; Pugh & Dubois, 2021). I litteraturen er det flere definisjoner på «periferi. På 1980-tallet definerte Stöhr (1981, s. 7) periferi slik:

Areas of low accessibility to large-scale (national, continental, worldwide) interaction centres regarding access to markets, to production factors (including technological innovation), to private and public services, cultural facilities, to sources of social innovation and of economic and political power.

I likhet med Stöhr (1981) sin definisjon av periferi antyder de fleste definisjonene at en av årsakene til at det er forskjeller mellom regioner når det gjelder økonomisk aktivitet, er at enkelte regioner har dårlig tilgang til sentrale byområder som har et mangfold av aktører og

funksjoner. Det vil si at i et geografisk perspektiv er perifere regioner avsidesliggende i forhold til sentrum, og de har derfor svake forbindelser til sterkere økonomiske regioner. Lange avstander internt i regionen fører til høye transport- og reisekostnader, og fordi slike regioner har få aktører, oppnår de heller ingen agglomerasjonsfordeler (Jauhiainen & Moilanen, 2012).

Regionens egne forutsetninger for innovasjon, i form av hvilke ressurser som er tilgjengelige i og utenfor regionen, varierer betydelig mellom storbyregioner, perifere regioner og gamle industriregioner (Tödting & Tripl, 2005). Mens perifere regioner utfordres av få eller ingen klynger, utfordres gamle industriregioner av fastlåsing på grunn av for sterk spesialisering innen bestemte næringer, som ofte er modne, naturressursbaserte næringer i tilbakegang, som for eksempel mineral- og kullutvinning. Fordi regioner er ulike, trenger de reguleringer og retningslinjer som er tilpasset egenskapene ved den enkelte region (Tödting & Tripl, 2005).

Den senere tiden har det kommet flere bidrag til litteraturen innen økonomisk geografi med mål om å avklare periferibegrepet. Disse studiene har det til felles at de vektlegger at det er variasjon blant perifere regioner når det gjelder kompetanse, størrelse og mangfold, og at det derfor er betimelig at begrepet nyanseres (f.eks. Calignano et al., 2022; Glückler et al., 2023; Nilsen et al., 2022). Jeg tar videre for meg arbeidet til Nilsen et al. (2022), som i en konseptuell artikkel utvikler et rammeverk der de skiller mellom fire ulike typer perifere regioner. Rammeverket er utviklet med utgangspunkt i at ikke alle regioner utenfor storbyregionene opplever nedgang eller har lavt innovasjonspotensial, og at studier har vist at aktørers handlinger («agency») kan være en viktig driver for innovasjon i perifere regioner. Rammeverket tar utgangspunkt i om sammensetningen av aktører i regionen er differensiert eller udifferensiert, og om maktforholdene er skjeve eller balanserte i de ulike regiontypene. Basert på dette beskrives det fire ulike typer regioner: 1) *Fleksible, mostandsdyktige regionale servicesentra* har en mangfoldig sammensetning av aktører og balanserte maktforhold, og karakteriseres av stort mangfold og stor andel offentlige tjenester, tilgang til høyere utdanningsinstitusjoner og sterk humankapital. 2) *Innelåste, spesialiserte regioner* er spesialiserte regioner med én eller to ledende næringer. Disse regionene har en differensiert sammensetning av aktører og skjeve maktforhold, en mangfoldig kunnskapsbase og sterk støtte fra regionale myndigheter, men også fra nasjonale myndigheter gjennom klyngeprogrammer og andre nasjonale initiativ. 3) *Innelåste, sårbare regioner* er ofte en del av globale produksjonsnettverk som er kontrollert utenfor regionen. Denne typen regioner har en udifferensiert sammensetning av aktører og skjeve maktforhold. 4) *Sårbare rurale regioner* har balanserte maktforhold og en lite

mangfoldig aktørsammensetning, og preges av lav populasjonstetthet, få offentlige funksjoner, få og små bedrifter og ingen institusjoner for høyere utdanning. Dette gjør det krevende å rekruttere og holde på arbeidskraft, og de unge flytter til de større byene for jobb og utdanning. Befolkningen i disse regionene har derfor lavere utdanning og består ofte av en overvekt av eldre mennesker. Disse regionene kan beskrives som organisatorisk tynne, og har med andre ord begrensede utviklingsmuligheter.

Et annet bidrag til denne litteraturen kommer fra Calignano et al. (2022). For å synliggjøre variasjonen i innovasjonsaktiviteten blant de 88 økonomiske regionene (ihht. SSBs inndeling) i Norge sorterer de regionene inn i ni grupper basert på lignende sosiodemografiske forhold, grad av åpenhet, samarbeid, tetthet og sentralitet. Regionene i Innlandet faller inn under gruppe tre, fire, seks og sju. Byene Lillehammer og Hamar ligger i gruppe nummer tre. Disse byene scorer høyt på prosess- og produktinnovasjon, de er spesialiserte innen tjenester, og de er regionalt og internasjonalt forbundet med kunder, leverandører og forskningsinstitutter. I tillegg har de en relativt sentral beliggenhet geografisk sett, og tett befolkede områder, og bedriftene i disse byene mottar støtte fra nasjonale myndigheter. Gruppe fire består av regioner som er relativt perifere, men som har en lang tradisjon for energikrevende produksjon, som Gjøvik-regionen, som har en viktig rolle innen globale produksjonsnettverk for bildeler og våpenindustri. Gruppe seks og sju består av mindre økonomiske regioner som Midt- og Nord-Gudbrandsdalen, Kongsvinger og Elverum. Dette er områder med spredt bosetning der majoriteten av bedriftene er spesialisert innen primærnæringene. Regionene med minst samarbeid og innovasjon er plassert i gruppe sju (Kongsvinger og Elverum). Denne inndelingen gir en nyansert forståelse for hvordan perifere regioner i Norge presterer på innovasjonsaktivitet, og viser at også andre perspektiver enn de geografiske kan legges til grunn for å definere og avgrense perifere regioner. Artikkelen viser at det er mye innovasjon i perifere regioner som har næringer som Norge har en sterk posisjon i, og at det er store forskjeller mellom regioner som, i teorien, har de samme mulighetene for å innovere. Forfatterne av artikkelen påpeker at «peripheral areas may be innovative places, and they should be treated as such» (s. 18). De stiller seg dermed bak Pugh og Dubois (2021), som skriver at «diversitet» (mangfold) er et begrep som bedre fanger opp kompleksiteten i områdene utenfor storbyene enn det «periferi» gjør.

Begreper i avhandlingen

Begrepet «region» kan forstås på ulike måter, og hva som er en region, har vært mye debattert. Innen EEG er det naturlig å se en region som en *dynamisk enhet* og ikke som en forhåndsdefinert

og statisk størrelse (Boschma, 2004). Jeg adopterer dette synet på regioner som territorielle kontekster framfor administrative enheter, med fokus på atferden til lokale organisasjoner. Dette er en funksjonell inndeling av regioner som ikke er fast og som kan endres over tid. Jeg forstår dermed region som en funksjonell, romlig kontekst som gir ulike forhold for vekst og innovasjon. Hvilken romlig kontekst som er relevant, avhenger av hva om studeres (Isaksen, 2013). Videre legger jeg til grunn at Innlandet er et fylke som består av flere *ulike typer perifere regioner* som har ulike egenskaper og karaktertrekk (f.eks. både «sårbare rurale regioner» og «regionale servicesentra») (Calignano et al., 2022; Nilsen et al., 2022). Dette kommer jeg nærmere inn på i kapittel 3.

I likhet med Pugh og Dubois (2021) opplever jeg «periferi» som et uklart begrep, og at det er forvirrende at flere begreper brukes om lignende regioner (f.eks. «rural»). Likevel beskriver jeg Innlandet som «rural» i artikkel 1 og 2, mens jeg beskriver den samme regionen som «perifer» i artikkel 3 og i kapp. «Periferi» og «ruralitet» kan ha ulike betydninger. Ericsson et al. (2022) bruker for eksempel periferi som en geografisk dimensjon og ruralitet som en kulturell dimensjon, ved at kulturelle uttrykk, levemåter og verdier i bygdesamfunn har en tendens til å avvike fra den dominerende bykulturen. I artikkel 1 og 2 er det likevel først og fremst et geografisk perspektiv (avstanden til mangfoldige byområder) jeg legger til grunn for bruken av «rural» som begrep. I litteraturen om delingsøkonomi beskrives delingsøkonomi som et urbant fenomen. Motsatsen til «urbant» er «ruralt», og dermed kunne det vært naturlig å holde på denne terminologien. Likevel velger jeg å endre begrepsbruken fra «rural» til «perifer» som følge av hvordan Jauhiainen og Moilanen (2012), Pugh og Dubois (2021) og Nilsen et al. (2022) definerer og beskriver perifere regioner. Denne ikke-konsekvente bruken av begrepene reflekterer også min faglige utvikling som stipendiat, samtidig som at jeg erkjenner at begrepene kan brukes synonymt, selv om de også kan ha ulike betydninger.

Selv om perifere regioner har visse fellestrekk, vektlegger jeg, i likhet med for eksempel Nilsen et al. (2022), at perifere regioner er heterogene enheter. Jeg legger både geografiske (f.eks. lange avstander til større sentrum), funksjonelle (f.eks. tynne institusjonelle strukturer) og økonomiske (f.eks. dominans av små og mellomstore bedrifter) perspektiver til grunn for min forståelse av hva som særpreger *perifere regioner*. I artikkel 2 vektlegger jeg at det er interne regionale ulikheter innad i Innlandet, og tar både med informanter fra bedrifter som befinner seg på de mest avsidesliggende stedene, og bedrifter som er lokalisert byene. På den måten tar jeg også hensyn til Innlandets kjennetegn med spredt bosetning og variert næringsstruktur. En ytterligere beskrivelse av den empiriske konteksten for avhandlingen gis i kapittel 3.

Reiselivsnæringen har noen andre særtrekk enn for eksempel andre tjenesteytende næringer. Eksempelvis er næringen ofte forankret på et spesifikt sted. Derfor er det ekstra viktig å forstå den romlige konteksten rundt en innovasjon (Hjalager, 2010). I Norge er naturen en av de største attraksjonene i reiselivet; Store deler av det norske reiselivet er basert på naturressurser som fjell og fjorder. Disse stedene ligger i områder som man i en geografisk forstand gjerne betegner som perifere, men i en reiselivskontekst oppleves de ikke nødvendigvis som perifert beliggende. Lom og Beitostølen er eksempler på steder som er perifere i en økonomisk-geografisk forstand (f.eks. få aktører, ingen kunnskapsproduserende organisasjoner, lange avstander til befolkningssentra), men i en reiselivskontekst er dette områder med stort mangfold, både når det gjelder attraksjoner, som er basert på områdets naturressurser som høye fjell, snø og isbreer, og aktører innen overnatting, servering og andre reiselivsrelaterte tilbud. Naturressurser kan derfor gjøre at et sted oppleves som sentralt. Dette underbygger også synet på at «periferi» er et relativt og heterogent begrep. Videre er tidsaspektet viktig (Hägerstrand & Pred, 1981): For eksempel kan noen steder være sentrale på vinterstid (f.eks. fjellområder med preparerte skiløyper), men perifere på sommertid. I en reiselivskontekst har derfor også *tiden* betydning for hvordan man vurderer hva som er perifert og ikke.

2.2.2 Innovasjon og ulike former for nærhet i perifere regioner

Et av hovedspørsmålene innen EEG er hvorfor enkelte steder vokser mens andre stagnerer (Boschma & Frenken, 2018). Innovasjon har lenge blitt sett på som noe som skjer i byområder, fordi aktørmangfold og tetthet mellom bedrifter og mennesker har blitt regnet som kritiske faktorer for innovasjon og kunnskapsutveksling (Feldman & Kogler, 2010; Florida et al., 2017; Shearmur & Doloreux, 2016). Betydningen av, og fordeler ved, agglomerasjon og geografisk nærhet for utveksling av informasjon, læring og kunnskap har derfor blitt vektlagt for å forklare ulikheten mellom innovasjonsaktiviteten i ulike typer regioner. Sammenhengen mellom geografisk nærhet og økonomisk utvikling er med andre ord et hovedtema innen økonomisk geografi (Howells & Bessant, 2012; Simmie, 2005). Ideen bak denne tankegangen er at innovasjonsaktiviteten blomstrer i områder som har et mangfold av aktører som er geografisk nær hverandre, fordi geografisk nærhet stimulerer til overføring av kunnskap, som er nødvendig for innovasjon (Boschma, 2005). Det har derfor blitt hevdet at det «ligger noe i luften» som gjør at bedrifter i byer og klynger oppfattes som mer innovative (Fitjar & Rodríguez-Pose, 2017). Derfor har steder i urbane regioner med høy geografisk nærhet mellom aktører (i teorien) bedre vilkår for innovasjon enn steder i perifere regioner (Feldman & Kogler, 2010), og derfor har byer og storbyregioner blitt beskrevet som «innovasjonsmaskiner» (Florida et al., 2017).

Det dominerende narrative i litteraturen har derfor vært at «big cities are the future» (Rodríguez-Pose, 2018, s. 193) ved at det er byområder som har egenskapene som legger til rette for innovasjon og nyskaping (Glückler et al., 2023). Fordi periferiene ikke har disse egenskapene, har det i litteraturen blitt lagt vekt på hvordan trekk ved perifere regioner hindrer innovasjon og læring, og som følge av dette har perifere regioner blitt sett på som lite innovative (Doloreux & Dionne, 2008; Eder, 2019; Glückler et al., 2023; Jakobsen & Lorentzen, 2015; Tödting & Trippel, 2005).

Diskusjonen om hva geografisk nærhet har å si for utveksling av kunnskap, har gitt grunnlag for en omfattende debatt om betydningen av nærhet (Bathelt et al., 2004; Boschma, 2005; Fitjar & Rodríguez - Pose, 2017). Geografisk nærhet vil si kort fysisk avstand mellom aktører og var lenge regnet som en viktig forutsetning for innovasjon og kunnskapsutveksling. Imidlertid har litteraturen vist at geografisk nærhet hverken er en nødvendig eller tilstrekkelig forutsetning for deling av kunnskap, og studier har demonstrert at andre faktorer supplerer geografisk nærhet i innovasjonsprosesser (Boschma, 2005). «Nærhet» er dermed ikke ensbetydende med kort fysisk avstand. Kognitiv, sosial, organisatorisk og institusjonell nærhet kan også motvirke eller bidra til deling av kunnskap (Boschma, 2005). Kognitiv nærhet handler om hvilken betydning en felles kunnskapsbase har for læring og innovasjon, og er trolig en viktig faktor for kunnskapsutveksling (Martin & Rypestøl, 2017). Det er mer trolig at bedrifter utveksler kunnskap med bedrifter som er kognitivt like, enn med bedrifter i geografisk nærhet. Videre kjennetegnes sosial nærhet av «sosiale relasjoner mellom aktører på mikronivå» (Boschma, 2005, s. 66) og av tillitsrelasjoner basert på vennskap, slektskap og delte erfaringer som grunnlag for kunnskapsdeling og innovasjon. Denne formen for nærhet er avhengig av at det bygges opp tillit over lang tid, gjennom gjentatte interaksjoner (Boschma, 2005). Organisatorisk nærhet beskrives som relasjoner i og mellom organisasjoner. Høy organisatorisk nærhet innebærer at bedriftene følger lignende organisatoriske logikker, eller tilhører samme bedriftsgruppe. Det er rimelig å anta at organisatorisk nærhet mellom offentlige og private bedrifter er liten, mens den er større mellom bedrifter innen lignende markeder eller samme marked. Videre omhandler institusjonell nærhet både formelle institusjoner som lover, regler og reguleringer, og uformelle institusjoner som vaner, rutiner og praksiser (North, 1990). Institusjonell nærhet kan for eksempel ha en viktig rolle gjennom at regionale institusjonelle forhold kan tilrettelegge for innovasjon og kunnskapsutveksling (Asheim & Gertler, 2005; Boschma, 2005; Cooke, 2002). Et av hovedpoengene til Boschma (2005) er at ulike nærhetsdimensjoner kan kompensere for mangel på andre. For eksempel kan institusjonell og

sosial nærhet kompensere for manglende kognitiv nærhet, og et felles lokalmiljø kan kompensere for manglende kognitiv nærhet og muliggjøre kunnskapsutveksling mellom helt ulike aktører.

Denne diskusjonen av ulike former for nærhet viser at innovasjonsevne ikke nødvendigvis har direkte sammenheng med geografisk lokalisering. Nyere empiriske studier utfordrer oppfatningen om at bedrifter som holder til i byer, er mer innovative enn bedrifter i perifere områder. Disse nyere studiene vektlegger at også internasjonale forbindelser («global pipelines»), samt internasjonale og nasjonale nettverk og samarbeid, er viktig for å skape og spre kunnskap (Doloreux et al., 2023; Fitjar & Rodríguez-Pose, 2011a, 2011b; Fitjar & Rodríguez-Pose, 2019; Fritsch & Wyrwich, 2021; Grillitsch & Nilsson, 2015; Rodríguez-Pose, 2018; Rodríguez-Pose & Fitjar, 2013; Shearmur, 2015; Shearmur & Doloreux, 2016; Tödtling et al., 2012). Som følge av funnene i disse nyere studiene er narrativet i innovasjonslitteraturen i ferd med å endres fra at det «ikke er innovasjon i perifere regioner», til at innovasjon skjer «på tross av», og «på grunn av», periferi (Glückler et al., 2023; Rodríguez-Pose, 2018). Disse to narrative påpeker at innovasjon i perifere regioner kan være et resultat av kompensasjon av forhold som hemmer innovasjon, eller av å utnytte de fordelene som regionen har (Eder & Trippel, 2019). Ved å bygge opp kompetanse i regionen eller ved å bygge nettverk med internasjonale aktører kan man kompensere for manglende geografisk nærhet (Fitjar & Huber, 2014; Grillitsch & Nilsson, 2015; Isaksen & Karlsen, 2016). Videre kan man utnytte fordelene som perifere regioner har, ved at perifere regioner kan være et egnet område for innovasjon fordi innovasjonen lettere kan skjermes for omverdenen i en utviklingsfase, og ved at bedrifter i perifere regioner ikke er like utsatt for konkurranse om kvalifisert arbeidskraft eller for at kunnskap lekker ut til konkurrenter (Grillitsch & Nilsson, 2015). Det kan også være enklere å etablere samarbeid med lokale universiteter og myndigheter i perifere regioner (Meili & Shearmur, 2019), og enkelte innovasjoner kan kreve ressurser som ikke er tilgjengelige i byer (Grabher, 2018; Makkonen et al., 2020). For enkelte næringer kan også beliggenheten eller korte avstander til bestemte naturressurser være viktig (Eder & Trippel, 2019). For Innlandets del gir visse naturressurser økt attraksjonsverdi og konkurransevne, som Norges lengste innsjø, Mjøsa, og nasjonalparkene Rondane og Dovre (Breiby et al., 2020; Breiby et al., 2022).

2.3 Ny stuetvikling

Som begrep handler «ny stuetvikling» om at det skjer en viss grad av fornyelse, endring eller omstilling i en næring. Begrepet kan defineres som «framveksten og utviklingen av nye næringer og økonomiske aktiviteter i regioner» (MacKinnon et al., 2018, s. 3). I denne

avhandlingen brukes «ny stiuutvikling» som et *overordnet begrep* for flere ulike *former for stiuutvikling* for næringer (Grillitsch et al., 2018; Hassink et al., 2019). Blant disse finner vi stidannelse, stifornyelse, oppgradering, importering, stiforlengelse og stiuutmattelse – i tillegg til flere. Det vil si at «ny stiuutvikling» kan være utvikling av helt nye næringer gjennom stidannelse, men at det også kan være oppgradering, importering eller forlengelse av eksisterende næringer. En beskrivelse av disse ulike formene for ny stiuutvikling gis i tabell 1 nedenfor. Innholdet i tabellen er basert på Asheim et al. (2019), Asheim (2017), Grillitsch et al. (2018), Isaksen og Jakobsen (2016) og Trippel et al. (2016).

Tabell 1 Ulike former for ny stiuutvikling.

Former for ny stiuutvikling	Mekanismer og karaktertrekk
Stidannelse «path creation»	Ved stidannelse vokser det fram helt nye næringer omtrent fra «null». Utviklingen er basert på radikalt nye teknologier, vitenskapelige oppdagelser, sosial innovasjon eller nye forretningsmodeller. Stidannelse er ofte forskningsdrevet og avhengig av entreprenører og bedrifter, og av at myndighetene utformer virkemidler som støtter utviklingen. Stidannelse innebærer etablering av nye bedrifter i nye sektorer, eller at eksisterende bedrifter introduserer helt nye produkter, prosesser eller forretningsmodeller.
Stifornyelse «path renewal»	Fornyelse skjer som følge av at eksisterende bedrifter og næringer utvikler nye produkter og tjenester basert på eksisterende kunnskap, som kan være unik kunnskap, i en region. Et eksempel er at bedrifter går over til andre, men muligens relaterte, aktiviteter og sektorer, gjennom nye kombinasjoner av ikke-relaterte kunnskapsbaser. Mulighetene for fornyelse styrkes når en regions nærings sammensetning består av relaterte, men varierte, næringer.
Oppgradering «path upgrading»	Oppgradering skjer som følge av at en eksisterende næring går gjennom store endringer som fører den i en ny retning, for eksempel ved at det introduseres en ny teknologi, innovasjon på organisasjonsnivå, eller ved at det implementeres nye forretningsmodeller.
Importering «path importation»	Importering kan skje som følge av at næringer som er godt etablert i andre regioner, importeres til regionen. Dette kan skje ved at tilflyttere bosetter seg i en region med en kompetanse som er ny for regionen, ved at det etableres ikke-lokale bedrifter, eller ved at det oppstår en ny form for etterspørsel etter en næring.
Stiforlengelse «path extension»	Ved stiforlengelse sterkes den eksisterende stien i regionen. Inkrementelle innovasjoner fører til at næringer fortsetter langs den eksisterende stien. Stiforlengelse kan sikre konkurranseevne på kort sikt, men slike næringer kan også risikere stiuutmattelse som følge av manglende innovasjon.
Stiuutmattelse «path exhaustion»	Stiuutmattelse kan skje som følge av at det kun skjer små fornyelser i en næring. Over tid kan dette føre til stagnasjon og nedgang ved at næringen mister evnen til fornyelse.

Innen EEG legges det vekt på at ny stiuvtvikling kan skje som følge av endogene prosesser, som at regionen har innovative bedrifter som opererer i relaterte bransjer, sterke regionale forskningsmiljøer og støttende organisasjoner. Denne forståelsen blir av flere beskrevet som snever, og flere mener at det rettes for mye oppmerksomhet mot lokale prosesser (endogene faktorer) for å forstå ny stiuvtvikling (Hassink et al., 2019; Trippel et al., 2018). Perifere regioner har ofte ikke disse endogene faktorene, og derfor diskuteres det om modellene for ny stiuvtvikling egentlig er anvendelige for perifere regioner. Det pekes blant annet på at perifere regioner, slik jeg beskrev i forrige delkapittel, ofte mangler viktige forutsetninger for innovasjon og endring, og at innovasjon i større grad skjer som følge av prøving og feiling og ikke basert på vitenskapelig kunnskap (Isaksen, 2014). Basert på teorien om stiafhengighet ansees ikke perifere regioner for å ha kapasitet til å oppnå stidannelse (Isaksen & Trippel, 2016a). Stiforlengelse eller -utmattelse ansees derfor som de mest sannsynlige formene for stiuvtvikling i perifere regioner (Isaksen, 2014).

De senere årene har oppmerksomheten mot betydningen av eksogene impulser økt innen både EEG og RIS (f.eks. Afewerki, 2020; Boschma, 2017; Isaksen & Trippel, 2016a; Neffke et al., 2017; Trippel et al., 2018). Studier har vist at eksogene impulser kan være viktig for å initiere utvikling og ulike former for ny stiuvtvikling i perifere regioner (Hassink et al., 2019; Isaksen & Trippel, 2016a). Eksempler på slike eksogene impulser er mennesker, kapital, nettverk, utenlandske bedrifter, universiteter, forskningsinstitusjoner og myndigheter som er lokalisert utenfor regionen, men også fenomener som delingsøkonomi kan utgjøre en eksogen impuls. Videre kan migrasjon og mobilitet av enkeltmennesker være en kilde til ny stiuvtvikling ved at disse enkeltmenneskene tar med seg kunnskap fra et sted til et annet (Trippel et al., 2018). Enkeltmennesker kan importere og spre nye former for organisering, teknologier, næringer, bedrifter eller institusjoner, og på den måten kan import av næringer og teknologier fra andre regioner være en kilde til ny stiuvtvikling i perifere regioner (Martin & Sunley, 2006).

Som påpekt av Blažek et al. (2019) har litteraturen om ny stiuvtvikling stort sett omhandlet positiv stiuvtvikling (f.eks. stidannelse eller oppgradering), selv om regioner også opplever negative utviklingsstier. Blažek et al. (2019) beskriver derfor ulike former for mislykket stiuvtvikling, og skiller mellom «path contraction», «path downgrading» og «path delocalization». Path delocalization skjer for eksempel som følge av at internasjonale selskaper flytter en virksomhet fra én region og til en region som har lavere produksjons- og lønnskostnader.

Som tabell 1 viser, er det lite som skiller de ulike formene for ny stiuutvikling fra hverandre. Noen av formene, som ny stidannelse og stiuutmattelse, er det enkelt å skille mellom, mens det er vanskeligere å skille empirisk mellom for eksempel fornyelse og oppgradering. Operasjonaliseringen av ny stiuutvikling i empiriske kontekster kan derfor være utfordrende i praksis.

2.3.1 Faktorer som påvirker ny stiuutvikling

Til nå har vi sett at tidligere utvikling i en region kan sette føringer for framtidig utvikling gjennom teorien om stiauhengighet (Martin & Sunley, 2006), og at kunnskapsutveksling mellom aktører i en region er viktig for innovasjon og utvikling (Edquist, 1997). Det er også andre faktorer som kan spille en viktig rolle for utviklingen av innovasjoner og ny stiuutvikling. Blant disse finner vi *diskursive, materielle og institusjonelle faktorer*. Jeg skal nå gjøre rede for hva som kjennetegner hver av disse faktorene, og hva vi allerede vet om dem i tilknytning til ny stiuutvikling.

Diskursive faktorer

Litteraturen om EEG og RIS har vært opptatt av hvordan næringer utvikles langs ulike stier, men det er bare noen få studier som har vært interessert i hvilken rolle diskurser og narrativer kan ha for ny stiuutvikling (f.eks. Fløysand & Jakobsen, 2007; Fløysand, Njøs, et al., 2016; Iammarino & McCann, 2013; Nilsen & Njøs, 2022). I denne avhandlingen handler diskursive faktorer om språket som en sosial prosess; hvordan mennesker omtaler og beskriver en næring eller et fenomen, kan ha betydning for hvordan næringen eller fenomenet utvikles over tid.

I samfunnsvitenskapen kan litteraturen om diskurser deles inn i to hovedkategorier. I den første kategorien, «diskursteori», blir diskurser sett på som den fundamentale strukturen i verden, og som grunnlaget for all sosial praksis (Foucault, 1991). Hele den sosiale verden blir derfor oppfattet som en diskursiv konstruksjon. Den andre kategorien, «kritisk diskursanalyse», vokste fram som følge av arbeidet til Fairclough (1995) og Laclau og Mouffe (2001), og vektlegger hvordan meninger, kunnskap og politiske påstander konstrueres gjennom språket. I tråd med Fairclough (1992) sin forståelse av hva en diskurs er, er det ulike måter å representere verden på, og en diskurs er noe *flere mennesker* deler – ikke måten et enkeltmenneske forstår verden på. Mer spesifikt kan en diskurs forstås som «the process used to produce the meaning of a topic that inherently structures the perceptions and practices of the participants, although without their necessarily being conscious of being controlled» (Rose, 2001, s. 138).

Fairclough (1995), som tufter sin vitenskapsteoretiske tilnærming på kritisk realisme⁸, regnes som den som har betydd mest for utviklingen av kritisk diskursanalyse som felt. Han var opptatt av å analysere språk og de sosiale implikasjonene som språkbruk kan ha (Skrede, 2017). Forskere som benytter kritisk diskursanalyse, er opptatt av forbindelsen mellom språk og (bruk og misbruk av) makt, og er interessert i hvordan språkbruk kan opprettholde, styrke eller svekke maktbærende relasjoner. Ved bruk av kritisk diskursanalyse er man derfor opptatt av å forstå «hvilke ideologiske interesser tekster kan tenkes å tjene» (Skrede, 2017, s. 21). Med ideologi mener Fairclough (2003, s. 218) «representations of aspects of the world which contribute to establishing and maintaining relations of power, domination and exploitation». Slike ideologier kan opprettholde eller utfordre maktrelasjoner, gjennom at diskurser kan «dreie samfunnet i visse retninger» (Skrede, 2017, s. 35) dersom innholdet i diskursen repeteres av en viss mengde mennesker (Skrede, 2017).

Det er den forståelsen av diskurser som Fairclough (1995) og Laclau og Mouffe (2001) bygger sitt arbeid på, som har fått mest oppmerksomhet i studier av språket innen økonomisk geografi de siste årene (f.eks. Fløysand, Håland, et al., 2016; Fløysand, Njøs, et al., 2016), og det er også denne forståelsen av diskurser den første artikkelen i denne avhandlingen (Sagheim & Nilsen, 2021) tar sitt utgangspunkt i. Denne artikkelen undersøker hvordan ulike aktører innen regional utvikling i Innlandet beskriver og omtaler delingsøkonomi. For å skille mellom «ubevisste» diskurser og «spontane» påstander bruker vi narrativer som et verktøy i analysen av datamaterialet for å sortere de oppfatningene som fremmes av en aktør eller grupper av aktører som befinner seg innenfor en bestemt diskurs (Roe, 1991; Swift, 1996). Det vil si at vi ikke gjør en fullstendig kritisk diskursanalyse, men at vi tar utgangspunkt i hvordan Fairclough (1995) og Laclau og Mouffe (2001) forstår diskurs. Det gjør vi ved å undersøke hvordan meninger, kunnskap og politiske påstander konstrueres gjennom språket, og hvordan en slik diskurs vil oppfattes som en «sannhet» dersom den gjentas av mange nok ganger av mange nok aktører (Neumann, 2001; Skrede, 2017). Hvordan ulike aktører beskriver og omtaler et fenomen eller en næring, kan derfor påvirke hvordan et fenomen vokser fram, ved at aktører opplever det dominerende narrative som en sannhet.

Som nevnt innledningsvis har et lite antall artikler vært opptatt av hvordan stuetvikling kan relateres til diskursive faktorer. I en omfattende komparativ studie av henholdsvis sjømat-, gruve- og olje- og gasssektoren undersøker Fløysand, Njøs, et al. (2016) hvordan det at

⁸ En nærmere redegjørelse av kritisk realisme som vitenskapsfilosofisk ståsted gis i kapittel 4.

utenlandske aktører gjør investeringer i en region (i litteraturen omtalt som «foreign direct investment», forkortet til FDI) kan fører til stiuutvikling. Forfatterne argumenterer for at fornyelse av næringer er et resultat av både materielle utfall og diskursive prosesser og av samspillet mellom disse faktorene. Det kan stimuleres til fornyelse av stier eller ny stidannelse når investeringene skaper positive ringvirkninger i en region (materielt utfall), som tilgang til nettverk, og når det dominerende narrativet samtidig beskriver en positiv holdning til FDI. Motsatt kan investeringene bidra til stiuutmattelse eller -forlengelse dersom de ikke gir positive ringvirkninger til regionen for øvrig, og når det dominerende narrativet beskriver en kritisk holdning til slike investeringer. Forfatterne argumenterer derfor for at hvis betydelige endringer skal finne sted i en næring (eller et fenomen), må innovasjonen være omgitt av positive narrativer, og den må ha positive effekter for resten av regionen. Dersom innovasjonen er omgitt av negative narrativer, og få positive effekter for regionen, vil næringen videreføres som før. Fitjar (2016) studerer hvordan endrede økonomiske forhold kan endre diskursene om en region. Det gjør han ved å undersøke hvordan den diskursive konstruksjonen av hva som avgrenser en bestemt region, har blitt påvirket av oppdagelsen av petroleum i Nord-Norge. Hvor går grensene for hvem som skal dra nytte av godene ved slike oppdagelser? Artikkelen viser at definisjonen av regionen som krever eierskap til disse naturressursene, varierer mellom landsdelen Nord-Norge, Finnmark fylke og noen ganger begge deler. Effektene av petroleumsproduksjon vil derfor avhenge av diskurser om regionen og hvordan denne nye næringen tolkes innenfor denne diskursen. En enda nyere studie diskuterer hvordan narrativer påvirker i hvilken grad nye næringer oppnår legitimitet i perifere regioner. I en studie av utviklingen av vindmølleparker på land i Finnmark viser Nilsen og Njøs (2022) at positive narrativer kan bidra til at næringer oppnår legitimitet, mens negative narrativer kan medvirke til at nye næringer ikke oppnår legitimitet. En nærmere redegjørelse for denne studien gis i kapittel 2.3.1, som omhandler betydningen av legitimitet for ny stiuutvikling.

Hvordan vi omtaler et fenomen, en region eller en næring, har dermed betydning for hvilke egenskaper vi tilskriver det aktuelle fenomenet, regionen eller næringen, og videre hvordan fenomenet, regionen eller næringen utvikles. For å finne ut hvilke faktorer som påvirker utbredelse av delingsøkonomi, og hvordan delingsøkonomi kan påvirke framtidig stiuutvikling i perifere regioner, har det derfor analytisk verdi å undersøke og forstå hvilke diskurser og narrativer som dominerer om delingsøkonomi blant aktører i Innlandet. Det er med andre ord dette som er utgangspunktet for den første artikkelen i avhandlingen.

Materielle faktorer

Selv om både EEG og RIS vektlegger at innovasjon avhenger av endogene forhold, som trekk ved næringen, strukturer, teknologi, utdanningsprogrammer, kompetansenivå og kulturelle forhold (Isaksen & Trippel, 2016b; Neffke et al., 2011), rettes det i litteraturen om økonomisk geografi lite eksplisitt oppmerksomhet mot betydningen av materielle faktorer (Gibson, 2015). Jeg forstår materialitet som at enkelte faktorer må være på plass for at det skal kunne vokse fram noe nytt i en region. Det vil si at «the spatial distribution of economic activities is likely to depend on the intrinsic features of space itself» (Bottazzi et al., 2007, s. 652). Økonomiske transformasjoner oppstår ikke bare som følge av usynlige markedskrefter, men enkelte fysiske materielle faktorer må være til stede for at noe skal skje (Gibson, 2015; Hudson, 2004). Gibson (2015, s. 81) skriver derfor at «against the apparent abstract immateriality of much evolutionary economic geography, the physical world still matters». Det vil si at dersom den fysiske infrastrukturen som en ny næring, eller et fenomen, trenger, ikke er til stede, vil det hindre at næringen utvikles (Asheim et al., 2019). Slike materielle faktorer er «(...) a concern with matter, physical materials, bodies and technologies, and their agentic qualities and interactions (...)» (Gibson, 2015, s. 65), og kan skapes med intensjon, for eksempel av myndighetene. Eksempler er investeringer i infrastruktur (f.eks. tilgang til internett, veiforbindelse eller energitilførsel), teknologier (f.eks. digitale plattformer), internettforbindelse, universiteter eller forskningsinstitutter. Dette synet på materialitet har flere likhetstrekk med ontologien til kritisk realisme (Castellacci, 2006), som denne avhandlingen er forankret i. Kort fortalt vektlegger kritisk realisme at det ligger visse strukturer og mekanismer bak en hendelse. Disse strukturene kan være av materiell karakter, ved at fysiske ressurser kan generere kausale krefter (Archer, 1995).

Over hele verden står regioner ovenfor betydelige transformasjonsutfordringer som følge av den raskt økende innvirkningen som digitale teknologier har på økonomi og samfunn (Asheim et al., 2019; Isaksen, Trippel, et al., 2020). Årsaken er at digitalisering kan føre til grunnleggende endringer i organisering og innovasjon, både i ulike næringer og i regionale og nasjonale økonomier. Som jeg var inne på i kapittel 1, er vi vitne til økonomisk ulikhet mellom regioner, både i Europa og i Norge, og en årsak til denne ulikheten er at perifere og spredt befolkede områder ofte henger etter når det gjelder digital infrastruktur, som for eksempel tilgang til internett. Det vil si at fravær av materielle faktorer skaper et digitalt skille mellom regioner (Haefner & Sternberg, 2020). I regioner som har en velutviklet digital infrastruktur, kan digitalisering bidra til å redusere geografiske avstander og gi like muligheter uavhengig av hvor

folk bor. Derfor kan digitalisering redusere ulikheten mellom regioner både i Europa og i Norge gjennom å tilrettelegge for vekst og utvikling i perifere områder. Digitalisering kan dermed forstås som en materiell faktor som muliggjør vekst og utvikling i perifere regioner, men for å få til digitalisering må også andre materielle faktorer være til stede, som for eksempel tilgang til internett.

Begrepet «digitalisering» forstås og brukes på ulike måter i forskningslitteraturen. Noen forskere (f.eks. Isaksen, Langemyr Eriksen, et al., 2020; Isaksen & Rypestøl, 2022; Nambisan et al., 2017; Nambisan et al., 2019) forstår digitalisering som utvikling og bruk av digitale verktøy og infrastruktur som kan endre bedrifter og næringer. En annen forståelse skiller mellom tre kategorier av digitalisering (Isaksen, Trippel, et al., 2020): utvikling av kunnskap som danner grunnlaget for utvikling av teknologier, produksjon av bestemte digitale produkter og tjenester, og bruk av digitale produkter og tjenester i produksjons- og servicevirksomhet. En tredje måte å forstå digitalisering på, er å se på det som en *prosess* som består av tre faser som ender i en digital transformasjon (f.eks. Unruh & Kiron, 2017; Verhoef et al., 2021). Den første fasen, «*digitizing*», beskriver den teknologiske overgangen der analog informasjon blir digital og interne rutiner og arbeidsoppgaver automatiseres for å oppnå kostnadsbesparelser og effektiv ressursutnyttelse. Typiske eksempler er å sende dokumenter på e-post istedenfor i posten, og å foreta digitale bestillinger. Fase 2, «*digitalization*», regnes som en mer omfattende innovasjon, der informasjonsteknologi gjør det mulig å endre prosesser som produksjon, distribusjon, kommunikasjon og kundeoppfølging. Eksempler er bruk av robot eller implementering av digitale kommunikasjonskanaler mellom bedrift og kunde. Målet er kostnadseffektivisering, effektiv produksjon og en forbedret kundeopplevelse. Den mest radikale forandringen skjer i fase tre, *digital transformasjon*, der det gjennomføres store endringer på systemnivå med for eksempel utvikling av digitale plattformer og datadrevne forretningsmodeller. En slik transformasjon er spesielt viktig for eksisterende bedrifter for å unngå fastlåsing i nåværende rutiner og praksiser.

Materielle faktorer kan altså ha en viktig rolle for innovasjon og ny utvikling. Imidlertid kan materialitet forstås på ulike måter, noe det også gjør i artiklene i denne avhandlingen: I artikkel 1 (Sagheim & Nilsen, 2021) knyttes materialitet til utfall som følge av at delingsøkonomien etableres i regionen. I artikkel 2 (Sagheim, 2021) handler materialitet om forutsetninger for utvikling, gjennom at digital infrastruktur (f.eks. tilgang til internett) representerer noe materielt som må være til stede for at delingsøkonomien skal vokse fram.

Institusjonelle faktorer

Institusjonelle faktorer har lenge hatt en sentral rolle i studier av RIS (Asheim et al., 2016; Asheim & Isaksen, 2002; Tödtling & Trippel, 2005), og etter hvert også innen EEG (Boschma & Capone, 2015; Boschma et al., 2017). Det er likevel gitt begrenset oppmerksomhet til hvordan institusjonelle faktorer påvirker framveksten av nye næringer i regioner (Gong et al., 2022). En institusjon kan forstås som «the humanly devised constraints that structure political, economic, and social interaction» (North, 1990, s. 97), og kan både være *formelle* lover, reguleringer, regler, virkemidler og standarder, og *uformelle* normer, kulturer og tradisjoner (North, 1990).

Legitimitet er et eksempel på en institusjonell faktor som er nødvendig for at bedrifter skal overleve (Scott, 2008). Derfor beskrives legitimering som en av flere prosesser som har spesielt mye å si for ny stitutvikling (i tillegg til kunnskapsgenerering, markedsutvikling og mobilisering av finansielle og menneskelige ressurser) (Binz, Truffer, et al., 2016). At legitimitet er viktig for ny stitutvikling, ble senest dokumentert da tidsskriftet *Regional Studies* i 2022 ga ut spesialnummeret «Emerging Industries: institutions, legitimacy and system-level agency» (Gong et al., 2022).

Legitimitet handler om hvordan enkeltmennesker, organisasjoner eller politiske systemer forankres, og blir tatt for gitt, i en kontekst (Gong et al., 2022). Legitimitet kan defineres som «a generalised perception or assumption that the actions of an entity are desirable, proper, or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs, and definitions» (Suchman, 1995, s. 574). Legitimitet kan være regulatorisk, normativ og kognitiv (Scott 1995a, sitert i Zimmerman & Zeitz, 2002): Regulatorisk legitimitet handler om hvordan nye bedrifter opptrer med hensyn til eksisterende *regler, forskrifter og forventninger* som er skapt av myndighetene eller andre aktører med makt (Zimmerman & Zeitz, 2002). Normativ legitimitet handler om hvordan nye bedrifter opptrer med hensyn til normer og verdier etablert av omgivelsene rundt bedriften, og kognitiv legitimitet handler om at nye bedrifter «address collectively accepted practices, knowledge, and ideas» (Vestrum et al., 2017, s. 1724). Denne siste formen for legitimitet inkluderer både antagelser som er tatt for gitt, og mer spesialisert, eksplisitt og kodifisert kunnskap (Zimmerman & Zeitz, 2002).

Vi har etter hvert mye kunnskap om faktorer som kan bidra til vellykket stitutvikling i regioner, men vi vet fremdeles mindre om hvorfor noen næringer eller fenomener *ikke* vokser fram (Blažek et al., 2019; Phelps et al., 2017). Noen få nyere studier har derfor studert betydningen av *manglende legitimitet* («delegitimation») og hvordan *tap av legitimitet* kan føre til mislykket

stiutvikling (f.eks. Jolly & Hansen, 2022; Nilsen & Njøs, 2022). Jolly og Hansen (2022) sin studie av biogassnæringen i Sverige viser for eksempel at politisk aktivisme og negative ringvirkninger fra andre relaterte næringer og andre regioner kan bidra til tap av legitimitet og dermed ha en negativ effekt på utviklingen av næringen. Videre studerer Nilsen og Njøs (2022) etableringen av vindmølleparker på land i Finnmark. De finner blant annet et narrativ som domineres av at Sametinget og reindriftsforvaltningen er negative til vindkraftutbygging, fordi de ønsker å skjerme områder for utbygging og beskytte reindriften. Analysen viser at dette narrativet bidrar til å ikke legitimere vindkraftutbyggingen, noe som hemmer utviklingen av vindkraftnæringen i Finnmark. Artikkelen viser også at institusjonelle og diskursive faktorer (narrativer) kan påvirke hverandre, ved at hvorvidt vi legitimerer en næring, påvirker hvordan vi omtaler næringen – og motsatt vil de dominerende narrative om en ny næring eller et nytt fenomen påvirke i hvilken grad aktører legitimerer næringen. Selv om diskursive og institusjonelle faktorer kan påvirke hverandre, behandles dette som to separate faktorer i denne avhandlingen.

Avhandlingens tredje artikkel (Sagheim, 2022) er forankret i den pågående diskusjonen om hvilken betydning det har for ny stiutvikling at fenomener og næringer oppnår legitimitet, men også betydningen av *manglende legitimitet* («delegitimation»). Studier av legitimitet har til nå vært opptatt av vellykkede stiutviklingsprosesser (f.eks. Binz & Gong, 2021; Binz, Harris-Lovett, et al., 2016; Heiberg et al., 2020; Jolly & Hansen, 2022), og kun noen få studier har undersøkt hvordan mangel på legitimitet og tap av legitimitet kan påvirke stiutvikling (f.eks. Jolly & Hansen, 2022; Nilsen & Njøs, 2022). En økt forståelse av mangel på legitimitet er viktig for å forstå hvorfor enkelte næringer og fenomener ikke vokser fram. Med dette som utgangspunkt søker artikkel 3 å øke forståelsen av hvilken betydning legitimitet og mangel på legitimitet har for utvikling av fenomener og næringer og regionale utviklingsprosesser i perifere regioner, gjennom å undersøke hvilken rolle legitimitet og mangel på legitimitet har for utbredelse av delingsøkonomi i reiselivsnæringen i perifere regioner i Innlandet.

2.4 Delingsøkonomi

I 2007 ble det arrangert en stor konferanse i San Fransisco. Hotellene var overfylte, og det var vanskelig å finne overnatting. To studievenner fant på at de skulle leie ut deler av leiligheten sin til deltakere på konferansen. De etablerte nettsiden «AirBed & Breakfast» og kjøpte inn tre luftmadrasser («AirBed»). Gjestene kom, og de fikk betalt sin egen husleie. Gründerne innså etter hvert at konseptet, som handler om å koble sammen folk som har ledig plass i sin egen

bolig, med folk som trenger husrom for en kortere periode, hadde et stort potensial. I 2008 byttet de navn til Airbnb, og samme år fikk selskapet sin første investor. To år senere var selskapet etablert i 89 land med over 1 million overnattingsdøgn. Til tross for flere utfordringer underveis, som misfornøyde huseiere som kom hjem til raserte hus, og storbyer som forbyr Airbnb, ble selskapet i 2020 verdsatt til 75 milliarder amerikanske dollar (Statista, 2021). I dag er Airbnb en av de mest kjente og mektigste aktørene innen delingsøkonomi, og regnes som en av pionerene innen denne nye formen for økonomisk organisering (Zervas et al., 2017). Airbnb brukes derfor ofte som et eksempel på delingsøkonomi.

I tråd med formålet med avhandlingen skal jeg videre redegjøre for hva delingsøkonomi er, inkludert bakgrunnen for fenomenet og diskutere ulike definisjoner og forståelser av delingsøkonomi.

2.4.1 Bakgrunnen for delingsøkonomien

Grunnen til at Airbnb opplevde en så rask vekst, var at digitale plattformer hadde «streamlined the process of market entry for suppliers, facilitated searchable listings for consumers, and kept transaction overheads low» (Zervas et al., 2017, s. 687). I dag sees utviklingen av digitale plattformer på som det siste steget i utviklingen av den moderne kapitalismen, som startet med etableringen av fabrikker og fortsatte med utviklingen av selskaper, og deretter med spredningen av nettverk (Grabher & van Tuijl, 2020). Digitale plattformer preger den fjerde industrielle revolusjonen (Botsman, 2013), som er en blanding av framskritt innen kunstig intelligens, robotisering og tingenes internett («Internet of Things»). Mobiltelefon har blitt allemannseie, og vi har tilgang til internett omtrent overalt (Acquier et al., 2017; Palgan et al., 2021; Pouri & Hilty, 2021). Men det er ikke bare utviklingen av digitale plattformer som har vært viktig for utbredelsen av delingsøkonomien. Finanskrisen i 2008 har også vært en viktig hendelse. Som følge av krisen fikk folk dårligere råd, og derfor vokste det fram en interesse for å låne bort eiendeler mot en økonomisk kompensasjon (Schor, 2015; Schor & Fitzmaurice, 2015). Det har med andre ord foregått en dreining i folks preferanser – som har gått fra å ha et ønske om å eie, til et ønske om å leie (Bai & Velamuri, 2021; Hamari et al., 2016).

Delingsøkonomien kan gi miljøgevinster gjennom at eksisterende ressurser blir utnyttet på en bedre måte, men kan også skape endringer i samfunnsøkonomiske forhold som forbrukeratferd, arbeidsmarkedsdynamikk og etterspørselsfall etter kapitalgjenstander (Guttentag, 2015; Kenney & Zysman, 2016; Oskam & Boswijk, 2016; Schneider, 2017; Si et al., 2020; Zvolkska et al., 2019). Selv om delingsøkonomien har mange positive effekter, er det i Norge også en frykt for at den kan bryte ned den norske samfunnsmodellen og andre viktige

samfunnsfunksjoner og strukturer som for eksempel skattesystemer, regulatoriske tilsynsrutiner og arbeidstakers rettigheter, fordi delingsplattformene ofte har internasjonale eiere og ikke lar seg regulere på samme måte som det tradisjonelle virksomheter gjør (NOU 2017:4; Thornam & Nordbø, 2018).

2.4.2 Definisjon av delingsøkonomi

It is a mystery who first used the term “sharing economy”. Perhaps it is appropriate that its ownership is shared, but it has left the term without a guardian and vulnerable to loose definitions. (Stephany, 2015, s. 13)

Som sitatet ovenfor viser, preges begrepet «delingsøkonomi» av at det ikke finnes en omforent definisjon av begrepet. «Delingsøkonomi» brukes i dag som et paraplybegrep på et spekter av både kommersielle og ikke-kommersielle tjenester, aktiviteter og virksomheter, og flere definisjoner brukes også om hverandre for å beskrive lignende fenomener (Acquier et al., 2017; Codagnone & Martens, 2016; Frenken & Schor, 2017; Maurer et al., 2020). Helt siden den første delingsplattformen ble etablert har det vært diskutert hva delingsøkonomi er (f.eks. Belk, 2007; Botsman, 2013; Meelen & Frenken, 2015), og flere bidrag har forsøkt å avklare, avgrense og definere begrepet (f.eks. Agarwal & Steinmetz, 2019; Gerwe & Silva, 2020; Habibi et al., 2017; Habibi et al., 2016; Perren & Kozinets, 2018; Schlagwein et al., 2019). At flere begreper kan relateres til aktiviteter knyttet til delingsøkonomi, gjør det ikke enklere å definere begrepet. «Plattformøkonomi» (Kenney & Zysman, 2016), «collaborative economy» (Belk, 2014; Botsman, 2013), «collaborative consumption» (Botsman & Rogers, 2010), «community-based economy» (Belk, 2014), «peer-economy» (Botsman, 2013), «tilgangøkonomi» (Bardhi & Eckhardt, 2012; Belk, 2014), «on-demand economy» (Cockayne, 2016) og «gig-økonomi» (Friedman, 2014) er noen av begrepene som brukes om fenomener som ligner på delingsøkonomi. Disse begrepene har ingen god norsk oversettelse, og siden jeg ikke bruker begrepene videre i avhandlingen, velger jeg å kun bruke de engelske begrepene i denne gjennomgangen.

Begrepet delingsøkonomi brukes på ulike måter både i praksis og innenfor forskningslitteraturen. Hvordan begrepet defineres, bestemmes gjerne av hva den enkelte forsker ønsker å oppnå (Murillo et al., 2017): Mens Meelen og Frenken (2015) fokuserer på bedre utnyttelse av eksisterende fysiske eiendeler, vektlegger andre rollen til digitale plattformer (Cockayne, 2016; Kenney & Zysman, 2016) eller økt gjenbruk (Trabucchi et al., 2019). Tabell 2 viser spennet i definisjoner av «delingsøkonomi».

Tabell 2 Eksempler på definisjoner av delingsøkonomi

Forfatter, år og sidetall	Definisjoner av delingsøkonomi
Botsman (2013)	«An <i>economic model</i> based on sharing underutilized assets from spaces to skills to stuff for monetary or non-monetary benefits»
Meelen og Frenken (2015)	«Consumers (or firms) granting each other temporary access to under-utilized physical assets ('idle capacity'), possible for money»
Kathan et al. (2016, s. 663)	«This so-called sharing economy <i>phenomenon</i> is characterized by non-ownership, temporary access, and redistribution of material goods or less tangible assets such as money, space, or time»
Cockayne (2016, s. 73)	«Digital platforms that connect consumers to a service or commodity through the use of a mobile application or website»
Trabucchi et al. (2019, s. 996)	«The term is mainly used to describe an <i>economic and social activity</i> for which, as a core process, we find transactions related to sharing and/or reusing assets»
Schlagwein et al. (2019, s. 818)	«The sharing economy is an IT-facilitated <i>peer-to-peer model</i> for commercial or non-commercial sharing underutilized goods or service capacity through an intermediary without transfer of ownership»

«Delingsøkonomi» i denne avhandlingen

Siden «delingsøkonomi» er et begrep som defineres og forstås på flere måter, er det viktig å avklare hva jeg som forsker legger i det. Min forståelse av delingsøkonomi bygger på definisjonen til Meelen og Frenken (2015), som er: «Consumers (or firms) granting each other temporary access to under-utilized physical assets ('idle capacity'), possible for money». I tillegg inkluderer jeg *tjenester* i min forståelse av fenomenet (Muñoz & Cohen, 2017), og jeg vektlegger at aktørene kommer i kontakt via *digitale plattformer* (f.eks. Cockayne, 2016; Kenney & Zysman, 2016). Oppsummert mener jeg at delingsøkonomi består av følgende fire dimensjoner:

1. Personer eller bedrifter kommer i kontakt via en digital plattform (en nettside eller en applikasjon på mobiltelefonen),
2. som fasiliterer en økonomisk transaksjon,
3. slik at eksisterende ressurser (varer og tjenester) utnyttes på en bedre måte,
4. uten at det skjer overføring av eierskap.

Delingsøkonomi kan også omhandle deling av arbeidskraft («gig-økonomi»), ved at «en person er engasjert for å utføre en oppgave uten at vedkommende er fast ansatt» (Krokan, 2018, s. 86). Et velkjent eksempel er transportselskapet Uber. Denne delen av delingsøkonomien, og dens

utfordringer knyttet til jobbsikkerhet og innbetaling av skatter og avgifter, er imidlertid ikke i fokus for denne avhandlingen.

Delingsøkonomi er godt utviklet innen tjenester som allerede tilbys i reiselivsnæringen, som for eksempel overnatting, og derfor er reiselivsnæringen en av næringene som er mest påvirket av delingsøkonomi (Guttentag, 2015; Sigala, 2017). Reiselivsnæringen har for eksempel blitt utfordret ved at Airbnb har forstyrret hotellbransjen (Guttentag, 2015), og derfor beskrives fenomenet i litteraturen som en disruptiv innovasjon (Dogru et al., 2019; Guttentag, 2015; Guttentag & Smith, 2017). Med bakgrunn i hvordan studier behandler delingsøkonomien, behandler jeg delingsøkonomi som en *disruptiv innovasjon* som er i ferd med å få fotfeste i Norge og i Innlandet som en *eksogen impuls*. Videre forstår jeg delingsøkonomi som noe som kan oppstå i Innlandet enten ved at internasjonale plattformer (f.eks. Airbnb) legger til rette for det, og at fastboende eller tilreisende i Innlandet bruker slike plattformer enten som tilbydere eller brukere. Delingsøkonomi kan også oppstå ved at eksisterende bedrifter tar i bruk elementer av delingsøkonomi i sin eksisterende forretningsmodell (f.eks. ved å tilby utleie av gjenstander istedenfor salg).

Siden Airbnb er en velkjent og veletablert plattform for deling i Innlandet, får Airbnb mye oppmerksomhet i denne avhandlingen. Det er imidlertid viktig å påpeke at dette er en studie av delingsøkonomi generelt, og ikke av Airbnb spesielt.

2.4.3 Delingsøkonomi som disruptiv innovasjon i perifere reiselivsregioner

Disruptiv innovasjon kan beskrives som en prosess der mindre, ofte nyetablerte, bedrifter med færre ressurser lykkes med å utfordre etablerte, tradisjonelle bedrifter ved å tilby produkter som er billigere, enklere og mer praktiske i bruk, og som er rettet spesielt mot enten lavprismarkeder eller helt nye markeder (Christensen, 1997). Det vil si at disruptive innovasjoner i utgangspunktet er enklere produkter med en lavere kvalitet som tilbys til en lavere pris (Christensen & Raynor, 2003). En innovasjon er disruptiv først når «vanlige» kunder tar i bruk produktet (Christensen et al., 2013). I motsetning til radikale og inkrementelle innovasjoner handler ikke disruptiv innovasjon om hvor ny teknologien er som ligger til grunn for innovasjonen, men om hvordan markedet endres som følge av at innovasjonen spres (Govindarajan & Kopalle, 2006).

Flere har studert hvordan Airbnb påvirker overnattingssektoren. De fleste studiene viser at Airbnb har en negativ påvirkning på hotellnæringen (Dogru et al., 2019; Guttentag, 2015; Guttentag & Smith, 2017), selv om det også finnes studier som viser det motsatte (Leick et al.,

2021). Da Airbnb ble etablert, reagerte hotellnæringen med å distansere seg fra Airbnb ved å påstå at Airbnb hadde en fundamentalt annerledes forretningsmodell. De sa at Airbnb retter seg mot en annen kundegruppe enn det hotellene gjør. Etter hvert som Airbnb vokste, begynte hotellene å kjempe imot Airbnb ved å hevde at Airbnb har andre spilleregler enn det «vanlige» bedrifter har, og at mye av inntekten deres derfor strider mot loven. I dette ligger det også en erkjennelse av at Airbnb vurderes som en konkurrent til hotellene. Ved at Airbnb, som i utgangspunktet var et produkt med dårligere egenskaper, utfordrer eksisterende virksomheter, er Airbnb et klassisk eksempel på en disruptiv innovasjon (Dogru et al., 2019; Guttentag, 2015; Guttentag & Smith, 2017; Si et al., 2020; Zach et al., 2020). Delingsøkonomien skaper også endringer i institusjonene som reiselivsnæringen styres av, og er dermed ikke disruptiv kun i teknologisk forstand (Geissinger et al., 2019; Laurell & Sandström, 2016, 2017; Mair & Reischauer, 2017).

Flere studier har altså undersøkt hvordan Airbnb utfordrer det kommersielle overnattingsmarkedet i reiselivsnæringen (Guttentag, 2015; Guttentag & Smith, 2017; Si et al., 2020; Zach et al., 2020). Imidlertid viser studier at delingsøkonomien også kan gi muligheter for eksisterende bedrifter, både i reiselivsnæringen og mer generelt. Bedrifter kan ta del i delingsøkonomien, enten ved å tilpasse sin eksisterende forretningsmodell, eller ved å ta i bruk helt nye forretningsmodeller (Ciulli & Kolk, 2019). Matzler et al. (2015) peker på at eksisterende bedrifter kan selge tilgang istedenfor eierskap til et produkt, støtte kundene dersom de ønsker å selge brukte varer videre, utnytte ubrukte ressurser (for eksempel ved å leie ut maskiner eller kontorplasser i perioder med ubrukt kapasitet), tilby reparasjons- og vedlikeholdstjenester, eller utvikle en helt ny forretningsmodell som er basert på delingsøkonomi. Ved å tilpasse seg delingsøkonomien kan bedriftene dermed både utnytte fordelene som digitale plattformer gir, og takle konkurransen fra de nye aktørene.

I et geografisk perspektiv har delingsøkonomien til nå vært mest framtrødende i urbane områder, der tette geografiske rom med høy konsentrasjon av mennesker og ressurser gjør det enkelt å dele (Bardhi & Eckhardt, 2012; Perren & Kozinets, 2018; Richter et al., 2017; Zervas et al., 2017; Zvolska et al., 2019). Delingsøkonomien blir derfor gjerne omtalt som et storbyfenomen (Davidson & Infranca, 2015), og følgelig er flesteparten av studiene gjennomført i storbyregioner (f.eks. Habibi et al., 2017; Richter et al., 2017; Šiuškaitė et al., 2019; Zervas et al., 2017), og ofte i USA (Agarwal & Steinmetz, 2019). Perifere regioner har til nå vært mindre interessante for de store og ofte internasjonale delingsplattformene, og dette reflekteres også i forskningslitteraturen, der flere forskere peker på at perifere regioner har blitt

utelatt i studier av delingsøkonomi (Battino & Lampreu, 2019; Dudek & Salek, 2016; Falk et al., 2019; Mahadevan, 2020; Mont et al., 2020; Pawlicz & Kubicki, 2017; Thebault-Spieker et al., 2017). På grunn av dette manglende fokuset på delingsøkonomi i perifere regioner er det en risiko for at disse stedene blir hengende etter i utviklingen av delingsøkonomien, og at de derfor går glipp av de mulighetene som delingsøkonomien kan gi (Barkman et al., 2021).

2.4.4 Delingsøkonomi i en norsk kontekst

I Norge har delingsøkonomien fått fotfeste de siste årene, og det er derfor publisert noen norske utredninger og rapporter om delingsøkonomi. «Delingsøkonomiutvalget» vurderte hvilke muligheter og utfordringer delingsøkonomien kan gi (NOU 2017:4). Rapporten deres peker på flere positive sider ved delingsøkonomien, som økt innovasjon og vekst, sterkere konkurranse, bedre ressursutnyttelse og nye inntektsmuligheter. Når det gjelder utfordringer, pekes det på at eksisterende regelverk ikke er tilpasset delingsøkonomien, hverken gjennom forbrukervernreglene, skatteregler eller reguleringer i arbeidslivet.

I et notat om «samhandlingsøkonomien» beskriver LO Norge (2016) forutsetninger som må være på plass for at nye teknologier skal kunne bidra positivt til økonomien og i arbeidslivet. Det pekes blant annet på at alle aktører må ha like vilkår. Det understrekes også at skattemyndighetene og andre offentlige instanser må få oversikt over pengeflyten for å sikre rettferdig skattlegging. Videre kartla Vista Analyse AS i 2016 (Pedersen et al.) alle initiativer innen delingsøkonomi i Norge. Det ble identifisert 50 aktører innen bolig og eiendom, transport, tjenester og «annet». Det ble anslått at delingsøkonomien omsatte for 500 millioner i 2015, og at samme tall i 2025 vil være 42 milliarder kroner i 2025. Andre norske rapporter har fokusert på hyttedeling (Solbraa, 2019), klimaeffekter av delingsøkonomien (Westskog et al., u.å.) og organisering av arbeidskraft og nordiske arbeidslivsmodeller (Røtnes et al., 2019).

2.5 Oppsummering av det teoretiske rammeverket

I dette kapitlet har jeg gått gjennom det teoretiske rammeverket, inkludert tidligere forskning, som danner grunnlaget for den videre diskusjonen om hvordan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer kan hemme eller fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner, og på hvilken måte delingsøkonomi kan påvirke framtidig stuetvikling i perifere regioner. Gjennomgangen har demonstrert at det eksisterer lite kunnskap om framveksten av, og konsekvensene av, digitale plattformer og delingsøkonomi i perifere regioner i et romlig perspektiv. Dette er bakgrunnen for at avhandlingens formål er å bidra med ny kunnskap til

fagfeltet økonomisk geografi ved å bruke delingsøkonomi som empirisk fenomen for å forstå hvilken rolle digitale plattformer har for ny stiuutvikling i perifere regioner.

I kapittel 2.3.1 redegjorde jeg for hvordan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer kan påvirke ny stiuutvikling. Gjennomgangen viste at det også er en del vi fremdeles ikke vet om disse faktorene. Vi har for eksempel begrenset med kunnskap om hvilken betydning språket har for framveksten av nye næringer og fenomener (diskursive faktorer). Ved å stille følgende forskningsspørsmål: «*How is the SE, as an innovative practice, framed by key actors in regional development within a rural region in Norway?*», bidrar dermed artikkel 1 med kunnskap til den voksende litteraturen om betydningen som språket for ny stiuutvikling.

Videre viste gjennomgangen om materielle faktorer at litteraturen om økonomisk geografi har viet lite oppmerksomhet til betydningen av materielle faktorer for ny stiuutvikling. Artikkel 2 tar utgangspunkt i at enkelte materielle faktorer må på plass for at det skal være grobunn for noe nytt i en region. Siden digitalisering er en viktig forutsetning for framveksten av digitale plattformer og dermed delingsøkonomi, må bedriftene være digitalisert og ha kunnskap om bruk av internett for at de skal kunne enten gripe mulighetene ved delingsøkonomi eller møte konkurransen som delingsøkonomien skaper. Det er derfor betimelig å spørre: «*Hvilke utfordringer og muligheter opplever små og mellomstore bedrifter i rurale regioner ved digitalisering?*»

Vi har også begrenset med kunnskap om hvilken rolle legitimitet, og spesielt mangel på legitimitet, har for utviklingen av nye næringer og fenomener. Avhandlingens siste artikkel er forankret i at legitimitet er en institusjonell faktor som er nødvendig for bedrifters overlevelse og suksess. Fram til nå har studier fokusert på vellykkede stiuutviklingsprosesser, men nylig har noen studier også studert hvilken rolle *mangel på legitimitet* har for ny stiuutvikling, og hvordan *tap av legitimitet* kan påvirke stiuutviklingsprosesser (f.eks. Binz & Gong, 2021; Jolly & Hansen, 2022; Nilsen & Njøs, 2022). Problemstillingen til den tredje artikkelen er todelt, og består av følgende to spørsmål: «*How is the legitimacy of Airbnb expressed by key tourism stakeholders in a tourism region in Norway?*» og «*How can the shifting roles of legitimation and delegitimation among key stakeholders in the tourism industry inform the literature on new path development?*»

3 Den empiriske konteksten for avhandlingen

For å øke forståelsen av utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner i Innlandet vil jeg i det følgende beskrive viktige kjennetegn ved den empiriske konteksten for avhandlingen. I 3.1 beskriver jeg sentrale trekk ved Innlandet fylke som helhet, før jeg går nærmere inn på trekk ved perifere regioner i fylket. Siden jeg studerer utbredelse av delingsøkonomi i reiselivsnæringen i perifere regioner i Innlandet, gir jeg i kapittel 3.2 en beskrivelse av særtrekk ved reiselivsnæringen i fylket med hovedfokus på de perifere regionene. Til slutt gjør jeg kort rede for utbredelsen av delingsøkonomi i Innlandet generelt i delkapittel 3.3.

3.1 Innlandet fylke og perifere regioner i Innlandet

Som jeg var inne på i kapittel 2.2.1, er det naturlig å se en region som en dynamisk enhet, istedenfor som en forhåndsdefinert og statisk størrelse (Boschma, 2004). En region er en funksjonell inndeling som kan endres over tid, og den romlige konteksten avhenger av det som studeres (Isaksen, 2013). Med utgangspunkt i denne forståelsen forstår jeg Innlandet fylke som en administrativ enhet som består av flere ulike typer perifere regioner. Som redegjort for i kapittel 2 finnes det ulike typer perifere regioner. Nilsen et al. (2022) skiller som nevnt mellom ulike typer perifere regioner. Disse regionene har ulike kjennetegn, der den ene typen, *sårbare rurale regioner*, kjennetegnes av lav populasjonstetthet, få offentlige funksjoner og en lite mangfoldig aktørsammensetning bedrifter. Eksempler på slike regioner i Innlandet er Gudbrandsdalen⁹, Østerdalen og Valdres. Det er denne typen perifere regioner jeg er opptatt av. Selv om Nilsen et al. (2022) beskriver disse regionene som «sårbare rurale regioner», bruker jeg begrepet «perifere regioner» når jeg behandler regioner som kan karakteriseres som «sårbare rurale regioner».

Perifere regioner med en mangfoldig aktørsammensetning, stor andel offentlige tjenester og god tilgang til høyere utdanningsinstitusjoner, behandler Nilsen et al. (2022) som «fleksible, motstandsdyktige regionale servicesentra» (heretter «regionale servicesentra»). Disse regionene framstår som «mindre perifere» enn sårbare rurale regioner. Eksempler på slike regioner i Innlandet er byene Hamar, Lillehammer og Gjøvik. Det er viktig å påpeke at også disse regionene kan betraktes som perifere i et internasjonalt perspektiv, men siden «periferi» er et relativt begrep, og fordi man kan legge ulike perspektiver til grunn for definisjonen av periferi (f.eks. geografi eller økonomi), vil det variere om for eksempel Lillehammer oppfattes som perifer eller ikke. Selv om det er regioner som kan karakteriseres som sårbare rurale

⁹ I denne sammenhengen inngår ikke Lillehammer som en del av Gudbrandsdalen.

regioner, som er i fokus for avhandlingen, presenterer jeg også trekk ved de regionale servicesentraene i fylket i dette kapittelet. Dette gjør jeg fordi disse regionale servicesentraene har funksjoner og institusjoner som er viktige for fylket for øvrig, både når det gjelder arbeidsplasser, utdanningsinstitusjoner og offentlige funksjoner. I tråd med Boschma (2004) sin forståelse av hva en region er, er det viktig å påpeke at jeg ikke har gjort noen geografiske avgrensinger av *hvilke* perifere regioner jeg konsentrerer meg om i Innlandet, men at det har vært et mål at informantene i størst mulig grad skal representere perifere regioner som har de samme særpregene som det sårbare rurale regioner har.

Innlandet fylke, heretter Innlandet, har 370 000 innbyggere som er bosatt i 46 ulike kommuner (Innlandet fylkeskommune, 2021a). Innlandet ble etablert som en administrativ enhet da Oppland fylke og Hedmark fylke ble slått sammen som følge av regionreformen i 2020. Med et areal på 52 590 km² er Innlandet et stort og spredt befolket fylke, der omtrent 60 prosent bor i tettstedene¹⁰, mens resten bor i de øvrige delene av fylket (SSB, u.å.-c). De tre største byene i regionen, Hamar, Lillehammer og Gjøvik, kan betegnes som regionale servicesentra (Nilsen et al., 2022). Disse byene ligger konsentrert rundt Norges største innsjø, Mjøsa, og hver by har i underkant av 30 000 innbyggere. Både Hamar og Lillehammer har et stort antall offentlige funksjoner: Hamar fungerer som administrasjonssenter for fylkeskommunen, mens Statsforvalteren er lokalisert til Lillehammer. Videre har hver av byene institusjoner for høyere utdanning: NTNU har campus på Gjøvik, og Høgskolen i Innlandet har campus i Hamar og Lillehammer. Høgskolen i Innlandet har for øvrig søkt om akkreditering for å bli universitet. En universitetsstatus vil gi store ringvirkninger for regionen for øvrig og kan for eksempel skape nye muligheter for samarbeid med nærings- og arbeidsliv både regionalt, nasjonalt og internasjonalt (Høyland, 2022). I tillegg til de nevnte utdanningsinstitusjonene er det også andre viktige aktører innen forskning og utvikling i disse byene, som SINTEF, Sykehuset i Innlandet, Østlandsforskning¹¹ og Norsk institutt for naturforskning.

Når det gjelder sysselsetting, har 43 prosent av befolkningen i Innlandet arbeidssted i enten Hamar, Lillehammer, Gjøvik, Elverum eller Kongsvinger (SSB, u.å.-b). I Gjøvikregionen er en høy andel sysselsatt innen produksjonsindustri, mens Lillehammer og Hamar er byer preget av tjenestenæringer. Sør i fylket er Kongsvingerregionen en sterk industriregion, med 80 industribedrifter i 7 kommuner (Innlandet fylkeskommune, u.å.). Det er sterke nettverk relatert

¹⁰ Hva som er et tettsted ifølge SSB, er basert på kriterier for avstand mellom bebyggelse (<https://www.ssb.no/befolkning/folketall/artikler/de-storste-byene-og-tettstedene-i-norge>).

¹¹ Østlandsforskning har siden 2019 vært et institutt ved Høgskolen i Innlandet.

til industrimiljøet på Raufoss og bioøkonomimiljøet på Hamar (Sandberg et al., 2020), Gudbrandsdal Industrinettverk jobber med utvikling av næringslivet i Gudbrandsdalen, og Digital Innlandet er et kompetansenettverk innen digitalisering med medlemmer i hele fylket. Det ble også våren 2023 opprettet en rekreasjonsklynge som skal koble sammen reiselivsnæringen og næringsaktører innenfor fritidsboligsegmentet i Gudbrandsdalen (Innlandet fylkeskommune, 2023). Videre har prosjektet *Krafttak for grønn vekst* resultert i opprettelsen av et utviklingsfond som skal investere i utvikling av bedrifter i Gudbrandsdalen i årene framover (Krafttak, u.å.). Innlandet har også flere sterke næringshager, som Valdres natur- og kulturpark, Skåppå, Fjellregionen, Klosser og Hamarregionen vekst. De ti destinasjonsselskapene i fylket har også en viktig rolle i å koordinere tiltak og hjelpe reiselivet med kunnskap og utvikling.

I store deler av Innlandet for øvrig, som Gudbrandsdalen, Østerdalen og Valdres, finner vi regioner med sterke perifere trekk. Som nevnt er det slike regioner som har hovedfokus i avhandlingen. Disse områdene har en mindre mangfoldig sammensetning av aktører enn de regionale servicesentrene i fylket, og de har få (eller ingen) offentlige funksjoner. Det finnes noen desentraliserte utdanningstilbud (f.eks. Tynset Studie- og Høgskolesenter i Østerdalen), samt at Høgskolen i Innlandet har campus på Rena og på Evenstad. Utover dette finnes det ingen institusjoner for høyere utdanning i disse tre regionene. Regionene har tynne næringsmiljøer med basis i primærnæringene, der særlig jord- og skogbruk er viktige næringer. I tillegg til bygge- og anleggsvirksomhet og varehandelen er også reiselivet en næring som har en viktig rolle for sysselsetting og verdiskaping i de perifere regionene, men også for Innlandet generelt. Som følge av fraflytning, aldrende befolkning og fødselsunderskudd karakteriseres regionene av befolkningsnedgang (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021). Videre er spredt bosetning, relativt lite samarbeid og moderat til lavt innovasjonsnivå, med prosessinnovasjoner som dominerende innovasjonstype, faktorer som særpreger disse regionene (Calignano et al., 2022). Lavt utdanningsnivå er ofte et trekk ved perifere regioner, og også i Innlandet: I kommunene lengst nord i Gudbrandsdalen og Østerdalen, som i Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Folldal og Alvdal, har cirka 50 prosent av befolkningen kun videregående skole som den høyeste fullførte utdanningen, mens kun 25 prosent har fire års høyere utdanning eller mer. Til sammenligning har 32–43 prosent av befolkningen i de regionale servicesentraene fullført minst fire års høyere utdanning (Innlandsstatistikk, 2023c).

Som jeg var inne på i kapittel 1 og 2, står regioner overfor betydelige transformasjonsutfordringer som følge av den raskt økende innvirkningen som digitale

teknologier har på økonomi og samfunn (Asheim et al., 2019; Isaksen, Trippl, et al., 2020). For å ta del i og legge til rette for denne utviklingen er befolkningen avhengig av tilgang til høyhastighetsinternett. Tall fra Ekomstatistikken (2021) viser at den samlede bredbåndsdekningen for Innlandets husstander var under 81 prosent ved utgangen av 2021 når alle teknologier tas med (bredbånd, fiber, 4G m.fl.). Derfor er Innlandet ett av de to fylkene i Norge med dårligst internettdækning (etterfulgt av Nordland). Disse resterende 19 prosentene er husstander som ligger langt unna regionale servicesentra. Selv om den samlede internettdækningen i Norge er god sammenlignet med i andre land, er digital infrastruktur viktig for utvikling, da framtidens helsetjenester, utdanning og arbeidshverdag vil utvikles med utgangspunkt i at alle har internettforbindelse. Det er derfor et mål at alle husstander og virksomheter, både i Innlandet og i Norge for øvrig, skal ha tilbud om høyhastighetsbredbånd innen utgangen av 2025 (NOU 2021:4).

I Regional plan for verdiskaping skriver Oppland fylkeskommune (2018, s. 23)¹² at delingsøkonomien representerer en ny økonomisk modell som vil «[...] forandre arbeidslivet og skape nye forretningsmodeller og jobber [...]», samt at digitalisering vil «revolusjonere samfunnet» (s. 23). For å møte denne utviklingen, men også andre trender og samfunnsmessige drivkrefter, er man avhengig av innovasjon. En rapport fra forskningsprosjektet REDINN (2022)¹³ presenterer statistikk basert på CIS-data¹⁴, og viser at sammenlignet med andre fylker har Innlandet et lavt innovasjonsnivå. Bedrifter i Innlandet har mindre forskning og utvikling enn gjennomsnittsbedriften i landet. Fylket har likevel et relativt FoU-intensivt næringsliv, der næringslivet står for over halvparten av den totale beløpet som blir brukt på forskning og utvikling (instituttsektoren og universitets- og høyskolesektoren står for det resterende med henholdsvis 20 og 30 prosent) (REDINN, 2022).

3.2 Reiselivsnæringen i Innlandet

Reiselivsnæringen er en stor næring i Innlandet, med en årlig verdiskaping på omtrent 6 milliarder kroner og med nesten 13 000 sysselsatte. I overkant av 9500 er sysselsatt innen overnattings- og serveringsvirksomhet og persontransport (Innlandsstatistikk, 2023b; NHO Reiseliv, u.å.-b). Det vil si at næringen står for omtrent 4 prosent av den samlede verdiskapingen

¹² Denne planen gjelder selv om Oppland fylkeskommune er slått sammen med Hedmark fylkeskommune og blitt Innlandet fylkeskommune (<https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/regionale-planer/andre-regionale-planer/>).

¹³ REDINN er en forkortelse for «Regional dynamics and innovation capabilities in non-metropolitan contexts», og er et forskningsprosjekt ved Høgskolen i Innlandet.

¹⁴ CIS står for «community innovation survey». Dette er en undersøkelse som SSB gjør hvert andre år i samarbeid med blant annet Eurostat. Undersøkelsen måler innovasjon i næringslivet.

i fylket, og at i overkant av 7 prosent av de yrkesaktive i Innlandet er sysselsatt innen denne næringen. Næringen er viktig for å sikre arbeidsplasser, bosetting og andre lokalpolitiske mål i fylket. Reiselivet er har en spesielt viktig rolle i de perifere regionene, der reiselivet kan føre til et større mangfold av varer og tjenester og gjøre stedene mer attraktive, både som sted å bo og som et sted å besøke. Et stort antall besøkende kan gi grunnlag for opprettholdelse av lokale tilbud, men også for etablering av nye arbeidsplasser. Geografisk har fylket en sentral beliggenhet i forhold til hovedstadsområdet, inkludert Norges største flyplass, Oslo Lufthavn, samt godt utviklede kommunikasjonsårer som E6, riksvei 4 og jernbane. Fylket er derfor et lett tilgjengelig reisemål både for norske og utenlandske turister, og reiselivsnæringen sees derfor på som en viktig eksportnæring, fordi den bidrar til eksportinntekter både fra andre regioner i Norge og fra andre land i Skandinavia, Europa og verden for øvrig (Lund & Bern, 2023). Med bakgrunn i den betydningen reiselivet har som distriktsnæring, er den utpekt som et satsingsområde i Innlandet (Innlandsutvalget, 2015) og som et prioritert plantema i årene framover (Oppland fylkeskommune, 2018).

Reiselivsnæringen i Innlandet er bygget opp rundt fylkets naturressurser, som i hovedsak ligger i de perifere regionene i fylket. Innlandet har Norges høyeste fjell (Galdhøpiggen), lengste vassdrag (Glomma) og største innsjø (Mjøsa). Disse naturressursene, i tillegg til andre høgfjell, elleve nasjonalparker, innsjøer og kulturlandskap, samt stabile og snøresikre vintre, gjør at fylket er populært å besøke, både for tilreisende og lokale. Disse naturressursene og attraksjonene bidrar derfor til å spre de besøkende utover til de mindre befolkede delene av fylket, slik at det legges igjen penger og gis grunnlag for opprettholdelse av arbeidsplasser også i områder med få innbyggere. Det er et generelt trekk ved reiselivsnæringen at mange av de sysselsatte er ansatt på sesongbasis, og at de er unge, med minoritetsbakgrunn og uten formell utdanning, og sånn er det også i Innlandet (Innlandet fylkeskommune, 2020, 2021b). At bedriftene ikke kan tilby helårs arbeidsplasser, gjør det krevende å skape lønnsomme bedrifter, og derfor må bedriftene styrke sin attraksjonskraft også i lavsesongen. Utviklingen av Trysil Bike Arena er eksempel på en produktinnovasjon som har hatt som mål å gjøre en vinterdestinasjon om til en helårsdestinasjon (Alnes & Spilling, 2018). Helårlig etterspørsel gjør det mulig å tilby helårsarbeidsplasser, som vil være mer attraktive for søkere med formell utdanning. Helårlig etterspørsel gjør også bedriftene mindre sårbare økonomisk sett.

Årlig har Innlandet fire millioner gjestedøgn i kommersielle senger – i tillegg til overnatting som ikke er tallfestet, og som kan knyttes til privat utleie av hytter, overnatting via plattformer som Airbnb og besøk hos venner og familie (Innlandet fylkeskommune, 2020). Innlandet er

Norges største fritidsboligfylke med 85 000 fritidsboliger (Innlandet fylkeskommune, u.å.). Ringsaker og Trysil er de to kommunene med flest fritidsboliger, etterfulgt av Nord-Aurdal, Ringebu, Øystre Slidre og Sør-Aurdal (Innlandsstatistikk, 2023a). Alle disse kommunene ligger i de perifere områdene i fylket. Det anslås at hver enkelt fritidsbolig brukes omtrent 150 gjestedøgn per år, noe som tilsvarer 12 millioner gjestedøgn per år i private fritidsboliger. Fritidsboligmarkedet i Innlandet er dermed betydelig og gir et vesentlig bidrag til den totale sysselsettingen og samfunnsøkonomien i fylket.

Digitalisering og delingsøkonomi er utpekt som to av flere utviklingstrekk som kan forandre dagens arbeidsliv og skape nye forretningsmodeller og arbeidsplasser, og som dermed gjør at reiselivet vil være i endring og under omstilling i årene framover (Oppland fylkeskommune, 2018). I den nasjonale reiselivsstrategien for 2030 er det framhevet at dersom den norske reiselivsnæringen «lykkes med å ta i bruk avansert teknologi, stordata og smarte digitale løsninger, vil det bli utslagsgivende for bedriftenes lønnsomhet, konkurransekraft og vekstevne» (Innovasjon Norge, 2021, s. 25). Digitalisering kan derfor være en viktig driver for omstilling i reiselivet, men nye digitale løsninger, som for eksempel Airbnb, kan også utfordre bedriftenes nåværende forretningsmodeller.

Til tross for at reiselivsnæringen er viktig for Innlandet, sliter mange av Innlandets reiselivsbedrifter med dårlig lønnsomhet (Ericsson et al., 2016). Fordi reiselivsnæringen i Innlandet er spredt utover et stort geografisk område, oppstår det utfordringer knyttet til kunnskapsutveksling, innovasjon og verdiskaping. Dette er utfordringer som kan knyttes til et svakt regionalt innovasjonssystem. Næringen beskrives som organisatorisk tynn på grunn av manglende næringsmiljø, en dominans av små og mellomstore bedrifter, mangel på spesialiserte servicetilbud og svake nettverk (Ericsson et al., 2016). På generell basis er ujevn sesongstruktur og sesongvariasjoner, lite kontinuitet og svak verdiskaping utfordringer som reiselivsnæringen strever med. En annen utfordring for reiselivsnæringen i Norge er at den ikke har et helhetlig nasjonalt forvaltningsapparat, slik som landbruket for eksempel har i Landbruksdirektoratet. En løsning på denne utfordringen kan være å opprette et nasjonalt reiselivsråd som knytter sammen de ulike aktørmiljøene i norsk reiseliv. Et slikt råd vil igjen kunne bidra til å styrke håndterings- og omstillingsevnen, og dermed innovasjonsevnen, i næringen (Innovasjon Norge, 2021).

3.3 Delingsøkonomi i Innlandet

I Innlandet eksisterer det både aktører som legger til rette for deling mellom privatpersoner (f.eks. Hygglo og Airbnb), og delingstilbud som minner mer om tradisjonell utleie. Uavhengig av organisering har disse tilbudene det til felles at de er etablert rundt en digital plattform (en app eller en nettside) som legger til rette for kommunikasjon, reservasjon og betaling.

Det er flere internasjonale eller nasjonale plattformer som er etablert i Innlandet. Hygglo formidler for eksempel utleie av gjenstander mellom privatpersoner, og hadde over 400 annonsører i Innlandet i juni 2023. Til sammenligning var det 208 annonsører i mars 2022. Biaton formidler kjøp og salg av tjenester, Getaround (tidligere Nabobil) er godt etablert med utleie av privatbiler flere steder, og på Toogood2go kan man kjøpe overskuddsmat hos restauranter, kafeer og butikker. Den største aktøren er Airbnb. Tall fra informasjons- og analyseselskapet Capia (2023) viser at det i juni 2023 nesten var 3450 tilgjengelige enheter på Airbnb i Innlandet, og at omtrent 2140 av disse ble leid ut minst én gang i løpet av måneden. Det er flest hytter som tilbys, etterfulgt av hus og leiligheter. Trysil, Ringsaker og Lillehammer er de kommunene med flest tilgjengelige enheter. Det er viktig å påpeke at også kommersielle overnattingsbedrifter har tatt i bruk Airbnb som en bookingskanal, så disse bedriftene inngår dermed også i statistikken.

4 Vitenskapsfilosofi og metode

Et vitenskapsfilosofisk ståsted sier noe om hva en forsker betrakter som virkelighet (ontologi), hvordan forskeren skaffer seg kunnskap om denne virkeligheten (epistemologi), og hvilke metoder som er best egnet for å belyse det som studeres (metodologi). Synet på verden og virkeligheten oppfattes forskjellig innenfor ulike vitenskapsparadigmer, og bak ethvert forskningsdesign ligger det noen metodiske antakelser om hvordan forskeren forstår verden, og hvordan den kan undersøkes (Moses & Knutsen, 2019). Det er derfor viktig å reflektere over hvordan man som forsker forstår verden, og hvordan denne forståelsen påvirker ens tolkninger. I dette kapitlet redegjør jeg derfor først for mitt vitenskapsfilosofiske ståsted (kapittel 4.1). Deretter beskriver jeg i delkapittel 4.2 hvilke metoder jeg benyttet i forbindelse med datainnsamlingene. Videre går jeg gjennom hvordan datamaterialet ble analysert i delkapittel 4.2.2, før jeg til slutt, i delkapittel 4.2.3, vurderer forskningens kvalitet og troverdighet og gjør noen etiske refleksjoner rundt forskningsprosessen.

4.1 Vitenskapsfilosofisk refleksjon

Et vitenskapsparadigme kan beskrives som «the basic belief system or worldview that guides the investigator, not only in choices of method but in ontologically and epistemologically fundamental ways» (Guba & Lincoln, 1994, s. 6). Det vil si at et slikt paradigme påvirker en forskers vurdering av hva som er relevante data og teorier for det som undersøkes. Ethvert vitenskapsfilosofisk paradigme har sine karaktertrekk og metodiske implikasjoner, men få filosofer er enig i alle aspektene innenfor et bestemt paradigme. I følge Easterby-Smith et al. (2018) holder ikke engang de mest «ekstreme» filosofene seg konsekvent til det ene eller andre paradigmet. Det kan derfor være nyttig å se de ulike paradigmene langs et kontinuum, hvor man plasserer positivismen på den ene ytterkanten og konstruktivismen på den andre (Moses & Knutsen, 2019; Sayer, 2000). Mellom disse ytterkantene finnes det flere nyanserende og kontrasterende paradigmer, som kritisk realisme (Sayer, 2000).

Kritisk realisme vokste fram på 1970-tallet som et alternativ til veletablerte paradigmer som positivismen og konstruktivismen (Alvesson & Sköldberg, 2018; Denzin & Lincoln, 2018; Vincent & O'Mahoney, 2018), og er ifølge Owens (2011) et vitenskapsparadigme som har de sterke sidene til både positivismen og konstruktivismen, men som samtidig unngår svakhetene ved disse to paradigmene. Posivismen og konstruktivismen «reduces reality to human knowledge» (Fletcher, 2016, s. 182) ved å enten benekte at vitenskap kan handle om ikke-observerbare ting (positivismen), eller ved å påstå at den sosiale virkeligheten er konstruert av

mennesker (konstruktivismen) (Jakobsen, 2021; Moses & Knutsen, 2019). Realismen er derimot basert på «the assumption that an external reality exist which is independent of human consciousness yet can nevertheless be known» (Delanty & Strydom, 2003, s. 376). Virkeligheten er med andre ord så kompleks at ikke alt kan observeres, men den kan likevel forstås. Som følge av at virkeligheten ikke kan observeres, handler vitenskapelig arbeid ifølge kritisk realisme om å undersøke og identifisere sammenhenger mellom det vi kan oppleve, hva som faktisk skjer, og de underliggende mekanismene som produserer en hendelse eller et utfall (Danermark et al., 2019).

I likhet med andre forskere (f.eks. Easterby-Smith et al., 2018) synes jeg det er utfordrende å plassere meg selv innenfor et bestemt vitenskapsfilosofisk paradigme. Jeg kan for eksempel være enig med sosialkonstruktivistene om at mennesker sammen konstruerer kunnskap om virkeligheten. Jeg er likevel ikke av den oppfatning at virkeligheten er sosialt skapt (Berger & Luckmann, 2000). Jeg tror verden består av mer enn det vi kan se og observere (som er det som positivismen legger vekt på). At det ligger visse strukturer og mekanismer bak en hendelse eller et utfall vi ikke kan se (som kritisk realisme vektlegger), virker for meg logisk – for eksempel at økonomisk aktivitet er et resultat av flere komponenter og krefter (Sayer, 2000), og at den samme kausale kraften (f.eks. konkurranse) kan gi ulike utfall i ulike kontekster (f.eks. innovasjon eller avvikling). Videre synes jeg det Bhaskar (2008a) omtaler som den «epistemiske feilslutning» gir mening: Vi kan ikke anta at verden er avhengig av vår kunnskap om den (det vil si redusere ontologi til epistemologi). Et mye brukt eksempel på dette er at det ikke er grunn til å tro at formen på jordkloden ble endret da teorien om at jorden er flat, ble endret til at den er rund (Sayer, 2000). Verden i seg selv forandrer seg ikke med våre oppfatninger av den.

Teorier innen *evolusjonær økonomisk geografi* har som mål å «investigate the underlying generative mechanism (evolutionary process) that has determined economic growth and transformation in a given historical and geographical situation» (Castellacci, 2006, s. 870). Ifølge Castellacci (2006) kan kritisk realisme være et godt filosofisk utgangspunkt for studier av EEG. Bakgrunnen for dette er at den evolusjonære økonomiske verdenen er kompleks, differensiert og stratifisert, fordi den består av heterogene individer, aktører, bedrifter, sektorer og land som er fundamentalt ulike. Denne oppfatningen av virkeligheten har flere likhetstrekk med ontologien til kritisk realisme, som gir en systematisk og strukturert inndeling av de komplekse relasjonene mellom aktører på ulike nivåer. Basert på dette har det de senere årene

kommet flere bidrag som har koblet sammen kritisk realisme og økonomisk geografi (f.eks. Bækkelund, 2022; Gong & Hassink, 2020; Hassink, 2019; Kyllingstad, 2020; Njøs, 2018), og enkelte forskere beskriver kritisk realisme som den «appropriate philosophy of science for economic geography» (Gong & Hassink, 2020, s. 477). Bakgrunnen for dette er at kritisk realisme vektlegger at konteksten kan påvirke hvilke mekanismer som aktiveres, og at samme mekanisme kan gi ulike utfall i ulike kontekster (Sayer, 2000). Denne avhandlingen bygger på teorier fra økonomisk geografi, herunder evolusjonær økonomisk geografi, noe som understøtter at jeg forankrer min vitenskapsfilosofiske forståelse i kritisk realisme. Jeg vektlegger også at trekk ved konteksten kan påvirke hvilke mekanismer som aktiveres, og at utfallet av mekanismene er kontekstavhengig, for eksempel ved at perifere og sentrale regioner har ulikt særpreg. Videre ligger det en del mekanismer til grunn for de teoriene jeg anvender i avhandlingen; EEG vektlegger for eksempel at økonomisk aktivitet i en region skjer som følge av tidligere etablerte rutiner og aktiviteter i regionen (Boschma & Frenken, 2006), og et RIS legger vekt på at innovasjon skjer som følge av kunnskapsoverføringer mellom det kunnskapsutviklende og kunnskapsutnyttede delsystemet (Cooke et al., 2004).

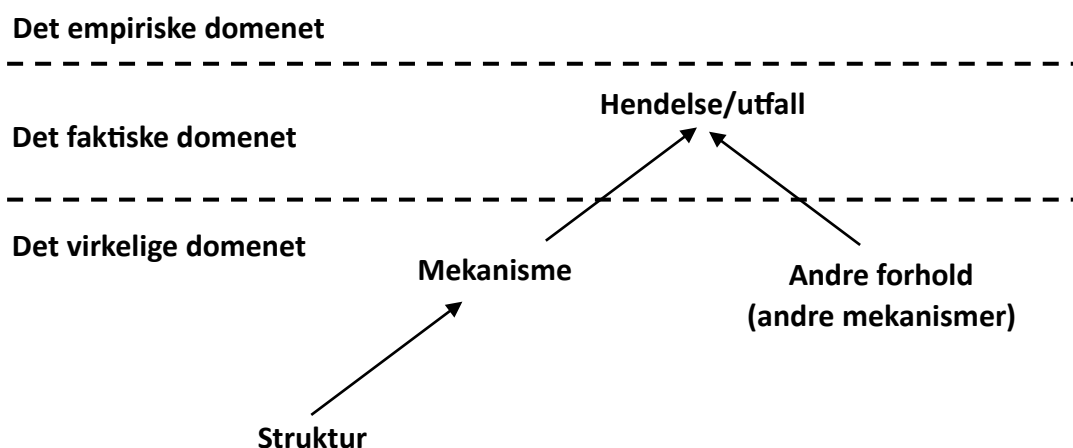
Jeg skal nå gå nærmere inn på kritisk realisme som vitenskapsparadigme og reflektere rundt hvordan min avhandling kan sees i lys av kritisk realisme.

4.1.1 Kritisk realisme

Innen kritisk realisme ønsker man å nå et dypere nivå av virkeligheten. Det gjør man ved å identifisere mekanismer som fører til observerbare fenomener, og deretter undersøke om disse har blitt aktivert, fordi virkeligheten antas å være mer kompleks enn det som kan observeres (Fletcher, 2016; Sayer, 2000). Opprinnelsen til kritisk realisme som vitenskapsfilosofi tilskrives arbeidet til Roy Bhaskar (Bhaskar, 1975, 1979). Han argumenterer for at universet, inkludert den sosiale verden, er et lagdelt og åpent system som består av objekter og strukturer med kausale mekanismer som gjør at hendelser oppstår (Bhaskar, 2008b; Sayer, 2000). Kritisk realisme fastholder at det finnes en virkelighet som vi ikke kan sanse, selv om denne virkeligheten påvirker det vi kan observere (Danermark et al., 2018).

Et av de viktigste prinsippene innen kritisk realisme er at ontologi (hva som er virkelighet) ikke kan reduseres til epistemologi (hva vi kan vite om virkeligheten) (Fletcher, 2016). Ontologien gir derfor føringer for epistemologien, da «the world can only be understood in terms of available resources, but the latter do not determine the structure of the world itself» (Sayer, 1992, s. 83). Ontologien innen kritisk realisme hevder at virkeligheten eksisterer uavhengig av

vår kunnskap om den, men denne virkeligheten er ikke umiddelbart observerbar. Virkeligheten er stratifisert og lagdelt og kan forstås gjennom tre ontologiske domener: det empiriske, det faktiske og det virkelige (Danermark et al., 2018). Det hevdes videre at disse tre domenene er uadskillelige og må sees i sammenheng. Domenene kan illustreres som et isfjell (Fletcher, 2016), hvor det empiriske domenet er det vi ser, mens de faktiske og virkelige domenene befinner seg under vannoverflaten og danner de underliggende domenene. I *det empiriske domenet* finner vi de erfaringene og observasjonene som vi har direkte tilgang til gjennom sansene våre – altså de hendelsene vi kan observere direkte eller indirekte. Det er disse hendelsene vi forsøker å forstå. *Det faktiske domenet* er der alle faktiske hendelser befinner seg, det vil si når mekanismene i det virkelige domenet produserer hendelser. Disse hendelsene eksisterer uavhengig av om vi observerer dem. En mekanisme blir ikke alltid aktivert, og derfor er ikke en hendelse en «automatisk» konsekvens av en bestemt underliggende struktur. *Det virkelige domenet* er den delen av virkeligheten vi ikke kan observere direkte. Dette domenet består av alle strukturer og mekanismer som får ting til å skje i de andre domenene (Sayer, 2000). Wiltshire og Ronkainen (2021) illustrerer hvordan disse domenene kan forstås som en blomst. Dersom man ser rett ned på en blomst, ser man kronbladene relativt godt (det empiriske domenet), men resten av blomsten (det faktiske domenet) ikke sees like tydelig, selv om vi vet at den er der og vi kunne sett den fra en annen vinkel. Jorden blomsten vokser i, er utenfor det vi kan se, og illustrerer det virkelige domenet. Det vil si at vi bare kan vite noe jordas egenskaper ved å observere effektene den har på blomsten og bygge en teori basert på dette.

Figur 3 Kausalitet i kritisk realisme.

Mens positivismen ser kausalitet, eller årsakssammenheng, som en regelmessighet av årsak og virkning («hvis A, så skjer B»), ser man innen kritisk realisme kausalitet som påvirket av flere

ulike strukturer og mekanismer. Dette illustreres i figur 3, som er basert på Buch-Hansen og Nielsen (2020, s. 33). Strukturer kan være både materielle og kulturelle (Danermark et al., 2019). Materielle strukturer har egenskaper som kan defineres som «those internal and necessary relationships which entail material resources, whether physical or human, and which generate causal powers proper to the relation itself» (Archer, 1995, s. 177), og slike strukturer må eksistere for at aktører skal kunne engasjere seg i praksiser som opprettholder eller endrer dem. For eksempel er en streik blant arbeidere basert på eksistensen av en materiell struktur, som er fabrikken der arbeiderne jobber. Kulturelle strukturer kan være politiske ideologier, teorier, holdninger og påstander (Buch-Hansen & Nielsen, 2020).

En mekanisme er «noe som får noe annet til å skje» (Buch-Hansen, 2005, s. 61), det vil si noe som får en hendelse eller et utfall til å skje i det faktiske domenet (Buch-Hansen & Nielsen, 2020, s. 32). Ulike mekanismer kan skape det samme utfallet, og én mekanisme kan skape *ulike utfall* – som i det tidligere nevnte eksempelet, der konkurranse både kan føre til innovasjon og avvikling. Utfallet av mekanismen avhenger av hvilke andre mekanismer som også er aktivert. Videre kan en mekanisme forklares som «[...] ways in which structured *entities* by means of their powers and liabilities act and cause particular events» (Easton, 2010, s. 122). Mennesker, organisasjoner og institusjoner er eksempler på «entities» som er forankret i visse strukturer (Easton, 2010; Sayer, 2000). Strukturene har egenskaper som ingen aktører har, og omvendt har aktører egenskaper og ferdigheter som ikke sosiale strukturer har (Archer, 1995; Buch-Hansen & Nielsen, 2020). Innen kritisk realisme beskrives derfor forholdet mellom struktur og aktør som en dualisme (Archer, 1995), der begge deler påvirkes av hverandre. Bedriftene som ble intervjuet i artikkel 3 i min avhandling, er for eksempel forankret i visse strukturer fordi de er private virksomheter, og disse strukturene utløser andre mekanismer enn strukturene som ligger bak informantene fra det offentlige regionrådet (en nærmere beskrivelse av informantene gis i delkapittel 4.2.1).

For å oppnå formålet med avhandlingen studerer jeg hvordan ulike faktorer påvirker utbredelsen av delingsøkonomi i Innlandet. Det vil si at jeg ønsker å forstå hvordan noen mekanismer som befinner seg i det virkelige domenet, påvirker en hendelse i det faktiske domenet, og hvordan dette utspiller seg i det empiriske domenet. Det krever at jeg undersøker de kausale mekanismene og forholdene som påvirker en slik hendelse. I tråd med en kritisk-realistisk tilnærming, der man ser på strukturer og aktører som en dualisme, men også skiller mellom materielle og kulturelle strukturer, ser jeg i denne avhandlingen på samspillet mellom aktører og strukturer. I artikkel 1 undersøker jeg hvordan aktører i Innlandet omtaler fenomenet

delingsøkonomi, uttrykt med språket, som er en kulturell struktur. Aktørene som ble intervjuet, har kausale krefter gjennom deres omtale av delingsøkonomi som fenomen. Strukturene bak aktørene påvirker hvordan den enkelte aktør beskriver delingsøkonomien, og dermed hvilke mekanismer som aktiveres. Argumentet i artikkelen er at hvis aktørene gjentatte ganger og med høy frekvens omtaler fenomenet på en positiv måte (her er omtalen selve mekanismen), vil det kunne bidra til at delingsøkonomien gis gode vilkår for utvikling (som er en hendelse) i regionen, og omvendt vil repeterende og høyfrekvent negativ omtale gi svake vilkår for utvikling (som er en annen hendelse). Samme mekanisme (å prate om et fenomen) vil med andre ord kunne gi ulike utfall i samme kontekst (utvikling eller ikke utvikling). Videre vil utbredelsen av delingsøkonomien påvirkes av strukturer i samfunnet, som for eksempel tillit og at det er en kultur for å dele.

Også andre forhold, som egenskaper ved konteksten, kan påvirke hvilken hendelse som utspiller seg, og derfor kan samme struktur eller mekanisme gi ulike utfall i ulike kontekster (Sayer, 1982, 2000). Alle kontekster har sine underliggende materielle og kulturelle strukturer (Danermark et al., 2019) som påvirker mekanismene og hendelsene som skapes. En mekanisme er en del av et åpent system og kan ikke isoleres fra konteksten den befinner seg i (Vincent & O'Mahoney, 2018), eller som Pawson og Tilley (1997, s. xv) beskriver det: «Mekanisme + kontekst = hendelse.» Det vil si at konteksten spiller en rolle for hvilke utfall mekanismen får. I tråd med formålet med avhandlingen er det derfor viktig å forklare den konkrete konteksten som utbredelsen av delingsøkonomien undersøkes i, da vi kun kan forvente konkrete utfall når mekanisme og kontekst kombineres. Jeg bruker derfor et helt kapittel i avhandlingen (kapittel 3) til å beskrive konteksten, og i alle tre artiklene gis det en beskrivelse av konteksten som delingsøkonomien utspiller seg i, som er reiselivsnæringen i perifere regioner i Innlandet. I tillegg diskuterer jeg, både i artiklene og i denne kapp, funnene i artiklene opp mot trekkene som karakteriserer perifere regioner og reiselivsnæringen mer generelt.

Til nå har jeg gjort rede for min vitenskapeligfilosofiske forankring i kritisk realisme. Videre i kapittelet vil jeg nå beskrive og diskutere de metodene jeg har brukt i avhandlingen.

4.2 Metode

For å nå avhandlingens formål, som er å bidra med ny kunnskap til fagfeltet økonomisk geografi, ved å bruke delingsøkonomi som empirisk fenomen for å forstå hvilken betydning digitale plattformer har for ny stuetvikling i perifere regioner, stiller denne avhandlingen to forsknings spørsmål. Det første forsknings spørsmålet er: «Hvordan kan diskursive, materielle

og institusjonelle faktorer hemme eller fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner?» Det andre er: «På hvilken måte kan delingsøkonomi påvirke framtidig stutvikling i perifere regioner?» Disse to spørsmålene besvares først hver for seg i artiklene og behandles deretter samlet i kappa. Samlet gir de en økt forståelse av hvilken rolle digitale plattformer har for ny stutvikling i perifere regioner, og dermed gir de et overordnet bidrag til litteraturen om økonomisk geografi.

De tre artiklene i avhandlingen er eksplorative med bakgrunn i forskningsspørsmålene, og er kvalitative i sin tilnærming. En slik tilnærming er godt egnet når målet er å øke forståelsen av et kontekstspesifikt fenomen, og når man skal undersøke et tema som det finnes lite kunnskap om fra før (Creswell & Poth, 2018). I det følgende beskriver jeg datainnsamlingene jeg har gjennomført. Deretter går jeg, i 4.2.2, gjennom hvordan jeg har analysert dataene, før jeg til slutt, i 4.2.3, gjør en vurdering av forskningens kvalitet og troverdighet, gjennom å diskutere studiens validitet, reliabilitet og generaliserbarhet. I det sistnevnte kapittelet gjør jeg også noen etiske overveielser og noen refleksjoner rundt forskningsprosessen.

4.2.1 Datainnsamling

I motsetning til naturvitenskapen, hvor komponenter kan isoleres og studeres i et mikroskop, er den sosiale verdenen mindre håndgripelig. Det ideelle i studier av den sosiale verdenen er derfor å kombinere flere ulike metoder for å få et mest mulig helhetlig bilde av mekanismene. Kritisk realisme gir noen retningslinjer for hvordan samfunnsvitenskapelig forskning kan gjøres (Danermark et al., 2002), men det er ikke én bestemt metode som anses som den best foretrukne (Danermark et al., 2002; Fletcher, 2016; Sayer, 2000). Kritisk realisme blir derfor kritisert for å være en filosofi som er « [...] in search of a method» (Yeung, 1997, s. 70). Det at kritisk realisme ikke favoriserer en bestemt metode, gir imidlertid rom for å kombinere ulike metoder (Sayer, 2000). For å nå formålet med avhandlingen har jeg gjennomført kvalitative undersøkelser i regioner med perifere trekk i Innlandet i Norge. Avhandlingen bygger på tre artikler som er basert på tre separate datainnsamlinger.

Totalt består datagrunnlaget av 54 intervjuer og studier av 13 dokumenter. En oversikt gis nedenfor i tabell 3. I tillegg har jeg gjennomført kartleggingssamtaler og observasjoner av arbeidsmøter. Jeg gir en felles gjennomgang av datainnsamlingene nedenfor, før jeg går inn på særtrekkene ved den enkelte datainnsamling for å forklare og begrunner de valgene jeg har tatt.

Tabell 3 Oversikt over artiklenes tittel, problemstilling, og metode

	Tittel og problemstilling	Metode
Artikkel 1 (Sagheim & Nilsen, 2021)	<p>Tittel: Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway</p> <p>Problemstilling: How is the SE, as an innovative practice, framed by key actors in regional development within a rural region in Norway?</p>	<p>Intervjuer (13): Nasjonale, regionale/fylkeskommunale og kommunale og andre lokale aktører innen regional utvikling (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, LO Norge, Norges Handelshøgskole, Innlandet Fylkeskommune næring og internasjonalt samarbeid, Innlandet Fylkeskommune samferdsel, NHO Innlandet, tre regionråd, interesseorganisasjon for bedrifter i en avgrenset del av Innlandet og destinasjonsselskap).</p> <p>Studier av dokumenter: NOU-er, Stortingsmeldinger, nettsider, rapporter og andre offisielle dokumenter.</p>
Artikkel 2 (Sagheim, 2021)	<p>Tittel: Digitalisering blant små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner</p> <p>Problemstilling: Hvilke utfordringer og muligheter opplever små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner ved økt digitalisering sett i lys av nærhetsdimensjoner?</p>	<p>Intervjuer (17): Små og mellomstore reiselivsbedrifter. Bedriftene representerte følgende fire grupper: attraksjoner og arrangementer, overnatting og servering, persontransport og destinasjonsselskap.</p>
Artikkel 3 (Sagheim, 2022)	<p>Tittel: The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism</p> <p>Problemstillinger: How is the legitimacy of Airbnb expressed by key tourism stakeholders in a tourism region in Norway? How can the shifting roles of legitimation and delegitimation among key stakeholders in the tourism industry inform the literature on new path development?</p>	<p>Intervjuer (24): Mulige brukere av delingstjenester, verter på Airbnb, bedrifter i overnattingssektoren, og fylkeskommunale myndigheter og regionale næringsaktører (fylkeskommune, destinasjonsselskap, regionråd og kommunale næringsutviklere)</p>

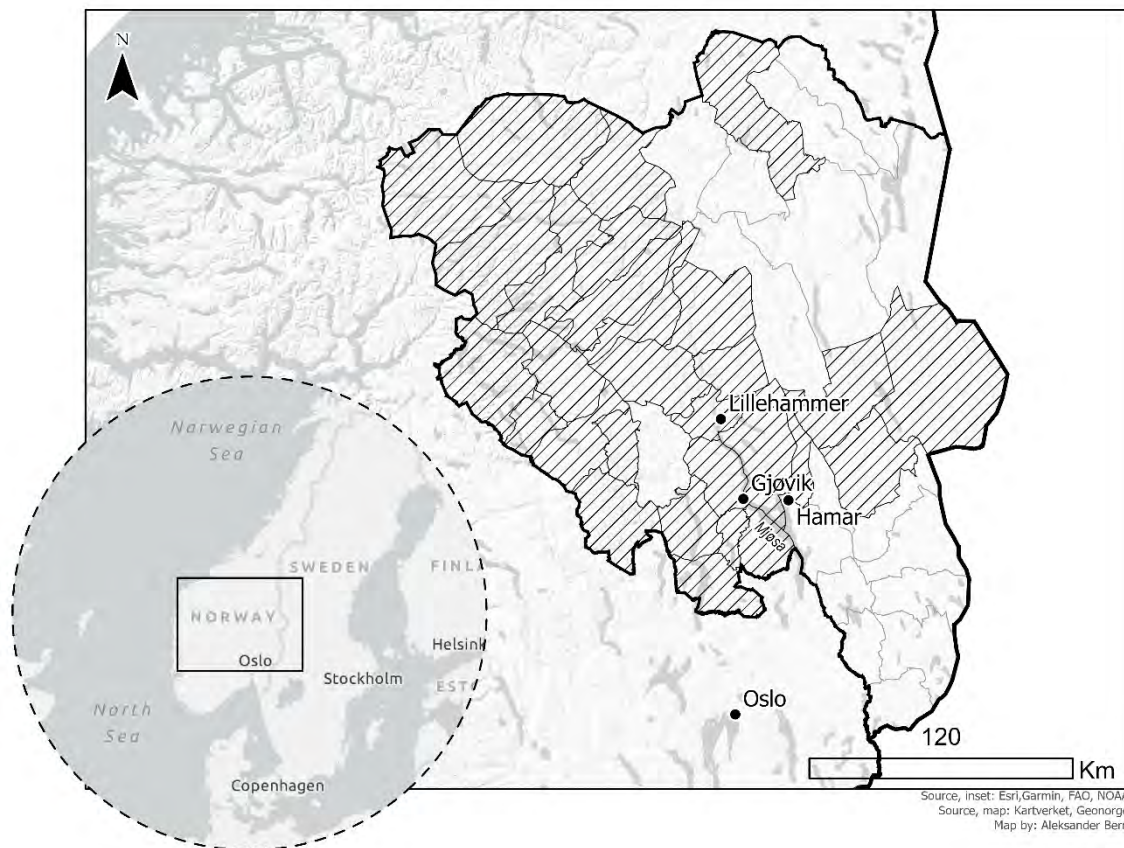
Jeg har selv rekruttert alle informantene og planlagt og gjennomført alle intervjuene. Jeg har også transkribert samtlige intervjuer i etterkant. I forkant av intervjuene utarbeidet jeg intervjuguider. Alle intervjuguider ligger vedlagt. Alle intervjuene var semistrukturerte, som vil si at de fortonet seg mer som en samtale enn som et strengt strukturert intervju. Som tidligere nevnt finnes det lite kunnskap om hvilken rolle digitale plattformer har for ny stuetvikling i perifere regioner. Semistrukturerte intervjuer er godt egnet når vi vet lite om et tema og intervjuene derfor er av utforskende art (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Videre var det et mål med intervjuene å øke forståelsen av hvordan informantene opplever bestemte aspekter og problemstillinger knyttet til delingsøkonomi og regional utvikling. Det var også et mål at et bestemt antall informanter skulle reflektere rundt de samme åpne spørsmålene, noe semistrukturerte intervjuer gir rom for. Denne intervjuformen åpner også for at jeg som intervjuer kan avvike fra intervjuguiden og stille ulike oppfølgingsspørsmål etter hvert som intervjuet utvikler seg (Justesen & Mik-Meyer, 2012).

På forhånd fikk deltakerne tilsendt et informasjons- og samtykkeskjema (ligger vedlagt). Der ble de opplyst at intervjuene bare ville bli brukt til det oppgitte formålet, og at alle besvarelser ville være anonyme. Alle informantene sa ja (muntlig eller skriftlig) til å stille til intervju, og til at intervjuene kunne tas opp digitalt. Dette gjorde intervjusituasjonen mer komfortabel for meg, da jeg kunne konsentrere meg om hva informantene sa, og stille relevante oppfølgingsspørsmål underveis. I etterkant ble alle intervjuene transkribert. Intervjuene ble transkribert til norsk bokmål selv om informantene hadde ulike dialekter. Noen spesielle dialektord ble imidlertid skrevet i parentes hvis de hadde en spesiell betydning, eller dersom de belyste et spesielt fenomen, som foreslått av Tjora (2017). Utvalgte sitater er presentert i de tre publiserte artiklene for å oppnå transparens og for at leseren skal kunne komme nærmere empirien (Tjora, 2017). I artikkel 1 og 3, som er skrevet på engelsk, har jeg selv oversatt sitatene fra norsk til engelsk, men for å sikre at oversettelsen gjorde godt rede for innholdet, ble oversettelsene kvalitetssikret av kollegaer. Datainnsamlingene ble avsluttet når jeg opplevde at jeg nådde et metningspunkt, ved at en ny informant ikke tilførte noe vesentlig nytt, slik Malterud (2012) foreslår.

Jeg har rekruttert informanter (fortrinnsvis bedrifter, destinasjonsselskaper, interesseorganisasjoner og verter på Airbnb) fra de regionene i Innlandet som kan ha sterkest (geografiske) perifere kjennetegn (f.eks. lengst nord i Ottadalen og Valdres). Jeg har likevel inkludert bedrifter som er lokalisert i de mer sentrale delene av regionen, som Hamar, Lillehammer og Gjøvik, i datamaterialet. Disse bedriftene har en betydelig del av sin

økonomiske aktivitet i de perifere delene av fylket (en bedrift med kontor i en av Innlandets byer, arrangerer for eksempel ski- fot- og sykkelturner i hele Innlandet). I tråd med RIS-perspektivet har jeg også intervjuet myndigheter og arbeidsgiverorganisasjoner som er representanter for hele regionen, for eksempel Innlandet fylkeskommune og NHO Innlandet. Jeg går nærmere inn på utvalgskriteriene jeg har brukt, når jeg beskriver særtrekkene ved den enkelte artikkel senere i kapittelet.

De skraverte områdene i kartet i figur 4 nedenfor, viser i hvilke kommuner informantene i avhandlingen holder til. Hamar, Lillehammer og Gjøvik er markert på kartet for å vise at disse ligger relativt konsentrert i fylket, og i kort avstand fra Oslo, og at de øvrige delene av Innlandet består av områder med perifere karaktertrekk.

Figur 4 De skraverte områdene viser i hvilke kommuner informantene holder til.

Jeg har nå gitt en oversikt over de ulike innsamlingsmetodene og over fellestrekk ved artiklene når det gjelder innsamling av data. Nedenfor går jeg gjennom særtrekkene ved de enkelte artiklene.

Artikkel 1

Denne artikkelen skrev jeg sammen med min veileder, Trond Nilsen. Vi utviklet ideen om artikkelen sammen, samt formålet og problemstillingen. Jeg planla og gjennomførte datainnsamlingen (inkludert rekruttering av informanter, gjennomføring av intervjuer og transkribering), samt at det var jeg som skrev innledningen og teorikapitlet. Nilsen bidro hovedsakelig med utvikling og diskusjon av det analytiske rammeverket.

Formålet med artikkelen var å forstå hvordan ulike aktører innen regional utvikling omtaler delingsøkonomien, og hva økt delingsøkonomi kan føre til. For å oppnå formålet gjennomførte jeg 13 kvalitative intervjuer (tabell 3 viser hvem som ble intervjuet). Informantene ble valgt ut strategisk for å finne de enhetene som ut fra et teoretisk og analytisk formål var mest relevante og interessante for problemstillingen. Det viktigste utvalgsriteriet var hvilken organisasjon informantene representerte. Informantene representerte enten en nasjonal, regional eller lokal aktør innen offentlig administrasjon, myndigheter, virkemiddelapparatet eller reiselivsnæringen. Nasjonale myndigheter ble inkludert i datamaterialet fordi de har en viktig rolle i lovgivning og forvaltning av hele landet.

Intervjuene startet med noen oppvarmingsspørsmål, etterfulgt av mer refleksjonskrevende spørsmål om delingsøkonomi. Deretter fulgte spørsmål om hvilke utfordringer og muligheter informantene har opplevd ved delingsøkonomi i Innlandet. Jeg spurte også om hvilke erfaringer respondentene hadde med delingsøkonomi mer generelt. Som følge av ressursbegrensninger ble intervjuene gjennomført digitalt (via telefon eller Skype/Teams med kamera på). Intervjuene hadde en varighet på 15–31 minutter, og totalt ble det gjennomført 5 timer og 25 minutter med intervjuer.

For å supplere datamaterialet studerte jeg 13 offentlige dokumenter som var skrevet av aktører på nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt myndighetsnivå. På den måten kunne jeg få en forståelse av hvordan delingsøkonomien er integrert og beskrevet i nasjonale, fylkeskommunale og kommunale strategier og planer. Dokumenter skrives uavhengig av forskerens formål (Silverman, 2014), på et bestemt tid og sted (Tjora, 2017), og har en viktig rolle for organisasjoners handlinger og avgjørelser (Justesen & Mik-Meyer, 2012). En kombinasjon av ulike metoder sees på som ideelt innen et kritisk-realistisk vitenskapsparadigme (Danermark et

al., 2002). For å øke forståelsen av hvordan delingsøkonomien er implementert i Innlandet, var det nyttig å studere dokumenter, og dokumentene bidro dessuten til å belyse og bekrefte funnene i intervjuene (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Ved å studere dokumenter som de kommunale og fylkeskommunale myndighetene hadde skrevet, kunne jeg også inkludere en større del av det regionale innovasjonssystemet i datamaterialet, og jeg kunne si noe om delingsøkonomi i en bredere geografisk kontekst. Tabell 4 viser hvilke dokumenter jeg studerte.

Tabell 4 Oversikt over dokumentene som ble studert i artikkel 1

	Type dokument	Utgiver og referanse	Dokumenttittel
Nasjonale myndigheter	Norges offentlige utredninger	Finansdepartementet (NOU 2017:4)	Delingsøkonomien – muligheter og utfordringer
	Notat	NHO Reiseliv (NHO Reiseliv, 2018)	Delingsøkonomi innen boligutleie – hva kan kommunene gjøre?
		LO Norge (LO Norge, 2016)	Notat om «samhandlingsøkonomien»
	Stortingsmelding	Nærings- og fiskeridepartementet (Meld.St.19, 2016-2017)	Opplev Norge – unikt og eventyrlig
	Nettside	NHO Reiseliv (NHO Reiseliv, u.å.-a)	Delingsøkonomi
	Rapport	Fafo (Jesnes et al., 2016)	Aktører og arbeid i delingsøkonomien
Fylkeskommunale myndigheter	Offentlige dokumenter	Oppland fylkeskommune (Oppland fylkeskommune, 2016)	Regional planstrategi 2016–2020 – Mulighetenes Oppland i ei grønn framtid
		Innlandet fylkeskommune (Innlandet fylkeskommune, 2020)	Vi bygger Innlandet: Kunnskapsgrunnlag til Innlandsstrategien – Langversjon
		Oppland fylkeskommune (Oppland fylkeskommune, 2018)	Regional plan for verdiskaping 2018–2030
		Hedmark fylkeskommune (Hedmark fylkeskommune, 2016)	Regional planstrategi 2016–2020
		Lillehammer-regionen (Lillehammer-regionen, 2018)	Regional næringsplan 2018–2028
Kommunale myndigheter	Offentlige dokumenter	Ringsaker kommune (Ringsaker kommune, 2012)	Strategisk næringsplan 2012–2020
		Sel kommune (Sel kommune, 2017)	Strategisk næringsplan for Sel kommune

Dokumentene fant jeg gjennom Google-søk. Det var derfor et utvelgelseskriterium at dokumentet var offentlig tilgjengelig på internett (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Jeg brukte søkeord som «delingsøkonomi» eller «plattformøkonomi»¹⁵ + for eksempel «stortingsmelding» eller «Oppland», «Hedmark» eller «Innlandet». Oppland og Hedmark fylker ble slått sammen til Innlandet fylke som følge av regionsreformen som trådte i kraft 01.01.2020. Denne studien ble gjennomført vinteren 2019/20, og derfor var det naturlig å inkludere dokumenter som også Oppland og Hedmark fylker hadde skrevet. Basert på disse søkene fant jeg ulike typer dokumenter, som offentlige utredninger, stortingsmeldinger og dokumenter skrevet av kommuner og fylkeskommuner. Jeg inkluderte også «grå» litteratur, som notater, nettsider og rapporter (Cheng, 2016). Jeg ønsket å finne relevante dokumenter for å belyse forskningsspørsmålet, og jeg ville at dokumentene skulle være pålitelige, nøytrale og representative for Innlandet eller reiselivsnæringen (Justesen & Mik-Meyer, 2012).

Artikkel 2

Digitalisering og kunnskap om bruk av internett er viktige forutsetninger for å delta i delingsøkonomien (Andreotti et al., 2018; Ciulli & Kolk, 2019; Cohen & Kietzmann, 2014). I artikkel 2 ønsket jeg derfor å finne ut hvilke utfordringer og muligheter reiselivsbedrifter i perifere regioner i Innlandet opplever ved digitalisering. Til denne artikkelen gjennomførte jeg 17 intervjuer med små og mellomstore reiselivsbedrifter i Innlandet. At bedriftene var små og mellomstore, var et krav fra tidsskriftet jeg ønsket å publisere artikkelen i, som skulle ha et spesialnummer om digitalisering i små og mellomstore bedrifter. Kun noen få unntak av reiselivsbedriftene i Innlandet er *ikke* små eller mellomstore, og derfor hadde ikke egentlig dette kriteriet betydning for utvalget.

Ved rekrutteringen av informanter fulgte jeg tre utvelgelseskriterier: Bedriftene måtte være små eller mellomstore (mellom 1 og 100 ansatte), helst være lokalisert i de mest perifere regionene av Innlandet og tilhøre reiselivsnæringen. Det vil si at jeg gjorde et kriteriebasert utvalg (Johannessen et al., 2021), og denne utvalgsmetoden kombinerte jeg med snøballmetoden (Johannessen et al., 2021). Det vil si at noen bedrifter først ble kontaktet via e-post. Et utvalg av disse bedriftene ble intervjuet, og bedriftene jeg intervjuet, tipset meg om andre relevante aktører. I tillegg gikk jeg gjennom destinasjonsselskapenes medlemslister for å få oversikt over aktuelle bedrifter og gjøre et utvalg basert på type reiselivsvirksomhet (f.eks. overnatting eller transport). I løpet av denne prosessen ble jeg tipset om at noen bedrifter på det tidspunktet var

¹⁵ Dette søkeordet brukte jeg fordi plattformøkonomi kan brukes som et synonym for delingsøkonomi (Kenny & Zysman, 2016).

i en målrettet prosess med å etablere en digital strategi. Jeg kontaktet disse bedriftene og fikk gjennomført intervju med fem av dem. De øvrige bedriftene jobbet mindre målrettet med digitalisering og var derfor på ulike «stadier» i digitaliseringsprosessen. Ut fra avhandlingens formål og problemstillinger ønsket jeg å hovedsakelig rekruttere informanter fra de mest perifere områdene av Innlandet, som Gudbrandsdalen og Østerdalen, men bedrifter lokalisert i byene Hamar, Gjøvik, Lillehammer og Elverum, er også inkludert (jf. ønsket om å ivareta regionens særpreg med spredt bosetning og variert næringsstruktur). De fleste av disse bedriftene har likevel en betydelig del av sin økonomiske aktivitet i de perifere regionene i Innlandet, for eksempel ved at de organiserer ski-, vandre- og sykkelturner rundt om i fylket.

Intervjuguiden ble utviklet med en målsetting om å få økt forståelse av hvilke utfordringer og muligheter bedriftene opplever ved digitalisering. Spørsmålene var fordelt i seks kategorier. Spørsmålene som omhandler digital strategi, ble kun stilt til de bedriftene som var i ferd med å etablere en digital strategi. Alle informantene hadde stillingen daglig leder i virksomheten. Intervjuene ble primært gjennomført ansikt til ansikt, men som følge av covid-19-pandemien ble enkelte intervjuer gjennomført digitalt. Intervjuene hadde en varighet fra 23 minutter til 1 time og 16 minutter; totalt ble det gjennomført omtrent 14 timer med intervjuer.

Artikkel 3

Artikkel 3 undersøker hvilken rolle legitimitet, og spesielt mangel på legitimitet, har for utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner i Innlandet. Totalt gjennomførte jeg 24 semistrukturerte intervjuer med fire grupper informanter: mulige brukere av delingstjenester, verter på Airbnb, overnattingsbedrifter, fylkeskommunale myndigheter og næringsaktører. Informantene ble rekruttert på ulike måter. Mulige brukere av delingstjenester ble valgt ut fra en liste fra forskningsprosjektet CreaTur. Sommeren 2020 gjennomførte de en spørreundersøkelse og hadde i den forbindelse utarbeidet en liste med cirka førti personer over hele Norge som hadde samtykket til å bli kontaktet for intervju. Jeg fikk tilgang til denne lista og kontaktet et utvalg via e-post. Dette er personer som kan dra på ferie til Innlandet og benytte seg av delingstjenester der.

Vertene på Airbnb, overnattingsbedriftene og de regionale næringsaktørene holder til i Øystre Slidre, Lillehammer eller Trysil kommune. Disse kommunene ble valgt fordi de er store reiselivskommuner, og fordi de representerer ulike steder i fylket. Kommunene har også visse likhetstrekk: De har lignende geografiske karaktertrekk ved at de ligger nær store fjellområder og reiselivsdestinasjoner, de ligger i hvert sitt dalføre (hhv. Valdres, Gudbrandsdalen og

Østerdalen), og de er lokalisert maks tre timers kjøring fra Oslo. I tillegg deler de formelle institusjoner og politiske og økonomiske forhold fordi de ligger i samme fylke.

Vertene ble rekruttert med utgangspunkt i at de hadde tittel som «superhost», som er en tittel Airbnb gir de vertene som er «svært imøtekommende og erfarne når det kommer til å få gjestene til å føle seg som hjemme, eller [...] som kan trylle fram en ekstraordinær Airbnb-opplevelse» (Airbnb, u.å.). Tildelingen av denne tittelen baseres på positive anmeldelser, rask svarrespons og få kanselleringer. Ved å rekruttere verter som var «superhost», var jeg sikker på at disse var aktive brukere av Airbnb. Av tradisjonelle overnattingsbedrifter kontaktet jeg både hoteller, vandrerhjem og campingplasser i de tre kommunene for å oppnå et heterogent utvalg. Av fylkeskommunale myndigheter og regionale næringsaktører kontaktet jeg Innlandet fylkeskommune, regionråd og kommunale næringsjefer i Øystre Slidre, Lillehammer og Trysil kommune, samt destinasjonsselskaper.

Bedriftene og de regionale myndighets- og næringsaktørene ble kontaktet via e-post. Felles for alle de fire gruppene var at relativt få responderte da jeg tok kontakt, selv om jeg fulgte opp med flere e-poster. Selv om det var krevende å få tak i nok informanter, er jeg likevel fornøyd med det totale antallet og med det datamaterialet som jeg til slutt satt igjen med, da jeg opplevde at intervjuene var informasjonsrike, og at jeg derfor nådde et metningspunkt (Malterud, 2012).

Jeg utviklet en intervjuguide for hver gruppe av aktører. Avhengig av hvordan intervjuet forløp, varierte det om alle spørsmålene ble stilt eller ikke, og jeg stilte også ulike oppfølgingsspørsmål underveis. Som følge av covid-19-pandemien ble alle intervjuene gjennomført digitalt. Intervjuene hadde en varighet på 11–48 minutter, og totalt ble det gjennomført i overkant av 12 timer med intervjuer.

Kartleggingssamtaler og observasjon av arbeidsmøter

Jeg har også gjennomført kartleggingssamtaler og observasjoner av arbeidsmøter. Disse dataene bidrar ikke direkte til en bestemt artikkel, men de har bidratt til å danne et grunnlag for arbeidet med avhandlingen. Samtalene og observasjonene har også påvirket meg (enten jeg har vært meg bevisst denne påvirkningen eller ikke) i tolkningen av dataene. Nedenfor gir jeg en kort beskrivelse av disse samtalene og arbeidsmøtene og deres betydning i avhandlingen.

Høsten 2019 gjennomførte jeg, sammen med andre forskere i CreaTur, fem samtaler med aktører i reiselivsnæringen i Innlandet. Målsettingen med samtalene var å bli kjent med reiselivet i fylket og å kartlegge aktører som driver med deling. Det var også et mål å prate med aktører i det regionale innovasjonssystemet, som kunnskapspark, næringshager,

destinasjonsselskaper og kommunale næringsutviklere. Samtalene hadde en varighet på 30–60 minutter og ble gjennomført digitalt. På forhånd hadde vi satt opp noen temaer som skulle være førende for samtalen, men samtalene fortonet seg som en naturlig samtale med en ustrukturert tilnærming. Selv om jeg opplevde at aktørene var nysgjerrige på delingsøkonomi, og at de så et potensial for økt deling i regionen, kom det fram at det både er lite kunnskap om delingsøkonomi, og lite delingsaktivitet i Innlandet. Et sitat fra et av destinasjonsselskapene i Innlandet er illustrerende: «Delingsøkonomien har ikke helt kommet til Gudbrandsdalen enda.» Delingsøkonomi ble også av enkelte sett på som en trussel, for eksempel Airbnb ved at kan ta kunder fra eksisterende overnattingstilbud, eller at Airbnb kan føre til ekstrajobb for andre bedrifter fordi Airbnb-turister kommer innom for å spørre om veien, uten å benytte seg av bedriftenes egne tilbud. På den andre siden ble det også beskrevet som en fordel at tradisjonelle overnattingsbedrifter kan bruke Airbnb som et reservasjonssystem, og at de derfor ikke trenger egne, ofte kostbare, systemer.

I tillegg til samtalene med aktørene i reiselivsnæringen i Innlandet har jeg gjennomført samtaler med fem skandinaviske plattformer for deling av transport, bil, utstyr og opplevelser. Målet for samtalene var å øke min egen forståelse for hvordan plattformer for deling fungerer, hva slags omfang virksomheten deres har, og hvilke utfordringer og muligheter de opplever knyttet til deling i perifere områder. Alle samtalene hadde en varighet på omtrent 30 minutter. Det kom blant annet fram at plattformene har det meste av sin aktivitet i Oslo. Årsaken til dette er at det er færre folk i perifere regioner, og derfor også færre annonser og leietakere. Videre kom det fram at kulturelle barrierer, som at «alle» tar førerkort på bil, er en årsak til at ulike former for bildeling er dårligere utviklet i perifere regioner. Likevel kan lange avstander, og derfor mer pendling, gjøre det mer aktuelt med bildeling og samkjøring i perifere regioner enn i sentrale områder. Flere av plattformene har som mål å øke bevisstheten rundt sin virksomhet i hele landet, og noen av selskapene har også konkrete prosjekter og samarbeid gående i perifere regioner.

Jeg har også deltatt i og observert arbeidsmøter som har vært arrangert i regi av forskningsprosjektet CreaTur. Observasjonsstudier er velegnet for å få en dypere forståelse av det som studeres. I arbeidsmøtene har jeg hatt en aktiv rolle, hvor jeg både har observert og vært deltakende (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Et arbeidsmøte som ble avholdt tidlig i arbeidet med avhandlingen, ble spesielt viktig for det videre arbeidet mitt. Deltakere på møtet var CreaTurs partnere DNT, Visit Lillehammer og Digital Innlandet, samt aktører fra reiselivsnæringen i Innlandet og et selskap med hovedbase i Oslo som driver med bildeling. I

dette arbeidsmøtet kom det fram at aktørene har ulik forståelse av hva «delingsøkonomi» er, og at det er stor forvirring om hva deling er, og hva som faktisk inngår i fenomenet «delingsøkonomi». Det ble også avdekket at det er betydelige utfordringer med å dele i perifere områder; det var særlig tilgjengelighet og kunnskap som ble pekt på som barrierer. Jeg opplevde at jeg fikk en dypere forståelse av delingsøkonomi i Innlandet ved å observere dette arbeidsmøtet. Sammen med erfaringene fra de fem samtale vi gjorde med aktører i reiselivsnæringen i Innlandet høsten 2019, ble dette arbeidsmøtet viktig for det videre arbeidet med avhandlingen, fordi jeg forstod at det er mindre kunnskap om delingsøkonomi, og mindre delingsaktivitet, i regionen, enn jeg trodde innledningsvis. I etterkant av intervjuene og arbeidsmøtet satt jeg derfor med en følelse av å forske på noe som ikke fantes, og at det på dette tidspunktet var *for tidlig* å undersøke delingsøkonomien i Innlandet. Jeg tenkte derfor mye på hvordan jeg kunne «angripe» dette temaet. Løsningen ble å studere *faktorer som påvirker utbredelsen* av delingsøkonomi, istedenfor *effekter* av delingsøkonomi, og å forankre disse studiene i litteraturen om økonomisk geografi, gjennom å studere hva som påvirker utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner, og hvordan delingsøkonomi kan påvirke framtidig stuetvikling i perifere regioner.

4.2.2 Analyse av dataene

Jeg brukte tematisk analyse for å analysere dataene fra de 54 intervjuene. I likhet med datainnsamlingene foregikk analysene i tre separate runder. Til dette analysearbeidet brukte jeg Nvivo 12, som er et verktøy for å organisere, kategorisere og analysere data for å få innsikt i materialet (Bazeley & Jackson, 2013). Tematisk analyse var hensiktsmessig fordi dette er en analyseform som gjør at man kan identifisere meningsmønstre i hvordan kvalitativ forskning beskriver et bestemt tema (Braun & Clarke, 2006). En tematisk analyse består av seks faser (Braun & Clarke, 2012). Jeg går i det følgende gjennom de seks fasene slik Braun & Clarke (2012) beskriver dem, eksemplifisert av analysene jeg selv har gjort. I tabell 5, som er strukturert i henhold til de seks fasene, gir jeg en mer detaljert gjennomgang av analysene.

Den første fasen i en tematisk analyse handler om å bli kjent med dataene. Som nevnt har jeg gjort all datainnsamling selv, og jeg har selv transkribert alle intervjuene. I forkant av analyseprosessene var jeg derfor godt kjent med datamaterialet, men jeg valgte likevel å lese grundig gjennom transkriberingene på nytt før jeg gikk videre til neste fase. I den andre fasen dannet jeg noen innledende koder, for eksempel ved at jeg i både artikkel 1 og 2 grovsorterte dataene i enten utfordringer eller muligheter. I den tredje fasen lette jeg etter temaer i datamaterialet. Et tema er noe som «captures something important about the data in relation to

the research question, and represents some level of patterned response or meaning within the data set» (Braun & Clarke, 2006, s. 82). Det vil si at jeg gikk nærmere inn i kodene jeg genererte i fase to, og så etter temaer som kunne ha direkte relevans for å besvare forskningsspørsmålet. I den fjerde fasen gikk jeg gjennom temaene fra fase tre for å kvalitetssikre innholdet. I denne fasen fjernet jeg noen temaer som jeg så at jeg hadde tillagt for mye vekt, siden jeg ikke hadde nok data til å gå videre med dette temaet. I fase fem ble de endelige temaene definert og navngitt. Dette er en spesifisering av det enkelte temaet, og her er det viktig å angi hva som er spesielt med hvert enkelt tema. Den siste fasen i en tematisk analyse er å skrive artikkelen, men analyseprosessen tar ikke slutt selv om man har kommet til den siste fasen i analysen, da analyse og artikkelskriving er en sammenvevd og sirkulær prosess som fortsetter kontinuerlig fram til artikkelen er ferdigskrevet (Braun & Clarke, 2012).

Analysene i artikkel 1, 2 og 3 er inspirert av tematisk analyse (Braun & Clarke, 2012). Jeg skriver «inspirert» fordi artiklene i ulik grad følger Braun og Clarke (2012) sin «oppskrift» for tematisk analyse. Artikkel 1 og 2 følger den mest slavisk, mens artikkel 3 er mer løsrevet. I tabell 5 gir jeg eksempler fra analyseprosessen for hver enkelt artikkel. Jeg beskriver også i korte trekk analyseprosessen i de publiserte artiklene. Jeg startet analysene på en induktiv måte, det vil si eksplorerende og empiridrevet, men etter hvert i analysen vekslet jeg mellom å kode med utgangspunkt i teori og å legge til nye koder basert på empirien. Denne vekslingen mellom teori og empiri gjorde at jeg utviklet nye perspektiver underveis i analyseprosessen, i tråd med en *abduktiv tilnærming*. Abduksjon handler om å tolke en enkelthendelse som et uttrykk for noe mer generelt (Danermark et al., 2019), og regnes for øvrig som en velegnet tilnærming i et kritisk realistisk perspektiv (Boost et al., 2023; Fletcher, 2016).

Tabell 5 Tematisk analyse i artikkel 1, 2 og 3

	Artikkel 1	Artikkel 2	Artikkel 3
Fase 1	Jeg planla, gjennomførte og transkriberte alle intervjuene selv. I etterkant leste jeg gjennom alle transkriberinger for å sikre at jeg var godt kjent med datamaterialet.		
Fase 2	Sorterte dataene i muligheter og utfordringer ved delingsøkonomi.	Sorterte dataene i muligheter og utfordringer ved digitalisering.	Sorterte dataene etter om de peker på legitimitet eller mangel på legitimitet.
Fase 3	Identifiserte temaer som gikk igjen i intervjuene, som reguleringer, undergraving av eksisterende næringer, frykt for liten økonomisk vekst lokalt og muligheter for økonomisk vekst.	Identifiserte undertemaer av muligheter og utfordringer: <ul style="list-style-type: none"> • Utfordringer: manglende kunnskap, dyrt og tidskrevende og svak bredbåndsdekning. • Muligheter: effektivisering, økt konkurransekraft, profesjonalisering, markedsføring, kommunikasjon og samarbeid. 	Sorterte dataene fra fase 2 i temaer for regulatorisk, normativ eller kognitiv legitimitet.
Fase 4	Sjekket at temaene fra fase 2 faktisk svarer på forskningsspørsmålet. Identifiserte tre ulike temaer (narrativer) fra temaene i fase 2: <ul style="list-style-type: none"> • «Muligheter for økonomisk vekst» • «Behov for reguleringer» • «Undergraving av eksisterende næringer». 	Fortsatte analysen fra fase 3 for å kvalitetssikre at jeg ikke hadde gitt noen temaer for mye eller for lite vekt.	Gikk gjennom datamaterialet enda en gang for å forsikre meg om at alle relevante data var inkludert i analysen.
Fase 5	Slo sammen to av narrativene fra fase 4, slik at vi stod igjen med to narrativer, som fikk følgende navn: <ul style="list-style-type: none"> • «Kilde til økonomisk vekst i regionen» («Pro-SE») • «Undergraving av eksisterende reiselivs-bedrifter i rurale regioner og liberalisering av arbeidskraft» («Con-SE»). 	Definerte de endelige temaene under utfordringer og muligheter. <ul style="list-style-type: none"> • Utfordringer: Svak bredbåndsdekning, og ressurskrevende. • Muligheter: effektivisering, profesjonalisering og automatisering, og markedsføring, kommunikasjon og samarbeid. 	Fortsatte analysen fra forrige fase og luket ut faktorer som jeg tidligere hadde gitt litt for mye vekt.
Fase 6	Analysen fortsatte kontinuerlig gjennom artikkelskrivingen.		

Når det gjelder dataene fra dokumentstudiene, ble disse brukt til å supplere og underbygge, men også nyansere og deretter drøfte, funnene i den tematiske analysen. Denne framgangsmåten er også i tråd med kritisk realismes dualistiske tenkning om aktører og systemer, der aktører og systemer både må skilles fra hverandre og sees i sammenheng fordi de påvirker hverandre (Danermark et al., 2019). Jeg gjorde derfor en systematisk gjennomgang av dokumentene der jeg vurderte dokumentenes tilgjengelighet, relevans, autentisitet og troverdighet, som foreslått av Grønmo (2004). Deretter valgte jeg ut tekst som var relevant for artikkelens problemstilling, før jeg kategoriserte og systematiserte innholdet i teksten. Jeg brukte Nvivo også til denne analysen. Siden jeg allerede hadde gjennomført den tematiske analysen av intervjudataene, ble kategoriseringen i innholdsanalysen påvirket av funnene fra denne analysen (jeg kategoriserte for eksempel dataene i «fordeler» og «ulemper» ved delingsøkonomi). Videre ble resultatene fra innholdsanalysen vurdert og drøftet opp mot resultatene fra intervjuene, og jeg vurderte blant annet hvordan innholdet i dokumentene samsvarte med resultatene fra intervjuene. Det var i all hovedsak samsvar mellom dataene fra de to analysene, men jeg fant også enkelte aspekter i dokumentene som bidro til å nyansere funnene fra intervjuene. For eksempel bidro følgende sitat fra Oppland fylkeskommune til å belyse «con-SE»-narrativet som kom fram av analysen av intervjumaterialet:

Delingsøkonomi er et system for deling av menneskelige og fysiske ressurser. Ved å dele boliger, biler og arbeidskraft er det mulig å utnytte samfunnets brukte ressurser på en mer effektiv måte. Felles for ressursene i delingsøkonomien er at de er tilrettelagt på digitale plattformer. utfordringer er at dette ikke er regulert av lover og regler og utfordrer eksisterende næringer som taxi- og hotellnæringen. Selv om man ønsker dynamiske markeder i utvikling er det en utfordring å finne en god balanse mellom en mer effektiv utnyttelse av ressurser og bevare et godt arbeidsliv med tanke på skatt, arbeidsforhold og ansvar. (Oppland fylkeskommune, 2016)

4.2.3 Forskningens kvalitet og troverdighet

Til nå har jeg forklart hvordan jeg har tilnærmet meg forskningsprosessen metodisk, og hvordan jeg har analysert det empiriske materialet. Min tilnærming ut fra kritisk realisme er å forstå virkeligheten som strukturert, lagdelt og kompleks, og derfor kan flere ulike strukturer og mekanismer virke inn på resultatene når vi undersøker noe (Jakobsen, 2021). Det kan altså ligge mer bak datamaterialet enn det vi kan observere. I denne delen drøfter jeg ulike forhold som kan ha påvirket avhandlingens kvalitet og troverdighet, før jeg til slutt gjør noen etiske overveielser og refleksjoner rundt forskningsprosessen.

Siden kritisk realisme stammer fra den positivistiske forskningstradisjonen, brukes ofte kvalitetskriterier fra den kvantitative tilnærmingen for å vurdere kvaliteten i studier (Justesen & Mik-Meyer, 2012), selv om den kvalitative forskningstradisjonen har egne parametere for å vurdere kvalitet (Guba & Lincoln, 1982). Jeg bruker derfor kvalitetskriteriene validitet, reliabilitet og generaliserbarhet i den videre drøftingen av avhandlingens kvalitet. Det er viktig å påpeke at selv om jeg bruker begreper fra den kvantitative forskningstradisjonen, underkaster jeg ikke dataene en positivistisk logikk (Jacobsen, 2022).

Validitet (gyldighet)

Validitet sier noe om gyldigheten av studien og hvorvidt den faktisk undersøker det den ønsker å finne ut av (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Kvalitative studier er kun så gode som de dataene forskeren klarer å samle inn (Jacobsen, 2022), og det er viktig å være kritisk i valg av informanter og rundt informantenes evne til å gi riktig informasjon om det som undersøkes. Å rekruttere informanter kan være en krevende oppgave. Jeg har intervjuet totalt 54 personer, og i rekrutteringsprosessen kontaktet jeg i tillegg et stort antall som ikke responderte på henvendelsen. Totalt sendte jeg om lag 75 forespørsler på e-post som jeg ikke fikk svar på, i tillegg til at jeg fikk 19 avslag og at tre avtaler ble avlyst.

Jeg opplevde at de informantene som sa ja til å stille til intervju, var relevante for problemstillingene som ble undersøkt, men jeg opplevde også enkelte ganger at informanten hadde lite kunnskap om delingsøkonomi. Enkelte informanter kan derfor ha svart med «feil» forutsetninger. At det ikke finnes en omforent definisjon av «delingsøkonomi», og at flere begreper brukes om det samme fenomenet, kan derfor ha påvirket resultatene. Studiene har også vist at det er lite kunnskap om delingsøkonomi blant informantene i regionen. Det kan derfor stilles spørsmålsteget ved om jeg og informantene snakket om det samme fenomenet i intervjuene, da jeg og informantene ikke nødvendigvis hadde den samme forståelsen av hva delingsøkonomi er. Det er mulig at datamaterialet ville vært annerledes hvis jeg for eksempel hadde brukt «plattformøkonomi» istedenfor «delingsøkonomi». Det kan derfor stilles spørsmålsteget ved gyldigheten av funnene i artikkel 1, men også artikkel 3, dersom informantene forstår delingsøkonomi på en annen måte enn den forståelsen jeg har lagt til grunn for avhandlingen. Disse svakhetene kunne vært redusert dersom jeg hadde gjennomført en sitatsjekk i ettertid (Staksrud et al., 2021), ved at informantene hadde lest gjennom transkripsjonene og analysen. En slik sjekk gjør det mulig for forskeren å diskutere funnene med informantene og forsikre seg om at hen har forstått hva informantene har ment. På grunn av mangel på tid, og fordi jeg ikke

ønsket å bry informantene mer enn jeg allerede hadde gjort, gjennomførte jeg ikke en sitatsjekk. Gitt prosjektets målsetting og tema, vurderer jeg likevel dette til å være lite problematisk.

Triangulering er en metodisk tilnærming som er designet for å redusere systematiske skjevheter og feil i forskningsresultater, og kan øke gyldigheten til en studie ved at man unngår målefeil (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Triangulering kan foregå på ulike måter (av data, av hvem som undersøker, av metode og teoretisk triangulering). Gjennom arbeidet med avhandlingen har jeg triangulert mellom ulike typer metoder ved å benytte både intervjuer, dokumentstudier og observasjoner. Videre er artikkel 1 basert på to datakilder (intervjuer og dokumentstudier), men også skrevet sammen med en annen forsker (triangulering av hvem som undersøker). Denne trianguleringen øker validiteten for artikkel 1.

Selv om observasjonsstudiene og kartleggingssamtalene ligger til grunn for alle artiklene, er artikkel 2 og 3 basert på kun én datainnsamlingsmetode som var målrettet mot problemstillingene i disse artiklene. I en optimal situasjon hadde jeg supplert datamaterialet med andre datakilder. Som et supplement til artikkel 2 kunne jeg gjennomført en kvantitativ spørreundersøkelse blant små og mellomstore reiselivsbedrifter i perifere regioner om digitalisering, men med tidsbegrensninger ble ikke det prioritert.

Når det gjelder artikkel 2, studerer den et tema (digitalisering) som kan framstå noe løsrevet fra resten av avhandlingen. Det er imidlertid gode argumenter for at artikkelen ble skrevet. Dette gjøres det nærmere rede for i kapittel 2 og 5. Artikkelen er publisert i et spesialnummer i det norske tidsskriftet Magma, og tidsskriftet satte noen føringer for tema og teori. For at artikkelen skulle «passe inn» i spesialnummeret, måtte jeg gjøre noen valg som gjør at artikkelen kan framstå som noe frakoblet fra resten av avhandlingen. I tillegg var maksimalt tillatt lengde på artikkelen 5000 ord, og derfor var det ikke plass til en grundig utdyping om bakgrunnen og relevansen til artikkelen, om metodevalg og om teorier og tidligere forskning. Isolert sett mener jeg at validiteten i artikkelen god, men sett i sammenheng med de andre artiklene og helheten i avhandlingen, er digitalisering litt på siden av kjernen i avhandlingen (som er fenomenet delingsøkonomi) – selv om digitalisering riktig nok er en viktig forutsetning for fremveksten av delingsøkonomi. På den andre siden har det vært et personlig mål for meg å produsere kunnskap som reiselivsnæringen og Innlandet fylke for øvrig kan ha nytte av. Det å publisere en artikkel på norsk og i en publikasjonskanal som Magma var derfor en god mulighet til å gjøre forskningen lett tilgjengelig og anvendbar for aktører i regionen. Målet med å produsere relevant kunnskap for reiselivsnæringen i Innlandet, nådde jeg faktisk ved å skrive artikkel 2, da jeg har blitt kontaktet av aktører i reiselivsnæringen i Innlandet som har lest artikkelen.

Reliabilitet (pålitelighet)

Reliabilitet handler om å velge metoder, og om å beskrive bruken av disse, på en slik måte at andre forskere kan repetere studien og komme fram til de samme resultatene (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Det er derfor viktig å vurdere om det er trekk ved undersøkelsen som har påvirket resultatene i studien, og påliteligheten kan økes ved å bruke flere, overlappende metoder (triangulering) eller ved en dyptgående metodisk beskrivelse som gir nok innsikt til at forskningsprosessen kan gjentas i en ny studie (Guba & Lincoln, 1982, s. 248). For å øke påliteligheten av studiene i denne avhandlingen beskrives forskningsprosessene i de publiserte artiklene. Dette gjøres imidlertid med ulik detaljeringsgrad. På grunn av omfangsrestriksjonene fra tidsskriftet, er for eksempel metoddelen i artikkel 2 mindre detaljert enn i artikkel 1 og 3. En mer detaljert beskrivelse gis i denne kappa, hvor det har vært viktig for meg å være så åpen som mulig om forskningsprosessen og om de valgene jeg har tatt.

Innen kvalitativ forskning er det vanlig å skille mellom intervjuereffekter (det at intervjueren kan påvirke intervjuobjektet) og konteksteffekter (f.eks. om konteksten for intervjuet er planlagt eller overraskende), og det er viktig å være bevisst hvordan disse effektene kan påvirke datamaterialet (Jacobsen, 2022). På grunn av covid-19-pandemien¹⁶, og andre ressurshensyn som lange reiseavstander og dårlig tid hos informantene, ble en stor andel av intervjuene gjennomført digitalt (på Teams eller Skype), fortrinnsvis med kamera på. Noen få intervjuer ble også gjennomført per telefon. I forhold til fysiske møter har digitale intervjuer enkelte ulemper, som at intervjueren ikke kan analysere informantens kroppsspråk (Tjora, 2017). Jeg opplevde at jeg fulgte intervjuguiden mer slavisk i de digitale intervjuene, og at det ble en større avstand mellom meg som intervjuer og informantene, enn i de intervjuene som ble gjennomført fysisk. I intervjuer som gjennomføres ansikt til ansikt, er det enklere å la praten gå fritt, og dette gjorde at enkelte spørsmål utgikk fordi tidsrammen ble overskredet i de fysiske intervjuene. Som følge av at vi hadde tid til uformell prat i forkant av intervjuet, og til en omvisning på arbeidsplassen, opplevde jeg at disse intervjuene ble mer personlige. I snitt varte disse intervjuene også lenger. På den andre siden er digitale intervjuer mer tidseffektivt, og jeg opplevde digitale intervjuer med kamera som et godt alternativ til fysiske intervjuer. Til tross for at digitale intervjuer har sine svakheter, vurderes metoden som passende for formålet, da intervjuene var relativt informative, og upersonlige.

¹⁶ Datainnsamlingene startet i februar 2020, det vil si omtrent samtidig som den verdensomspennende pandemien brøt ut.

Andre tiltak som ble gjort for å styrke påliteligheten, var at jeg testet intervjuguidene i de første intervjuene. I noen av intervjuguidene gjorde jeg noen enkle justeringer i etterkant, men fordi det kun var snakk om små justeringer, inkluderte jeg disse intervjuene i datamaterialet (Justesen & Mik-Meyer, 2012). Videre ble alle intervjuene tatt opp på lydbånd. Jeg brukte Nettskjema Diktafon for lydopptakene, som er en applikasjon på mobiltelefonen som krypterer lydopptaket og lagrer det i One Drive. For sikkerhets skyld brukte jeg i tillegg en manuell opptaker. I etterkant ble intervjuene transkribert i sin helhet, i henhold til tillatelsen fra Norsk senter for forskningsdata (NSD).

Generaliserbarhet (overførbarhet)

I kvalitative studier snakker vi heller om *overførbarhet* enn om generalisering, men for å overføre funn fra en kontekst til en annen må funnene knyttes til teori (Jacobsen, 2022). Dette kalles innen kritisk realisme for *abstraksjon* (Danermark et al., 2002). Ved å abstrahere øker vi forståelsen av det virkelige ved å utvikle teori basert på det vi har observert (Sayer, 1992). Teorier skiller det kontekststøttede fra strukturer og mekanismer, og gjør det mulig å overføre funn fra en kontekst til en annen (Njøs, 2018), men en teori er ikke den endelige sannheten. Derfor må vi fortsette å raffinere, omorganisere, redefinere og noen ganger avkrefte eksisterende teorier ved å bruke dem på nytt i et annet empirisk materiale (Fairclough, 2005). Det var derfor et mål med forskningsprosessen å utvikle teori. I artikkel 3 startet jeg med teorier om ny stuetvikling, som sier at legitimitet er en av flere faktorer som er viktige for at nye næringer skal vokse fram (Binz, Truffer, et al., 2016). Deretter brukte jeg de tre formene for legitimitet, nemlig regulatorisk, normativ og kognitiv legitimitet (Scott 1995, sitert i Zimmerman & Zeitz, 2002) som analytisk rammeverk da jeg abstraherte fra det empiriske materialet i analysen. Motsigelser mellom empiri og teori ble brukt til å utvikle nye teorier. Jeg nyanserer for eksempel eksisterende teori ved å påpeke at mangel på legitimitet kan være en medvirkende årsak til at næringer ikke vokser fram. Dermed tok jeg utgangspunkt i eksisterende teorier, koblet dem sammen og testet dem i en ny empirisk kontekst, før jeg bidro til å nyansere eksisterende teori om ny stuetvikling.

Overførbarheten av funnene kan styrkes gjennom å gi en god kontekstbeskrivelse. Jeg har derfor brukt et helt kapittel i denne kapp til å beskrive konteksten for studien. Videre gir jeg en grundig kontekstbeskrivelse i hver artikkel. Disse beskrivelsene gjør det mulig å bedømme overførbarheten av funnene (Guba & Lincoln, 1982). Den perifere konteksten er tillagt stor betydning i alle artiklene, og har også hatt innvirkning på utformingen av hele studien.

Fenomenet delingsøkonomi er lite studert i perifere regioner, og mange av resultatene fra studien gir trolig innsikt som også er relevant i andre perifere regioner.

I alle tre artiklene, samt i denne kappa, har jeg gitt en grundig beskrivelse av hvordan studiene er utført. Slike beskrivelser øker muligheten for å vurdere om konklusjonene kan overføres til andre kontekster. Utvelgelsen av informanter har i alle tre datainnsamlingene vært målrettet med tanke på den enkelte datainnsamling, og informantene har vært rekruttert strategisk. For artikkel 2 definerte jeg tre utvelgelseskriterier for å i størst mulig grad speile de små og mellomstore bedriftene i reiselivsnæringen i Innlandet. For artikkel 3 var det et kriterium at vertene skulle være titulert som «superhost». Det økte muligheten for overførbarhet, ved at disse vertene har erfaring med Airbnb. I tillegg var informantene i artikkel 1 og 3 valgt for å representere ulike typer aktører i innovasjonssystemet.

Etiske overveielser og refleksjoner rundt forskningsprosessen

Selv om en del av det jeg allerede har vært inne på i dette kapitlet, handler om etikk, gjør jeg meg i denne delen noen etiske betraktninger relatert til gjennomføringen av studien. Forskningsetikk er grunnleggende normer som skal «fremme fri, god og forsvarlig forskning» (Staksrud et al., 2021, s. 5). Det er forskerne selv som har ansvar for å ivareta forskningsetikken, gjennom å bidra til at forskningen er åpen, kollektiv, uavhengig og kritisk. I dette metodekapitlet har jeg derfor ønsket å være så åpen og ærlig som mulig om hvilke forskningsmetoder jeg har benyttet, hvordan jeg har gjennomført datainnsamlingene, og hvordan jeg har analysert dataene. Avslutningsvis drøfter jeg også forskningens gyldighet, pålitelighet og overførbarhet.

Jeg er kjent med at jeg og mine menneskesyn, mine erfaringer og min oppvekst kan ha påvirket valg av tema, datakilder, tolkning og diskusjoner underveis i avhandlingsarbeidet. Studien er gjennomført i perifere regioner i det fylket jeg er født, oppvokst og bosatt i. Det vil si at jeg studerer en del av min egen virkelighet (Wadel et al., 2014), og det kan ha satt sitt preg på studien. En utfordring ved å gjøre studier i egen kultur er at man kan ta enkelte ting for gitt og dermed ikke stille spørsmål ved det (Wadel et al., 2014). Det er derfor viktig å klargjøre hvilken rolle jeg som forsker har hatt (Guba & Lincoln, 1982), gjennom å reflektere over min forforståelse, både når det gjelder tolkning av datamaterialet, og når det gjelder design av studien og innsamling av data. Når det gjelder valg av fylke, la forskningsprosjektet CreaTur føringer fra start om at det var Innlandet som skulle undersøkes. Jeg kunne likevel valgt å studere et annet fylke i tillegg som jeg er mindre kjent i. For å minimere betydningen av at jeg forsker på noe som er en del av «min egen virkelighet», har jeg gjort noen tiltak underveis. Jeg

har begrenset antall informanter fra den kommunen jeg er født og oppvokst i, og jeg har unngått å intervju personer jeg kjenner fra før. For tette relasjoner kan svekke forskningens forsvarlighet og troverdighet (Staksrud et al., 2021), fordi man kan la seg påvirke dersom det er et for sterkt samspill mellom intervjuer og informanter (Jacobsen, 2022). Gjennom arbeidet med avhandlingen har jeg forsøkt å innta en nøytral rolle og ikke være forutinntatt. Funnene er likevel farget av meg som forsker, min bakgrunn og hvordan jeg har analysert dataene, og derfor ville en annen forsker antakelig satt et annet preg på studien. På den andre siden er det også noen fordeler ved at jeg kjenner regionen: Jeg har sluppet å bruke tid på å bli kjent i regionen, og jeg snakker det samme «språket» som de øvrige i regionen. Imidlertid er Innlandet et fylke med stor geografisk utstrekning, så i deler av fylket er jeg likevel ikke kjent.

Andre avbøtende tiltak jeg har gjort, er at jeg har drøftet spørsmålsstillinger, mine tolkninger av datamaterialet og analytiske perspektiver med både veiledere og andre kollegaer underveis, slik at forskningen i minst mulig grad skulle være preget av mine forutinntatte oppfatninger og ubevisste holdninger. Jeg har også skrevet en artikkel sammen med en annen forsker. Vi har naturligvis ulik bakgrunn og erfaring, noe som gjør at artikkelen er enda mindre farget av meg som person.

Forskningsformidling er også en viktig del av forskningsetikken (Staksrud et al., 2021). Alle tre artiklene er publisert i fagfelleurderte tidsskrift med åpen tilgang, og de er dermed gjort tilgjengelige både for andre forskere og publikum utenfor academia. Helt siden jeg startet å arbeide med avhandlingen, har jeg hatt et ønske om å bidra med kunnskap som reiselivsnæringen i Innlandet og fylket for øvrig kan ha nytte av. Derfor har jeg, i tillegg til å publisere artikler i samfunnsvitenskapelige tidsskrift, formidlet forskningsresultater gjennom kronikker, seminarer og arbeidsmøter med aktører i reiselivsnæringen i Innlandet, i tillegg til at jeg har holdt en gjesteforelesning om delingsøkonomi til elever på en videregående skole i Innlandet. Slik formidling har vært både inspirerende, verdifullt og lærerikt, og en god avveksling fra det daglige arbeidet med avhandlingen.

Alle intervjuene er godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD), med meldeskjemanummer 987989. Tillatelsen ligger vedlagt. I forkant av intervjuene fikk informantene tilsendt en samtykkeerklæring (ligger vedlagt), der jeg informerte om hva som var prosjektets formål, hvem som var ansvarlig for prosjektet og hva det innebar å delta. Jeg informerte også om personvern, rettigheter, behandling av personopplysninger og sikker oppbevaring av datamaterialet, og gjorde informantene oppmerksom på at de kunne trekke seg

fra studien underveis. Ved at jeg sendte en skriftlig forespørsel, fikk informantene tid og ro til å lese gjennom informasjonen før de bestemte seg for om de ville å delta eller ikke. Dessuten ble prosessen dokumenterbar (Staksrud et al., 2021). Alle informantene i studien har samtykket til å delta i forskningsprosjektet. Videre er informantene anonymisert, og både lydfilene og transkripsjonene vil bli slettet ved prosjektets slutt, i henhold til tillatelsen gitt fra NSD. Dokumentstudiene til artikkel 1 besto av dokumenter som ligger offentliggjort på internett uten noen form for personopplysninger, og krevde derfor ikke en slik godkjenning.

5 Artiklene i avhandlingen

Denne avhandlingen består av tre artikler som alle er publisert i vitenskapelige tidsskrift med fagfellevurdering. Artiklene bidrar på ulike måter til å belyse avhandlingens to forskningsspørsmål. I henhold til forskningsspørsmål 1 tar artikkel 1 for seg hvordan diskursive faktorer påvirker utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner, mens artikkel 2 tar for seg materielle faktorer og artikkel 3 institusjonelle faktorer. Med unntak av artikkel 2, diskuterer artiklene også på hvilken måte delingsøkonomi kan påvirke framtidig stuetvikling i perifere regioner, som er det andre forskningsspørsmålet i avhandlingen. I dette kapittelet gir jeg et sammendrag av den enkelte artikkel, med hovedvekt på bakgrunn for artikkelen, funn og teoretiske bidrag. Bidragene i artiklene vil bli diskutert ytterligere i kapittel 6.

5.1 Artikkel 1

Sagheim, K. B. & Nilsen, T. (2021). Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 75(3), 127-141. doi: <https://doi.org/10.1080/00291951.2021.1918759>

Denne artikkelen tar for seg hvordan diskursive faktorer påvirker utbredelsen av delingsøkonomi. Mer konkret ser den på hvordan nasjonale, regionale og lokale aktører innen regional utvikling omtaler delingsøkonomi, og hva de opplever at økt delingsøkonomi kan bidra til i Innlandet. Litteraturen om innovasjon og regional utvikling har vært opptatt av å forstå hvordan næringer utvikles langs ulike stier, men den har i mindre grad vært opptatt av å forstå hvordan næringer, eller fenomener, og ny stuetvikling påvirkes av diskursive prosesser (Fløysand, Njøs, et al., 2016; Iammarino & McCann, 2013). Argumentet i artikkelen er at en fortelling vil feste seg som en «sannhet» dersom den gjentas mange nok ganger av mange nok aktører (Neumann, 2001; Skrede, 2017), og disse fortellingene kan påvirke graden av innovasjon og fornyelse i en region. Med utgangspunkt i dette spør artikkelen: «Hvordan er delingsøkonomien, som en innovativ praksis, omtalt av aktører innen regional utvikling i en rural region i Norge?»

Artikkelen bygger på 13 kvalitative intervjuer med nasjonale, regionale og lokale aktører innen regional utvikling, og på studier av 13 offentlige dokumenter på nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt myndighetsnivå, som utredninger, stortingsmeldinger og planer og strategier. I analysen av datamaterialet kom vi fram til to narrativer som dominerer i Innlandet. Det ene

narrativet («pro-SE¹⁷») framhever at delingsøkonomi kan tilrettelegge for innovasjon og utvikling i regionen, for eksempel ved at delingsplattformer kan muliggjøre besøk i områder der forholdene ikke ligger til rette for turisme, ved at det kan etableres et overnattingstilbud på et sted der det av økonomiske årsaker ikke er grunnlag for kommersiell overnatting. Det andre narrative («con-SE») framhever barrierer for fornyelse. Aktørene beskriver en frykt for at delingsøkonomien skal undergrave eksisterende bedrifter, og det framheves at det må utarbeides reguleringer for å balansere forholdet mellom aktører som driver med delingsøkonomi og «vanlige» bedrifter. I artikkelen argumenterer vi for at dersom et narrativ gjentas av mange nok aktører og dermed fester seg i regionen, vil det framstå som en sannhet i regionen. Positive narrativer kan derfor fasilitere og muliggjøre fornyelse av reiselivsbedrifter, og dermed presse fram ulike former for ny stiuutvikling. Motsatt kan negative fortellinger forhindre økt utvikling av delingsøkonomi, og dermed forlengelse av den eksisterende reiselivsnæringen. Delingsøkonomien kan derfor fungere som en mekanisme som kan skape ulike former for ny stiuutvikling i perifere regioner.

Litteraturen har tidligere behandlet delingsøkonomi som et materielt fenomen, der deling enten skaper muligheter for bedrifter, eller utfordringer for myndighetsaktører som utformer lover og regler. Vi utvikler et rammeverk som viser at delingsøkonomi er et *relasjonelt fenomen* som påvirkes av både endogene og eksogene faktorer, og at kontekstuelle faktorer påvirker hvordan delingsøkonomien omtales. På den ene siden argumenter vi derfor for at det er trekk ved perifere regioner som påvirker con-narrativet, som at disse regionene er spesialisert innen noen få sektorer, og at det derfor er det en frykt for at delingsøkonomien kan undergrave eksisterende bedrifter. På den andre siden argumenter vi for at pro-narrativet påvirkes av erfaringer med delingsøkonomi fra storbyregioner, eksempelvis erfaringer som spres gjennom media. Dette viser at økonomisk aktivitet i en region påvirkes av forhold også utenfor regionen. For å unngå at omtalene av delingsøkonomien blir basert på historier fra regioner med andre særtrekk, er det derfor viktig at konteksten vektlegges i studier av delingsøkonomi.

Artikkelen bidrar til litteraturen om økonomisk geografi ved å belyse et tema som tidligere har fått lite oppmerksomhet, og ved å vise at delingsøkonomi kan være en mekanisme som kan gi ulike former for stiuutvikling i perifere regioner. Artikkelen bidrar også til litteraturen om delingsøkonomi ved å undersøke fenomenet i en annen kontekst enn det som har vært den dominerende konteksten i tidligere studier (Agarwal & Steinmetz, 2019; Gyimóthy & Meged,

¹⁷ SE er forkortelsen av det engelske begrepet for delingsøkonomi, «sharing economy».

2018), samt ved å kombinere akademisk litteratur og «grå» litteratur, slik Cheng (2016) etterlyser.

5.2 Artikkel 2

Sagheim, K.B. 2021. Digitalisering i små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner. *Magma - Tidsskrift for økonomi og ledelse*, 6, 117-124. <https://nye.econa.no/faglig-oppdatering/medlemsbladet-magma/6-2021/digitalisering-i-sma-og-mellomstore-reiselivsbedrifter-i-rurale-regioner/>

Artikkelen er publisert i et spesialnummer i Magma om digitalisering i små og mellomstore bedrifter. På grunn av Magmas restriksjoner knyttet til antall ord, var det begrenset med plass til å gå i dybden om bakgrunnen for artikkelen og om utdypende teori. Artikkelen kan derfor framstå som mindre omfattende enn de øvrige artiklene og som frakoblet disse og formålet med avhandlingen. Det gis derfor en mer omfattende gjennomgang og redegjørelse for denne artikkelen enn av artikkel 1 og 3.

Artikkelen tar utgangspunkt i at digitalisering er en forutsetning for delingsøkonomi, ved at vi i dag kan dele underutnyttede ressurser med fremmede gjennom «the digital sharing economy» (Pouri & Hilty, 2018, s. 2). Videre er artikkelen forankret i at digitalisering er muliggjort av at materielle faktorer, som internettforbindelse, er til stede, ved at internett og mobile enheter gjør det mulig å dele med fremmede og på tvers av geografiske avstander (Frenken & Schor, 2017; Kathan et al., 2016; Martin, 2016; Matzler et al., 2015; Pouri & Hilty, 2018, 2021).

Studier viser at økt utbredelse av delingsøkonomi kan påvirke eksisterende bedrifter på ulike måter. På den ene siden kan delingsøkonomi utfordre og virke ødeleggende ved at den gir tilgang til varer og tjenester på en enklere og billigere måte enn «vanlige» bedrifter kan (Unruh & Kiron, 2017). Veksten av digitale delingsplattformer har nådd et nivå som har forstyrret etablerte næringer, og reiselivsnæringen er en av næringene som er mest påvirket (Guttentag, 2015; Sigala, 2017). På den andre siden kan delingsøkonomi gi muligheter for eksisterende bedrifter, for eksempel ved at de kan gå fra å selge til å låne ut varer. For at eksisterende bedrifter skal kunne realisere disse mulighetene, og for å møte den økte konkurransen som delingsøkonomi skaper, må bedriftene være digitalisert og ha kunnskap om bruk av internett (Andreotti et al., 2018; Bardhi & Eckhardt, 2012; Cohen & Kietzmann, 2014; Matzler et al., 2015; Pouri & Hilty, 2021). Med dette som bakteppe spør derfor artikkelen: Hvilke utfordringer

og muligheter opplever små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner ved økt digitalisering, sett i lys av nærhetsdimensjoner?

Basert på 17 kvalitative intervjuer med informanter fra små og mellomstore reiselivsbedrifter i perifere regioner i Innlandet avdekker artikkelen et mangfold av utfordringer og muligheter knyttet til digitalisering. Et viktig funn er at bedriftene opplever digitalisering som utfordrende fordi de har svak internettforbindelse. Det vil si at de strever med digitalisering som følge av fravær av en materiell faktor. Et annet funn er at digitalisering er ressurskrevende, både når det gjelder økonomi og tid. Digitalisering er også ressurskrevende fordi SMB-ene mangler kunnskap om digitalisering. Analysen viser også at digitalisering kan gi muligheter for effektivisering og bedre markedsføring, kommunikasjon og samarbeid. I tillegg påpekes det at digitalisering kan bidra til økt automatisering og profesjonalisering, for eksempel gjennom at digitale bestillingssystemer forenkler arbeidsprosessene, slik at bedriften oppfattes som mer moderne.

En viktig forutsetning for digitalisering er læring og diffusjon av kunnskap (Haefner & Sternberg, 2020). Utfordringene og mulighetene som SMB-er opplever ved digitalisering, studeres derfor i lys av ulike former for nærhet mellom SMB-ene på den ene siden, og kunnskapen som kreves for digitalisering, på den andre. Analytisk er jeg opptatt av å forstå hvordan ulike former for nærhet påvirker utfordringene og mulighetene bedriftene opplever. Nærhet er et veletablert begrep i litteraturen om økonomisk geografi, og det har vært antatt at innovasjon og kunnskapsdeling er avhengig av geografisk nærhet mellom aktører for å vokse fram. Imidlertid finnes det flere former for nærhet enn geografisk nærhet. Boschma (2005) drøfter også kognitiv, organisatorisk, institusjonell og sosial nærhet som viktige former for nærhet i en innovasjonsprosess. Det vil si at jeg er opptatt av om utfordringene – og mulighetene – bedriftene opplever, kun kan knyttes til at de er lokalisert i perifere regioner, eller om det også er andre forhold, som for eksempel mangel på kunnskap (kognitiv nærhet), som kan forklare de empiriske funnene i artikkelen.

Analysen viser at liten geografisk nærhet til etablert infrastruktur og liten kognitiv nærhet til kompetanse om digitalisering er forhold som gjør digitalisering vanskelig. Ved fravær av geografisk og kognitiv nærhet er sosial nærhet viktig: Sosial nærhet er en betydningsfull kilde til læring og kunnskapsutveksling, og viktig for å realisere mulighetene og for å løse utfordringene ved digitalisering. Digitalisering kan dermed fungere som en mekanisme som bygger ned etablerte territorielle hindre ved å tilrettelegge for kommunikasjon og samarbeid

over geografiske avstander, for eksempel ved at man via digitale løsninger kan lære av aktører som er lokalisert helt andre steder. På den måten får de geografiske avstandene mindre betydning ved at sosial nærhet kan kompensere for utfordringer som oppstår som følge av lange geografiske avstander, noe som kan redusere forskjellene mellom urbane og rurale områder.

Artikkelen viser at én nærhetsdimensjon kan kompensere for mangel på andre. For eksempel kan høy sosial nærhet kompensere for lav geografisk nærhet. Dette samsvarer med et av hovedpoengene i litteraturen som har fulgt fra Boschma (2005). Når én form for nærhet er til stede i høy grad, kompenserer den for fravær av en annen: Sosial nærhet kan veie opp for manglende kognitiv nærhet og for lange geografiske avstander til andre bedrifter. Selv om artikkelen bekrefter eksisterende forskningsfunn på et etablert felt, gjør den også egne bidrag til litteraturen ved å vise at dette funnet også er gyldig i en annen type region (perifer region) og næring (reiselivet) enn det som er studert tidligere. Betydningen for reiselivsbedrifter i perifere regioner av sosiale relasjoner i umiddelbar geografisk nærhet utgjør derfor kjernen av bidraget til artikkelen.

Dynamikken mellom nærhetsdimensjonene, det at dimensjonene opptrer i et avhengighetsforhold, gjør at betydningen av en nærhetsdimensjon forandrer seg over tid. Artikkelen påpeker at betydningen av geografisk nærhet er viktigere i en tidlig innovasjonsfase enn i en mer moden fase. Bedriftene utfordres av geografiske avstander til kompetansemiljøer når kunnskapsnivået om digitalisering er lavt, men ulempene knyttet til beliggenhet reduseres når kunnskapen om digitalisering i bedriften øker. Studien viser dermed at betydningen av nærhetsdimensjoner endres over tid. Dette viser at hver enkelt nærhetsdimensjon er nyttig som analytisk dimensjon for å utvikle kunnskap om bedrifters innovasjonsprosesser, men at dimensjonene først realiserer sitt fulle potensial som analytiske verktøy ved studier av samspillet mellom nærhetsdimensjonene.

5.3 Artikkel 3

Sagheim, K. B. (2022). The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism. *Tourism Geographies*, 25(4), 1186-1203.

<https://www.doi.org/10.1080/14616688.2022.2109207>

Litteraturen om evolusjonær økonomisk geografi har de senere årene i økende grad vektlagt betydningen av at næringer har legitimitet (Binz & Gong, 2021; Jolly & Hansen, 2022; MacKinnon et al., 2021), men det er bare noen få studier som har undersøkt betydningen av *manglende legitimitet* («delegitimation»), og hvordan tap av legitimitet kan føre til mislykket

stutvikling (Jolly & Hansen, 2022; Nilsen & Njøs, 2022). Legitimitet er en institusjonell faktor og én av flere faktorer som er viktige for framveksten av nye næringer (Binz, Truffer, et al., 2016). Legitimitet handler om i hvilken grad handlingene til en enhet er ønskelige, riktige eller hensiktsmessige innenfor et sosialt konstruert system av normer, verdier, tro og oppfatninger (Suchman, 1995, s. 574), og sier noe om hvordan enkeltmennesker, organisasjoner eller politiske systemer forankres i en kontekst (Gong et al., 2022).

Empirisk undersøker artikkelen hva legitimitet, og spesielt mangel på legitimitet, har å si for utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner i Innlandet, og teoretisk søker den å øke forståelsen av hvilken betydning legitimitet og mangel på legitimitet har for ny stutvikling. Basert på dette stilles det to forskningsspørsmål: 1) Hvordan kommer Airbnbs legitimitet til uttrykk blant sentrale reiselivsaktører i regionen? 2) Hva kan kunnskap om legitimitet og mangel på legitimitet, blant sentrale reiselivsaktører, tilføre litteraturen om ny stutvikling?

Airbnb er en av de dominerende delingsplattformene på verdensbasis, og også den største delingsplattformen i perifere regioner i Innlandet. Derfor ble forskningsspørsmålene studert i lys av Airbnb. Jeg intervjuet fire grupper aktører innen reiselivsnæringen i Innlandet (fylkeskommunale myndigheter og regionale næringsaktører, bedrifter i overnattingssektoren, mulige brukere av delingstjenester og verter på Airbnb) om ulike aspekter ved Airbnb. Når man snakker om legitimitet, deler man gjerne begrepet inn i regulatorisk, normativ og kognitiv legitimitet (Scott 1995a, sitert i Zimmerman & Zeitz, 2002). Denne inndelingen utgjorde derfor det analytiske rammeverket for analysen. Analysen viste alle gruppene av informanter var kritiske til visse aspekter ved Airbnb, og at alle de tre formene for legitimitet utfordres. Hovedfunnene kan knyttes til at det eksisterer uklarheter rundt regulatorisk og normativ legitimitet. Myndighetene og bedriftene var de aktørene som i størst grad ikke legitimerte Airbnb, mens brukerne i større grad legitimerte Airbnb. Artikkelen påpeker også at det ikke er nødvendig med legitimitet blant alle berørte aktører for at et fenomen skal vokse fram.

Empirisk bidrar artikkelen med kunnskap om delingsøkonomien utenfor storbyregionene og USA (Agarwal & Steinmetz, 2019; Thebault-Spieker et al., 2017), og til å heve kunnskapsnivået om delingsøkonomi i en reiselivskontekst (Ackermann et al., 2021; Kuhzady et al., 2021). Teoretisk bidrar artikkelen med kunnskap til litteraturen om ny stutvikling, med kunnskap om hvilken betydning legitimitet, og spesielt mangel på legitimitet, har for ny stutvikling. Argumentet i artikkelen er at dersom delingsøkonomien karakteriseres av mangel på legitimitet, er vilkårene for ny stutvikling svakere, og derfor vil reiselivsnæringen fortsette langs den samme stien som før gjennom «stiforlengelse». Motsatt er det forventet at

delingsøkonomien kan vokse dersom den oppnår legitimitet blant visse aktører i reiselivsnæringen i Innlandet. En voksende delingsøkonomi kan både skape muligheter og utfordre regionens reiselivsnæring. Det er viktig å påpeke at artikkelen ikke påstår at delingsøkonomien i seg selv kan initiere en helt ny næring, men at delingsøkonomien kan initiere utviklingsprosesser i den eksisterende reiselivsnæringen, for eksempel ved at reiselivsnæringen tar i bruk ny teknologi eller nye forretningsmodeller som kan skape ulike former for stuetvikling i den eksisterende reiselivsnæringen.

6 Bidrag, implikasjoner og videre forskning

I de tre artiklene i avhandlingen har jeg undersøkt hvordan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer påvirker utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner, og på hvilken måte delingsøkonomi kan påvirke framtidig stiuutvikling i perifere regioner. Dette har jeg studert ved å gjennomføre kvalitative intervjuer med aktører i innovasjonssystemet i Innlandet, nasjonale myndigheter, og verter og brukere av delingstjenester. Intervjuene er blitt supplert med studier av dokumenter skrevet av aktører på nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt myndighetsnivå. Teoretisk har jeg vært opptatt av å forstå hvilken rolle digitale plattformer, undersøkt med delingsøkonomi som empirisk fenomen, spiller for ny stiuutvikling i perifere regioner. Dette er et tema som fram til nå har fått overraskende lite oppmerksomhet innenfor økonomisk geografi som disiplin (Hassink et al., 2023; Kenney & Zysman, 2020). Med bakgrunn i dette undersøker avhandlingen hvorvidt det er kjennetegn eller mønstre ved utviklingen av delingsøkonomi i perifere regioner i Innlandet som kan fortelle noe nytt og utfylle den eksisterende litteraturen om stiuutvikling i perifere regioner. Målsettingen med dette kapittelet er å diskutere de empiriske funnene og teoretiske implikasjonene fra artikkel 1, 2 og 3 i sammenheng ved å diskutere avhandlingens to forskningsspørsmål, samt å diskutere i hvilken grad disse resultatene kan informere eksisterende forskningslitteratur på feltet. Det første forskningsspørsmålet diskuteres i delkapittel 6.1. Deretter diskuteres forskningsspørsmål 2 i delkapittel 6.2. I 6.3 oppsummerer jeg avhandlingens bidrag og teoretiske implikasjoner, før jeg i 6.4 går gjennom noen praktiske implikasjoner av avhandlingen. Til slutt drøfter jeg noen begrensninger ved studien i 6.5, før jeg gir noen forslag til videre forskning i 6.6.

6.1 Hvordan kan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer hemme eller fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner?

6.1.1 Språket som en diskursiv faktor

Den språklige framstillingen av hvordan en næring eller et fenomen (mer eller mindre subjektivt) omtales blant aktører i og utenfor en gitt region, kan påvirke hvordan næringen utvikles over tid (Fløysand, Njøs, et al., 2016). Med bakgrunn i dette har diskursive faktorer de senere årene fått økende oppmerksomhet i studier av regional utvikling generelt, og særlig i studier av ny stiuutvikling (Fløysand, Håland, et al., 2016; Fløysand et al., 2012; Fløysand, Njøs, et al., 2016; Nilsen & Njøs, 2022). Etter det jeg vet, er det imidlertid ikke gjennomført studier av diskursive faktorerets betydning i en kontekst hvor delingsøkonomien er framtreddende. Med bakgrunn i dette studerer den første artikkelen i avhandlingen (Sagheim & Nilsen, 2021)

hvordan nasjonale, regionale og lokale aktører innen regional utvikling beskriver og omtaler delingsøkonomi, og hvilke konsekvenser (positive og negative) økt delingsøkonomi kan ha i perifere regioner i Innlandet.

I analysen i artikkelen finner vi to narrativer med ulikt innhold og «retning» for regional utvikling. Det ene narrativet beskriver en kritisk holdning til hva økt delingsøkonomi kan føre til i Innlandet. Aktørene som formidler dette narrativet, gir uttrykk for en frykt for at økt delingsøkonomi kan utfordre eksisterende næringsliv i perifere regioner ved å undergrave eksisterende bedrifter og presse fungerende institusjoner og etablerte praksiser. De er redd for at internasjonale selskaper skal fortrenge de lokale aktørene, og at det kan gi færre besøkende til de få bedriftene som er i perifere regioner, og som i visse tilfeller sliter med lav lønnsomhet. Dersom delingsøkonomien utvikler seg til å bli av et tilstrekkelig stort nok omfang, kan den til slutt tvinge arbeidskraft til å skape nye jobber eller føre til at sysselsatte må flytte ut av regionen på grunn av mangel på arbeidsplasser. For mange perifere regioner og små lokalsamfunn spiller reiselivsnæringen en betydelig rolle. For eksempel gjør reiselivet stedene mer attraktive, både som et sted å bo og et sted å besøke, ved å gi et større mangfold av varer og tjenester (Brouder, 2013). Næringen betyr derfor mye for regionene, både direkte gjennom sysselsetting og verdiskaping, og indirekte ved at turisme innebærer kjøp av relaterte tjenester, som transport, bygg, anlegg og varehandel (Kamfjord, 2016; Leiper, 2008; Teigen, 2012). Disse direkte og indirekte sidene viser også samfunnsrollen til reiselivet ved at reiselivsnæringen påvirker andre næringer og sektorer, som transportsektoren og varehandelen.

Det andre narrativet beskriver en mer positiv holdning til delingsøkonomi. De som formidler dette narrativet, framhever at delingsplattformer kan muliggjøre besøk i regioner uten nødvendige forutsetninger for turisme, for eksempel ved at det kan etableres overnattingstilbud på steder det av økonomiske årsaker ikke er grunnlag for helårlig hotelldrift eller annen type kommersiell overnatting. Delingsøkonomi kan derfor både øke tilgangen på varme senger i regionen, og gi overrullingseffekter til andre deler av næringslivet og for regionen for øvrig ved å generere trafikk til deler av regionen som kanskje ellers ikke ville blitt besøkt. De besøkende vil også benytte andre deler av områdets fasiliteter når de er i regionen, som serveringstilbud, butikker og attraksjoner, noe som igjen understreker de indirekte sidene ved reiselivsnæringen (Kamfjord, 2016). Flere besøkende kan gi høyere lokal etterspørsel, noe som igjen kan føre til et behov for flere sysselsatte i bedriftene i regionen. Disse funnene sammenfaller med andre norske studier av delingsøkonomi, for eksempel studien til Strømmen-Bakhtiar et al. (2020), som viste at Airbnb kan gi økt turisme på en destinasjon dersom det tidligere har vært få

overnattingsmuligheter i området, og at flere reisende via Airbnb kan gi flere besøkende til restauranter og for handelsnæringen for øvrig. Det samme viser også Leick et al. (2021), som påpeker at etterspørselen etter Airbnb har en positiv påvirkning på etterspørselen etter «tradisjonell» overnatting i det lange løp for reiselivsdestinasjoner utenfor storbyene. Disse funnene tyder på at veksten i Airbnb kan sette fart på veksten i den etablerte reiselivsnæringen i perifere regioner.

Hovedargumentet i artikkel 1 er at dersom et narrativ om delingsøkonomi slår rot i regionen, ved at mange nok i lokalsamfunnet gjentar denne fortellingen, kan denne fortellingen etter en periode framstå som en «sannhet» som det er vanskelig å bestride (Neumann, 2001; Skrede, 2017). Narrativet blir dominerende og «stenger ute» andre og konkurrerende narrativer. Positiv omtale, der det legges vekt på fordelaktige konsekvenser for regionen for øvrig, vil derfor *fremme* utbredelse av delingsøkonomi. På samme måte vil negativ og kritisk omtale virke *hemmende* på utbredelsen.

Artikkelen støtter eksisterende forskning om narrativer og stiuutvikling. Fløysand, Njøs, et al. (2016) viser for eksempel i en omfattende komparativ studie av henholdsvis sjømat-, gruve- og olje- og gasssektoren i to regioner i Norge at dersom en investering omtales positivt og har positive materielle utfall for regionen for øvrig, kan det føre til stifornyelse eller ny stidannelse. I artikkel 1 forstås delingsøkonomi som et relasjonelt fenomen, det vil si et fenomen konstruert av diskursive faktorer og av andre endogene og eksogene faktorer. Artikkelen demonstrer dermed, sammen med diskusjonen i dette kapittelet, at det har analytisk verdi å utvide forståelsen av ny stiuutvikling til å også omfatte et *relasjonelt perspektiv* på studier av framveksten av innovasjoner og næringer, ved at språket som sosialt medium kan motvirke, skape og gjenskape nye innovasjoner og næringer. Språket er en viktig forutsetning for hvordan vi forstår hverandre, og denne studien peker på at språket, gjennom framstillingen av ulike narrativer, har betydning for hvordan et fenomen både omtales og mottas av aktører i det regionale innovasjonssystemet. Hvordan fenomener omtales, for eksempel blant aktører i en region eller i media, er med andre ord sentralt for hvordan mennesker og organisasjoner oppfatter disse fenomenene. Dette får igjen konsekvenser for hvordan innovasjoner mottas lokalt og regionalt, og for om innovasjonen adopteres av brukere i regionen, og dermed i hvilken grad markedet endres som følge av at innovasjonen introduseres. Å studere hvordan språket brukes for å omtale fenomener har ikke bare empirisk, men også analytisk, verdi. Språkbruken danner en bakgrunn og en forutsetning for meningsdannelse om et fenomen, og oppfatningene som etableres, utgjør igjen en felles referanseramme for hvorvidt vi oppfatter

noe som meningsfull, positivt og stimulerende, eller negativt, nytteløst og bakstreversk. Hvordan aktører omtaler et fenomen eller en næring, kan dermed ha betydning for hvordan fenomenet vokser fram.

6.1.2 Digital infrastruktur som en materiell faktor

Som nevnt i innledningskapittelet er en motivasjon for å skrive denne avhandlingen å framskaffe kunnskap om betingelser for næringsutvikling i perifere regioner. I avhandlingen studeres delingsøkonomi som fenomen, men i artikkel 2 (Sagheim, 2021) er den empiriske tilnærmingen at digitalisering er en *forutsetning for fremveksten av delingsøkonomi* (Frenken & Schor, 2017; Kathan et al., 2016; Martin, 2016; Matzler et al., 2015; Pouri & Hilty, 2018, 2021). Digitale muligheter og forutsetninger er ofte ujevnt geografisk fordelt mellom aktører i perifere og sentrale regioner, og derfor eksisterer det ofte et digitalt skille mellom perifere og sentrale regioner (Haefner & Sternberg, 2020; Saleminck et al., 2017). Dette digitale skillet kommer også til syne i artikkel 2, der et av hovedfunnene er at reiselivsbedrifter i de mest perifere delene av Innlandet opplever utfordringer på grunn av manglende digital infrastruktur, som dårlig internettforbindelse og mangel på kunnskap om bruk av internett, og dette gjør det vanskeligere for bedriftene å digitalisere. Det vil si at fravær av materielle faktorer (digital infrastruktur) *hemmer* bedriftenes muligheter for å digitalisere. Dette harmonerer også med det Isaksen og Rypestøl (2022) beskriver som regioner med lavt potensial for digitalisering, som er regioner som blant annet mangler materielle ressurser som er viktige for digitalisering, som digital teknologi og lover og regler som støtter digitalisering og utdanningsprogrammer for digitalisering. Dette funnet, om manglende digital infrastruktur, er spesielt interessant for den videre diskusjonen av hvordan materielle faktorer påvirker utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner.

At det fremdeles eksisterer digitale skiller mellom perifere og sentrale regioner, er ganske paradoksalt når vi vet at framveksten av internett og digitale plattformer er en av drivkreftene som kan redusere noen av forskjellene mellom perifere og sentrale regioner (Gillespie et al., 1994), og når teknologi regnes som en viktig forutsetning for økonomisk vekst og samfunnsutvikling også i perifere regioner (Srinuan & Bohlin, 2011). Ved utgangen av 2020 hadde 90 prosent av innbyggerne i Norge tilbud om høyhastighetsbredbånd. Det vil si at 250 000 husstander, hovedsakelig i spredt bebygde strøk, fremdeles mangler høyhastighetsbredbånd. Manglende internett gjør det ikke bare mindre attraktivt å bo på disse stedene, men det gjør det også utfordrende for bedrifter å drive næringsvirksomhet. Siden det er et uttalt mål at alle husstander og virksomheter i Norge skal ha tilbud om

høyhastighetsbredbånd innen utgangen av 2025 (NOU 2021:4), bør det bare være et tidsspørsmål før utfordringen med dårlig internettforbindelse er løst. Men hva har det å si at materielle faktorer som tilgang til internett er til stede, dersom befolkningen ikke har kunnskap om hvordan man tar i bruk mulighetene som internett og digital teknologi gir? Det har blitt hevdet at manglende digital kompetanse er et trekk ved befolkningen i perifere regioner (Haefner & Sternberg, 2020). Ifølge KS (2022) har 14 prosent av den norske befolkningen over 16 år, det vil si 600 000 mennesker, ingen eller lav digital kompetanse. Dette harmonerer med funnene i artikkel 2, som viser at bedriftene strever med digitalisering fordi de ikke har den kompetansen de trenger. Selv om dette hovedsakelig er en diskusjon av hvordan materielle faktorer hemmer eller fremmer utbredelse av delingsøkonomi, hjelper det ikke at materielle faktorer er til stede, dersom de ikke kan anvendes. Det er derfor interessant å forstå hvorfor bedriftene har lite kunnskap om digitalisering, og hva de gjør for å øke kunnskapen om digitalisering.

Dette tar oss over på betydningen av ulike former for nærhet for deling av kunnskap. Artikkel 2 bruker ulike dimensjoner av nærhet (Boschma, 2005) for å øke forståelsen av hvorfor bedriftene opplever utfordringer knyttet til manglende internettforbindelse og kunnskap om bruk av internett. Analysen viser at bedriftene har liten kognitiv nærhet til kunnskapen de trenger for å ta i bruk internett og digital teknologi. Bedriftene leier derfor inn aktører for å gjennomføre digitaliseringsprosesser, men det kan være lange avstander mellom bedriftene i de mest perifere områdene og kompetansebedrifter, som ofte er lokalisert i byene. Derimot viser artikkelen at sosial nærhet til både profesjonelle aktører som bedrifter, gjennom nettverk og samarbeid, og ikke-profesjonelle som familie og venner, kan stimulere til samarbeid om digitalisering over geografiske avstander. Dette viser at sosial nærhet kan «reduere» den geografiske og kognitive avstanden mellom aktører ved at læring skjer basert på tillitsfulle relasjoner. Slik kan sosial nærhet fungere som et supplement ved manglende kunnskap om digitalisering, ved at bedriftene tilegner seg kunnskap til tross for manglende geografisk nærhet til andre aktører.

I en artikkel om hvordan bedrifter i en medieklynge i storbyregionen Bergen skaffer seg kunnskap, spør Martin og Rypestøl (2017) seg om funnene deres, at institusjonell og sosial nærhet kan kompensere for manglende kognitiv nærhet, er gyldige for andre typer regioner og næringer. Det finnes noe kunnskap om betydningen av ulike nærhetsdimensjoner for kunnskapsdeling i perifere regioner, men disse studiene er gjennomført i helt andre typer regioner og næringer (f.eks. Nilsen & Lauvås, 2018, som har gjennomført en studie av

universitets- og industrisamarbeid i olje- og gassektoren i en perifer kontekst). Artikkel 2 støtter funnene til Martin og Rypestøl (2017). Den viser at sosial nærhet kan kompensere for manglende kognitiv nærhet til bedrifter med digitaliseringskompetanse ved at bedrifter i perifere regioner kan få hjelp av venner og familie til å realisere mulighetene og løse utfordringene ved digitalisering. Dette gjør deretter at høy sosial nærhet også veier opp for lange avstander (det vil si lav geografisk nærhet) til bedrifter med digitaliseringskompetanse – og her er vi inne på kjernen av bidraget til artikkel 2: at sosiale relasjoner i geografisk nærhet har en viktig betydning for læring og kunnskapsutveksling for *reiselivsbedrifter* i *perifere regioner*. Artikkelen utvider dermed funnene til Martin og Rypestøl (2017) ved å finne at disse er gyldige ikke bare i en annen type region (en perifer region), men også i en annen type næring (reiselivet). I tillegg bidrar artikkelen til litteraturen med kunnskap om at sosial nærhet kan veie opp for geografisk nærhet, også for små og mellomstore reiselivsbedrifter i perifere regioner. Jeg er ikke kjent med andre studier som undersøker betydningen av ulike former for nærhet for kunnskapsdeling i reiselivsektoren i perifere regioner.

Motsatt vil tilstedeværelse av digital infrastruktur *fremme* utvikling av delingsøkonomi. For det første kan bedriftene i regionen realisere mulighetene ved delingsøkonomien og møte den økte konkurransen som følge av delingsøkonomi. Bruk av digitale plattformer kan for eksempel gjøre det enklere å få tilgang til kunder og markeder fordi man enkelt kan nå ut til et stort antall kunder (Andreotti et al., 2018). For det andre kan digital infrastruktur gjøre at privatpersoner i perifere regioner kan tilby overnatting eller andre former for reiselivsvirksomhet i områder det tidligere ikke har vært grunnlag for en reiselivsbedrift. På den måten kan mulighetene som beskrives i det positive narrativet i artikkel 1, «realiseres».

Denne diskusjonen viser at fordeling av økonomiske aktiviteter avhenger av iboende egenskaper ved «rommet» som aktiviteten finner sted i (Bottazzi et al., 2007; Hägerstrand & Pred, 1981). Dette har tidligere blitt noe vektlagt innen studier innunder økonomisk geografi. For eksempel har både Afewerki et al. (2019) og Sjøtun (2019) undersøkt betydningen av materialitet, men disse studiene har blitt gjort i lys av teori om henholdsvis globale produksjonsnettverk og bærekraftig omstilling. Når noen få studier innen EEG tidligere har viet oppmerksomhet mot materialitet, har materialitet for eksempel blitt forstått som utfall av at utenlandske aktører gjør investeringer i en region, som regionale ringvirkninger og påvirkninger på miljøet (Fløysand, Njøs, et al., 2016). Dette er med andre ord en annen forståelse av materialitet enn den artikkel 2 bygger på, der materialitet forstås som fysiske, «håndgripelige» faktorer som må være til stede for at innovasjoner skal vokse fram i en region,

som for eksempel veinett, energiforsyning og tilgang til internett. Denne forståelsen av materielle faktorer har fått mindre eksplisitt oppmerksomhet innen økonomisk geografitradisjonen, men for å redusere ulikhetene og det digitale skillet mellom regioner i Europa må man diskutere betydningen av materialitet (Haefner & Sternberg, 2020). På grunn av den regionale ubalansen som fremdeles eksisterer mellom regioner, utspiller materielle faktorer seg ulikt i ulike typer regioner. Både EEG- og RIS-litteraturen legger vekt på «abstrakte» forhold, som hvordan nye næringer vokser fram som følge av tidligere utvikling i regionen, og hvordan økonomiske, sosiale og institusjonelle faktorer påvirker innovasjonsevnen til bedrifter. Artikkel 2, og diskusjonen i dette kapittelet, viser at det har analytisk verdi å også inkludere betydningen av materielle faktorer i studier av hvordan innovasjoner og næringer vokser fram i perifere regioner. Økonomiske transformasjoner oppstår ikke bare som følge av «usynlige markedskrefter» som positiv omtale og legitimitet. For at en innovasjon skal vokse fram, må det også være materielle faktorer til stede, som digital infrastruktur.

6.1.3 Legitimitet som en institusjonell faktor

Disruptive innovasjoner forstyrrer og utfordrer eksisterende strukturer og praksiser, fordi de ikke kan relateres til eksisterende praksiser, institusjoner og støttesystemer i en region (Govindarajan & Kopalle, 2006). De rører med andre ord ved det etablerte. Det er derfor både interessant og viktig å studere på hvilken måte slike nye fenomener «mottas» i en region. En måte å studere dette på er i lys av institusjoner og i hvilken grad en innovasjon legitimeres. Studier av regional utvikling handler ofte om fenomener og industrier som er vellykkede, og som derfor «oppnår» legitimitet (f.eks. Binz & Gong, 2021; Binz, Harris-Lovett, et al., 2016; Gong, 2020; Heiberg et al., 2020; MacKinnon et al., 2021; Markard et al., 2016; Panori et al., 2022), og sjelden om de innovasjonene som ikke er like vellykkede, og som derfor *mangler legitimitet* («delegitimation»). Imidlertid er det like viktig å forstå hvorfor enkelte fenomener ikke vokser fram, som hvorfor fenomener utvikles og brer om seg. Selv om noen forskere den siste tiden har begynt å interessere seg for mangel på legitimitet (Jolly & Hansen, 2022; Nilsen & Njøs, 2022), har vi fremdeles begrenset med kunnskap om hvordan tap av legitimitet kan føre til mislykket stuetvikling. Det er derfor gode argumenter for at man bør være opptatt av dette temaet.

Med utgangspunkt i dette er jeg i den tredje artikkelen i avhandlingen (Sagheim, 2022) opptatt av hva kunnskap om legitimitet og mangel på legitimitet kan tilføre litteraturen om ny stuetvikling. I artikkelen undersøker jeg i hvilken grad Airbnb har legitimitet eller mangel på legitimitet, blant aktører i reiselivsnæringen i Innlandet. Artikkelen viser at det varierer om

aktørene legitimerer Airbnb eller ikke, og at det er potensielle verter og brukere på Airbnb (disse to gruppene omtales heretter felles som «brukere») som i størst grad legitimerer Airbnb. I likhet med informantene i artikkel 1 sier brukerne at delingsøkonomi kan være en kilde til verdiskaping i perifere regioner, ved at Airbnb kan gjøre det mulig å tilby overnatting i de periodene det er behov for overnatting, selv om det ikke er grunnlag for helårlig hoteldrift, og at dette kan gi positive effekter for andre aktører i området.

Innenfor den bredere litteraturen om geografi er det to begreper som tradisjonelt har stått sentralt: tid og rom (Hägerstrand & Pred, 1981). Disse to begrepene finner jeg sentrale i diskusjonen av funnene i både artikkel 1 og 3, som viser at egenskaper ved delingsøkonomien kan kompensere for sesongvariasjoner som har vært, og fremdeles er, utfordrende for reiselivsnæringen. En av de største utfordringene for reiselivsnæringen er ujevn sesongstruktur og sesongvariasjoner i aktivitetstilbud og etterspørsel (Basso et al., 2021). Naturbaserte reisemål i perifere regioner er spesielt påvirket av sesongvariasjoner med store temperaturforskjeller mellom årstidene, fordi reiselivstilbudene ofte er basert på «klimaavhengige» attraksjoner som snø (Corluka, 2019). Som følge av denne ujevne sesongstrukturen stenger ofte bedriftene etter sesongslutt, noe som både gjør det krevende å rekruttere arbeidskraft, men som også svekker befolkningsgrunnlaget på små steder fordi de ansatte flytter fra destinasjonen etter sesongslutt. Det kan derfor være utfordrende å etablere et tilbud som får nok besøkende i hovedsesongene til å dekke kostnadene i lavsesongen. Derimot kan delingsøkonomi gjøre det mulig å tilby overnatting i de periodene i løpet av et år hvor det er behov for et overnattingstilbud, som når det er spesielle arrangementer eller andre begivenheter i en region. I Lillehammer har for eksempel Airbnb blitt brukt som et supplement til hoteller under Birkebeiner-arrangementene, da hotellene kan være fullbooket i disse helgene (Hernes, 2015). Tidsdimensjonen har derfor stor betydning for fenomenet delingsøkonomi og de forutsetningene denne økonomien har i regionen, samt for forståelsen av mulighetsrommet som delingsøkonomi kan skape for ulike typer regioner.

I likhet med informantene i artikkel 1, var også flere av informantene i artikkel 3 kritiske til visse aspekter ved delingsøkonomi. Selv om mest kjente selskapet som driver med delingsøkonomi ble etablert allerede i 2008, viser både artikkel 1 og 3 at regulatoriske aspekter utfordrer utbredelsen av delingsøkonomien. Det kritiske narrative i artikkel 1 viser at manglende reguleringer er en årsak til at informantene frykter at delingsøkonomien kan undergrave den eksisterende reiselivsnæringen, som allerede er sårbar for eksogene impulser som delingsøkonomi. Videre viser artikkel 3 at spesielt myndighetene og bedriftene er kritiske

til Airbnb, og at dette kan knyttes til uklarheter rundt regulatorisk og normativ legitimitet. Det vil si at man er kritisk til hvordan Airbnb opptrer med hensyn til eksisterende regler, forskrifter og forventninger som er skapt av myndighetene eller andre aktører med makt, og at man opplever at Airbnb ikke opptrer i tråd med etablerte normer og verdier i samfunnet (Zimmerman & Zeitz, 2002). Eksempelvis var verter på Airbnb fram til nylig selv ansvarlig for å rapportere inn inntekten sin til skattemyndighetene. Studier viser at skatteyttere som selv er ansvarlig for å oppgi egen inntekt, ofte ikke oppgir denne til skattemyndighetene (Kleven et al., 2011), og i Norge anslås det å være store mørketall (NHO, 2020; Sae-Khow, 2016). Selskapene har derfor blitt kritisert for å unngå reguleringer og skatteplikter som andre aktører må forholde seg til.

Lovene og reglene som samfunnet styres av, er ikke tilpasset denne «nye økonomien», og derfor har delingsselskaper og «vanlige» bedrifter lenge konkurrert på ulike vilkår (Lobel, 2016). For å skape et balansert konkurransemiljø som kan opprettholde livsgrunnlaget til turistdestinasjonene, etterspør informantene i både artikkel 1 og 3 endringer i regelverket. Slike uklarheter knyttet til regulatoriske aspekter kan ifølge Binz og Gong (2021) tyde på at delingsøkonomien fremdeles er «ny for verden». Binz og Gong (2021) sammenlignet framveksten av næringer som er nye for verden, og næringer som er nye for en region. Næringer som er nye for verden er ikke forankret i eksisterende praksiser, institusjoner og støttesystemer i andre kontekster, og derfor kan det være mer utfordrende for dem å oppnå legitimitet enn for næringer som kun er nye for regionen, og som ofte kan støtte seg på utviklede institusjonelle støttestrukturer i andre regioner. For næringer som er nye for verden er det derfor nødvendig at myndighetene utformer virkemidler og rammebetingelser som skaper balanserte og rettferdige konkurransevilkår. For å møte denne utfordringen har norske myndigheter nylig innført rapporteringsplikt for selskaper som formidler utleie av eiendom (Skatteetaten, 2022). Det vil si at utleieformidlere som Airbnb plikter å innrapportere inntektene til hver enkelt utleier til skattemyndighetene i Norge.

Uklarhetene knyttet til regulatoriske aspekter kan også knyttes til geografiske dimensjoner og trekk ved reiselivsnæringen. Bedriftene uttrykte frustrasjon over at tjenester som Airbnb hverken bidrar til den lokale økonomien, til oppbygging av reiselivsdestinasjoner eller til markedsføring av reiselivstilbud i regionen. Reiselivsnæringen strever med finansiering av fellesgoder som skiløyper og turstier, og med finansiering av markedsføring (NOU 2023:10). Airbnb drar turister inn i en region uten å bidra til fellesskapet, men likevel nyter de godt av fellesgodene i regionene, samtidig som de også bidrar til økt belastning og slitasje på disse godene. Dette er med på å forsterke problemet med finansiering av fellesgoder. Et argument i

favør av Airbnb er at vertene må skatte av leieinntektene sine. Dette er penger som potensielt kan gi skatteinntekter for kommunene, og som kan gå til investeringer som gagnar reiselivet. I Innlandet er det flest hytter som tilbys på Airbnb (Capia, 2023), og av hyttene i Innlandet eies bare 20 prosent av personer som er bosatt i fylket (Østlandsforskning, 2021). Derfor går skatteinntektene fra utleie av disse hyttene til kommuner i andre deler av landet. I tillegg har Airbnb sitt europeiske hovedkontor i Irland, og derfor betaler heller ikke Airbnb skatt eller andre avgifter til norske myndigheter. Slike skatte- og avgiftslekkasjer skaper en frykt for mindre lokal verdiskaping, og for at de «vanlige» overnattingsbedriftene blir sittende igjen med kostnader til markedsføring og andre fellesgoder som også Airbnb nyter godt av. At Airbnb og andre delingstjenester ikke bidrar til fellesskapet, gjør derfor at både myndighetene og bedriftene ikke legitimerer delingsøkonomien.

De siste årene har vi lest om hvordan Airbnb har bidratt til overturisme i europeiske storbyer, og at lokalbefolkningen har respondert med kampanjer – blant annet en egen «Tourists Go Home»-bevegelse – som oppfordrer turistene til å dra hjem (f.eks. Travel Slowly, 2021). Airbnb kritiseres blant annet for å utkonkurrere eksisterende hoteller som forholder seg til nasjonale regelverk. Dette har fått oppmerksomhet i både norske og internasjonale medier (f.eks. Stefansen & Turnage, 2019). Informantene i artikkel 3 fortalte at de har lest om hvordan lokalbefolkningen i byer som Barcelona og Venezia har respondert på denne utviklingen, og at de derfor er skeptiske til å bruke Airbnb. Dette viser hvordan negative effekter fra én kontekst kan påvirke legitimiteten til en næring (eller fenomen) i en annen kontekst. Dette er også et av poengene til Jolly og Hansen (2022), som gjennom en studie av biogassnæringen i den svenske regionen Scania viste at om en næring oppnår legitimitet, påvirkes av hvordan næringen utvikles i andre geografiske kontekster. Dette harmonerer også med det Gong (2020) sier om at legitimering av næringer ikke bare er en lokal prosess, men at legitimitet på globalt og nasjonalt nivå også er nødvendig for at en næring skal vokse fram. Legitimitet, eller *mangel på legitimitet* i dette eksempelet, kan derfor «importeres» til en region gjennom narrativer som er skapt andre steder, som i andre regioner (Rohe & Chlebna, 2021) eller mellom regionale, nasjonale eller globale aktører (Gong, 2020). Det kan derfor trekkes paralleller til artikkel 1, som påpeker betydningen av språket og hvordan språkbruk kan opprettholde, styrke eller svekke relasjoner: Hvordan noe skrives om og formidles i media, påvirker hvordan mottakeren på den andre siden betrakter et fenomen. Hvordan en næring eller et fenomen omtales, kan derfor påvirke om næringen legitimeres eller ikke blant aktører i en region, noe Nilsen og Njøs (2022) også påpeker i sin studie vindmølleparker i Finnmark.

Artikkel 3 viser at det ikke er nødvendig med legitimitet blant alle berørte aktører for at et fenomen skal vokse fram, da aktører har ulike posisjoner, påvirkningskraft og makt. Dette synliggjøres i Innlandet, der antall tilgjengelige enheter på Airbnb økte med 37 prosent, og antall reserverte romdøgn med nesten 34, prosent fra 2022 til 2023 (Capia, 2023). Denne økningen skjedde til tross for at artikkel 3 viser at myndighetene og bedriftene i regionen ikke legitimerer Airbnb i særlig grad. Artikkelen viser imidlertid at brukerne av Airbnb legitimerer delingsplattformen. Viktigheten av å ha legitimitet blant brukere underbygges av Martin et al. (2019) sin artikkel om at man bør ta etterspørselssiden i betraktning i studier av ny stuetvikling. Et RIS er basert på læring og kunnskapsutveksling mellom aktører i en region, som bedrifter, universiteter og forskningsorganisasjoner, men også kunder og brukere (Martin et al., 2019). Det vil si at brukere i utgangspunktet vektlegges i et RIS, men fokuset har vært på at de kan være en viktig kunnskapskilde i en innovasjonsprosess, ikke på hvilken betydning det har at de etterspør noe. For mange næringer, herunder reiselivet, er interaksjon mellom produsenter og brukere en viktig driver for innovasjon (Isaksen, 2016a; Martin et al., 2019; Zukauskaitė & Moodysson, 2015). Etterspørselssiden kan initiere import av nye næringer. Litteraturen om delingsøkonomi gir flere eksempler der lokal etterspørsel (f.eks. etter bil- eller sykkeldelingstjenester) har ansporet til framvekst av nye tjenester og ny infrastruktur (f.eks. Cohen & Muñoz, 2016). Selv om disse studiene er gjort i urbane områder, viser de hvilken makt etterspørselssiden kan ha, og på den måten understreker de viktigheten av å inkludere etterspørselssiden i studien av ny stuetvikling.

Diskusjonen i artikkelen, samt diskusjonen ovenfor, viser at legitimitet, som er en institusjonell faktor, kan åpne og lukke regionale utviklingsprosesser på ulike måter: Legitimitet kan *fremme* utbredelse av delingsøkonomi i perifere regioner, mens mangel på legitimitet kan *hemme* utbredelsen. Mer spesifikt bidrar artikkelen til litteraturen om regional utvikling og ny stuetvikling ved å argumentere for at dersom et fenomen ikke legitimeres, vil det forhindre at det skjer omveltende endringer og ny stuetvikling som følge av at innovasjonen introduseres i regionen. Så vidt meg bekjent er det ingen andre studier som påpeker dette i denne konteksten. Videre viser diskusjonen at det ikke bare er romlige faktorer som har betydning for framveksten av delingsøkonomi i perifere regioner, men at også tidsdimensjonen har betydning. Ved å diskutere både tidsdimensjonen og den romlige dimensjonen synliggjøres det hvordan delingsøkonomi kan bidra til å overvinne deler av utfordringene som reiselivet preges av med sesongvariasjoner i etterspørsel og påfølgende konsekvenser for regional næringsutvikling. Både utfordringen knyttet til romlige forhold (trekk ved perifere regioner, som lange avstander

og ensidig aktørsammensetning) og tidsaspektet (utfordringer ved sesongvariasjoner i reiselivsnæringen) er forhold som delingsøkonomien har potensial til å påvirke, dersom den reguleres på en måte som likestiller tilbydere i et marked – og på den måten også oppnår legitimitet.

6.2 På hvilken måte kan delingsøkonomi påvirke framtidig stiu utvikling i perifere regioner?

6.2.1 Delingsøkonomi som eksogen impuls i perifere regioner

I dette kapittelet vil jeg diskutere forskningsspørsmål 2, som er: «På hvilken måte kan delingsøkonomi påvirke framtidig stiu utvikling i perifere regioner?». I tråd med andre forskere innen EEG og RIS forstår jeg ny stiu utvikling som et *overordnet begrep* for flere ulike former for stiu utvikling for næringer (Grillitsch et al., 2018; Hassink et al., 2019). EEG vektlegger at regioner og næringer er stia vhengige, og trekker fram at tidligere hendelser i en region, herunder historisk næringsstruktur, hvilke utdanningsinstitusjoner, kompetanse og normer som dominerer i en region, påvirker hvilke hendelser som vil inntreffe i en region eller næring i framtiden (Boschma & Frenken, 2006; Martin & Sunley, 2006). På samme måte vektlegger litteraturen om RIS at det er kunnskapsutvekslingen mellom aktørene i en region som hovedsakelig påvirker innovasjonsevnen til bedriftene i en region (Asheim et al., 2016). Ifølge både EEG og RIS må med andre ord visse strukturer og mekanismer være til stede for at innovasjon og ny stiu utvikling skal skje, og hvordan disse strukturene og mekanismene utspiller seg, avhenger av trekk ved konteksten de utspiller seg i (Sayer, 2000). I lys av både EEG og RIS har det for eksempel lenge blitt sagt om perifere regioner at de har svake utviklingsmuligheter og ikke er innrettet for radikale innovasjoner, fordi sentrale egenskaper og forutsetninger for utvikling av nye næringer ofte mangler eller helt fraværende (Isaksen & Trippl, 2014). Teorien peker derfor på at et RIS støtter utvikling i eksisterende næringer, men at nye næringer har vanskeligere for å utvikle seg, fordi de ikke kan støtte seg på eksisterende rutiner, normer og praksiser i en region og derfor ofte blir møtt med skepsis og misforståelser (Asheim et al., 2019; Battilana et al., 2009). Dette gjelder spesielt for tynne RIS, som ofte er i perifere regioner (Flåten et al., 2015; Isaksen & Trippl, 2016b; Tödtling & Trippl, 2005). Tynne RIS er mindre innrettet mot radikale innovasjoner enn det tykke RIS er, og derfor har de et større behov for eksogene impulser (Trippl et al., 2018). Eksogene impulser kan derfor spille en viktig rolle i initiering av ny stiu utvikling i perifere regioner (Asheim et al., 2019; Trippl et al., 2018). Delingsøkonomien er et eksempel på en slik eksogen impuls som kan initiere endring og utvikling i regioner som ikke nødvendigvis har de iboende endogene egenskapene som,

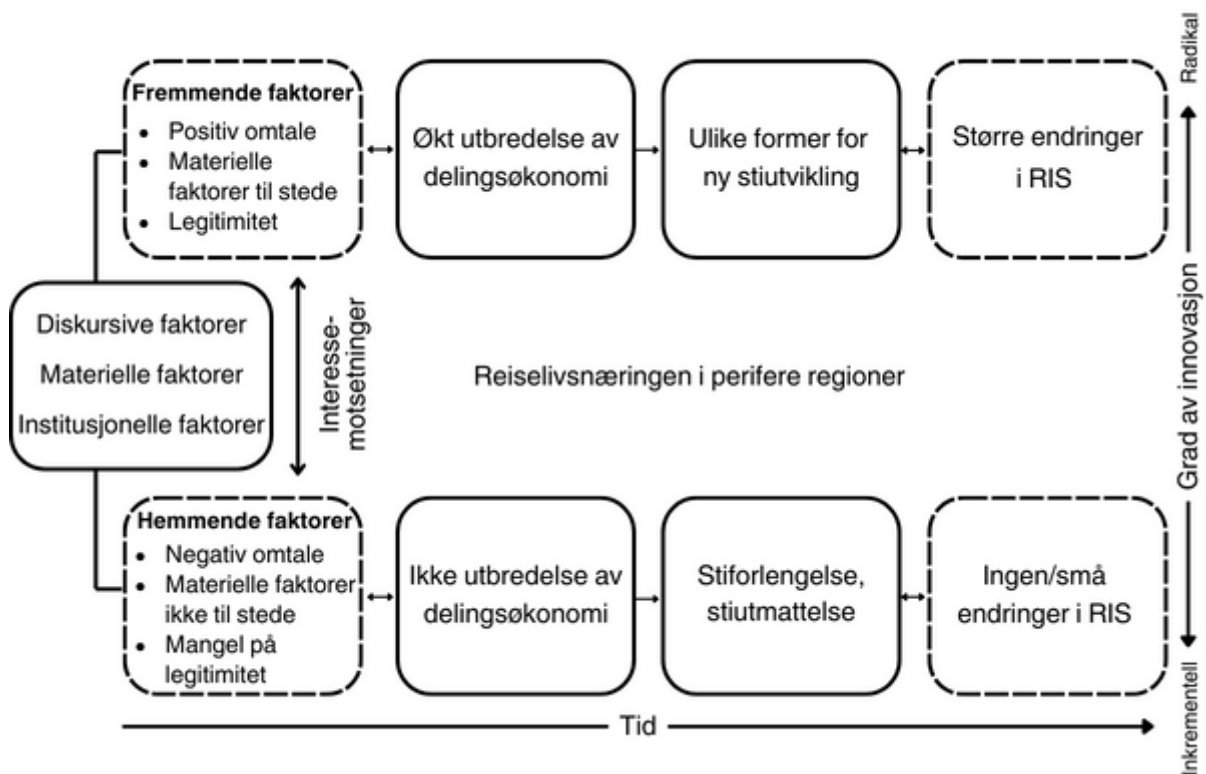
ifølge EEG, trengs for utvikling. Dette kommer for eksempel til uttrykk i det positive narrativet som beskrives i artikkel 1, og gjennom informantene som legitimerer delingsøkonomien i artikkel 3. Funnene mine støtter dermed eksisterende litteratur i at eksogene impulser kan være viktig for vekst og utvikling i perifere regioner (Asheim et al., 2019; Coe et al., 2008; MacKinnon, 2012; Trippel et al., 2018).

6.2.2 Delingsøkonomi og ny stuetvikling i perifere regioner

Diskusjonen i kapittel 6.1 viser at diskursive, materielle og institusjonelle faktorer både kan hemme og fremme utbredelse av delingsøkonomi i perifere regioner. Diskusjonen viser at det er et stort spenn i de tre faktorene, og i hva aktørene mener at økt utbredelse av delingsøkonomi kan bidra til. Resultatene peker for eksempel på at delingsøkonomi på den ene siden kan bidra til fornyelse av reiselivsnæringen, men på den andre siden kan det også bidra til undergraving av den eksisterende reiselivsnæringen. Dette spennet kan forklares av at det er *interessesmotsetninger* mellom aktørene i regionen. I datainnsamlingen til artikkel 3 beskrev for eksempel en representant fra en overnattingsbedrift hvordan de utfordres av delingsøkonomien, og spesielt av Airbnb. Vedkommende opplever at Airbnb har tatt en vesentlig markedsandel de siste årene, og er derfor frustrert over at delingsplattformene ikke gir noe tilbake til lokalsamfunnet, hverken i form av markedsbidrag eller andre former for økonomisk støtte til finansiering av fellesgoder. Bedriftene mister omsetning på grunn av Airbnb, og bidrar derfor med et lavere beløp til det lokale destinasjonsselskapet (medlemsavgiften er en prosentsats av årlig omsetning). Videre fortalte vedkommende at Airbnb-turister henvender seg til dem for å finne ut av hvor de kan leie ski og kjøpe ved. Bedriften bruker derfor tid og ressurser på å besvare spørsmål fra Airbnb-turister, og dette oppleves frustrerende fordi de ikke ønsker å være en tilbyder av «småtenester», men en tilbyder av overnatting. På den andre siden sa flere verter på Airbnb i den samme kommunen at de gjerne sender gjestene sine til hotellene i området for å leie ski og annet utstyr, og at de på den måten også bidrar til en økt oppslutning rundt de lokale bedriftene. Til slutt beskrev næringsjefen i den samme kommunen at hen opplever at delingstjenester er et godt supplement til eksisterende bedrifter, og hen har ikke opplevd at noen form for delingsøkonomi har gitt negative konsekvenser for forretningsdrivende i kommunen. Næringsjefen opplever derfor at delingsøkonomi og «tradisjonell» næringsvirksomhet går «hånd i hånd» i kommunen.

Her ser vi at det eksisterer en spenning mellom «vanlige» tilbydere av overnatting, tilbydere av overnatting via Airbnb og kommunale myndigheter. Dette viser hvordan ulike aktører innenfor samme næring, i den samme kommunen, har ulik opplevelse og forståelse av det samme

fenomenet. Dette viser at delingsøkonomien, og spesielt mulighetene og fordelene som delingsøkonomi kan gi, ikke er godt nok forankret i regionen. Disse økonomiske og politiske interessemotsetningene tyder også på at delingsøkonomi er et potensielt konfliktfylt fenomen. Hvilke aktører som dominerer i en perifer region – og om det er de hemmende eller fremmende faktorene som dominerer – vil derfor ha noe så si for hvilken retning delingsøkonomien utvikler seg i, og for hvordan delingsøkonomien vil påvirke ny stuetvikling i regionen. Dette illustreres i figur 5.

Figur 5 Delingsøkonomi og ny stuetvikling i perifere regioner

Figuren viser at dersom det er de hemmende faktorene som dominerer i regionen, ved at delingsøkonomien omtales og beskrives i kritiske og negative ordelag, ved at materielle faktorer som internettforbindelse ikke er til stede, og dersom fenomenet mangler legitimitet blant sentrale aktører, er ikke forutsetningene for utbredelse av delingsøkonomi til stede. Delingsøkonomien vil da kun skape *inkrementelle innovasjoner* og ikke medføre betydelige endringer i den eksisterende reiselivsnæringen. Det vil da heller ikke være nødvendig med tilpasninger i, eller støtte fra, regionens innovasjonssystem. Det er derfor sannsynlig at den eksisterende reiselivsnæringen vil fortsette som før gjennom *forlengelse*. Imidlertid kan manglende innovasjon og utvikling også føre til *utmattelse* av den eksisterende reiselivsnæringen fordi næringen mister evne til fornyelse.

På den andre siden kan en situasjon der de fremmede faktorene dominerer, ved at delingsøkonomien omgis av positive fortellinger og omtaler, ved at materielle faktorer er til stede (f.eks. internettforbindelse), og ved at delingsøkonomien oppnår legitimitet av aktører i regionen, gjøre at delingsøkonomien utvikles videre i regionen. Dersom delingsøkonomien får et tilstrekkelig omfang, enten som følge av at internasjonale plattformer forankres og får fotfeste i regionen, eller ved at eksisterende bedrifter adopterer elementer av delingsøkonomi i sin forretningsmodell, kan *økt utbredelse* av delingsøkonomi initiere *ulike former for ny stuetvikling* i reiselivsnæringen i regionen.

Økt utbredelse av delingsøkonomi kan både utfordre og skape muligheter for de eksisterende reiselivsbedriftene i regionen. Dette kan føre til radikale endringer i reiselivsnæringen. Et eksempel er at delingsplattformer, som stort sett eies og styres av utenlandske aktører, utfordrer de eksisterende lokale næringene ved å introdusere nye tjenester. På den måten kan plattformene endre de eksisterende reglene og praksisene som reiselivsnæringen styres av (Geissinger et al., 2019; Laurell & Sandström, 2016, 2017; Mair & Reischauer, 2017). Bedrifter som ikke klarer å møte utfordringene ved delingsøkonomien, kan oppleve svekket inntektsgrunnlag og være nødt til å nedbemanne eller melde oppbud. Det vil gi høyere arbeidsledighet, mindre innovasjon og mindre kunnskapsoverføring i regionen. En slik utvikling kan skape negativ stuetvikling for reiselivsnæringen, og *stuetmattelse* vil være en sannsynlig form for stuetvikling.

Bedrifter har en viktig rolle i lokalsamfunnet, både gjennom rollen som sysselsetter og som en sentral bidragsyter til den norske modellen gjennom innbetaling av skatt, merverdiavgift og arbeidsgiveravgift. Når bedrifter melder oppbud, får ikke det bare ringvirkninger i den lokale reiselivsnæringen og i lokalsamfunnet for øvrig, men også nasjonalt, ved at det vil bli innbetalt mindre skatter og avgifter. For å unngå at delingsøkonomien undergraver eksisterende virksomheter, må derfor reguleringer og retningslinjer tilpasses og balanseres. Men fordi utviklingen av teknologi og forretningsmodeller ofte skjer raskere enn endringene fanges opp i politikk og regelverk (NOU 2017:4), har slike regulatoriske tilpasninger fram til nå kommet i etterkant. Et eksempel på en slik tilpasning er hvordan norske myndigheter de senere årene har pålagt formidlere av overnatting å innrapportere leiedata til Skatteetaten, og at de har tilpasset eierseksjonsloven og skattelovgivningen for kortidsutleie av boliger som følge av utviklingen av Airbnb. At delingsøkonomien består av et aktørbilde som inkluderer både internasjonale aktører (digitale plattformer som Airbnb) og lokale, regionale og nasjonale aktører/bedrifter og myndigheter, gjør at prosessene er mindre styrbare fra fylkets sin side, og at det er lettere for

staten å påvirke hvilke selskaper og praksiser som etableres. For å støtte utviklingen av delingsøkonomien, og samtidig skjerme etablerte aktører i reiselivsnæringen mot konkurranse på ulike vilkår, kreves det derfor proaktiv handling av myndighetene, både nasjonalt og fylkeskommunalt.

Delingsøkonomien kan også skape muligheter for de eksisterende bedriftene i regionen. Bedriftene kan for eksempel sette i gang innovasjonsprosesser og adoptere elementer av deling i sin eksisterende forretningsmodell (Ciulli & Kolk, 2019), for eksempel begynne å selge tilgang istedenfor eierskap til et produkt (Matzler et al., 2015). Innovasjon og endring i bedrifter kan gjøre at det oppstår et behov for en ny type kunnskap som kanskje ikke er tilgjengelig i regionen (Doloreux et al., 2023). Det vil derfor være viktig for bedriftene å ha gode relasjoner til aktører utenfor regionen, omtalt i litteraturen som «global pipelines» (Bathelt et al., 2004). Dette påpekes også av Fitjar og Huber (2014), som i en studie av norske bedrifter finner at innovative bedrifter i større grad deltar i nettverk enn bedrifter som ikke innoverer, eller som kun har inkrementelle innovasjoner. Imidlertid vil ikke innovasjon på bedriftsnivå automatisk føre til regional utvikling (Marques & Morgan, 2021). En systemtilnærming til innovasjon legger vekt på at innovasjon er et resultat av en langvarig læringsprosess med flere aktører involvert (bedrifter, universiteter, myndigheter og nettverk) (Edquist, 1997). Det kan derfor være nødvendig at for eksempel det kunnskapsutviklende delsystemet oppretter nye utdannings- og opplæringsprogrammer som støtter utbredelse av delingsøkonomi, og at de formelle institusjonene som reiselivsnæringen styres av, tilpasses til å støtte utviklingen av delingsøkonomi. Dette illustreres i figur 5 med boksen som er tekstgitt «større endringer i RIS». Fordi pilen i modellen går begge veier, viser den både at delingsøkonomi kan tvinge fram endringer i et RIS, og at egenskaper ved innovasjonssystemet, for eksempel nye utdanningsprogrammer, kan støtte ny stuetvikling. For eksempel kan innføring av ny teknologi og nye forretningsmodeller gjøre at det skjer en *oppgradering* i reiselivsnæringen.

Oppsummert viser disse resultatene at delingsøkonomien kan påvirke framtidig stuetvikling i perifere regioner på ulike måter, og hvorvidt dette vil skje eller ikke, avhenger av om det er faktorer som hemmer utvikling av delingsøkonomi, eller faktorer som legger til rette for delingsøkonomi, som dominerer. Dersom det er hemmende faktorer som dominerer, vil ikke delingsøkonomien ha potensial til å initiere ny stuetvikling. Da vil man enten få *stiforlengelse*, ved at reiselivsnæringen fortsetter på den samme måten som før, eller *stuetmattelse*, fordi reiselivsnæringen preges av manglende innovasjon og utvikling. Dersom det er de fremmende faktorene som dominerer i regionen, kan økt utvikling av delingsøkonomi i perifere regioner

føre til at det skjer ulike former for ny stiuutvikling i reiselivsnæringen, som for eksempel *oppgradering*.

6.2.3 Et kritisk blikk på perspektivene EEG og RIS i studier av delingsøkonomi

Denne avhandlingen har vært avgrenset til å diskutere tre faktorerers påvirkning på utbredelsen av delingsøkonomi og delingsøkonomiens videre påvirkning på ny stiuutvikling i perifere regioner. Imidlertid er det også andre faktorer som vil spille inn på hvordan, og i hvilket omfang, delingsøkonomien utvikles i perifere regioner. Innen EEG forstås utvikling som en prosess som påvirkes av endogene faktorer og forhold i regionen, som eksisterende næringer, strukturer, utdanningsprogrammer og kompetanse og andre historiske forhold (Boschma & Frenken, 2006). Det vil si at utvikling bygger på det som allerede eksisterer i en region. Basert på hvordan EEG vektlegger endogene forhold, vil delingsøkonomiens muligheter til å påvirke ny stiuutvikling i perifere regioner også avhenge av hvordan de relaterte næringene i regionen utvikler seg. Det vil si at hvordan eksempelvis reiselivsnæringen utvikles, vil ha betydning for hvordan delingsøkonomien utvikles, og hva delingsøkonomi kan ha å si for framtidig stiuutvikling i perifere regioner. Dette så vi tydelig under covid-19-pandemien. Reiselivet opplevde en kraftig nedgang som følge av reiserestriksjonene som ble innført verden over. Flyavganger ble kansellert, busser og tog fikk ikke kjøre med full kapasitet, og i Norge var det i perioder ikke tillatt å overnatte andre steder enn i sin egen bostedskommune. I løpet av noen få måneder hadde reiselivsnæringen nærmest opphørt som følge av pandemien (Gössling et al., 2020). I de fem foregående årene før pandemien brøt ut, hadde Airbnb hatt en rask utvikling i Norge (Tveteraas & Xia, 2021), men plutselig sto Airbnb ovenfor en eksistensiell krise, og fra mars til april i 2020 var det på verdensbasis flere kanselleringer enn det var reserveringer av Airbnb (Tauli, 2020). Et annet eksempel på hvordan endringer i reiselivsnæringen kan påvirke utviklingen av delingsøkonomien, er hvordan klimaendringer i form av for eksempel hetebølger, fører til nye reisevaner blant befolkningen. Sommeren 2023 var preget av svært høye temperaturer og skogbranner i Sør-Europa, og derfor kunne vi se i media at både nordmenn, sør-europeere og amerikanere heller la ferien sin til Norge enn til de sydlige delene av Europa (f.eks. Stoksvik & Skålevik, 2023). Dette skjedde i kombinasjon med svak kronekurs, som gjorde det rimeligere for utenlandske turister å feriere i Norge (NHO Reiseliv, 2023). En slik oppsving i reiselivsnæringen, der flere utenlandske turister legger ferien sin til Norge, kan også føre til en oppgang for delingsøkonomien, og spesielt for aktører som Airbnb, ved at etterspørselen etter overnatting i regionen øker. Delingsøkonomien, og spesielt Airbnb,

er godt utviklet i USA, og derfor er det også rimelig å anta at et økende antall amerikanske turister kan gi økt etterspørsel etter tjenester som Airbnb.

Disse eksemplene viser at utviklingen av delingsøkonomi også avhenger av utviklingen i relaterte næringer. Dersom reiselivsnæringen igjen havner i en situasjon med sterk oppgang eller nedgang, det være seg på grunn av globale pandemier eller andre forhold, kan også delingsøkonomien enten få gode eller trange kår, fordi bransjer som overnatting og transport også står sentralt innenfor delingsøkonomien. Dette viser at delingsøkonomien ikke utvikles i et vakuum som kun er basert på regionspesifikke og endogene forhold, men at den også inngår i en regional kontekst der forholdet til andre næringer er viktig for å forstå utvikling som følge av delingsøkonomiens inntreden.

Litteraturen om RIS legger vekt på at aktørene i en region, herunder bedrifter, utdanningsinstitusjoner og myndigheter, har en viktig rolle for hvordan innovasjoner utvikles og spres. Det vil si at det legges stor vekt på det regionale nivået når man skal forsøke å forstå innovasjonsaktiviteten i en region. Disruptive innovasjoner karakteriseres av at de endrer markedet når de spres (Govindarajan & Kopalle, 2006), og på den måten utfordrer de det eksisterende markedet, fordi gjeldende lover og regler ikke er tilpasset denne nye innovasjonen. Dette kommer også til uttrykk i denne avhandlingen, blant annet i artikkel 3, der vi ser at delingsøkonomien utfordrer de gjeldende lovene og reglene i Norge. RIS-litteraturen legger vekt på at myndighetene har en viktig rolle for innovasjon ved at de utformer retningslinjer, politikk, støtteordninger og regionalt tilpassende virkemidler som kan legge til rette for innovasjon og kunnskapsutveksling (Asheim & Isaksen, 2002; Tödting & Trippel, 2005). Imidlertid har ikke fylkeskommunale myndigheter tilstrekkelig mandat eller makt til å endre de nasjonale lovene, reglene og retningslinjene som delingsøkonomien utfordrer. Når det gjelder disruptive innovasjoner, til forskjell fra innovasjoner som ikke utfordrer etablerte lover og regler på samme måte, har antakelig nasjonale myndigheter derfor en større innflytelse og makt over den videre utviklingen, enn det fylkeskommunale myndigheter har. Det vil si at aktørene i et RIS har begrenset handlingsrom for å støtte utviklingen av delingsøkonomi, og at statlige myndigheter også må bistå og regulere dersom det skal bli et godt forhold mellom det nye (delingsøkonomi) og de eksisterende næringene.

I avhandlingen betraktes delingsøkonomi som en eksogen impuls som både er ny for perifere regioner i Innlandet og for verden for øvrig. Likevel studerer jeg utbredelsen av delingsøkonomi i lys av to teoretiske rammeverk som begge vektlegger endogene forhold, for å forstå hvordan

regioner og næringer transformeres over tid (EEG), og hvorfor regioner har ulik innovasjonsevne (RIS). Litteraturen om EEG vektlegger tidligere utvikling i regioner og næringer for å forstå hvordan regioner og næringer transformeres over tid (Boschma & Frenken, 2006), og aktørene i et RIS støtter ofte det en region er god på fra før (Isaksen & Tripl, 2016b). I dag er vi derimot i en situasjon der samfunnsmessige drivkrefter som globalisering, finanskriser, klimaendringer og økende grad av digitalisering utfordrer etablerte samfunnsstrukturer i regioner og næringer (Asheim et al., 2019), og derfor kan man spørre seg hvilken rolle regioner egentlig har i innovasjonsprosesser – og om de har mistet deler av sin betydning (Abelsen et al., 2013). For eksempel viser flere studier at samarbeid med aktører utenfor en region gjennom «global pipelines» er viktig for innovasjon ved at ny kunnskap tilføres regionen (Bathelt et al., 2004). Dette har blitt både empirisk og teoretisk bevist i flere norske studier de siste 15 årene. For eksempel finner Fitjar og Rodríguez-Pose (2011a) i en studie av bedrifter i Sør-Norge at internasjonalt samarbeid er svært viktig for innovasjon. Bedrifter som bruker internasjonale partnere i innovasjonsprosesser, har større sannsynlighet for å utvikle nye produkter. Det vil si at bedrifter i perifere regioner med sterke internasjonale forbindelser også kan lykkes med innovasjon og økonomisk utvikling. Studier av mer urbane områder viser det samme: I en studie av bedrifter i Norges fem største byer finner Fitjar og Rodríguez-Pose (2011b) at de bedriftene som innoverer mest, og som introduserer de mest radikale innovasjonene, er de bedriftene som har det største mangfoldet av internasjonale samarbeidspartnere. I en annen studie av norske bedrifter finner Fitjar og Huber (2014) at innovative bedrifter er mer involvert i nettverk (både uformelle og personlige, og formelle og internasjonale) enn bedrifter som ikke innoverer, eller som kun har inkrementelle innovasjoner. Som disse studiene viser, er ikke innovasjonsaktiviteten i en region nødvendigvis utelukkende basert på endogene forhold (selv om regionen har sentrale karaktertrekk). Samarbeid og nettverk ut av regionen er vel så viktig for å sikre en strøm av kunnskap inn i regionen, og at aktørene i regionen har absorberende kapasitet slik at de kan utnytte kunnskapen utenfra. Samarbeid og nettverk ut av regionen kan dermed kompensere for manglende kunnskap og lokal «buzz» i perifere regioner (Eder & Tripl, 2019).

Innovasjonsaktiviteten i en region er med andre ord basert på store geografier og åpne systemer som det er vanskelig å avgrense. Dette gjelder spesielt for perifere regioner, der bedrifter må koble seg til både nasjonale og internasjonale forsknings- og utviklingsinstitusjoner for å få tilgang til spisskompetanse innen enkelte områder (Karlsen et al., 2013). Det er derfor nødvendig å også legge vekt på forhold og samhandling som skjer med aktører utenfor regionen

(både nasjonalt og internasjonalt), for å forstå hvordan innovasjonsprosesser vokser fram i regioner. Som rammeverk har et RIS med andre ord begrenset forklaringskraft for å forstå hvordan delingsøkonomi kan påvirke framtidig stiuutvikling i perifere regioner, da et RIS i stor grad er basert på eksisterende kunnskap og på forlengelse av allerede eksisterende utvikling i regionen. I dagens globaliserte verden er det derfor ikke formålstjenlig å kun se på interaksjonene innad i en region for få forstå hvordan regioner og næringer transformeres over tid, og hvorfor regioner har ulik innovasjonsevne. En region vil også påvirkes av det som skjer utenfor regionen – noe utviklingen av delingsøkonomien er et eksempel på. I Innlandet har denne oppstått som en eksogen impuls utenfra. Det vil si at selv om et RIS i utgangspunktet kan avgrenses geografisk, for eksempel innenfor grensene av et fylke eller arbeidsmarkedsregioner, bør det likevel betraktes som et åpent system for at det skal framstå mest mulig realistisk. Dette framhever også hvorfor den faktiske operasjonaliseringen av RIS er utfordrende.

6.3 Oppsummering av avhandlingens bidrag og teoretiske implikasjoner

I denne avhandlingen har jeg studert hvordan diskursive, materielle og institusjonelle faktorer kan hemme eller fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner, og på hvilken måte delingsøkonomi kan påvirke framtidig stiuutvikling i perifere regioner. Formålet til avhandlingen har vært å bidra med ny kunnskap til fagfeltet økonomisk geografi, ved å bruke delingsøkonomi som empirisk fenomen for å forstå hvilken rolle digitale plattformer har for ny stiuutvikling i perifere regioner. En motivasjon for arbeidet med avhandlingen har også vært å undersøke betingelser for utvikling og vekst i regioner som ifølge innovasjonslitteraturen har svakere forutsetninger for innovasjon (Florida et al., 2017; Isaksen, 2014; Shearmur, 2012). I dette delkapittelet vil jeg oppsummere de overordnede, teoretiske og empiriske bidragene til avhandlingen.

Avhandlingen gir først og fremst et *overordnet* bidrag til litteraturen om økonomisk geografi. Avhandlingen er skrevet med utgangspunkt i at det er rettet overraskende lite oppmerksomhet mot hva utviklingen av digitale plattformer kan bety for regional utvikling, det vil si hvordan digitale plattformer påvirker eksisterende næringer i regioner, hvilke konsekvenser framveksten av digitale plattformer kan ha for næringsliv, arbeidsliv og samfunn, hvordan digitale plattformer kan tvinge myndighetene til å utforme nye lover, regler og virkemidler i en region eller land, og hvordan etablerte, teoretiske konsepter innen økonomisk geografi utfordres av framveksten av digitale plattformer (Hassink et al., 2023; Kenney & Zysman, 2020). Disse kunnskapshullene, og viktigheten av denne tematikken understrekes av at *Regional Studies* skal ha en spesialutgave om nettopp dette i 2024/2025 (Hassink et al., 2023). Artikkene i denne

avhandlingen utfører empiriske studier og teoretiske analyser av delingsøkonomiens posisjon og framturen i perifere regioner i Innlandet i Norge. Disse analysene er basert på teorier om økonomisk geografi. Avhandlingen gir dermed et overordnet bidrag til litteraturen om økonomisk geografi ved å vise at det har analytisk verdi å koble sammen litteraturen om økonomisk geografi og digitale plattformer, her studert ved delingsøkonomien.

Avhandlingen gir også noen mer bestemte teoretiske bidrag til litteraturen om økonomisk geografi. Det *første teoretiske bidraget* kan knyttes til forskningsspørsmål 1, og dreier seg om hvilken betydning diskursive, materielle og institusjonelle faktorer har for utbredelsen av innovasjoner i perifere regioner. Artikkelen 1 (Sagheim & Nilsen, 2021) viser at utbredelsen av innovasjoner kan relateres til *diskursive faktorer* i en perifer kontekst. Nærmere bestemt viser artikkelen at aktører innen regional utvikling omtaler delingsøkonomien både på en fordelaktig, positiv måte og på en tilbakeholden, negativ måte, og at hvordan vi omtaler et fenomen, påvirkes av både endogene og eksogene forhold, som for eksempel hvordan fenomenet har utviklet seg i andre områder, og hvordan det framstilles i media. Artikkelen demonstrer at det har analytisk verdi å utvide forståelsen av ny utvikling til å omfatte et *relasjonelt perspektiv* på studier av framveksten av innovasjoner og næringer, ved at språket som sosialt medium kan motvirke, skape og gjenskape nye innovasjoner og næringer. Artikkelen 2 (Sagheim, 2021) viser at *materielle faktorer* har innflytelse på utviklingen av innovasjoner i perifere regioner gjennom at enkelte materielle faktorer, som tilgang til nødvendig infrastruktur som internettforbindelse, må være til stede for at det skal være grobunn for noe nytt i en region. Dette funnet er forankret i at digitalisering er en forutsetning for at delingsøkonomien har vokst fram, og at det er visse materielle faktorer som må være til stede for at bedrifter kan digitaliseres og ta del i delingsøkonomien. Artikkelen 3 (Sagheim, 2022) viser at legitimitet, som er en *institusjonell faktor*, er viktig for utvikling av enkelte næringer, men artikkelens teoretiske bidrag ligger i at *mangel på legitimitet* kan hindre framveksten av innovasjoner. Det er forsket mye på hvilke faktorer som kan føre til ny utvikling, og hvordan legitimitet kan oppnås, men denne avhandlingen viser at det har verdi å øke forståelsen av hva det er som forårsaker at innovasjoner og næringer *ikke* vokser fram.

I kapittel 6.1 påpeker jeg at disse tre faktorene kan påvirke utbredelse av delingsøkonomi på ulike måter: De kan både *hemme og fremme* utbredelse av delingsøkonomi i perifere regioner, avhengig av hvilke faktorer som dominerer i en region. Institusjonelle faktorer kan for eksempel hemme utviklingen dersom delingsøkonomien mangler legitimitet, og motsatt kan institusjonelle faktorer fremme utviklingen dersom delingsøkonomien oppnår legitimitet.

Diskusjonen av disse faktorene viser at det har egenverdi å kombinere flere innfallsvinkler i studiet av delingsøkonomien og regional utvikling, og at faktorene kan utspille seg på ulike måter, ved at de både kan hemme og fremme utviklingen. Drøftingen i denne kapp viser at det også er en kobling mellom de tre faktorene som undersøkes, for eksempel mellom diskursive og institusjonelle faktorer, ved at hvordan vi omtaler et fenomen, kan påvirke om fenomenet oppnår legitimitet.

Avhandlingens *andre teoretiske bidrag* kan knyttes til forskningsspørsmål 2, og handler om hvordan delingsøkonomien kan påvirke framtidig stiuutvikling i perifere regioner. I 6.2 viser jeg at i hvilken grad delingsøkonomien kan påvirke framtidig stiuutvikling i perifere regioner, avhenger av om det er hemmende eller fremmende faktorer som får dominerende eller underordnende posisjoner og roller i regionen. Dersom det er de hemmende faktorene som dominerer og får majoriteten av oppmerksomheten i regionen (f.eks. negativ omtale, manglende digital infrastruktur og mangel på legitimitet), har delingsøkonomien kun potensial til å skape inkrementelle endringer i regionen. Reiselivet vil derfor fortsette langs den eksisterende stien gjennom stiforlengelse, og dette krever få eller ingen endringer i det regionale innovasjonssystemet. Hvis det derimot er de fremmende faktorene som dominerer, kan delingsøkonomien initiere ulike former for ny stiuutvikling. For eksempel kan den eksisterende reiselivsnæringen oppgraderes som følge av introduksjonen av ny teknologi og nye forretningsmodeller. Hvorvidt delingsøkonomi kan initiere ny stiuutvikling, avhenger også av hvilken støtte fenomenet oppnår fra aktørene i det regionale innovasjonssystemet.

Avhandlingen gir også viktige *empiriske bidrag*, ved at jeg undersøker hvilken betydning diskursive, materielle og institusjonelle faktorer har for utbredelsen av delingsøkonomi i *perifere regioner*. I litteraturen om delingsøkonomi blir delingsøkonomien omtalt som et «storbyfenomen» (Davidson & Infranca, 2015), og følgelig er flesteparten av studiene gjennomført i storbyregioner (f.eks. Habibi et al., 2017; Richter et al., 2017; Šiuškaitė et al., 2019; Zervas et al., 2017). Selv om det etter hvert også har blitt gjennomført en rekke studier av delingsøkonomi i perifere regioner, er det begrenset forskningsbasert kunnskap om delingsøkonomi i slike regioner, noe som påpekes i flere studier (f.eks. Battino & Lampreu, 2019; Dudek & Sałek, 2016; Falk et al., 2019; Mahadevan, 2020; Mont et al., 2020; Pawlicz & Kubicki, 2017; Thebault-Spieker et al., 2017). Ved at jeg i denne avhandlingen undersøker framveksten av delingsøkonomien i perifere regioner, bidrar jeg også med kunnskap om delingsøkonomien i en geografisk kontekst som vi fra før har begrenset kunnskap om.

6.4 Praktiske implikasjoner

Framveksten av delingsøkonomi har implikasjoner for aktørene i det regionale innovasjonssystemet. Denne avhandlingen viser at nasjonale, regionale og kommunale aktører innen regional utvikling har lite kunnskap om delingsøkonomi. Med tanke på fenomenets raske vekst og potensial til å omforme næringer og sektorer bør disse aktørene skaffe seg mer kunnskap om hva delingsøkonomi er, og hvilke utfordringer og muligheter delingsøkonomi kan gi, både for etablerte bedrifter og for aktører innenfor delingsøkonomien. Det trengs derfor støtte både på aktør- og systemnivå. Intermediære organisasjoner, som regionale kunnskapsparke, kan skape møteplasser og øke kunnskapen om delingsøkonomi. Disse organisasjonene kan også bidra til å fremme utviklingen gjennom å omtale delingsøkonomi på en positiv og fordelaktig måte, og på den måten også bidra til at delingsøkonomien oppnår legitimitet. Kunnskap kan også importeres fra andre regioner gjennom samarbeidsprosjekter. Videre har myndighetene en viktig rolle å spille ved å styrke utdanningstilbudet innen delingsøkonomi i regionen.

Avhandlingen har vist at nasjonale myndigheter har en viktig rolle i utviklingen av delingsøkonomi. Videre viser avhandlingen at delingsøkonomien i liten grad er forankret i eksisterende styringsmekanismer i det norske politiske systemet, eller i lokale, regionale og nasjonale strategier og planer, selv om både skatteregimer og organiseringen av arbeidsmarkedet blir utfordret av delingsøkonomi. Nasjonale myndigheter bør derfor ta et større ansvar gjennom utforming av reguleringer, lovgivning og andre virkemidler. Dette er nødvendig både for å beskytte den norske modellen, men også for å støtte utviklingen og skape balanserte konkurransevilkår mellom aktører som driver med mer «tradisjonell virksomhet», og aktører som driver med delingsøkonomi. Regioner og næringer påvirkes på ulike måter av digitale plattformer, og derfor må de politiske virkemidlene også tilpasses de lokale og regionale forholdene.

Delingsøkonomien er en disruptiv innovasjon som kan presse fram endringer i dagens reiselivsnæring ved at den forstyrrer og utfordrer de eksisterende bedriftene. Slike forstyrrelser kan skape økt konkurranse, noe som kan bidra til nye og bedre tjenester, som igjen kan føre til økt verdiskaping og flere besøkende og kunder til de etablerte tilbudene. Et eksempel fra Innlandet er at delingsøkonomi gjør det mulig å tilby overnatting på steder der det ikke er grunnlag for en helårlig reiselivsbedrift. Det vil si at digitale plattformer kan gi muligheter uavhengig av geografisk nærhet til sentrale regioner. Det er derfor viktig at myndighetene griper disse mulighetene som delingsøkonomien kan gi, ved å, som nevnt ovenfor, utforme tilpassede

reguleringer og retningslinjer som balanserer hensynet til etablerte bedrifter og hensynet til aktører innen delingsøkonomi.

Klimaendringer i form av flom, skogbranner og hetebølger, samt krig, gir nye reisevaner i befolkningen og krever en omstilling mot et mer bærekraftig reiseliv. For å nå målene om et mer bærekraftig reiseliv har NHO Reiseliv (2017) utformet et Veikart for reiselivsnæringen i Norge. I tråd med målene i dette veikartet kan delingsøkonomien spille en viktig rolle, ved at man gjennom digitale teknologier sprer trafikken til reisemål i større deler av Norge og til flere sesonger enn bare hovedsesongene. For å få til dette må reiselivsnæringen ha kunnskap og kompetanse om delingsøkonomi, og alle husstander og virksomheter i hele Norge må få tilbud om høyhastighetsbredbånd.

6.5 Begrensninger ved studien

Som en konsekvens av at delingsøkonomi er et relativt nytt fenomen og forskningsfelt, er det flere begrensninger knyttet til denne studien. Den første begrensningen jeg ønsker å påpeke, er knyttet til forståelsen av delingsøkonomi som fenomen. I avhandlingen er det gjennomført intervjuer med ulike typer aktører. Resultatene har vist at kunnskapen om delingsøkonomi, både hva som kjennetegner delingsøkonomi, og hvordan delingsøkonomi utspiller seg i praksis, er begrenset blant aktørene. *Språket* utgjør derfor en begrensning ved studien, ved at informantene og jeg som forsker, kan ha lagt ulike forståelser av delingsøkonomi til grunn i intervjuene.

Den andre begrensningen jeg ønsker å påpeke, er at avhandlingen kun tar for seg hvordan *tre* faktorer påvirker utbredelse av delingsøkonomi. Også andre faktorer enn disse tre vil være av betydning for videre utbredelse. Hvordan delingsøkonomien utvikles videre, må derfor ikke forstås som betinget av kun de tre faktorene som denne avhandlingen tar for seg.

En tredje begrensning ved studien er at den kun er basert på empiri fra perifere regioner i *ett* fylke. Samme studie i perifere regioner i andre fylker ville sannsynligvis gitt noe annerledes resultater. Det er likevel noen fellestrekk ved perifere regioner. Det er derfor grunn til å tro at de faktorene som er undersøkt i denne avhandlingen, også vil kunne hemme og fremme utbredelsen av delingsøkonomi i perifere regioner i andre fylker.

En fjerde begrensning er knyttet til delingsøkonomi som empirisk utgangspunkt. Siden Airbnb er et velkjent eksempel på delingsøkonomi, får Airbnb mye oppmerksomhet i denne avhandlingen. Artikkelen, samt diskusjonen i avhandlingen, handler likevel om delingsøkonomi generelt. Denne avhandlingen er med andre ord ikke en studie av Airbnb spesielt.

6.6 Videre forskning

Den overordnede rammen for denne avhandlingen er at forskere innen økonomisk geografi ikke har vært opptatt av hvordan utviklingen av digitale plattformer og delingsøkonomi kan påvirke utviklingen i næringer og regioner. Flere studier bør derfor studere delingsøkonomi med økonomisk geografi som teoretisk utgangspunkt, ved å for eksempel undersøke om etablerte teoretiske begreper, argumenter og mekanismer innen fagfeltet kan brukes i eksisterende form, eller om de utfordres av framveksten av digitale plattformer. Dette påpekes også av Hassink et al. (2023).

Denne avhandlingen gir noen bidrag til forståelsen av hva delingsøkonomi kan bety for framtidig utvikling i perifere regioner, men det trengs mer kunnskap om hva denne nye formen for økonomisk organisering kan ha å si for ny utvikling i perifere regioner, men også for andre typer regioner. Hvordan utfordrer delingsøkonomien eksisterende strukturer og mekanismer i en region og næring, og hvilken støtte trengs fra aktørene i det regionale innovasjonssystemet for at delingsøkonomien skal kunne utvikles videre? Avhandlingen påpeker at en videre utvikling krever støtte fra myndighetene, men at det regionale nivået har begrenset med makt og myndighet til å legge til rette for en slik utvikling. Framtidige studier bør derfor være opptatt av hvordan både nasjonale, fylkeskommunale og kommunale myndigheter kan støtte og legge til rette for økt delingsøkonomi, og av hvordan disse (ofte internasjonale) aktørene kan balanseres med lokale bedrifter gjennom utforming av like retningslinjer. Videre bør framtidige studier undersøke hvordan digitale plattformer påvirker organiseringen av politiske prosesser i regioner, og hvilken påvirkning dette har for sosiale prosesser i ulike regionale kontekster. Til slutt har avhandlingen påpekt at det er en sammenheng mellom diskursive faktorer og legitimitet ved at hvordan man snakker om et fenomen, kan påvirke om fenomenet oppnår legitimitet. Studier bør derfor se nærmere på koblingen mellom diskursive faktorer og legitimitet som en institusjonell faktor.

Selv om dette avhandlingen bidrar til å fylle et kunnskapshull om delingsøkonomi i perifere regioner, trengs det fremdeles mer kunnskap om hvordan delingsøkonomien utvikles i områder utenfor storbyene, og spesielt hvordan delingsøkonomien påvirker eksisterende næringsliv, og hvordan den kan skape nye muligheter for næringer i perifere regioner.

Litteraturliste

- Abelsen, B., Isaksen, A. & Jakobsen, S. E. (2013). *Innovasjon - organisasjon, region, politikk* (1. utg.). Cappelen Damm.
- Ackermann, C.-L., Matson-Barkat, S. & Truong, Y. (2021). A legitimacy perspective on sharing economy consumption in the accommodation sector. *Current Issues in Tourism*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/13683500.2021.1935789>
- Acquier, A., Daudigeos, T. & Pinkse, J. (2017). Promises and paradoxes of the sharing economy: An organizing framework. *Technological Forecasting and Social Change*, 125, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.07.006>
- Afewerki, S. (2020). *Global production networks and Industrial restructuring: Unpacking the emerging Offshore Wind Industry* [Doktorgradsavhandling]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Afewerki, S., Karlsen, A. & MacKinnon, D. (2019). Configuring floating production networks: A case study of a new offshore wind technology across two oil and gas economies. *Norsk Geografisk Tidsskrift-Norwegian Journal of Geography*, 73(1), 4-15.
- Agarwal, N. & Steinmetz, R. (2019). Sharing economy: A systematic literature review. *International Journal of Innovation and Technology Management*, 16(6), 1–17. <https://doi.org/10.1142/S0219877019300027>
- Airbnb. (u.å., 10.03.22). *Om Superhoster*. https://www.airbnb.no/help/article/828/om-superhoster?set_beav_on_new_domain=1646896952_N2FmODEzNGI3ZDdj
- Alnes, P. K. & Spilling, O. R. (2018). *Innovasjon i Innlandet* (Konjunkturbarometeret for Innlandet, Issue. Østlandsforskning. https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/bilder.konjunkturbarometeret.no/bilder/Innovasjon-i-Innlandet_final.pdf?mtime=20180413125514
- Alvesson, M. & Sköldbberg, K. (2018). *Reflexive methodology : new vistas for qualitative research* (3. utg.). SAGE Publications.
- Andreotti, A., Anselmi, G., Eichhorn, T., Hoffmann, C. P., Jürss, S. & Micheli, M. (2018). *Recommendations for the Sharing economy: Increasing Participation*.
- Archer, M. S. (1995). *Realist Social Theory: The Morphogenetic Approach*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511557675>
- Asheim, B. T. (2017). Smart spesialisering–innovasjonspolitik som industripolitikk for regional restrukturering. *Plan*, 49(2), 20-25.
- Asheim, B. T. (2018). Smart specialisation, innovation policy and regional innovation systems: what about new path development in less innovative regions? *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 32(1), 8-25. <https://doi.org/10.1080/13511610.2018.1491001>
- Asheim, B. T. & Gertler, M. S. (2005). The geography of innovation: regional innovation systems. I *The Oxford handbook of innovation* (s. 291–317). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199286805.003.0011>

- Asheim, B. T., Grillitsch, M. & Tripl, M. (2016). Regional innovation systems: Past–present–future. I Doloreux D., Shearmur R. & Carrincazeaux C. (Red.), *Handbook on the Geographies of Innovation* (s. 45-62). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781784710774.00010>
- Asheim, B. T. & Isaksen, A. (2002). The integration of local 'sticky' and global 'ubiquitous' knowledge. *Journal of Technology Transfer*, 27, 77-86. <https://doi.org/10.1023/A:1013100704794>
- Asheim, B. T., Isaksen, A. & Tripl, M. (2019). *Advanced Introduction to Regional Innovation Systems* (1. utg.). Edward Elgar Publishing.
- Bai, G. & Velamuri, S. R. (2021). Contextualizing the sharing economy. *Journal of Management Studies*, 58(4), 977-1001. <https://doi.org/10.1111/joms.12652>
- Bardhi, F. & Eckhardt, G. M. (2012). Access-Based Consumption: The Case of Car Sharing. *Journal of Consumer Research*, 39(4), 881-898. <https://doi.org/10.1086/666376>
- Barkman, H., Wedberg, C. & McCormick, K. (2021). Sharing Towns: Building Success with the Sharing Economy Outside Big Cities. I I. Wang, H. Ninomiya & B. Gussen (Red.), *Sharing Cities 2020* (s. 19-21). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8037-6_5
- Basso, M. N., Hernes, S., Albertsen, M., Erraia, J., Fjose, S. & Jakobsen, E. (2021). *Ekspormeldingen 2021 - Et årlig dypdykk i Norges eksport*. M. Economics. <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2021-58-Ekspormeldingen-2021-2.pdf>
- Bathelt, H., Malmberg, A. & Maskell, P. (2004). Clusters and knowledge: local buzz, global pipelines and the process of knowledge creation. *Progress in Human Geography*, 28(1), 31-56. <https://doi.org/10.1191/0309132504ph469oa>
- Battilana, J., Leca, B. & Boxenbaum, E. (2009). How actors change institutions: towards a theory of institutional entrepreneurship. *Academy of Management annals*, 3(1), 65-107. <https://doi.org/10.5465/19416520903053598>
- Battino, S. & Lampreu, S. (2019). The Role of the Sharing Economy for a Sustainable and Innovative Development of Rural Areas: A Case Study in Sardinia (Italy). *Sustainability*, 11(11). <https://doi.org/10.3390/su11113004>
- Bazeley, P. & Jackson, K. (2013). *Qualitative data analysis with NVivo* (3. utg.). SAGE Publications.
- Belezas, F. & Daniel, A. D. (2023). Innovation in the sharing economy: A systematic literature review and research framework. *Technovation*, 122, 102509. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2022.102509>
- Belk, R. (2007). Why Not Share Rather Than Own? *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 611(1), 126-140. <https://doi.org/10.1177/0002716206298483>
- Belk, R. (2014). You are what you can access: Sharing and collaborative consumption online. *Journal of Business Research*, 67(8), 1595–1600. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2013.10.001>
- Bergek, A., Jacobsson, S. & Hekkert, M. (2008). Functions in innovation systems: A framework for analysing energy system dynamics and identifying goals for system-building activities by entrepreneurs and policy makers. I T. Foxon, J. Köhler & C. Oughton (Red.), *Innovations for a Low Carbon Economy: Economic, Institutional and Management Approaches* (s. 79-111). Edward Elgar Publishing.

- Berger, P. L. & Luckmann, T. (2000). *Den samfunnsskapte virkelighet*. Fagbokforlaget.
- Bhaskar, R. (1975). *A realist theory of science*. Leeds Books.
- Bhaskar, R. (1979). *The Possibility of Naturalism: A philosophical critique of the contemporary human sciences*. Atlantic Highlands, N.J.: Humanities Press.
<https://doi.org/10.4324/9781315756332>
- Bhaskar, R. (2008a). *Dialectic: The Pulse of Freedom*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203892633>
- Bhaskar, R. (2008b). *A Realist Theory of Science*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780203090732>
- Binz, C. & Gong, H. (2021). Legitimation dynamics in industrial path development: new-to-the-world versus new-to-the-region industries. *Regional Studies*, 56(4), 605-618.
<https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1861238>
- Binz, C., Harris-Lovett, S., Kiparsky, M., Sedlak, D. L. & Truffer, B. (2016). The thorny road to technology legitimation — Institutional work for potable water reuse in California. *Technological Forecasting and Social Change*, 103, 249-263.
<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2015.10.005>
- Binz, C., Truffer, B. & Coenen, L. (2016). Path Creation as a Process of Resource Alignment and Anchoring: Industry Formation for On-Site Water Recycling in Beijing. *Economic Geography*, 92(2), 172-200. <https://doi.org/10.1080/00130095.2015.1103177>
- Blažek, J., Květoň, V., Baumgartinger-Seiringer, S. & Tripl, M. (2019). The dark side of regional industrial path development: towards a typology of trajectories of decline. *European Planning Studies*, 28(8), 1455-1473. <https://doi.org/10.1080/09654313.2019.1685466>
- Boost, D., Blom, B. & Raeymaeckers, P. (2023). A detective, physicist, and historian walk into a bar. Retroduction, and Retrodiction in Critical Realist Evaluations. I A. Maisuria & G. Banfield (Red.), *Working with critical realism : stories of methodological encounters* (s. 14-28) (Routledge Studies in Critical Realism Ser). Routledge.
- Boschma, R. (2004). Competitiveness of Regions from an Evolutionary Perspective. *Regional Studies*, 38(9), 1001-1014. <https://doi.org/10.1080/0034340042000292601>
- Boschma, R. (2005). Proximity and Innovation: A Critical Assessment. *Regional Studies*, 39(1), 61-74. <https://doi.org/10.1080/0034340052000320887>
- Boschma, R. (2017). Relatedness as driver of regional diversification: a research agenda. *Regional Studies*, 51(3), 351-364. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1254767>
- Boschma, R. & Capone, G. (2015). Institutions and diversification: Related versus unrelated diversification in a varieties of capitalism framework. *Research Policy*, 44(10), 1902-1914.
<https://doi.org/10.1016/j.respol.2015.06.013>
- Boschma, R., Coenen, L., Frenken, K. & Truffer, B. (2017). Towards a theory of regional diversification: combining insights from Evolutionary Economic Geography and Transition Studies. *Regional Studies*, 51(1), 31-45. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1258460>
- Boschma, R. & Frenken, K. (2006). Why is economic geography not an evolutionary science? Towards an evolutionary economic geography. *Journal of Economic Geography*, 6(3), 273-302. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbi022>

- Boschma, R. & Frenken, K. (2011). The emerging empirics of evolutionary economic geography. *Journal of Economic Geography*, 11(2), 295-307. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbq053>
- Boschma, R. & Frenken, K. (2018). Evolutionary economic geography. I G. L. Clark, M. P. Feldman, M. S. Gertler & D. Wójcik (Red.), *The new Oxford handbook of economic geography* (s. 213-230). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198755609.013.11>
- Boschma, R. A. & Frenken, K. (2003). Evolutionary economics and industry location. *Review for Regional Research*, 23, 183-200.
- Botsman, R. (2013, 22.05.19). *The sharing economy lacks a shared definition*. Hentet fra <https://www.fastcompany.com/3022028/the-sharing-economy-lacks-a-shared-definition>
- Botsman, R. & Rogers, R. (2010). *What's Mine Is Yours*. Harper Collins Publishers.
- Bottazzi, G., Dosi, G., Fagiolo, G. & Secchi, A. (2007). Modeling industrial evolution in geographical space. *Journal of Economic Geography*, 7(5), 651-672. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbm024>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. I H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf & K. J. Sher (Red.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 2. Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (s. 57-71). American Psychological Association. <https://doi.org/https://doi.org/10.1037/13620-004>
- Breiby, M. A., Duedahl, E., Øian, H. & Ericsson, B. (2020). Exploring sustainable experiences in tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 20(4), 335-351. <https://doi.org/10.1080/15022250.2020.1748706>
- Breiby, M. A., Selvaag, S. K., Øian, H., Duedahl, E. & Lerfald, M. (2022). Managing sustainable development in recreational and protected areas. The Dovre case, Norway. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 37, 100461. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100461>
- Brouder, P. (2013). *Tourism development in peripheral areas: Processes of local innovation and change in Northern Sweden* [Doktorgradsavhandling]. Mid Sweden University.
- Brouder, P. (2014). Evolutionary economic geography and tourism studies: extant studies and future research directions. *Tourism Geographies*, 16(4), 540-545. <https://doi.org/10.1080/14616688.2014.947314>
- Brouder, P. & Eriksson, R. H. (2013). Tourism Evolution: On the Synergies of Tourism Studies and Evolutionary Economic Geography. *Annals of Tourism Research*, 43, 370-389. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2013.07.001>
- Brown, R. S. (2012). The role of legitimacy for the survival of new firms. *Journal of Management & Organization*, 18(3), 412-427. <https://doi.org/10.5172/jmo.2012.18.3.412>
- Buch-Hansen, H. (2005). Critical Realism in the Social Sciences. *Distinktion: Journal of Social Theory*, 6(2), 59-69. <https://doi.org/10.1080/1600910x.2005.9672913>
- Buch-Hansen, H. & Nielsen, P. (2020). *Critical Realism: Basics and Beyond*. London: Bloomsbury Publishing Plc.

- Bækkelund, N. G. (2022). *Agency–context interaction in industrial path development – a multidimensional approach* [Doktorgradsavhandling, Høgskulen på Vestlandet]. <https://hdl.handle.net/11250/2998648>
- Calero, C. & Turner, L. W. (2020). Regional economic development and tourism: A literature review to highlight future directions for regional tourism research. *Tourism Economics*, 26(1), 3-26. <https://doi.org/10.1177/1354816619881244>
- Calignano, G., Nilsen, T., Jørgensen Nordli, A. & Hauge, A. (2022). Beyond ‘periphery’: a detailed and nuanced taxonomy of the Norwegian regions. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 1-25. <https://doi.org/10.1080/04353684.2022.2141654>
- Capia. (2023). *Rapport Innlandet Airbnb*. Capia.
- Carson, D. A., Carson, D. B. & Hodge, H. (2014). Understanding local innovation systems in peripheral tourism destinations. *Tourism Geographies*, 16(3), 457-473. <https://doi.org/10.1080/14616688.2013.868030>
- Castellacci, F. (2006). A critical realist interpretation of evolutionary growth theorising. *Cambridge Journal of economics*, 30(6), 861-880. <https://doi.org/10.1093/cje/bel028>
- Cheng, M. (2016). Sharing economy: A review and agenda for future research. *International Journal of Hospitality Management*, 57, 60–70. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2016.06.003>
- Christensen, C., Raynor, M. E. & McDonald, R. (2013). *Disruptive innovation*. Harvard business review.
- Christensen, C. M. (1997). *The innovator's dilemma: when new technologies cause great firms to fail*. Harvard Business Review Press.
- Christensen, C. M. & Raynor, M. E. (2003). *The innovator's solution: creating and sustaining successful growth*. Harvard Business School Press.
- Ciulli, F. & Kolk, A. (2019). Incumbents and business model innovation for the sharing economy: Implications for sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 214, 995-1010. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.12.295>
- Cockayne, D. G. (2016). Sharing and neoliberal discourse: The economic function of sharing in the digital on-demand economy. *Geoforum*, 77, 73-82. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2016.10.005>
- Codagnone, C. & Martens, B. (2016). Scoping the sharing economy: Origins, definitions, impact and regulatory issues. *Institute for Prospective Technological Studies Digital Economy, Working Paper 2016/01*, JRC100369. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2783662>
- Coe, N. M., Dicken, P. & Hess, M. (2008). Global production networks: realizing the potential. *Journal of Economic Geography*, 8(3), 271-295. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbn002>
- Coe, N. M., Hess, M., Yeung, H. W. C., Dicken, P. & Henderson, J. (2004). ‘Globalizing’ regional development: a global production networks perspective. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 29(4), 468-484.
- Coenen, L., Benneworth, P. & Truffer, B. (2012). Toward a spatial perspective on sustainability transitions. *Research Policy*, 41(6), 968-979. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2012.02.014>

- Cohen, B. & Kietzmann, J. (2014). Ride On! Mobility Business Models for the Sharing Economy. *Organization & Environment*, 27(3), 279-296. <https://doi.org/10.1177/1086026614546199>
- Cohen, B. & Muñoz, P. (2016). Sharing cities and sustainable consumption and production: towards an integrated framework. *Journal of Cleaner Production*, 134, 87-97. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.07.133>
- Cooke, P. (1992). Regional innovation systems: competitive regulation in the new Europe. *Geoforum*, 23(3), 365-382. [https://doi.org/10.1016/0016-7185\(92\)90048-9](https://doi.org/10.1016/0016-7185(92)90048-9)
- Cooke, P. (2002). Regional innovation systems: general findings and some new evidence from biotechnology clusters. *The Journal of Technology Transfer*, 27(1), 133-145. <https://doi.org/10.1023/A:1013160923450>
- Cooke, P., Uranga, M. G. & Etxebarria, G. (1998). Regional systems of innovation: an evolutionary perspective. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 30(9), 1563-1584. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(97\)00025-5](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(97)00025-5)
- Cooke, P. N., Heidenreich, M. & Braczyk, H.-J. (2004). *Regional Innovation Systems: The role of governance in a globalized world*. Psychology Press.
- Corluka, G. (2019). Tourism seasonality—an overview. *Journal of Business Paradigms*, 4(1), 21-43.
- Creswell, J. W. & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (4. utg.). SAGE Publications.
- Danermark, B., Ekström, M., Jakobsen, L. & Karlsson, J. C. (2002). *Explaining society: critical realism in the social sciences*. Routledge.
- Danermark, B., Ekström, M. & Karlsson, J. C. (2018). *Att förklara samhället*. Studentlitteratur.
- Danermark, B., Ekström, M. & Karlsson, J. C. (2019). *Explaining society: Critical realism in the social sciences* (2. utg.). Routledge.
- Davidson, N. M. & Infranca, J. J. (2015). The sharing economy as an urban phenomenon. *Yale law & policy review*, 34, 215-279. <https://doi.org/https://www.jstor.org/stable/43920368>
- Delanty, G. & Strydom, P. (2003). *Philosophies of social science: The classic and contemporary readings*. Open University Press.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. (2018). *The SAGE handbook of qualitative research* (5. utg.). SAGE Publications.
- Dogru, T., Mody, M. & Suess, C. (2019). Adding evidence to the debate: Quantifying Airbnb's disruptive impact on ten key hotel markets. *Tourism Management*, 72, 27-38. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.11.008>
- Doloreux, D. & Dionne, S. (2008). Is regional innovation system development possible in peripheral regions? Some evidence from the case of La Pocatière, Canada. *Entrepreneurship & Regional Development*, 20(3), 259–283. <https://doi.org/10.1080/08985620701795525>
- Doloreux, D., Shearmur, R. & Kristensen, I. (2023). KIBS as knowledge sources for innovation in rural regions. *Journal of rural studies*, 99, 53-61. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2023.02.011>

- Dudek, D. & Sałek, R. (2016). The Concept of Sharing Goods as a Manifestation of Information Technology Transformation in Rural Areas. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie*, 21(1), 124-133. <https://doi.org/10.17512/znpcz.2016.1.12>
- Easterby-Smith, M., Thorpe, R., Jackson, P. R. & Jaspersen, L. J. (2018). *Management and business research* (6. utg.). SAGE Publications.
- Easton, G. (2010). Critical realism in case study research. *Industrial Marketing Management*, 39(1), 118-128. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2008.06.004>
- Eder, J. (2019). Innovation in the periphery: A critical survey and research agenda. *International Regional Science Review*, 42(2), 119–146. <https://doi.org/10.1177/0160017618764279>
- Eder, J. & Trippel, M. (2019). Innovation in the periphery: Compensation and exploitation strategies. *Growth and Change*, 50(4), 1511–1531. <https://doi.org/10.1111/grow.12328>
- Edquist, C. (1997). *Systems of innovation: technologies, institutions, and organizations*. Psychology Press.
- Ekostatistikken. (2021, 08.02.22). *Bredbåndsdekning 2021. Nasjonale og regionale tall for husstander og virksomheter*. https://ekomstatistikken.nkom.no/#/article/dekning_regionalt2021
- Ericsson, B., Hagen, S. E. & Overvåg, K. (2016). Benchmarking som kilde til innovasjon og utvikling i reiselivet. I T. Arnesen, M. G. Lerfald & E. Merok (Red.), *Innovasjon i fragmenterte næringer* (s. 248-267). Oplandske Bokforlag.
- Ericsson, B., Øian, H., Selvaag, S. K., Lerfald, M. & Breiby, M. A. (2022). Planning of second-home tourism and sustainability in various locations: Same but different? *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 76(4), 209-227. <https://doi.org/10.1080/00291951.2022.2092904>
- Essletzbichler, J. & Rigby, D. L. (2010). Generalized Darwinism and evolutionary economic geography. I *The handbook of evolutionary economic geography* (s. 43-61). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781849806497.00009>
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change* Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. Longman Publishing.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. Psychology Press.
- Fairclough, N. (2005). Discourse Analysis in Organization Studies: The Case for Critical Realism. *Organization Studies*, 26(6), 915-939. <https://doi.org/10.1177/0170840605054610>
- Falk, M., Larpin, B. & Scaglione, M. (2019). The role of specific attributes in determining prices of Airbnb listings in rural and urban locations. *International Journal of Hospitality Management*, 83, 132-140. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.04.023>
- Feldman, M. P. & Kogler, D. F. (2010). Stylized facts in the geography of innovation. *Handbook of the Economics of Innovation*, 1, 381-410. [https://doi.org/10.1016/S0169-7218\(10\)01008-7](https://doi.org/10.1016/S0169-7218(10)01008-7)

- Fitjar, R. D. (2016). Region-building in the arctic periphery: the discursive construction of a petroleum region. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 95(1), 71-88. <https://doi.org/10.1111/geob.12010>
- Fitjar, R. D. & Huber, F. (2014). Global pipelines for innovation: insights from the case of Norway. *Journal of Economic Geography*, 15(3), 561-583. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbu017>
- Fitjar, R. D., Isaksen, A. & Knudsen, J. P. (2016). *Politikk for innovative regioner*. Cappelen Damm.
- Fitjar, R. D. & Rodríguez-Pose, A. (2011a). Innovating in the Periphery: Firms, Values and Innovation in Southwest Norway. *European Planning Studies*, 19(4), 555-574. <https://doi.org/10.1080/09654313.2011.548467>
- Fitjar, R. D. & Rodríguez-Pose, A. (2011b). When Local Interaction Does Not Suffice: Sources of Firm Innovation in Urban Norway. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 43(6), 1248-1267. <https://doi.org/10.1068/a43516>
- Fitjar, R. D. & Rodríguez-Pose, A. (2017). Nothing is in the air. *Growth and Change*, 48(1), 22-39. <https://doi.org/10.1111/grow.12161>
- Fitjar, R. D. & Rodríguez-Pose, A. (2019). Where cities fail to triumph: The impact of urban location and local collaboration on innovation in Norway. *Journal of Regional Science*, 60(1), 5-32. <https://doi.org/10.1111/jors.12461>
- Fitjar, R. D. & Timmermans, B. (2017). Regional skill relatedness: Towards a new measure of regional related diversification. *European Planning Studies*, 25(3), 516-538. <https://doi.org/10.1080/09654313.2016.1244515>
- Fitjar, R. D. & Timmermans, B. (2019). Relatedness and the resource curse: is there a liability of relatedness? *Economic Geography*, 95(3), 231-255. <https://doi.org/10.1080/00130095.2018.1544460>
- Fletcher, A. J. (2016). Applying critical realism in qualitative research: methodology meets method. *International Journal of Social Research Methodology*, 20(2), 181-194. <https://doi.org/10.1080/13645579.2016.1144401>
- Florida, R., Adler, P. & Mellander, C. (2017). The city as innovation machine. *Regional Studies*, 51(1), 86-96. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1255324>
- Fløysand, A., Håland, K. & Jakobsen, S.-E. (2016). Discourses, risk perceptions and the “green” profile of the New Zealand salmon farming industry. *Marine Policy*, 74, 230-235. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2016.09.034>
- Fløysand, A. & Jakobsen, S.-E. (2007). Commodification of rural places: A narrative of social fields, rural development, and football. *Journal of rural studies*, 23(2), 206–221. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2006.09.012>
- Fløysand, A., Jakobsen, S.-E. & Bjarnar, O. (2012). The dynamism of clustering: Interweaving material and discursive processes. *Geoforum*, 43(5), 948-958. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2012.05.002>
- Fløysand, A., Njøs, R., Nilsen, T. & Nygaard, V. (2016). Foreign direct investment and renewal of industries: Framing the reciprocity between materiality and discourse. *European Planning Studies*, 25(3), 462–480. <https://doi.org/10.1080/09654313.2016.1226785>

- Flåten, B.-T., Isaksen, A. & Karlsen, J. (2015). Competitive firms in thin regions in Norway: The importance of workplace learning. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 69(2), 102-111. <https://doi.org/10.1080/00291951.2015.1016875>
- Foucault, M. (1991). *Discipline and Punish: The Birth of Prison*. Penguin Books.
- Freeman, C. (1987). *Technology policy and economic performance: lessons from Japan*. Pinter.
- Frenken, K. & Schor, J. (2017). Putting the sharing economy into perspective. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 23, 3–10. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2017.01.003>
- Friedman, G. (2014). Workers without employers: shadow corporations and the rise of the gig economy. *Review of Keynesian Economics*, 2(2), 171-188. <https://doi.org/10.4337/roke.2014.02.03>
- Friedman, T. L. (2005). *The world is flat: a brief history of the twenty-first century*. Farrar, Straus and Giroux.
- Fritsch, M. & Wyrwich, M. (2021). Is innovation (increasingly) concentrated in large cities? An international comparison. *Research Policy*, 50(6), 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2021.104237>
- Geissinger, A., Laurell, C., Sandström, C., Eriksson, K. & Nykvist, R. (2019). Digital entrepreneurship and field conditions for institutional change– Investigating the enabling role of cities. *Technological Forecasting and Social Change*, 146, 877-886. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.06.019>
- Gereffi, G. (1994). The organization of buyer-driven global commodity chains: How US retailers shape overseas production networks. *Commodity chains and global capitalism*, 95-122.
- Gerwe, O. & Silva, R. (2020). Clarifying the sharing economy: Conceptualization, typology, antecedents, and effects. *Academy of Management Perspectives*, 34(1), 65–96. <https://doi.org/10.5465/amp.2017.0010>
- Gibson, C. (2015). Material Inheritances: How Place, Materiality, and Labor Process Underpin the Path-dependent Evolution of Contemporary Craft Production. *Economic Geography*, 92(1), 61-86. <https://doi.org/10.1080/00130095.2015.1092211>
- Gillespie, A., Coombes, M. & Raybould, S. (1994). Contribution of telecommunications to rural economic development: variations on a theme? *Entrepreneurship & Regional Development*, 6(3), 201-217.
- Glückler, J., Shearmur, R. & Martinus, K. (2023). Liability or opportunity? Reconceptualizing the periphery and its role in innovation. *Journal of Economic Geography*, 23(1), 231-249. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbac028>
- Gong, H. (2019). *Structure and agency in local path development: A comparative study of the online games industry in Shanghai and Hamburg* [Doktorgradsavhandling]. Kiel University. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:8-diss-260818>
- Gong, H. (2020). Multi-scalar legitimation of a contested industry: A case study of the Hamburg video games industry. *Geoforum*, 114, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2020.05.005>
- Gong, H., Binz, C., Hassink, R. & Trippel, M. (2022). Emerging industries: institutions, legitimacy and system-level agency. *Regional Studies*, 56(4), 523-535. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2033199>

- Gong, H. & Hassink, R. (2020). Context sensitivity and economic-geographic (re)theorising. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 13(3), 475-490. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsaa021>
- Govindarajan, V. & Kopalle, P. K. (2006). The usefulness of measuring disruptiveness of innovations ex post in making ex ante predictions. *Journal of product innovation management*, 23(1), 12-18. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5885.2005.00176.x>
- Grabher, G. (2018). Marginality as strategy: Leveraging peripherality for creativity. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 50(8), 1785-1794. <https://doi.org/10.1177/0308518X18784021>
- Grabher, G. & van Tuijl, E. (2020). Uber-production: From global networks to digital platforms. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 52(5), 1005-1016. <https://doi.org/10.1177/0308518X20916507>
- Grillitsch, M., Asheim, B. T. & Trippel, M. (2018). Unrelated knowledge combinations: the unexplored potential for regional industrial path development. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 11(2), 257-274. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsy012>
- Grillitsch, M. & Nilsson, M. (2015). Innovation in peripheral regions: Do collaborations compensate for a lack of local knowledge spillovers? *The Annals of Regional Science*, 54(1), 299-321. <https://doi.org/10.1007/s00168-014-0655-8>
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Fagbokforlaget.
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and Methodological Bases of Naturalistic Inquiry. *Educational communication and technology*, 30(4), 233-252. <https://doi.org/10.1007/BF02765185>
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. I N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Red.), *Handbook of qualitative research* (Bd. 2, s. 105-117). SAGE Publications.
- Guttentag, D. (2015). Airbnb: Disruptive innovation and the rise of an informal tourism accommodation sector. *Current Issues in Tourism*, 18(12), 1192-1217. <https://doi.org/10.1080/13683500.2013.827159>
- Guttentag, D. A. & Smith, S. L. (2017). Assessing Airbnb as a disruptive innovation relative to hotels: Substitution and comparative performance expectations. *International Journal of Hospitality Management*, 64, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2017.02.003>
- Gyimóthy, S. & Meged, J. W. (2018). The Camøno: A communitarian walking trail in the sharing economy. *Tourism Planning & Development*, 15(5), 496-515. <https://doi.org/10.1080/21568316.2018.1504318>
- Gössling, S., Scott, D. & Hall, C. M. (2020). Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1-20. <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1758708>
- Habibi, M. R., Davidson, A. & Laroche, M. (2017). What managers should know about the sharing economy. *Business Horizons*, 60(1), 113-121. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2016.09.007>

- Habibi, M. R., Kim, A. & Laroche, M. (2016). From Sharing to Exchange: An Extended Framework of Dual Modes of Collaborative Nonownership Consumption. *Journal of the Association for Consumer Research*, 1(2), 277-294. <https://doi.org/10.1086/684685>
- Haefner, L. & Sternberg, R. (2020). Spatial implications of digitization: State of the field and research agenda. *Geography Compass*, 14(12), 1-16. <https://doi.org/10.1111/gec3.12544>
- Hamari, J., Sjöklint, M. & Ukkonen, A. (2016). The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 67(9), 2047-2059. <https://doi.org/10.1002/asi.23552>
- Hansen, T. & Coenen, L. (2015). The geography of sustainability transitions: Review, synthesis and reflections on an emergent research field. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 17, 92-109. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2014.11.001>
- Hassink, R. (2019). How to decontextualize in economic geography? *Dialogues in Human Geography*, 9(3), 279-282. <https://doi.org/10.1177/2043820619875359>
- Hassink, R., Chu, H. & Kenney, M. (2023, 12.06.23). *Digital platforms and regional development*. https://think.taylorandfrancis.com/special_issues/digital-platforms-regional-development/?utm_source=TFO&utm_medium=cms&utm_campaign=JPG15743
- Hassink, R., Isaksen, A. & Trippel, M. (2019). Towards a comprehensive understanding of new regional industrial path development. *Regional Studies*, 53(11), 1636-1645. <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1566704>
- Hedmark fylkeskommune. (2016). *Regional planstrategi 2016 - 2020*. 20.03.2020. <https://www.hedmark.org/globalassets/hedmark/om-fylkeskommunen/planer/regional-planstrategi-for-hedmark-2016-2020.pdf>
- Heiberg, J., Binz, C. & Truffer, B. (2020). The geography of technology legitimation: How multiscalar institutional dynamics matter for path creation in emerging industries. *Economic Geography*, 96(5), 470-498. <https://doi.org/10.1080/00130095.2020.1842189>
- Hernes, K. S. (2015, 27.07.23). *Slik leier hun ut huset til ukjente*. GD. <https://www.gd.no/birken/turisme/bolig/slik-leier-hun-ut-huset-til-ukjente/s/5-18-47574>
- Hjalager, A.-M. (2002). Repairing innovation defectiveness in tourism. *Tourism Management*, 23, 465-474. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(02\)00013-4](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(02)00013-4)
- Hjalager, A.-M. (2010). Regional Innovation Systems: The Case of Angling Tourism. *Tourism Geographies*, 12(2), 192-216. <https://doi.org/10.1080/14616681003725201>
- Howells, J. & Bessant, J. (2012). Introduction: Innovation and economic geography: a review and analysis. *Journal of Economic Geography*, 12(5), 929-942. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbs029>
- Hudson, R. (2004). Conceptualizing economies and their geographies: spaces, flows and circuits. *Progress in Human Geography*, 28(4), 447-471. <https://doi.org/10.1191/0309132504ph497oa>
- Hägerstrand, T. & Pred, A. (1981). *Space and Time in Geography: Essays Dedicated to Torsten Hägerstrand*. Liber Läromedel. <https://books.google.no/books?id=ir0ovgAACAAJ>
- Høyland, T. (2022, 25.08.23). *Styrket søknad om universitetsstatus*. <https://www.inn.no/om-hogskolen/aktuelt-fra-hinn/styrket-soknad-om-universitetsstatus/index.html>

- Iammarino, S. & McCann, P. (2013). *Multinationals and Economic Geography: Location, Technology and Innovation*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781781954799>
- Innlandet fylkeskommune. (2020, 08.03.21). *Vi bygger Innlandet - Kunnskapsgrunnlag til Innlandsstrategien - Langversjon*. https://www.innlandetfylke.no/_f/p1/if435d888-6623-4d03-90e9-c068a021a63c/vi-bygger-innlandet-kunnskapsgrunnlag-til-innlandsstrategien-langversjon.pdf
- Innlandet fylkeskommune. (2021a, 29.06.21). *Kommuner, regioner og regionråd*. <https://innlandetfylke.no/om-fylkeskommunen/om-innlandet/regioner-og-kommuner/>
- Innlandet fylkeskommune. (2021b, 08.03.21). *Styringsdokument reiseliv Innlandet fylkeskommune 2021 - 2022*. https://innlandetfylke.no/_f/p1/i0a6ef21e-c2ca-4141-bb18-26b7f66c4ea2/styringsdokument-reiseliv-innlandet-fylkeskommune-2021-2022.pdf
- Innlandet fylkeskommune. (2023, 19.06.23). *Penger til næringsprosjekter*. <https://innlandetfylke.no/nyheter-forsiden/pengetilnaringssprosjekter.45555.aspx>
- Innlandet fylkeskommune. (u.å., 04.06.23). *Fakta om Innlandet*. <https://www.innlandetfylke.no/om-fylkeskommunen/om-innlandet/fakta-om-innlandet/>
- Innlandsstatistikk. (2023a, 04.08.23). *Fritidsboliger*. <https://www.innlandsstatistikk.no/kultur-og-fritid/fritidsboliger/>
- Innlandsstatistikk. (2023b, 10.06.23). *Reiseliv*. <https://www.innlandsstatistikk.no/naringsliv/reiseliv/>
- Innlandsstatistikk. (2023c, 05.06.23). *Utdanningsnivå*. <https://www.innlandsstatistikk.no/utdanning-og-kompetanse/utdanningsniva/>
- Innlandsutvalget. (2015, 08.03.21). *Innlandsutvalget, Sluttrapport 1. oktober 2015*. Innlandsutvalget. https://www.regjeringen.no/contentassets/d0c597b45fc344c0994736b5ff9d91ee/rapport-innlandsutvalget_skjerm.pdf
- Innovasjon Norge. (2021). *Nasjonal reiselivsstrategi 2030 - Sterke inntrykk med små avtrykk*. https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/Nasjonal_Reiselivsstrategi_original_ny_cad86af3-d2e9-486d-9c4e-7d1e7709ca32.pdf
- Isaksen, A. (2013). Regional innovasjon. I B. Abelsen, A. Isaksen & S. E. Jakobsen (Red.), *Innovasjon - organisasjon, region, politikk* (s. 127-150). Cappelen Damm.
- Isaksen, A. (2014). Industrial development in thin regions: trapped in path extension? *Journal of Economic Geography*, 15(3), 585-600. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbu026>
- Isaksen, A. (2016a). Cluster emergence: combining pre-existing conditions and triggering factors. *Entrepreneurship & Regional Development*, 28(9-10), 704-723. <https://doi.org/10.1080/08985626.2016.1239762>
- Isaksen, A. (2016b). Omstilling og innovasjon i norsk næringsliv. I R. D. Fitjar, A. Isaksen & J. P. Knudsen (Red.), *Politikk for innovative regioner* (s. 167-187). Cappelen Damm.
- Isaksen, A. & Jakobsen, S.-E. (2016). New path development between innovation systems and individual actors. *European Planning Studies*, 25(3), 355-370. <https://doi.org/10.1080/09654313.2016.1268570>

- Isaksen, A. & Karlsen, J. (2016). Innovation in peripheral regions. I R. Shearmur, C. Carrincazeaux & D. Doloreux (Red.), *Handbook on the Geographies of Innovation* (s. 277–286). Edward Elgar Publishing.
- Isaksen, A., Langemyr Eriksen, E. & Rypestøl, J. O. (2020). Regional industrial restructuring: Asset modification and alignment for digitalization. *Growth and Change*, 51(4), 1454-1470. <https://doi.org/10.1111/grow.12444>
- Isaksen, A. & Rypestøl, J. O. (2022). Policy to support digitalisation of industries in various regional settings: A conceptual discussion. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 76(2), 82-93. <https://doi.org/10.1080/00291951.2022.2060857>
- Isaksen, A. & Trippel, M. (2014). New path development in the periphery *Papers in Innovation Studies*, (31), Paper no. 2014/2031.
- Isaksen, A. & Trippel, M. (2016a). Exogenously Led and Policy-Supported New Path Development in Peripheral Regions: Analytical and Synthetic Routes. *Economic Geography*, 93(5), 436-457. <https://doi.org/10.1080/00130095.2016.1154443>
- Isaksen, A. & Trippel, M. (2016b). Path Development in Different Regional Innovation Systems: A Conceptual Analysis. I M. D. Parrilli, R. D. Fitjar & A. Rodríguez-Pose (Red.), *Innovation drivers and regional innovation strategies* (s. 66-84). Taylor & Francis Group
- Isaksen, A., Trippel, M., Kyllingstad, N. & Rypestøl, J. O. (2020). Digital transformation of regional industries through asset modification. *Competitiveness Review: An International Business Journal*, 31(1), 130-144. <https://doi.org/10.1108/cr-12-2019-0140>
- Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Cappelen Damm.
- Jakobsen, S.-E. & Lorentzen, T. (2015). Between bonding and bridging: Regional differences in innovative collaboration in Norway. *Norwegian Journal of Geography*, 69(2), 80–89. <https://doi.org/10.1080/00291951.2015.1016550>
- Jakobsen, T. G. (2021). *Vitenskapsfilosofi og kritisk realisme : et ikke-antroposentrisk alternativ* (1. utg.). Fagbokforlaget.
- Jauhiainen, J. S. & Moilanen, H. (2012). Regional innovation systems, high-technology development, and governance in the periphery: The case of Northern Finland. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 66(3), 119–132. <https://doi.org/10.1080/00291951.2012.681685>
- Jesnes, K., Øistad, B. S., Alsos, K. & Nesheim, T. (2016). *Aktører og arbeid i delingsøkonomien*. FAFO. <https://www.faf.no/images/pub/2016/10247.pdf>
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt.
- Jolly, S. & Hansen, T. (2022). Industry legitimacy: bright and dark phases in regional industry path development. *Regional Studies*, 56(4), 630-643. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1861236>
- Justesen, L. N. & Mik-Meyer, N. (2012). *Qualitative research methods in organisation studies*. Hans Reitzels Forlag.

- Kamfjord, G. (2016). *Det helhetlige reiselivsproduktet*. Fagspesialisten.
- Karlsen, J. (2012). The Role of Anchor Companies in Thin Regional Innovation Systems Lessons from Norway. *Systemic Practice and Action Research*, 26(1), 89-98. <https://doi.org/10.1007/s11213-012-9266-4>
- Karlsen, J., Isaksen, A., Larsen, Ø. H., Skogseid, I. & Nygaard, V. (2013). RIS-modellen: Relevant for perifere regioner? *Plan*, 45(6), 16-23. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2013-06-04>
- Kathan, W., Matzler, K. & Veider, V. (2016). The sharing economy: Your business model's friend or foe? *Business Horizons*, 59(6), 663-672. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2016.06.006>
- Kenney, M. & Zysman, J. (2016). The rise of the platform economy. *Issues in science and technology*, 32(3), 61-69. <https://www-jstor-org.ezproxy.inn.no/stable/24727063>
- Kenney, M. & Zysman, J. (2020). The platform economy: restructuring the space of capitalist accumulation. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 13(1), 55-76. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsaa001>
- Kleven, H. J., Knudsen, M. B., Kreiner, C. T., Pedersen, S. & Saez, E. (2011). Unwilling or unable to cheat? Evidence from a tax audit experiment in Denmark. *Econometrica*, 79(3), 651-692. <https://doi.org/10.3982/ECTA9113>
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2021). *Regionale utviklingstrekk 2021*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regionale-utviklingstrekk-2021/id2847260/>
- Krafttak. (u.å., 29.08.23). *Krafttak for grønn vekst*. <https://www.krafttak.net/>
- Krokan, A. (2018). *Deling, plattform, tillit: Perspektiver på delings- og plattformøkonomi*. Cappelen Damm.
- Krugman, P. (1991). Increasing Returns and Economic Geography. *The Journal of political economy*, 99(3), 483-499. <https://doi.org/10.1086/261763>
- KS. (2022, 19.08.23). *Fra digitalt utenfor til innenfor*. <https://www.effektivvelferd.no/offentlig-sektor/fra-digitalt-utenfor-til-innenfor/>
- Kuhzady, S., Olya, H., Farmaki, A. & Ertaş, Ç. (2021). Sharing economy in hospitality and tourism: a review and the future pathways. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 30(5), 549-570. <https://doi.org/10.1080/19368623.2021.1867281>
- Kühn, M. (2014). Peripheralization: Theoretical Concepts Explaining Socio-Spatial Inequalities. *European Planning Studies*, 23(2), 367-378. <https://doi.org/10.1080/09654313.2013.862518>
- Kyllingstad, N. (2020). *The role of firm-level actors and system-level actors in processes of new regional industrial path development* [Universitetet i Agder]. <https://hdl.handle.net/11250/2655385>
- Kyllingstad, N., Rypestøl, J. O., Schulze-Krogh, A. C. & Tønnessen, M. (2021). Asset modification for regional industrial restructuring: digitalization of the culture and experience industry and the healthcare sector. *Regional Studies*, 55(10-11), 1764-1774. <https://doi.org/10.1080/00343404.2021.1878126>
- Laclau, E. & Mouffe, C. (2001). *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics*. Verso Trade.

- Laurell, C. & Sandström, C. (2016). Analysing Uber in Social Media — Disruptive Technology or Institutional Disruption? *International Journal of Innovation Management*, 20(05), 1640013. <https://doi.org/10.1142/s1363919616400132>
- Laurell, C. & Sandström, C. (2017). The sharing economy in social media: Analyzing tensions between market and non-market logics. *Technological Forecasting and Social Change*, 125, 58-65. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.05.038>
- Leick, B., Kivedal, B. K., Eklund, M. A. & Vinogradov, E. (2021). Exploring the relationship between Airbnb and traditional accommodation for regional variations of tourism markets. *Tourism Economics*, 1-22. <https://doi.org/10.1177/1354816621990173>
- Leiper, N. (2008). Why ‘the tourism industry’ is misleading as a generic expression: The case for the plural variation, ‘tourism industries’. *Tourism Management*, 29(2), 237-251. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2007.03.015>
- Leknes, S. (2020, 04.07.23). *Voksende byer og aldrende bygder*. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/voksende-byer-og-aldrende-bygder>
- Lillehammer-regionen. (2018, 08.03.20). *Strategisk næringsplan, Lillehammer-regionen*. <https://gausdal.custompublish.com/regional-naeringsplan.498645.no.html>
- LO Norge. (2016, 15.02.20). *Samhandlingsøkonomien*. <https://www.lo.no/contentassets/342aff677f649aa8b60f324e1740954/samhandlingsokonomie-n-hefte-a4-nett.pdf>
- Lobel, O. (2016). The law of the platform. *Minn. L. Rev.*, 101, 87.
- Lund, P. O. & Bern, A. (2023). *Analyse av reiselivsnæringen i Vågå Kommune (Skriftserien 5 - 2023)*. Høgskolen i Innlandet.
- Lundvall, B.-Å. (1992). *National systems of innovation : towards a theory of innovation and interactive learning*. Pinter Publishers.
- Ma, M. & Hassink, R. (2013). An evolutionary perspective on tourism area development. *Annals of Tourism Research*, 41, 89-109. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2012.12.004>
- Ma, M. & Hassink, R. (2014). Path dependence and tourism area development: the case of Guilin, China. *Tourism Geographies*, 16(4), 580-597. <https://doi.org/10.1080/14616688.2014.925966>
- MacKinnon, D. (2012). Beyond strategic coupling: reassessing the firm-region nexus in global production networks. *Journal of Economic Geography*, 12(1), 227-245. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbr009>
- MacKinnon, D., Dawley, S., Pike, A. & Cumbers, A. (2018). Rethinking Path Creation: A Geographical Political Economy Approach. *Economic Geography*, 95(2), 113-135. <https://doi.org/10.1080/00130095.2018.1498294>
- MacKinnon, D., Karlsen, A., Dawley, S., Steen, M., Afewerki, S. & Kenzhagaliyeva, A. (2021). Legitimation, institutions and regional path creation: a cross-national study of offshore wind. *Regional Studies*, 54(4), 644-655. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1861239>
- Mahadevan, R. (2020). Is there an urban-rural divide in the demand for peer-to-peer accommodation sharing? *Current Issues in Tourism*, 1-8. <https://doi.org/10.1080/13683500.2020.1715356>

- Mair, J. & Reischauer, G. (2017). Capturing the dynamics of the sharing economy: Institutional research on the plural forms and practices of sharing economy organizations. *Technological Forecasting and Social Change*, 125, 11-20. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.05.023>
- Makkonen, T., Gretzinger, S., Hjaltadóttir, R. E., Lorentzen, A. & Shearmur, R. (2020). Guest editorial: Innovation in peripheries and borderlands. *Journal of rural studies*, 78, 531-533. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.06.030>
- Malerba, F. (2005). Sectoral systems of innovation: a framework for linking innovation to the knowledge base, structure and dynamics of sectors. *Economics of Innovation and New Technology*, 14(1-2), 63-82. <https://doi.org/10.1080/1043859042000228688>
- Malterud, K. (2012). Systematic text condensation: a strategy for qualitative analysis. *Scand J Public Health*, 40(8), 795–805. <https://doi.org/10.1177/1403494812465030>
- Markard, J., Wirth, S. & Truffer, B. (2016). Institutional dynamics and technology legitimacy—A framework and a case study on biogas technology. *Research Policy*, 45(1), 330-344.
- Marques, P. & Morgan, K. (2021). Innovation without regional development? The complex interplay of innovation, institutions, and development. *Economic Geography*, 97(5), 475-496. <https://doi.org/10.1080/00130095.2021.1972801>
- Martin, C. J. (2016). The sharing economy: A pathway to sustainability or a nightmarish form of neoliberal capitalism? *Ecological economics*, 121, 149–159. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2015.11.027>
- Martin, H., Martin, R. & Zukauskaitė, E. (2019). The multiple roles of demand in new regional industrial path development: A conceptual analysis. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 51(8), 1741-1757. <https://doi.org/10.1177/0308518X19863438>
- Martin, R. & Rypestøl, J. O. (2017). Linking content and technology: on the geography of innovation networks in the Bergen media cluster. *Industry and Innovation*, 25(10), 966-989. <https://doi.org/10.1080/13662716.2017.1343132>
- Martin, R. & Sunley, P. (2006). Path dependence and regional economic evolution. *Journal of Economic Geography*, 4(6), 395-437. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbl012>
- Matzler, K., Veider, V. & Kathan, W. (2015, 09.06.20). *Adapting to the Sharing Economy*. MIT Sloan Management Review. <https://sloanreview.mit.edu/article/adapting-to-the-sharing-economy/>
- Maurer, I., Mair, J. & Oberg, A. (2020). *Theorizing the Sharing Economy : Variety and Trajectories of New Forms of Organizing*. Emerald Publishing. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/hillmr-ebooks/detail.action?docID=6147655>
- Meelen, T. & Frenken, K. (2015, 13.05.20). *Stop saying Uber is part of the sharing economy*. <https://www.fastcompany.com/3040863/stop-saying-uber-is-part-of-the-sharing-economy>
- Meili, R. & Shearmur, R. (2019). Diverse diversities—Open innovation in small towns and rural areas. *Growth and Change*, 50(2), 492-514. <https://doi.org/10.1111/grow.12291>
- Meld.St.19. (2016-2017). *Opplev Norge - unikt og eventyrlig*. Nærings- og fiskeridepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/95efed8d5f0442288fd430f54ba244be/no/pdfs/stm201620170019000dddpdfs.pdf>

- Mont, O., Palgan, Y. V., Bradley, K. & Zvolška, L. (2020). A decade of the sharing economy: Concepts, users, business and governance perspectives. *Journal of Cleaner Production*, 269, 122215. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.122215>
- Moses, J. W. & Knutsen, T. r. L. (2019). *Ways of knowing: Competing methodologies in social and political research* (3. utg.). Red Globe Press.
- Muñoz, P. & Cohen, B. (2017). Mapping out the sharing economy: A configurational approach to sharing business modeling. *Technological Forecasting and Social Change*, 125, 21-37. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.03.035>
- Murillo, D., Buckland, H. & Val, E. (2017). When the sharing economy becomes neoliberalism on steroids: Unravelling the controversies. *Technological Forecasting and Social Change*, 125, 66-76. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.05.024>
- Müller, D. K. (2019). An Evolutionary Economic Geography Perspective on Tourism Development in a Remote Ski Resort: The Case of Tarnaby/Hemavan in the Swedish Mountains. I *Perspectives on Rural Tourism Geographies* (s. 137-157) (Geographies of Tourism and Global Change). https://doi.org/10.1007/978-3-030-11950-8_8
- Nambisan, S., Lyytinen, K., Majchrzak, A. & Song, M. (2017). Digital Innovation Management: Reinventing innovation management research in a digital world. *Mis Quarterly*, 41(1), 223-238. <https://doi.org/10.25300/MISQ/2017/41:1.03>
- Nambisan, S., Wright, M. & Feldman, M. (2019). The digital transformation of innovation and entrepreneurship: Progress, challenges and key themes. *Research Policy*, 48(8). <https://doi.org/10.1016/j.respol.2019.03.018>
- Neffke, F., Hartog, M., Boschma, R. & Henning, M. (2017). Agents of Structural Change: The Role of Firms and Entrepreneurs in Regional Diversification. *Economic Geography*, 94(1), 23-48. <https://doi.org/10.1080/00130095.2017.1391691>
- Neffke, F., Henning, M. & Boschma, R. (2011). How Do Regions Diversify over Time? Industry Relatedness and the Development of New Growth Paths in Regions. *Economic Geography*, 87(3), 237-265. <https://doi.org/10.1111/j.1944-8287.2011.01121.x>
- Nelson, R. R. (1993). *National Innovation Systems: A Comparative Analysis*. Oxford University Press.
- Neumann, I. B. (2001). *Mening, materialitet, makt: En innføring i diskursanalyse*. Fagbokforlaget.
- NHO. (2020, 07.07.23). *Potensielle skatteinntekter fra Airbnb-utleie nær en halv milliard i 2019*. <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/delingsokonomi/nyhet/2020/skatteinntekter-airbnb-2019/>
- NHO Reiseliv. (2017). *Mot et bærekraftig reiseliv-Veikart for reiselivsnæringen i Norge*.
- NHO Reiseliv. (2018, 26.02.20). *Delingsøkonomi innen boligutleie – hva kan kommunene gjøre?* <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/delingsokonomi/dokument/boligutleie--hva-kan-kommunene-gjore/>
- NHO Reiseliv. (2023, 30.08.23). *Oppdatert: Situasjonsanalyse for norsk reiseliv*. <https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/medlemsundersokelse/>
- NHO Reiseliv. (u.å.-a, 27.02.20). *Delingsøkonomi*. <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/delingsokonomi/>

- NHO Reiseliv. (u.å.-b, 10.07.23). *Tall og fakta om reiselivsnæringen*. <https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/tall-og-fakta-om-norsk-reiseliv/#syssetting>
- Nilsen, T., Grillitsch, M. & Hauge, A. (2022). Varieties of periphery and local agency in regional development. *Regional Studies*, 57(4), 749-762. <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2106364>
- Nilsen, T. & Lauvås, T. A. (2018). The Role of Proximity Dimensions in Facilitating University-Industry Collaboration in Peripheral Regions: Insights from a Comparative Case Study in Northern Norway. *Arctic Review on Law and Politics*, 9, 312-331. <https://doi.org/10.23865/arctic.v9.1378>
- Nilsen, T. & Njøs, R. (2022). Emergence of new industries in peripheral regions: the role of narratives in delegitimation of onshore wind in the Arctic Finnmark region. *Regional Studies, Regional Science*, 9(1), 603-617. <https://doi.org/10.1080/21681376.2022.2122863>
- Njøs, R. (2018). *The role of multilevel dynamics and agency in regional industry renewal* [Doktorgradsavhandling]. Universitetet i Bergen. <https://www.hdl.handle.net/1956/17726>
- North, D. C. (1990). Institutions. *Journal of Economic Geography*, 5(1), 97-112. <https://doi.org/10.1257/jep.5.1.97>
- NOU 2017:4. (2017). *Delingsøkonomien - muligheter og utfordringer*. Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-4/id2537495/>
- NOU 2020:12. (2020). *Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn*. Nærings- og fiskeridepartementet & Kommunal- og moderniseringsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e57b898abea46f1bde2108f82ce1796/no/pdfs/nou2020200012000dddpdfs.pdf>
- NOU 2021:4. (2021). *Norge mot 2025. Om grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien*. Finansdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/612755ca262842329ae0a7968e66351f/no/pdfs/nou202120210004000dddpdfs.pdf>
- NOU 2023:10. (2023). *Leve og oppleve. Reisemål for en bærekraftig framtid*. Nærings- og fiskeridepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/1d876bb6e74642908297a9e2bc981118/no/pdfs/nou202320230010000dddpdfs.pdf>
- Oppland fylkeskommune. (2016, 15.02.20). *Regional planstrategi 2016 - 2020 - mulighetenes Oppland for ei grønn framtid*. https://www.valdres.no/dbimsgs/regional_planstrategi_2016-2020.pdf
- Oppland fylkeskommune. (2018, 19.03.20). *Regional plan for verdiskaping 2018-2030*. <https://www.oppland.no/Handlers/fh.ashx?MIId=2664&FilId=6252>
- Oskam, J. & Boswijk, A. (2016). Airbnb: the future of networked hospitality businesses. *Journal of Tourism Futures*, 2(1), 22-42. <https://doi.org/10.1093/jeg/lb1012>
- Owens, J. (2011). An introduction to critical realism as a meta-theoretical research perspective. (Centre for Public Policy Research Working Paper Series; No. 1). London: Centre for Public Policy Research, King's College London.

- Palgan, Y. V., Mont, O. & Sulkakoski, S. (2021). Governing the sharing economy: Towards a comprehensive analytical framework of municipal governance. *Cities*, 108, 102994. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102994>
- Panori, A., Kostopoulos, I., Karampinis, E. & Altsitsiadis, A. (2022). New path creation in energy transition: Exploring the interplay between resource formation and social acceptance of biomass adoption in Europe. *Energy Research & Social Science*, 86, 102400. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2021.102400>
- Pawlicz, A. & Kubicki, R. (2017). Sharing economy development paths in non-urban areas. The case of hospitality product in polish national parks. *Ekonomia i Środowisko*, 63(4), 166-176.
- Pawson, R. & Tilley, N. (1997). *Realistic Evaluation*. SAGE Publications.
- Pedersen, S., Haavardsholm, O. & Vennemo, H. (2016). *Delingsøkonomiens betydning for norsk økonomi - i dag og i fremtiden* (45). Vista Analyse. <https://www.vista-analyse.no/no/publikasjoner/delingsokonomiens-betydning-for-norsk-okonomi-i-dag-og-i-fremtiden/>
- Perren, R. & Kozinets, R. V. (2018). Lateral Exchange Markets: How Social Platforms Operate in a Networked Economy. *Journal of Marketing*, 82(1), 20-36. <https://doi.org/10.1509/jm.14.0250>
- Phelps, N. A., Atienza, M. & Arias, M. (2017). An invitation to the dark side of economic geography. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 50(1), 236-244. <https://doi.org/10.1177/0308518x17739007>
- Pouri, M. J. & Hilty, L. M. (2018). Conceptualizing the digital sharing economy in the context of sustainability. *Sustainability*, 10(12), 4453. <https://doi.org/10.3390/su10124453>
- Pouri, M. J. & Hilty, L. M. (2021). The digital sharing economy: A confluence of technical and social sharing. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 38, 127-139. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2020.12.003>
- Price, J. A. (1975). Sharing: The integration of intimate economies. *Anthropologica*, 17(1), 3-27. <https://doi.org/10.2307/25604933>
- Pugh, R. & Dubois, A. (2021). Peripheries within economic geography: Four “problems” and the road ahead of us. *Journal of rural studies*, 87, 267-275. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.09.007>
- REDINN. (2022). *Regionale Nøkkeltall*. REDINN & Innlandsstatistikk. <https://redinn.no/wp-content/uploads/2022/03/regionale-nokkeltall-redinn-i-samarbeid-med-innlandsstatistikk100322.pdf>
- Richter, C., Kraus, S., Brem, A., Durst, S. & Giselbrecht, C. (2017). Digital entrepreneurship: Innovative business models for the sharing economy. *Creativity and Innovation Management*, 26(3), 300–310. <https://doi.org/10.1111/caim.12227>
- Ringsaker kommune. (2012, 15.03.20). *Strategisk næringsplan 2012-2020*. <https://www.ringsaker.kommune.no/getfile.php/2289302.1897.eusqftdxeq/Strategisk+naeringsplan+2012.pdf>

- Rodríguez-Pose, A. (2018). The revenge of the places that don't matter (and what to do about it). *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 11(1), 189-209. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsx024>
- Rodríguez-Pose, A. & Crescenzi, R. (2008). Mountains in a flat world: why proximity still matters for the location of economic activity. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 1(3), 371-388.
- Rodríguez-Pose, A. & Fitjar, R. D. (2013). Buzz, Archipelago Economies and the Future of Intermediate and Peripheral Areas in a Spiky World. *European Planning Studies*, 21(3), 355-372. <https://doi.org/10.1080/09654313.2012.716246>
- Roe, E. M. (1991). Development narratives, or making the best of blueprint development. *World development*, 19(4), 287-300. [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(91\)90177-J](https://doi.org/10.1016/0305-750X(91)90177-J)
- Rohe, S. & Chlebna, C. (2021). A spatial perspective on the legitimacy of a technological innovation system: Regional differences in onshore wind energy. *Energy Policy*, 151, 112193. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112193>
- Rose, G. (2001). *Visual Methodologies: An Introduction to the Interpretation of Visual Material*. SAGE Publications.
- Rypestøl, J. O. (2018). *Det regionale innovasjonssystemet i Agder* (Prosjektrapport nr. 2/2018). Agderforskning. https://norceresearch.brage.unit.no/norceresearch-xmlui/bitstream/handle/11250/2633712/AF%20project%20report%202018%20_%20Det%20regionale%20innovasjonssystemet%20i%20Agder-%20ferdig%20rapport.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Rypestøl, J. O. & Aarstad, J. (2018). Entrepreneurial innovativeness and growth ambitions in thick vs. thin regional innovation systems. *Entrepreneurship & Regional Development*, 30(5-6), 639-661. <https://doi.org/10.1080/08985626.2018.1444104>
- Røtnes, R., Ingerød Steen, J., Røed Steen, J. & Jesnes, K. (2019). *The knowledge-intensive platform economy in the Nordic countries*. FAFO.
- Sae-Khow, N. (2016, 07.07.23). *Fremgangen til Airbnb bekymrer internasjonal reiselivsbransje*. <https://www.nrk.no/trondelag/fremgangen-til-airbnb-bekymrer-internasjonalt-reiselivsbransje-1.13200124>
- Saebi, T. (2016). Fremtiden for forretningsmodell-innovasjon i Norge. *Magma - Tidsskrift for økonomi og ledelse*, 19(7), 33-41.
- Sagheim, K. B. (2021). Digitalisering i små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner. *Magma - Tidsskrift for økonomi og ledelse*, 6, 117-124. <https://nye.econa.no/faglig-oppdatering/medlemsbladet-magma/6-2021/digitalisering-i-sma-og-mellomstore-reiselivsbedrifter-i-rurale-regioner/>
- Sagheim, K. B. (2022). The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism. *Tourism Geographies*, 25(4), 1186-1203. <https://doi.org/10.1080/14616688.2022.2109207>
- Sagheim, K. B. & Nilsen, T. (2021). Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 75(3), 127-141. <https://doi.org/10.1080/00291951.2021.1918759>

- Salemink, K., Strijker, D. & Bosworth, G. (2017). Rural development in the digital age: A systematic literature review on unequal ICT availability, adoption, and use in rural areas. *Journal of rural studies*, 54, 360-371. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.09.001>
- Sandberg, E., Bjelle, E. L., Kvellheim, A. K., Ekambaram, A., Vik, L. & Hatling, M. (2020). *Analyse av Sivas næringshager og inkubatorer i Innlandet*. SINTEF. <https://hdl.handle.net/11250/2724243>
- Sayer, A. (1982). Explanation in economic geography: abstraction versus generalization. *Progress in Human Geography*, 6(1), 68-88. <https://doi.org/10.1177/030913258200600103>
- Sayer, A. (1992). *Method in Social Science*. Taylor & Francis Group.
- Sayer, A. (2000). *Realism and Social Science*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781446218730>
- Schlagwein, D., Schoder, D. & Spindeldreher, K. (2019). Consolidated, systemic conceptualization and definition of the sharing economy. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 71(7), 817-838. <https://doi.org/10.1002/asi.24300>
- Schneider, H. (2017). *Creative Destruction and the Sharing Economy: Uber as Disruptive Innovation*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/10.4337/9781786433435>
- Schor, J. (2015). Debating the sharing economy. *Journal of Self-Governance and Management Economics*, 4(3), 7–22. <https://doi.org/10.22381/JSME4320161>
- Schor, J. & Fitzmaurice, C. (2015). Collaborating and connecting: The emergence of the sharing economy. I L. Reisch & J. Thøgersen (Red.), *Handbook of Research on Sustainable Consumption* (s. 410–426). Edward Elgar Publishing.
- Scott, W. R. (2008). *Institutions and organizations: ideas and interests* (3. utg.). SAGE Publications.
- Sel kommune. (2017). *Strategisk næringsplan for Sel kommune 2017-2021*. https://www.sel.kommune.no/_f/p7/i92e337e9-e68e-4bb5-ab19-a8a3c1db1850/naringsstrategi-2017-2021-med-handlingsdel-2017-2018.pdf
- Selseng, L. M. E. (2020). *Næringsutvikling og omstrukturering i tynne regionale innovasjonssystemer: En case studie av Lister-regionen* [Masteroppgave]. Universitetet i Agder. <https://hdl.handle.net/11250/2681658>
- Shearmur, R. (2012). Are cities the font of innovation? A critical review of the literature on cities and innovation. *Cities*, 29, 9-18. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2012.06.008>
- Shearmur, R. (2015). Far from the madding crowd: Slow innovators, information value, and the geography of innovation. *Growth and Change*, 46(3), 424-442. <https://doi.org/10.1111/grow.12097>
- Shearmur, R. & Doloreux, D. (2016). How open innovation processes vary between urban and remote environments: Slow innovators, market-sourced information and frequency of interaction. *Entrepreneurship & Regional Development*, 28(5-6), 337-357. <https://doi.org/10.1080/08985626.2016.1154984>
- Si, S., Chen, H., Liu, W. & Yan, Y. (2020). Disruptive innovation, business model and sharing economy: the bike-sharing cases in China. *Management Decision*, 59(11), 2674-2692. <https://doi.org/10.1108/MD-06-2019-0818>

- Sigala, M. (2017). Collaborative commerce in tourism: implications for research and industry. *Current Issues in Tourism*, 20(4), 346-355. <https://doi.org/10.1080/13683500.2014.982522>
- Silverman, D. (2014). *Interpreting qualitative data*. SAGE Publications.
- Simmie, J. (2005). Critical surveys edited by Stephen Roper innovation and space: A critical review of the literature. *Regional Studies*, 39(6), 789-804. <https://doi.org/10.1080/00343400500213671>
- Šiuškaitė, D., Pilinkienė, V. & Žvirdauskas, D. (2019). The conceptualization of the sharing economy as a business model. *Engineering Economics*, 30(3), 373–381. <https://doi.org/10.5755/j01.ee.30.3.21253>
- Sjøtun, S. G. (2019). A ferry making waves: A demonstration project ‘doing’ institutional work in a greening maritime industry. *Norsk Geografisk Tidsskrift-Norwegian Journal of Geography*, 73(1), 16-28. <https://doi.org/10.1080/00291951.2018.1526208>
- Skatteetaten. (2022, 07.07.23). *Rapporteringsplikt for Airbnb og andre utleiere synliggjør milliardinntekter*. <https://www.skatteetaten.no/presse/nyhetsrommet/rapporteringsplikt-for-airbnb-og-andre-utleiere-synliggjor-milliardinntekter/#:~:text=Fra%20og%20med%201.,enkelt%20utleier%20tjener%2C%20til%20skattemyndighetene>.
- Skrede, J. (2017). *Kritisk diskursanalyse*. Cappelen Damm.
- Solbraa, T. (2019). *Hyttedeling - hvorfor eie, når vi kan dele? Vestlandsforskning-notat nr. 3/2019*. https://www.vestforsk.no/sites/default/files/2020-02/Hyttedeling%20VF%20notat%203_2019.pdf
- Srinuan, C. & Bohlin, E. (2011, 18. -21. September, 2011). *Understanding the digital divide: A literature survey and ways forward* [Conference Paper]. 22nd European Regional Conference of the International Telecommunications Society (ITS): "Innovative ICT Applications - Emerging Regulatory, Economic and Policy Issues", Budapest, Hungary. <https://www.econstor.eu/handle/10419/52191>
- SSB. (u.å.-a, 05.06.23). *Standard for økonomiske regioner*. <https://www.ssb.no/klasse/klassifikasjoner/108>
- SSB. (u.å.-b, 25.08.23). *Sysselsetting, registerbasert*. <https://www.ssb.no/statbank/table/11618/>
- SSB. (u.å.-c, 25.08.23). *Tettsteders befolkning og areal*. <https://www.ssb.no/statbank/table/05212/tableViewLayout1/>
- Staksrud, E., Kolstad, I., Bang, K. J., Bomann-Larsen, L., Fretheim, K., Granaas, R. C., Harpviken, K. B., Haugen, H. Ø., Jakobsen, K. A. & Johnsen, R. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*.
- Statista. (2021, 07.12.21). *Company value of Airbnb worldwide from 2016 to 2020*. <https://www.statista.com/statistics/339845/company-value-and-equity-funding-of-airbnb/>
- Stefansen, A. & Turnage, V. (2019, 04.04.22). *Den vanskelige masseturismen*. NRK. <https://www.nrk.no/urix/den-vanskelige-masseturismen-1.14667339>
- Stephany, A. (2015). *The business of sharing: Making it in the new sharing economy*. Springer.

- Stoksvik, M. & Skålevik, G. (2023, 30.08.23). *Sør-europeere rømmer fra hetebølge til Bergen*. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/dw0q3o/flere-amerikanere-og-europeere-oensker-aanngaa-heteboelger-og-reiser-heller-til-norge>
- Strømmen-Bakhtiar, A., Vinogradov, E., Kvarum, M. K. & Antonen, K. R. (2020). Airbnb Contribution to Rural Development: The Case of a Remote Norwegian Municipality. *International Journal of Innovation in the Digital Economy*, 11(2), 31-46. <https://doi.org/10.4018/IJIDE.2020040103>
- Stöhr, W. (1981). Structural Characteristics of Peripheral Areas and the Relevance of the stock-in-trade Variables of Regional Science. *Regional Development: Structural Changes and Policy Responses*, 49, 1-27. <https://doi.org/10.1007/BF01939876>
- Suchman, M. C. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *Academy of Management Review*, 20(3), 571-610. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9508080331>
- Sutherland, W. & Jarrahi, M. H. (2018). The sharing economy and digital platforms: A review and research agenda. *International Journal of Information Management*, 43, 328-341. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2018.07.004>
- Swift, J. (1996). Desertification. Narratives, winners & losers. I M. Leach & M. R. (Red.), *The lie of the land: challenging received wisdom on the African environment*. (s. 73-90). Heinemann.
- Taulli, T. (2020, 30.08.23). *How Airbnb Beat The Covid-19 Virus*. <https://www.forbes.com/sites/tomtaulli/2020/11/21/how-airbnb-beat-the-covid-19-virus/>
- Teigen, H. (2012). Reiseliv som vekstnæring. I M. Rønningen & T. Slåtten (Red.), *Innovasjon og næringsutvikling i en reiselivskontekst* (s. 187-205). Fagbokforlaget.
- Thebault-Spieker, J., Terveen, L. & Hecht, B. (2017). Toward a geographic understanding of the sharing economy: Systemic biases in UberX and TaskRabbit. *ACM Transactions on Computer-Human Interaction*, 24(3), 1-40. <https://doi.org/10.1145/3058499>
- Thornam, H. & Nordbø, F. (2018). Bidrar delingsøkonomien til et mer miljøvennlig og inkluderende samfunn? *Praktisk økonomi & finans*, 34(2), 111-118. <https://doi.org/https://doi.org/10.18261/issn.1504-2871-2018-02-04>
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal.
- Trabucchi, D., Muzellec, L. & Ronteau, S. (2019). Sharing economy: Seeing through the fog. *Internet Research*, 29(5), 996-1013. <https://doi.org/10.1108/INTR-03-2018-0113>
- Travel Slowly. (2021, 04.04.22). *Overtourism – The Tourists Go Home and Fuck AirBnB movement*. <https://www.travelslowly.de/?p=2378&lang=en>
- Trippel, M., Asheim, B. & Miörner, J. (2016). Identification of Regions With Less-Developed Research and Innovation Systems. I D. Parrilli, R. D. Fitjar & A. Rodriguez-Pose (Red.), *Innovation drivers and regional innovation strategies* (s. 39-60). Routledge.
- Trippel, M., Grillitsch, M. & Isaksen, A. (2018). Exogenous sources of regional industrial change: Attraction and absorption of non-local knowledge for new path development. *Progress in Human Geography*, 42(5), 687-705. <https://doi.org/10.1177/0309132517700982>
- Truffer, B. & Coenen, L. (2012). Environmental innovation and sustainability transitions in regional studies. *Regional Studies*, 46(1), 1-21. <https://doi.org/10.1080/00343404.2012.646164>

- Tveteraas, S. L. & Xia, J. (2021). THE EFFECTS OF COVID-19 ON TOURISM IN NORDIC COUNTRIES. I P. Ghauri, T. Fang & J. Hassler (Red.), *Globalization, Political Economy, Business and Society in Pandemic Times* (s. 109-126). Emerald Publishing. <http://ebookcentral.proquest.com/lib/hilhmr-ebooks/detail.action?docID=6808790>
- Tödttling, F., Grillitsch, M. & Höglinger, C. (2012). Knowledge Sourcing and Innovation in Austrian ICT Companies—How Does Geography Matter? *Industry & Innovation*, 19(4), 327-348. <https://doi.org/10.1080/13662716.2012.694678>
- Tödttling, F. & Trippel, M. (2005). One size fits all? *Research Policy*, 34(8), 1203–1219. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2005.01.018>
- Unruh, G. & Kiron, D. (2017, 02.09.20). *Digital Transformation: on Purpose*. <https://www.sloanreview.mit.edu/article/digital-transformation-on-purpose/>
- Verhoef, P. C., Broekhuizen, T., Bart, Y., Bhattacharya, A., Qi Dong, J., Fabian, N. & Haenlein, M. (2021). Digital transformation: A multidisciplinary reflection and research agenda. *Journal of Business Research*, 889-901. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.09.022>
- Vestrum, I., Rasmussen, E. & Carter, S. (2017). How nascent community enterprises build legitimacy in internal and external environments. *Regional Studies*, 51(11), 1721-1734. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1220675>
- Vincent, S. & O'Mahoney, J. (2018). Critical realism and qualitative research: An introductory overview. I C. Cassell, A. Cunliffe & G. Grady (Red.), *The Sage Handbook of Qualitative Business and Management Research Methods*. (s. 201-216). Sage. Chapter 13. <https://doi.org/10.4135/9781526430212.n13>
- Virkkala, S. (2007). Innovation and Networking in Peripheral Areas—a Case Study of Emergence and Change in Rural Manufacturing. *European Planning Studies*, 15(4), 511-529. <https://doi.org/10.1080/09654310601133948>
- Wadel, C., Wadel, C. C. & Fuglestad, O. L. (2014). *Feltarbeid i egen kultur*. Cappelen Damm.
- Weidenfeld, A. (2013). Tourism and cross border regional innovation systems. *Annals of Tourism Research*, 42, 191-213. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2013.01.003>
- Weidenfeld, A. & Hall, C. M. (2014). Tourism in the Development of Regional and Sectoral Innovation Systems. I *The Wiley Blackwell Companion to Tourism* (s. 578-588). <https://doi.org/10.1002/9781118474648.ch46>
- Westskog, H., Arnslett, A., Solberg, N., Aasen, M., Julsrud, T. E. & Standal, K. (u.å.). *Share-On – prosjekt om lokalsamfunnsdeling og bærekraft* (2020-06). Cicero. <https://hdl.handle.net/11250/2658339>
- Wiltshire, G. & Ronkainen, N. (2021). A realist approach to thematic analysis: making sense of qualitative data through experiential, inferential and dispositional themes. *Journal of Critical Realism*, 20(2), 159-180. <https://doi.org/10.1080/14767430.2021.1894909>
- Yeung, H. W.-c. (1997). Critical realism and realist research in human geography: a method or a philosophy in search of a method? *Progress in Human Geography*, 21(1), 51-74. <https://doi.org/10.1191/030913297668207944>
- Yeung, H. W.-c. & Coe, N. (2015). Toward a dynamic theory of global production networks. *Economic Geography*, 91(1), 29-58. <https://doi.org/10.1111/ecge.12063>

- Zach, F. J., Nicolau, J. L. & Sharma, A. (2020). Disruptive innovation, innovation adoption and incumbent market value: The case of Airbnb. *Annals of Tourism Research*, 80, 102818. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.102818>
- Zervas, G., Proserpio, D. & Byers, J. (2017). The rise of the sharing economy: Estimating the impact of Airbnb on the hotel industry. *Journal of marketing research*, 54(5), 687–705. <https://doi.org/10.1509/jmr.15.0204>
- Zimmerman, M. A. & Zeitz, G. J. (2002). Beyond survival: Achieving new venture growth by building legitimacy. *Academy of Management Review*, 27(3), 414-431. <https://doi.org/10.5465/amr.2002.7389921>
- Zukauskaitė, E. & Moodysson, J. (2015). Multiple paths of development: knowledge bases and institutional characteristics of the Swedish food sector. *European Planning Studies*, 24(3), 589-606. <https://doi.org/10.1080/09654313.2015.1092502>
- Zvolska, L., Voytenko Palgan, Y. & Mont, O. (2019). How do sharing organisations create and disrupt institutions? Towards a framework for institutional work in the sharing economy. *Journal of Cleaner Production*, 219, 667-676. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.02.057>
- Østlandsforskning. (2021, 06.07.23). *Fritidsboliger og deres beboere*. Østlandsforskning. <https://www.ostforsk.no/forskningsomrader/regional-utvikling-fjellomrader/kunnskapsstatus-fritidsboliger-i-innlandet-2021/fritidsboliger-og-deres-beboere/>

Vedlegg

Vedlegg 1: Artiklene i avhandlingen

Vedlegg 2: Bekreftelse fra NSD (Sikt)

Vedlegg 3: Samtykkeerklæring

Vedlegg 4: Intervjuguider

Artikkel 1: Sagheim, K. B., & Nilsen, T. (2021). Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 75(3), 127-141.
<https://www.doi.org/10.1080/00291951.2021.1918759>

Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway

Kristine Blekastad Sagheim & Trond Nilsen

To cite this article: Kristine Blekastad Sagheim & Trond Nilsen (2021) Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway, Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography, 75:3, 127-141, DOI: [10.1080/00291951.2021.1918759](https://doi.org/10.1080/00291951.2021.1918759)

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/00291951.2021.1918759>

© 2021 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group

Published online: 04 May 2021.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 1909

View related articles [↗](#)

View Crossmark data [↗](#)

Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway

Kristine Blekastad Sagheim & Trond Nilsen

Inland School of Business and Social Sciences, Inland Norway University of Applied Sciences, Lillehammer, Norway

ABSTRACT

The sharing economy (SE) literature has grown rapidly in recent years. The literature has focused on the diffusion of SE in metropolitan regions, while rural regions have been almost entirely overlooked. To fill this gap, the article examines the SE in a rural region in Norway to explore how it is framed by key actors in regional development at different spatial scales. The article treats the SE as a mechanism through which new knowledge, practices, and routines are developed. The analytical framework reveals how pro-SE and con-SE narratives co-evolve through both endogenous and exogenous factors within the region. The narratives are heterogenic. The pro-SE narrative articulates a viable source of economic growth in regions, whereas the con-SE narrative highlights a fear of undermining rural tourism and liberalization of labour. The article extends the SE literature by providing insights into how innovation paths relate to discursive processes in a rural context. The authors conclude that the SE can both increase positive development paths and obstruct regional development processes, depending on the strength of influence from contextual factors, namely policy regulations.

ARTICLE HISTORY

Received 15 May 2020

Accepted 3 March 2021

EDITORS

Arnt Fløysand, Catriona Turner

KEYWORDS

innovation, narrative, rural regions, regional development, sharing economy

Sagheim, K.B. & Nilsen, T. 2021. Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift–Norwegian Journal of Geography* Vol. 75, 127–141. ISSN 0029-1951.

Introduction

The sharing economy (SE) has recently received increased attention from politicians, industry representatives, and governments (De Grave 2016; Frenken & Schor 2017; Frenken et al. 2019). The term ‘sharing economy’ is often used as an umbrella term (Netter et al. 2019; Gerwe & Silva 2020) to describe a phenomenon that features, according to Meelen & Frenken (2015), ‘consumers (or firms) granting each other temporary access to their under-utilized physical assets (“idle capacity”), possibly for money’. Framed in diverse ways – through liberal approaches as well as conservative and critical representations – the SE is perceived in a multitude of ways. Until recently, the academic literature within social sciences has paid little attention to the role of SEs and their diversity, both in terms of how platforms emerge as new avenues of economic

organization and how the ‘sharing turn’ (Grassmuck 2012) influences spatial dimensions. However, there is growing interest in the SE from various academic disciplines.

From our perspective, the SE incorporates innovative processes that can renew markets and connect actors in new ways. The innovation literature has argued that it is challenging to renew fundamental institutions because it would require a shift away from well-established organizational routines and practices (Nelson & Winter 1982). However, sharing is not a new phenomenon among friends and family (Belk 2014b), but the sudden rise of the SE has turned our attention towards ‘stranger sharing’ (Frenken & Schor 2017). The existing literature tends to highlight the SE as a material phenomenon in which sharing creates either avenues for business actors or prosperity, or challenges for policy actors. We believe this could be adjusted by looking at the SE as a

CONTACT Kristine Blekastad Sagheim kristine.sagheim@inn.no

© 2021 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

relational phenomenon that is constituted by discursive conditions. By doing this, we answer the call for research on the SE that takes a multilevel approach (Cheng 2016) in order to understand the spatial dimensions. Furthermore, there is less knowledge about sharing economy in rural areas (Gyimóthy & Meged 2018; Agarwal & Steinmetz 2019). Lastly, Cheng (2016) calls for research combining academic literature and grey literature (e.g. industry reports, conference papers) in order to obtain additional insights into the SE phenomenon.

Recent studies have demonstrated that the SE has been dominated by actor groups using socially progressive ‘feel-good’ rhetoric (Frenken & Schor 2017). This rhetoric from liberal policy agitators relies mainly on sustainability, growth, inclusiveness, and avenues for micro-entrepreneurs. In such a context, it is reasonable to question whether the SE is of exclusive interest to shareholders and their interests, and whether SE can be utilized solely by people in urban regions. We are not aware of any studies of how the SE is narrated, or framed in discourse, outside urban regions. In this article we explore this issue from a critical perspective in which key actors representing different spatial layers are researched.

Discourse is not expressed directly to us and is not reducible to grammatical or other linguistic elements, but rather concerns and sets the preconditions of what the narrative is about and what triggers its expectation (Neumann 2001). As our understanding of social phenomena influences how we talk about them and consequently how we behave, it is pertinent to study the content of discourse and narratives, as they offer relevant contexts for the creation of meaning and arguments. The framing of different dimensions of sharing economies and how they unfold in spatial contexts outside the big city centres and in rural areas can teach us important lessons about the role the SE plays in regional development. Furthermore, it is of relevance to understand how these processes develop and why different actors attribute different meanings to them. For example, we need to know more about why such rhetoric (tactics) may or may not be profitable for governments, multinational corporations (MNCs), and local business actors at different spatial scales. In such a context, it is relevant to study how the SE itself is framed, and by whom, as an opportunity or threat for renewal in rural regions.

This article’s research design treats the SE as a mechanism by which new knowledge, practices, and routines are developed and whereby innovative practices function as opportunities for industry sectors that arise from the SE. Drawing on a combination of qualitative methods, this article explores different narratives on the SE in a rural region. The interviews demonstrate

that the SE is framed in diverse ways and varies substantially across spatial levels of society and across sector boundaries. As argued by Fløysand & Jakobsen (2007) and Fløysand et al. (2016), narratives and regional development can co-evolve through discursive practice. By addressing how key actors in regional development within policy and industry in Norway at different spatial levels narrate the SE, this article contributes to the literature on how the SE is framed at different spatial layers in Innlandet County in Norway (a description of the county as a study region is provided in the Methods section). We argue that the linkage between the rural features (economic specialization, low density) and practices of the SE creates an interdependency between the pro- and con-SE discourse. The article addresses the following research question: *How is the sharing economy, as an innovative practice, framed by key actors in regional development within a rural region in Norway?*

The next section contains a review of relevant literature on the SE and discusses how the SE is understood from a narrative perspective. The literature review helps us to develop the analytical framework of the article. The third section develops the methodology of the study, followed by the presentation of results. The empirical data is then discussed with the use of the analytical framework developed in the literature review section, and the concluding section summarizes the study and provides policy recommendations.

Literature review

Sharing economy and its regional dimensions

Several researchers have tried to conceptualize and define the SE (e.g. Botsman 2013; Belk 2014a; Frenken et al. 2015; Schlagwein et al. 2019) without managing to find a commonly agreed-upon definition. Most definitions include at least five characteristics: value creation, better utilization of underutilized assets, online accessibility, community, and reduced need for ownership (Agarwal & Steinmetz 2019). In this article, we follow the earlier definition of SE provided by Meelen & Frenken (2015): ‘consumers (or firms) granting each other temporary access to their under-utilized physical assets (“idle capacity”), possibly for money’.

The literature on SEs is growing rapidly but has a strong bias towards cities and metropolitan regions where sustainability, participant behaviour, regulatory framework, business models, and conceptual studies have received most attention (Agarwal & Steinmetz 2019). Short distances and high population density make sharing especially easy in densely populated areas, and the phenomenon first emerged in cities,

partly because of globalization, urbanization, and the financial crisis in 2008 (Habibi et al. 2017; Richter et al. 2017; Zervas et al. 2017; Šiuškaitė et al. 2019). There is less knowledge on the SE in Northern Europe and Scandinavia. Strømmen-Bakhtiar & Vinogradov (2019) found that hotels in Norway had more guests in regions where Airbnb had expanded rapidly, compared with regions with lower Airbnb activity. By contrast, an examination of Airbnb in the county of Østfold in south-eastern Norway by Leick et al. (2020) revealed that Airbnb rentals had a negative impact on traditional types of accommodation, which indicates that Airbnb is treated as a substitute for traditional accommodation. More knowledge is needed about the development of the SE in rural areas (Gyimóthy & Meged 2018; Agarwal & Steinmetz 2019; Strømmen-Bakhtiar & Vinogradov 2019). SE services are often more expensive and less available in sparsely populated areas, which underlines the importance of including geography and geographical principles (e.g. population density and distance decay) in the examination of the SE in order to understand its diffusion in space (Thebault-Spieker et al. 2017).

By developing a multilevel perspective on sharing, C.J. Martin (2016) shows that the SE is framed mainly as an economic opportunity, wherein economic growth is promoted; underutilized assets, time, and skills can be used for monetary gains. More critical framings highlight the reinforcing of the neoliberal paradigm as an incoherent field of innovation and as creating unregulated marketplaces (C.J. Martin (2016).

The SE poses challenges to existing legal frameworks when it does not fit directly into conventional regulatory frameworks, and questions of regulations, laws, and tax payment remain unresolved (Agarwal & Steinmetz 2019). One important element in this context is the role of public policy. Policymakers and other key actors play a pivotal role in creating and sustaining new industrial activities in the periphery (Isaksen et al. 2018). Still, conceptualizations of how regions develop have until recently paid little attention to the role of the state (MacKinnon et al. 2009). Thus, there is little evidence of insights into the scope for policy-supportive new developments in rural regions (MacKinnon et al. 2009; R. Martin 2012; Simmie 2012; Morgan 2013). Following Dawley (2014), we argue that knowledge of the role of policy actors and interventions on multiple scales is vital in order to understand the emergence of new activities in rural regions.

According to Agarwal & Steinmetz (2019), is it questionable whether conventional regulatory frameworks are the appropriate foundation for solving the policy problems associated with the SE or whether a completely

new framework is needed for SE. Unequal conditions for platforms and industries, challenges with taxes, consumer protection, protection of labour, and privacy protection are identified as the most prominent challenges regarding the SE, according to Frenken et al. (2019). They developed four policy options to meet these challenges: enforcement of existing regulations, toleration, new regulations, and deregulation. The latter two seem to be the most promising: the rules can be adjusted to fit the new practices that platforms have enabled by *deregulation* or by providing *new regulations*, which can contribute to a legalization of practices that were once illegal. However, Frenken et al. (2019) argue that supporting a distinct policy option should take the sectoral context into account because each option will have different impacts depending on the stakeholders and sector.

Innovation and the sharing economy

Even though people have long been sharing available resources and values (Belk 2014b), the SE is considered to be an innovation (Guttentag 2015; Richter et al. 2017). Innovative technological platforms make ‘stranger sharing’ possible, as they provide trust-generating systems wherein the provider and customer can rate each other (Schor 2016; Schlagwein et al. 2019). The SE is often described as a disruptive innovation (Guttentag 2015; Muñoz & Cohen 2018; Grabher & van Tuijl 2020) in which market economies are potentially transformed (C.J. Martin 2016) and in which the focus is shifted from product innovation to platforms and their business models (Eckhardt et al. 2019). From our perspective, the SE is an innovative process that renews markets and connects actors in new ways. From the innovation literature, it has been argued that such processes are challenging because they require moving away from well-established organizational routines and practices (Nelson & Winter 1982). Fløysand et al. (2016) argue that the literature stream on innovation and regional development has been particularly concerned with attempts to conceptualize how industries develop along different paths. However, the literature has been less successful in conceptualizing how sectors and their development paths relate to discursive processes (Iammarino & McCann 2013; Fløysand et al. 2016). Few studies have paid attention to innovation and the SE and its spatial implications, particularly when it comes to using discourse and narrative perspectives in an SE context.

Innovation in rural regions

Previous innovation research has often implied that rural regions lack the necessary capabilities for renewal

based on their endogenous sources of knowledge, capital, and networks (Jauhiainen & Moilanen 2012; Tödting & Tripl 2005; Eder 2019). However, definitions of 'rurality' vary widely, and the boundaries between rural and urban are not very clear. For instance, the term 'rurbanization' was introduced by Hompland (1984, cited in Haugen & Lynggaard 2006, 175) to describe a process in which rural and urban areas become more similar as a result of technological development, increased mobility, and rural tourism (e.g. second homes). However, population density, depopulation, small firms, remoteness, agriculture, and organizational thinness with little research and development (R&D) and low innovation capability are often used to determine whether a region is rural or urban (Rousseau 1995; Tödting & Tripl 2005; Doloreux & Dionne 2008; Jakobsen & Lorentzen 2015; Eder 2019). Eder (2019) calls for more explicit descriptions of peripheral regions to determine which regions are rural, both from a functional perspective (economic factors as weak human capital, thin institutional structures, and scarce links to markets) and from a geographical perspective (remoteness and poor access to economic core regions) (Jauhiainen & Moilanen 2012). There has been increasing attention given to innovation in rural regions (Doloreux & Dionne 2008; Eder 2019; Eder & Tripl 2019). Eder & Tripl (2019) argue that more strategic efforts are needed to generate innovation in rural regions, which represents an alternative to the mainstream view of innovation within rural regions as experienced by economic agents (i.e. within economic geography). The innovation processes in these regions are often an outcome of compensation and exploitation practices, where the compensation strategy refers to compensation of local disadvantages, and where utilization of regional properties describes strategies for exploitation.

Theories of narratives and discourses

The literature on discourse theory contains two main categories of theories that can be observed within the social sciences. The first category, discourse theory, views the entire social world as a discursive construction. The theory was initially developed by Michel Foucault (1991). The second category, critical discourse analysis, has grown out of the work of Fairclough (1995) and Laclau & Mouffe (2001). While Foucault's theory claims that discourse is the fundamental structure and constitutes the basis for all types of social practice, the second category (critical discourse analysis) emphasizes changing paradigms of meaning, knowledge, and political claim-making. Neumann (2001)

and Laclau & Mouffe (2001) stress the practices of 'articulation' of claims and see them as efforts to 'fix meaning' in political struggles. In this article, our discourse approach draws on Laclau & Mouffe (2001) Neumann (2001) and Fairclough (1995). However, to capture the voices of regional renewal and politics, we find it useful to supplement their concept of articulation with the concept of narratives.

Rose (2001, 138) defines discourse as 'the process used to produce the meaning of a topic that inherently structures the perceptions and practices of the participants, although without their necessarily being conscious of being controlled'. Thus, narratives become the specific perceptions or modes of explanations located within a certain topic and promoted by an actor or group of actors (Rose 2001).

Analytical framework

We have developed an analytical framework based on the literature cited in the preceding section. Under this framework, narratives encompass specific perceptions or modes of explanations promoted by stakeholders in a region regarding how SE practices relate to the broad field of regional development in terms of SE narratives (Fig. 1).

The analytical framework includes the nature of the meeting between the SE and territorial dynamics, such as local firm dynamics, platform MNCs, and regulative aspects, in a region. The narratives of SE surround these dynamics and are a 'frame' for how the SE develops in regions. These factors (the SE, territorial dynamics, policy, and platform MNCs) are linked through a complex process of co-evolution, in which different narratives on the SE influence actors that are central to territorial dynamics, organization, and policy within regions. Informed by the literature, we expect that narratives of SE will to a certain degree influence the perception of regional renewal within regions, depending on the regulative aspects and how the territorial dynamics co-evolve with different digital platforms.

Methods

Innlandet County as a study region

The rationale behind our selection of a study region was twofold. We were looking for regions characterized by being rural, but also by tourism because the SE has been most developed within the tourism sector. Innlandet County is located in south-eastern Norway and contains evident rural structures. It has a growing elderly

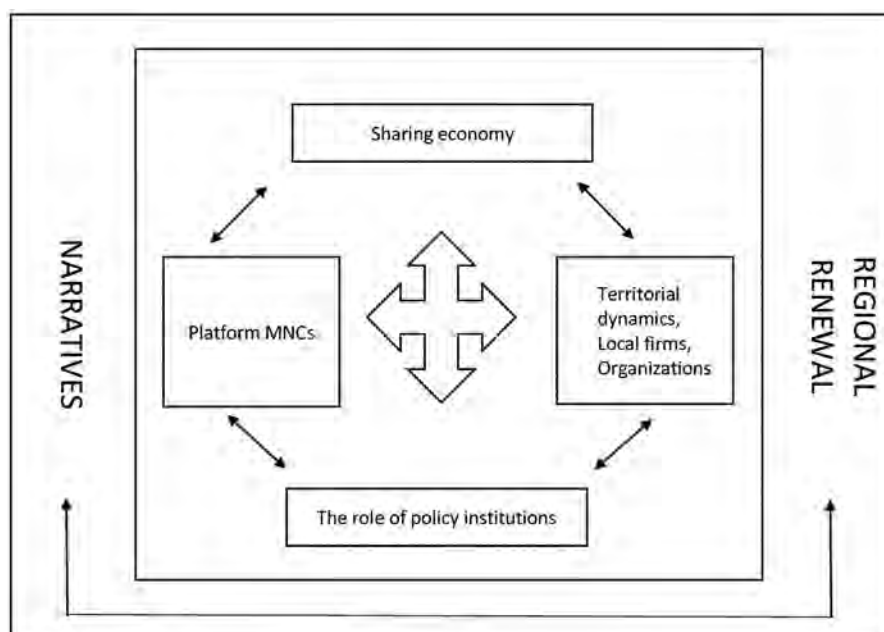

Fig. 1. Analytical framework of the nature of meetings between the sharing economy, policy, local firms, and platform multinational corporations, and narratives and regional renewal

population, low birth rate, long distances, a large number of employees within the public sector, and an industry structure dominated by agriculture, manufacturing, and tourism. Three regional centres in the county encompass a large number of public sector functions. Traditionally, regional policies have been important in order to stabilize the population and secure employment within small and distant municipalities in Innlandet County, especially in the northern parts.

However, Innlandet County has important strongholds because of its geographical location, especially during the winter season. Since the 1990s, rural mountain hinterlands close to major Norwegian cities have experienced second-home development that has outpaced residential building development by a factor of three to four. The skiing industry that expanded with the development of these second homes has created the most dominant growth impulse in the mountain regions in this period. Since the year 2000, the economic volume of the exogenous-to-the-region impulse has been in the order of EUR 25 billion (Arnesen & Teigen 2019). Thus, Innlandet County contains a variety of development processes. These include economic and employment stagnation in the northern part of the county, economic concentration in the most prosperous and populated part of the county, and a growing agglomeration of second homes in selected destinations (e.g. Sjusjøen, Hafjell, Trysil). All of the development processes create the basis for the empirical investigation of the narratives in the article.

Design and data collection

A combination of qualitative methods was chosen and data were collected through interviews and analysis of research and policy documents during winter 2019–2020. Our main data source was semi-structured interviews held individually with 13 key actors on national and county levels (Table 1). Participants from across Norway were interviewed because they were considered important to the development of the analytical framework conditions, regulations, and rights of employees. The interviewees from the county level prioritized the framework conditions, funding, or development in their region. An interview guide containing 14 questions was used in all interviews, but different follow-up questions were asked, and the interviewees were able to talk freely about the topics. Introductory questions about the organizations that the interviewees represented were followed by questions about how the interviewees defined the term 'sharing economy'. The interviewees were also asked about how the sharing economy was mentioned and described in their organization. The interviews included questions on what challenges and possibilities the interviewees had experienced concerning the SE in the researched county and what experiences they had had with the SE, both personally and professionally. They were also asked about their perspectives on how the sharing economy influences industrial and commercial development, regional development, settlement, employment, tourism, and transportation in Innlandet County. All participants were interviewed by telephone

Table 1. Interviewed key actors

Level	Represented organization
National	Ministry of Local Government and Modernisation Norwegian Confederation of Trade Unions (LO Norway, a member of Delingsøkonomiutvalget (translation: the Sharing Economy Committee*)) Norwegian School of Economics (member of the Sharing Economy Committee)
Regional	Innlandet County: social development section Innlandet County: transport section Innovation Norway's regional office, Innlandet Confederation of Norwegian Enterprise' regional office, NHO Innlandet Regional council 1 (political association)** Regional council 2 (political association)** Regional council 3 (political association)** An interest organization for all industries in a certain area within Innlandet County** A regional industry association** A destination management and marketing organization (DMMO)**

Note: * Delingsøkonomiutvalget was appointed by the Norwegian Government in 2016 and tasked with evaluating opportunities and challenges presented by the SE in Norway. **To ensure the interviewees' anonymity, the organization name is not given.

Table 2. Analysed documents

Level	Document type	Author (English name)	Title	Reference
National	Official Norwegian Report	Ministry of Finance	<i>Delingsøkonomien – muligheter og utfordringer</i>	NOU 2017:4
	Official statement	Norwegian Hospitality Association	<i>Delingsøkonomi innen boligutleie – hva kan kommunene gjøre?</i>	NHO Reiseliv 2018
		Norwegian Confederation of Trade Unions (LO Norway)	<i>Notat om 'Samhandlingsøkonomienn'</i>	LO [Landsorganisasjonen i Norge] 2016
	White Paper	Ministry of Trade, Industry and Fisheries	<i>Opplev Norge – unikt og eventyrlig</i>	Meld. St. 19 (2016–2017)
	Web page Report	Norwegian Hospitality Association Jesnes et al.	<i>Delingsøkonomi: Politisk sak, overnatting, servering Aktører og arbeid i delingsøkonomien</i>	NHO Reiseliv n.d. Jesnes et al. 2016
Regional	Official documents	Oppland County	<i>Regional planstrategi 2016–2020 – Mulighetenes Oppland i ei grønn framtid</i>	Oppland fylkeskommune 2016
		Innlandet County	<i>Vi bygger Innlandet: Kunnskapsgrunnlag til Innlandsstrategien – Langversjon</i>	Innlandet fylkeskommune 2020
		Oppland County Hedmark County	<i>Regional plan for verdiskaping 2018–2030</i> <i>Regional planstrategi 2016–2020</i>	Oppland fylkeskommune 2018 Hedmark Fylkeskommune 2016
Local	Official documents	Lillehammer-regionen	<i>Regional næringsplan 2018–2028</i>	Lillehammer-regionen 2018
		Ringsaker Municipality Sel Municipality	<i>Strategisk næringsplan 2012–2020</i> <i>Strategisk næringsplan for Sel kommune</i>	Ringsaker kommune 2012 Sel kommune 2017

and the interviews lasted an average of c.25 minutes. Data saturation was achieved by interviewing the main actors first and confirmed when additional interviews failed to provide additional information (Malterud 2012).

Additionally, a wide range of documents and 'grey literature' was collected (Table 2) to provide additional insights into the SE phenomenon, as called for by Cheng (2016). Document analysis is assumed to be applicable, especially when a single phenomenon is researched (Bowen 2009). The analysed documents are mainly government reports and web pages, and search terms such as 'sharing economy', 'platform economy, and 'digitalization' were used.

Data analysis

Thematic analysis is suitable when several methods are applied and when under-researched themes are investigated. To define the narratives, we followed Braun & Clarke's suggestion of a six-phase thematic analysis

(Braun & Clarke 2008 [2006]). The data from the interviews were first transcribed word-for-word and imported to NVIVO (Bazeley & Jackson 2013), where they were analysed. We then read through all transcripts, with the aim of becoming familiar with the data and to acquire a thorough understanding of the material (phase 1). We looked for latent themes before generating some rough codes (phase 2) in order to sort the material (e.g. 'challenges' or 'opportunities'). In phase 3, we searched for themes and sorted them in a thematic map. Examples of the themes we found are 'regulations', 'undermining of existing industry', 'low local economic growth', and 'opportunities for economic growth'. We continued this analysis in phase 4 and ultimately identified 'opportunities for economic growth', 'need for regulation', and 'undermining of existing industry' as dominating narratives. We merged the two latter narratives into one narrative and named, defined, and refined the narratives in phase 5. Two emerging narratives became clear and we gave them the following descriptive designations: 'a viable

source of economic growth in the region’ and ‘undermining of rural tourism and liberalization of labour’. In phase 6, we analysed each of these narratives.

Defining narratives is a process of reflection. In our case, it posed some challenges due to the heterogeneity of actors and the actors’ position within the narratives. As the data analysis progressed, the dynamism of creating narratives as an analytical process was underlined, highlighting that the same actor could have different opinions and thus both support and be negative towards the SE as a phenomenon. Thus, one actor could play a role in more than one narrative.

Narratives of the sharing economy

Pro-SE narrative – a viable source of economic growth in the region

The framing of the SE in a rural region by the Norwegian Government and leading national agencies is relevant for this article because the national government is the main actor in innovation policies at the regional level (Wanzenböck & Frenken 2020). The Official Norwegian Report on the opportunities and challenges relating to the SE (NOU 2017:4) is strongly positive towards the SE. First, the report underlines how new technology facilitates the marketing of new goods and services. Second, the report highlights lower costs due to increasing competition. Third, the report shows that the SE could extend local markets in a global direction and even create entirely new markets: ‘In general, the sharing economy means that local markets are expanding and to some extent may become global. Furthermore, the rapid development of new sharing economy platforms will contribute to the creation of new markets’ (NOU 2017:4, 35–40).¹

Overall, NOU 2017:4 concludes with the argument that the SE can increase the innovation capability in selected markets and sectors, and thus increase competition, lower prices, and provide better quality and choices for consumers. This view is largely echoed by the Norwegian Hospitality Association (NHO), the Ministry of Local Government and Modernisation, and Innlandet County:

The Norwegian Hospitality Association is positive towards the opportunities provided by the sharing economy. (NHO Reiseliv n.d.)

The possibilities are at the centre for us. People can, through digital channels [...], offer their services or

goods in a much easier way. (Interviewee, Ministry of Local Government and Modernisation)

[...] small actors can also reach out to markets that are willing to pay, both by developing unique experiences and by adopting new technology. (Oppland fylkeskommune 2018, 34)

The core claim of this pro-SE narrative portrays a positive expectation of economic growth in regions. Given a successful marketing strategy, access to larger markets can increase the number of visitors, which in turn can contribute to a positive economic effect for the whole region. New possibilities within tourism were described by several interviewees who represented stakeholders. Platforms for accommodation (e.g. Airbnb) make it possible for people to share underutilized bedrooms or houses. These new possibilities can contribute to growth in the local economy: ‘In some regions, the population is too low and there are too few visitors for ordinary tourist firms. [...] For places that contain a tourism product, increased sharing of houses can be a good thing’ (Interviewee, Regional council 3²).

According to one interviewee, the regional industry association (see footnote 2) argues that the market for second homes in the region is the arena where the SE can be utilized in the future. This view was to a largely echoed by an interviewee from the social development section of Innlandet County Council: ‘When it comes to Airbnb, it gives a different opportunity for the international market to see how Norwegian people live’.

SE services such as Airbnb and Couchsurfing expand the market for accommodation if the demand is present. More visitors can increase spillover effects in the region. Other industries, such as sports shops or amusement parks, will see increased revenue when people visit the region, even if they spend the night with a local host accessed through Airbnb. Several interviewees reflected upon these developments as opportunities, as follows:

Tourists will spend money on experiences, trade, and services even if they do not stay at hotels. If SE can attract people who otherwise would not have been visiting the region, it would give added value. (Interviewee, Regional council 2)

If you prefer one-day accommodation with your family, [...] I am sure you can find quite expensive offers out there. However, with such a price, I guess many of the family people would consider SE. (Interviewee, NHO Innlandet)

Rural regions have often been characterized by agriculture, and Norwegian farms have traditionally had a

¹All translations into English have been made by us.

²To ensure interviewees’ anonymity, the names of the organizations marked with an asterisk in Table 1 are not given.

variety of structures (e.g. storehouses or barns). Given the direction agriculture has taken recently, these buildings have been underutilized. Sharing makes it possible to utilize them as accommodation and earn revenue from them. Regional actors emphasized the SE as a way to renew agriculture and farm tourism in rural regions: ‘SE can provide renewal of farm tourism’ (Interviewee, Innlandet County Council, social development section).

Despite a highly optimistic view of the SE, there is little evidence of coherence between the pro-SE narrative and regional policy strategies. The interview data revealed that none of the key regional actors had taken initiatives or implemented active policies to increase the embeddedness of the SE and turn it into a regional advantage. Furthermore, the interview data revealed there was a low level of understanding of the concept of the SE, even though some of the interviewees had utilized the SE themselves.

Thus, the pro-SE narrative is rather paradoxical. The data demonstrate that there is poor knowledge of the SE and few actors in the region have active strategies or policies directed towards better utilization of SE resources. However, regional stakeholders almost unanimously voiced an positive attitude towards the SE, thus highlighting that it constitutes an important dimension for further development of the region. We interpret these new opportunities as innovative practices that can contribute to regional renewal.

Con-SE narrative: undermining of rural tourism and liberalization of labour

Challenges concerning the SE are described in the former county of Oppland’s planning strategy for the period 2016–2020 as follows:

It is a challenge that this [the SE] is not regulated by laws and rules. This fact challenges existing industries such as the taxi and hotel industry. [...] It is a challenge to find a balance between more effective utilization of resources and preserving good working conditions with regard to taxes, employment relationships, and responsibilities. (official document, Oppland fylkeskommune 2016, 16)

Moreover, there is a pronounced fear that existing industries or sectors are undermined as a result of the emergence of the SE, where international firms can undermine local firms and contribute to declining activity within regional innovation systems: ‘We fear a situation in which international corporations capitalize and local businesses lose revenues’ (Interviewee, Ministry of Local Government and Modernisation).

The difference in price between a traditional hotel and Airbnb accommodation is a major driver of increased local use of the latter. Moreover, a broad diffusion of SE can lower the incomes of local hotels and reduce economic growth in the local economy, and consequently reduce regional development. An interviewee from the Ministry of Local Government and Modernisation argued as follows:

SE can lead to undermining of traditional sectors like hospitality or accommodation. [...] A major shift from traditional ways of doing business towards the sharing economy, can lead to a strongly negative development, and in some cases, it can diminish local communities.

The local destination management and marketing organization (DMMO) interviewee described a fear of how SE platforms can undermine traditional sectors because local firms are dependent on revenue to survive: ‘Sharing economy businesses compete against some of our members. [...] For firms that make a living by hiring out, it is very hard for the tourism industry to relate to the sharing economy because it undermines local firms or at least it can do.’

A global transformation away from transaction-intensive businesses and towards sharing economies can potentially have a range of effects. A representative of one of the political coalitions claimed: ‘SE can be good for the climate, bad for regional development. [...] Firms within merchandise and manufacturing complain about re-using materials and goods due to the negative effects for local firms’ (Interviewee, Regional council 3). Furthermore, an interviewee from NHO Innlandet described potential challenges in the tourism sector that might arise due to a lack of regulations as follows: ‘If you have a firm that is organized by employees and you pay tax, and right across the street someone is renting out their houses over time to different tourists [...] with different rules on tax payments [...] of course it can be seen as a threat’.

The above-mentioned challenges were also described by the interviewee from the DMMO: ‘I have experienced that [the hotels] have been quite annoyed. However, I don’t think the local hotels have considered that actors who share their homes on Airbnb are direct competitors. Rather, the hotels are more concerned about the differences in terms and conditions.’ The statement supports a claim from The Norwegian Hospitality Association:

The fact that actors buy apartments and run them as hotels without being regulated like them is a threat towards hotel owners, but even more of a threat to local communities. [...] If tourism is to grow as a

business, we depend on harmony between locals and visitors. A city that has to be attractive to visit must also be attractive to live in. (NHO Reiseliv 2018)

Moreover, the question of regulations and tax is another dimension of the SE that is problematic both within the region and at the national level. The current economic system in Norway aims to protect ‘the Norwegian model’, which builds on a trust-based relationship between the parties in Norway and involves a strong position of negotiation on worker rights. The tax burden on citizens is high because of funding obligations towards the rights developed in the welfare state. As one reports underlines, the Norwegian model is challenged by the sharing economy (Jesnes et al. 2016). This view is supported in the Official Norwegian Report on the opportunities and challenges relating to the SE, which describes how current regulations are not adapted to the development, and that the tax system, consumer protection rules, and employers’ rights are challenged by the SE (NOU 2017:4, 7).

The role of regulation involving platform actors is at the core of the con-SE narrative. SE practices lack guidelines on tax regulations and security of employment. The necessity of having regulations is highly evident in the Official Norwegian Report on the opportunities and challenges relating to the SE:

When transactions between individuals fall outside existing regulations, or it is unclear how such turnover should be treated in accordance to the regulations, difficult boundary delineations can occur. Consideration of competition compared with traditional business players, who must comply with current regulations in several different areas, thus becomes a relevant topic. (NOU 2017:4, 8)

The absence of regulations can challenge existing industry in a region and contribute to differences between traditional industries, hotels, and new accommodation services. According to an interviewee from Regional council 3, this matter ‘has been discussed with Airbnb in relation to existing business, which seems to be very unfair to the tax model [...] it is because it is very favourable on Airbnb’.

In sum, even though the SE can be assumed to contribute to new opportunities for economic growth and renewal of rural districts, we identify a con-narrative in the region and among national actors. Furthermore, key stakeholders fear negative economic returns in the tourism sector. At the same time, and strongly related to the argument of fear of undermining local tourism firms, the narrative is clear on a call for new regulations adapted to the SE to protect the Norwegian model.

Discussion of the analytical framework

The analytical framework presented in Fig. 1 shows how narratives and the SE can co-evolve through both endogenous and exogenous factors such as firms, actors, and contexts, and cut across different spatial levels. The analytical framework highlights how different contextual factors are linked to and influence the framing of the SE. In this section, we discuss and extend the framework by investigating the ways in which and the extent to which narratives of the SE are influenced by capital, firms, policies at different levels, people, and places. The analytical framework helps our understanding of the SE as a relational phenomenon highly influenced by contextual factors endogenous and exogenous to the study region (Innlandet County).

The analysis of the narratives, supported by empirical examples, illustrates the heterogeneous nature of the meetings between the SE and regional actors, as well as the surrounding factors that influence the framing of the SE within a rural region. The heterogeneity of the SE narratives means industry and policy actors can be divided into two groups. While the interviewed key policy actors in the region supported the emergence of the SE based mainly on the need for regional renewal and the potential for increased income for tourism firms, some of the key industry representatives viewed the SE as a threat to regional development because of its expected negative effects on local firms. The latter view has led us to understand the SE as an innovative practice in rural regions.

As highlighted earlier (in the Introduction and the section *Theories of narratives and discourses*), defining narratives is a process of transforming, selecting, and simplifying the empirical world into analytical categories, which makes sense in an academic study. We argue that the pro-SE and con-SE narratives provide categories of meaning that highlight the content, controversies, and different meanings of the SE for different regional development actors within the region. Moreover, based on insights from the relationships between actors, institutions, and narratives, we argue that prerequisites for substantial change in regions can exist where articulations mainly rely on discursive environments of pro-sharing narratives. This articulation can facilitate and enable renewal of tourism firms and local entrepreneurs, and thus push forward a new form of regional development in the SE, along with new policies that can attract new platform actors and services to rural regions. The strongly supportive attitude from key regional actors within policymaking can help to provide an avenue for positive change in regions. This is consistent with how

C.J. Martin (2016) frames the SE, as it reflects the finding by Strømmen-Bakhtiar & Vinogradov (2019) that hotels in regions with high Airbnb activity had more guests than hotels in regions with lower Airbnb activity. By contrast, we argue that continuation and extension of the existing regional path occurs when the phenomenon of the SE is surrounded by con-narratives highlighting barriers to innovation that will obstruct a broad diffusion of the SE within regions. The critical statements expressed by the interviewed key actors in the tourism sector in the study region (Innlandet County) provide an example of voices in that can highlight the negative aspects of SE. The actors feared an undermining of existing industry in the region, such as happened in Østfold County, where Leick et al. (2020) found that Airbnb rentals had a negative impact on traditional types of accommodation.

Dominant positions within the con-narrative are held by industry actors in Innlandet County. The interviewed industry actors claimed that characteristics of rural regions (specialization, low density, lacking capacity) hindered their willingness to share the positive attitude of SE demonstrated within urban regions. By contrast, rurality plays a different role in pro-SE narratives. Although it is similarly important as in the con-narrative, it is as a process that defines the need for new jobs and new development. In the theories of innovation at the regional level, structural factors have been recognized as barriers to innovation within non-core regions (Tödttling & Trippel 2005; Virkkala 2007; Grilitsch & Nilsson 2015; Isaksen & Trippel 2017). A number of theories focus on density and agglomeration, as competitiveness is achieved more easily in environments supported by such characteristics. More specifically, theories state that these processes grow more efficiently within cities (Glaeser 2011; Florida et al. 2017). Hence, the con-narrative of SE confirms theories within economic geography that highlight structural conditions as factors that hinder the emergence of innovation within rural regions.

We argue that pro-SE and con-SE narratives play an overarching role in the discussion of innovation practices in rural regions, as highlighted on the left side of the analytical framework in Fig. 1. In this article we contend that the role of narratives is vital because it includes different framings and thus provides context in a wider understanding of the SE. An analysis performed without taking into account the context and economic impact of SE would have been articulated as extremely positive through its favourable effects in cities and metropolitan regions. It is most likely that such an analysis would discuss the financial success of sharing economies, the beneficial conditions of platform performance, and urban growth. However, through the inclusion of narratives

in our analytical framework, we highlight how territorial dimensions come into play: local hostility towards Airbnb spurs calls for regulations, and the fear of undermining local firm performance may hinder the innovation capability of the SE.

Traditionally analysed in an urban context with high population density, the SE has been a highly relevant alternative for tourists and people living in cities compared with traditional and regulated business actors such as firms. Introducing the SE in a rural region highlights important elements regarding both demand, due to the low population density in these regions, and ways it can challenge existing firms: introduction of the SE can undermine the few traditional firms left in the tourism sector in local communities. This is relevant, as it also points to *lacking industry mix* in Innlandet County. The specific rural dimension comes into play because Innlandet is highly specialized within a few sectors. For example, tourism is a fragmented sector comprising many small firms and strongly season-based activities. Local communities in the study region are dependent on the sector both directly (in terms of job creation) and indirectly (tourism involves purchases from services in general). These processes extend the economic and broader societal role of the tourism sector in the study region. Hence, the SE could lead to economic stagnation, which ultimately could force people to create new jobs or even to relocate. Regional specialization involves many resources in one sector and creates a vulnerability for firms, especially within resorts and services such as accommodation and transportation.

We argue that specific regional and rural aspects influence the con-narrative of SE as an innovative practice within Innlandet County. Hence, the con-narrative creates practices and opens up for attitudes of 'holding-on' to existing jobs instead of looking for new possibilities when SE as a new practice is introduced to the region. This specific vulnerability regarding both the threat of losing jobs and the perceived lack of probability for diversifying towards new jobs is a phenomenon more likely to be found in rural and dispersed regions than in urban regions (Virkkala 2007; Isaksen & Trippel 2017). Having strongholds within sectors containing regional labour that easily can be replaced by more competitive labour can be an important challenge for rural regions. To summarize, these factors can be particularly important for understanding how rural regions encounter new innovative solutions.

Furthermore, the con-narrative is strong not only on regulative concerns with respect to the threat of undermining local firms and especially tourist destinations, but also on taxes and funding of the welfare state. Our claim is that political bias influences how rurality can shape narratives

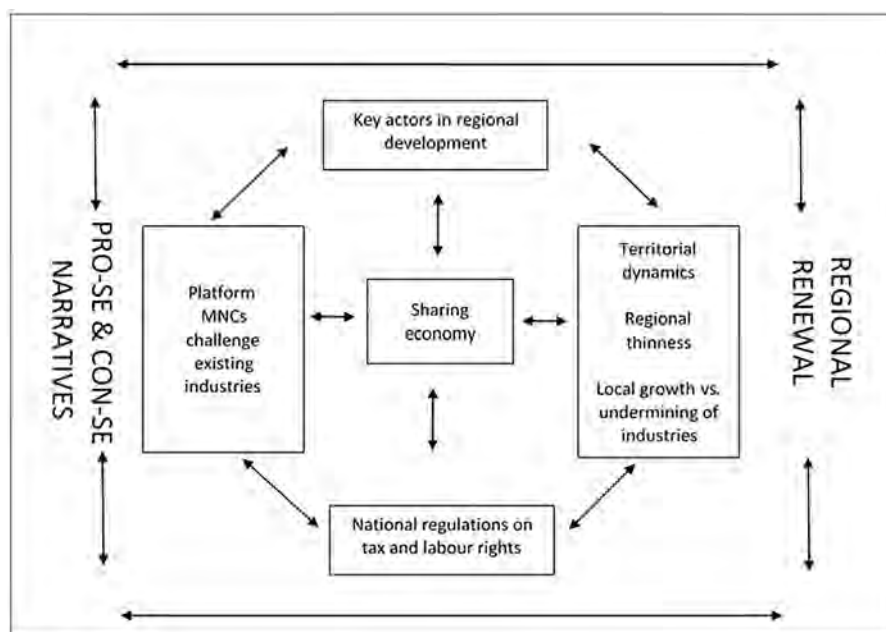

Fig. 2. Dynamism among territorial dynamics, sharing economy narratives, and policy regulations in the study region, Innlandet County

that support or criticize SE. Liberal and conservative politicians at the local level can be more open to SE as an innovative practice, while more social-oriented politicians are prone to protect local companies and employment from external competition. The latter political position argues robustly for taxation and has strong trust in the Norwegian model, in which the ‘rules of the game’ of working life are settled. Innlandet County is a stronghold for Norway’s traditional Labour Party, supported by the Centre Party and with deep roots in their effort to balance regional disparities favoured by voters in Innlandet County in particular and in rural places more generally. We argue that political parties on the left in the political system are more eager to protect existing jobs in order to maintain rural development and sustain the existing industry mix as a defined aim in policies of regional development. Rural regions tend to have a political bias to the left and are inclined to develop strongly towards social-oriented political authorities. This can be supported by the fact that political parties on the left often aim for job security in general. At the same time, the political authorities are more prone to be supportive of local firms that are threatened from outside a region compared with political interests on the liberal part of the political spectrum. The question of tax on labour and regulations in general, concerning the relationship between labour and management, is central to such a discussion. In this respect, our analytical framework (Fig. 1) illustrates the way policy influences the relationship between discourse and materiality and/or reality, understood as regulating the relationship between platform MNCs, local firms, and regional actors. As such, policy,

and in this context, national regulations, should be considered crucial in guiding the interplay among the SE, renewal of regions, and regional development. Having a broad contextual understanding of regional renewal, and not isolating the SE as a phenomenon, can add value to our understanding of the way the SE is framed as an innovative practice in rural regions. In this respect, the spatial dimension is vital because only national policies can have the power to balance such policies towards the platform MNCs.

We argue that narratives contribute to a multidimensional understanding of the SE in rural regions, involving a multi-actor and multilevel approach that embraces different actors and firms. In addition to providing increased clarity regarding a range of arguments and positions, a narrative can influence the degree of renewal and innovation in rural regions through the way arguments are articulated and communicated.

The analytical framework illustrated in Fig. 1 needs to be supplemented by a framework that highlights how the heterogeneity of narratives co-evolves with policy bias, territorial dynamics and regional specialization, and platform MNCs. Figure 2 shows the findings of our analytical discussion and empirical investigation, and shows dynamism between the factors and how different actors, spatial levels, and territorial dynamics co-evolve through narratives of the pros and cons of the SE.

A permeating factor in the discussion of the role of the SE as an innovative practice in rural regions is the question of regional renewal. The analytical framework seeks to establish a relationship between, on the one hand,

pro- and con-SE narratives, and, on the other hand, the role of policies, capital, platform MNCs and local firms, people, and places. The framework also seeks to establish how these complex processes co-evolve through a dynamic relationship and end up as a specific output of continuation or change for rural regions.

Conclusions

In this article, we have researched the sharing economy in a rural region in Norway, namely Innlandet County, with the aim of contributing to the literature on how the SE is framed at different spatial layers by answering the following research question: How is the sharing economy, as an innovative practice, framed by key actors in regional development within a rural region in Norway? The SE literature within much social science research is framed as a disruptive agent of change, which itself can provide novel ways of organizing economic practice between producers and sellers of goods and services. This article offers an alternative approach by investigating the dominant narratives on the SE from a rural regional perspective and by paying particular attention to the relationship between dominating discursive practices and the SE as an innovative practice. Furthermore, this article informs the SE literature on rural regions about the role of the SE in a rural context by conceptualizing how innovation paths relate to discursive processes. The SE narratives in this article underlie a rather complex composition of arguments that point in different directions, and therefore the narrative approach has helped us to present two evident positions within the ‘chaotic’ landscape of actors, arguments, roles, and positions within the framework of the SE. Our analysis demonstrates that the SE is framed in diverse ways and varies substantially across spatial levels of society and across sector boundaries.

Through our analytical framework and empirical investigation of discursive processes, we have demonstrated that discursive practices relate in the following ways to innovation in rural region. The *con-SE narrative increases the threshold* (or hinders it) for innovation capability in rural regions by highlighting problematic issues of undermining existing sectors in regions as a result of the SE, and regulative dimensions are needed to balance the role of SE actors and more traditional firms. The con-narrative highlights *important barriers* to renewal. However, the analysis demonstrates that the pro-SE narrative lowers the threshold and facilitates innovative capability in rural regions by highlighting the enabling factors on which regional business sectors rely. Thus, the SE can work as a mechanism that can facilitate both expanding and declining paths in rural regions.

The analysis demonstrates the mismatch between the potential of the SE narrated both at the national level and within the study region versus regional capacity or interest to deliver it. Furthermore, our analysis suggests that while there is greater awareness about the need to realize the potential of the SE in the larger metropolitan regions, this ‘outward orientation’ is not necessarily well understood and well translated into concrete action within the region, nor is it aligned to SE priorities in regional policies. Thus, we assert that there is a decoupling between the industry sectors in the region and the SE.

Hence, the linkage between the rural features (economic specialization, low density) and practices of SE creates an interdependency between the two discourses in which rural dimensions influence the shaping of the con-narrative. Processes outside regions more effectively influence the pro-narrative, as experiences are drawn from practices of SE in metropolitan regions. Based on this finding, we argue that the pro-narrative emerges as a result of experiences from urban regions, where it seems to be efficiently diffused through public media channels and mediators as a frame of reference for the rural regions. Thus, we highlight that economic and policy activities in a region can be considered as interwoven on different spatial scales and not exclusively confined to regional contexts.

A policy implication based on this study is the need to increase education on SE and the opportunities it can provide. Fair regulations adapted to the SE are required to protect the Norwegian model, not only to avoid the feared undermining of the existing industry but also to achieve the described growth potential in the study region, Innlandet County.

Even though we have combined different sources of information, the number of interviews undertaken represents a limitation of the study. Another limitation is that the results should not automatically be transferred to other contexts. Hence, there is a need for further studies of diffusion of SE in rural regions, the role of regulative aspects, and how SE is embedded in existing industrial structure and policies within different regional contexts.

References

- Agarwal, N. & Steinmetz, R. 2019. Sharing economy: A systematic literature review. *International Journal of Innovation and Technology Management* 16(6): Article 1930002. doi: [10.1142/S0219877019300027](https://doi.org/10.1142/S0219877019300027)
- Arnesen, T. & Teigen, H. 2019. *Fritidsboliger som vekstimpuls i fjellområdet*. Lillehammer: Høgskolen i Innlandet.
- Bazeley, P. & Jackson, K. 2013. *Qualitative Data Analysis with NVivo*. London: SAGE.

- Belk, R. 2014a. Sharing versus pseudo-sharing in Web 2.0. *The Anthropologist* 18(1), 7–23. doi: [10.1080/09720073.2014.11891518](https://doi.org/10.1080/09720073.2014.11891518)
- Belk, R. 2014b. You are what you can access: Sharing and collaborative consumption online. *Journal of Business Research* 67(8), 1595–1600. doi: [10.1016/j.jbusres.2013.10.001](https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2013.10.001)
- Botsman, R. 2013. *The Sharing Economy Lacks a Shared Definition*. <https://www.fastcompany.com/3022028/the-sharing-economy-lacks-a-shared-definition> (accessed 22 May 2019).
- Bowen, G.A. 2009. Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal* 9(2), 27–40. doi: [10.3316/QRJ0902027](https://doi.org/10.3316/QRJ0902027)
- Braun, V. & Clarke, V. 2008 [2006]. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 3(2), 77–101.
- Cheng, M. 2016. Sharing economy: A review and agenda for future research. *International Journal of Hospitality Management* 57, 60–70. doi: [10.1016/j.ijhm.2016.06.003](https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2016.06.003)
- Dawley, S. 2014. Creating new paths? Offshore wind, policy activism, and peripheral region development. *Economic Geography* 90(1), 91–112. doi: [10.1111/ecge.12028](https://doi.org/10.1111/ecge.12028)
- De Grave, A. 2016. *So long, collaborative economy!* <https://www.ouishare.net/article/so-long-collaborative-economy> (accessed 18 March 2021).
- Doloreux, D. & Dionne, S. 2008. Is regional innovation system development possible in peripheral regions? Some evidence from the case of La Pocatière, Canada. *Entrepreneurship & Regional Development* 20(3), 259–283. doi: [10.1080/08985620701795525](https://doi.org/10.1080/08985620701795525)
- Eckhardt, G.M., Houston, M.B., Jiang, B., Lambertson, C., Rindfleisch, A. & Zervas, G. 2019. Marketing in the sharing economy. *Journal of Marketing* 83(5), 5–27. doi: [10.1177/002242919861929](https://doi.org/10.1177/002242919861929)
- Eder, J. 2019. Innovation in the periphery: A critical survey and research agenda. *International Regional Science Review* 42(2), 119–146.
- Eder, J. & Trippel, M. 2019. Innovation in the periphery: Compensation and exploitation strategies. *Growth and Change* 50(4), 1511–1531. doi: [10.1111/grow.12328](https://doi.org/10.1111/grow.12328)
- Fairclough, N. 1995. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. New York: Longman.
- Fløysand, A. & Jakobsen, S.-E. 2007. Commodification of rural places: A narrative of social fields, rural development, and football. *Journal of Rural Studies* 23(2), 206–221. doi: [10.1016/j.jrurstud.2006.09.012](https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2006.09.012)
- Fløysand, A., Njøs, R., Nilsen, T. & Nygaard, V. 2016. Foreign direct investment and renewal of industries: Framing the reciprocity between materiality and discourse. *European Planning Studies* 25(3), 462–480. doi: [10.1080/09654313.2016.1226785](https://doi.org/10.1080/09654313.2016.1226785)
- Florida, R., Adler, P. & Mellander, C. 2017. The city as innovation machine. *Regional Studies* 51(1), 86–96.
- Foucault, M. 1991. *Discipline and Punish: The Birth of Prison*. Hammondsworth: Penguin Books.
- Frenken, K. & Schor, J. 2017. Putting the sharing economy into perspective. *Environmental Innovation and Societal Transitions* 23, 3–10. doi: [10.1016/j.eist.2017.01.003](https://doi.org/10.1016/j.eist.2017.01.003)
- Frenken, K., Meelen, T., Arets, M. & van de Glind, P. 2015. *Smarter Regulation for the Sharing Economy*. <https://www.theguardian.com/science/political-science/2015/may/20/smarter-regulation-for-the-sharing-economy> (accessed 4 July 2019).
- Frenken, K., Waes, A., Pelzer, P., Smink, M. & Est, R. 2019. Safeguarding public interests in the platform economy. *Policy & Internet*. <https://doi.org/10.1002/poi3.217>
- Gerwe, O. & Silva, R. 2020. Clarifying the sharing economy: Conceptualization, typology, antecedents, and effects. *Academy of Management Perspectives* 34(1), 65–96. <https://doi.org/10.5465/amp.2017.0010> (accessed 15 March 2021).
- Glaeser, E. 2011. *Triumph of the City*. London: Macmillan.
- Grabher, G. & van Tuijl, E. 2020. Uber-production: From global networks to digital platforms. *Environment and Planning A: Economy and Space* 52(5), 1005–1016. doi: [10.1177/0308518X20916507](https://doi.org/10.1177/0308518X20916507) (accessed 15 March 2021).
- Grassmuck, V.R. 2012. The sharing turn: Why we are generally nice and have a good chance to cooperate our way out of the mess we have gotten ourselves into. Sützl, W., Stalder, F. & Maier, R. (eds.) *Media, Knowledge and Education / Medien - Wissen - Bildung: Cultures and Ethics of Sharing / Kulturen und Ethiken des Teilens*, 7–34. Innsbruck: Innsbruck University Press.
- Grillitsch, M. & Nilsson, M. 2015. Innovation in peripheral regions: Do collaborations compensate for a lack of local knowledge spillovers? *The Annals of Regional Science* 54(1), 299–321. doi: [10.1007/s00168-014-0655-8](https://doi.org/10.1007/s00168-014-0655-8)
- Guttentag, D. 2015. Airbnb: Disruptive innovation and the rise of an informal tourism accommodation sector. *Current Issues in Tourism* 18(12), 1192–1217. doi: [10.1080/13683500.2013.827159](https://doi.org/10.1080/13683500.2013.827159)
- Gyimóthy, S. & Meged, J.W. 2018. The Camøno: A communitarian walking trail in the sharing economy. *Tourism Planning & Development* 15(5), 496–515. doi: [10.1080/21568316.2018.1504318](https://doi.org/10.1080/21568316.2018.1504318)
- Habibi, M.R., Davidson, A. & Laroche, M. 2017. What managers should know about the sharing economy. *Business Horizons* 60(1), 113–121. doi: [10.1016/j.bushor.2016.09.007](https://doi.org/10.1016/j.bushor.2016.09.007)
- Haugen, M.S. & Lysegård, H.K. 2006. Discourses of rurality in a Norwegian context. *Norsk Geografisk Tidsskrift–Norwegian Journal of Geography* 60(3), 174–178. doi: [10.1080/00291950600889947](https://doi.org/10.1080/00291950600889947)
- Hedmark fylkeskommune. 2016. *Regional planstrategi 2016–2020*. <https://www.stange.kommune.no/getfile.php/13415719-1517473135/Filer/Stange/PDF/Planer/Planstrategi%202017-2021/Regional%20planstrategi%20for%20Hedmark%202016-2020%20%283%29.pdf> (accessed 17 March 2021).
- Hompland, A. 1984. *Rurbaniseringsprosessen: Bygdebyen og det nye Norges ansikt*. AN 9/94. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Iammarino, S. & McCann, P. 2013. *Multinationals and Economic Geography: Location, Technology and Innovation*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Innlandet fylkeskommune. 2020. *Vi bygger Innlandet: Kunnskapsgrunnlag til Innlandsstrategien – Langversjon*. https://innlandetfylke.no/_f/p1/if435d888-6623-4d03-90e9-c068a021a63c/vi-bygger-innlandet-kunnskapsgrunnlag-til-innlandsstrategien-langversjon.pdf (accessed 15 March 2020).
- Isaksen, A. & Trippel, M. 2017. Innovation in space: The mosaic of regional innovation patterns. *Oxford Review of Economic Policy* 33(1), 122–140.
- Isaksen, A., Tödting, F. & Trippel, M. 2018. Innovation policies for regional structural change: Combining actor-based and system-based strategies. Isaksen, A., Martin, R. & Trippel, M. (eds.) *New Avenues for Regional Innovation Systems – Theoretical Advances, Empirical Cases and Policy Lessons*, 221–238. Springer: Cham.

- Jakobsen, S.-E. & Lorentzen, T. 2015. Between bonding and bridging: Regional differences in innovative collaboration in Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift–Norwegian Journal of Geography* 69(2), 80–89. doi: [10.1080/00291951.2015.1016550](https://doi.org/10.1080/00291951.2015.1016550)
- Jauhiainen, J.S. & Moilanen, H. 2012. Regional innovation systems, high-technology development, and governance in the periphery: The case of Northern Finland. *Norsk Geografisk Tidsskrift–Norwegian Journal of Geography* 66(3), 119–132. doi: [10.1080/00291951.2012.681685](https://doi.org/10.1080/00291951.2012.681685)
- Jesnes, K., Sletvold Øistad, B., Alsos, K. & Nesheim, T. 2016. *Aktører og arbeid i delingsøkonomien*. Fafo notat 2016:23. <https://www.faf.no/images/pub/2016/10247.pdf> (accessed 15 March 2021).
- Laclau, E. & Mouffe, C. 2001. *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics*. London: Verso Trade.
- Leick, B., Eklund, M.A. & Kivedal, B.K. 2020. Digital entrepreneurs in the sharing economy: A case study on Airbnb and regional economic development in Norway. Strømmen-Bakhtiar, A. & Vinogradov, E. (eds.) *The Impact of the Sharing Economy on Business and Society: Digital Transformation and the Rise of Platform Businesses*, 69–88. Abingdon: Routledge.
- Lillehammer-regionen. 2018. *Regional næringsplan 2018–2028*. <https://gausdal.custompublish.com/regional-naering-splan.498645.no.html> (accessed 17 March 2021).
- LO [Landsorganisasjonen i Norge]. 2016. *Notat om 'Samhandlingsøkonomien'*. <https://www.lo.no/contentassets/342aff677f649aa8b60f324e1740954/samhandling-sokonomien-hefte-a4-nett.pdf> (accessed 17 March 2021).
- MacKinnon, D., Cumbers, A., Pike, A., Birch, K. & McMaster, R. 2009. Evolution in economic geography: Institutions, political economy, and adaptation. *Economic Geography* 85(2), 129–150. doi: [10.1111/j.1944-8287.2009.01017.x](https://doi.org/10.1111/j.1944-8287.2009.01017.x)
- Malterud, K. 2012. Systematic text condensation: A strategy for qualitative analysis. *Scandinavian Journal of Public Health* 40(8), 795–805. doi: [10.1177/1403494812465030](https://doi.org/10.1177/1403494812465030)
- Martin, C.J. 2016. The sharing economy: A pathway to sustainability or a nightmarish form of neoliberal capitalism? *Ecological Economics* 121, 149–159. doi: [10.1016/j.ecolecon.2015.11.027](https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2015.11.027)
- Martin, R. 2012. (Re)placing path dependence: A response to the debate. *International Journal of Urban and Regional Research* 36, 179–192. doi: [10.1111/j.1468-2472.2011.01091.x](https://doi.org/10.1111/j.1468-2472.2011.01091.x)
- Meelen, T. & Frenken, K. 2015. Stop saying Uber is part of the sharing economy: What is being shared besides your money? <https://www.fastcompany.com/3040863/stop-saying-uber-is-part-of-the-sharing-economy> (accessed 13 May 2020).
- Meld. St. 19. (2016–2017). *Opplev Norge – unikt og eventyrlig*. Det kongelige nærings- og fiskeridepartement. <https://www.regjeringen.no/contentassets/95efed8d5f0442288fd430f54ba244be/no/pdfs/stm201620170019000dddpdfs.pdf> (accessed 15 March 2021).
- Morgan, K. 2013. Path dependence and the state: The politics of novelty in old industrial regions. Cooke, P. (ed.) *Reframing Regional Development: Evolution, Innovation, Transition*, 318–340. New York: Routledge.
- Muñoz, P. & Cohen, B. 2018. A compass for navigating sharing economy business models. *California Management Review* 61(1), 114–147. doi: [10.1177/0008125618795490](https://doi.org/10.1177/0008125618795490)
- Nelson, R.R. & Winter, S.G. 1982. *An Evolutionary Theory of Economic Change*. Cambridge, MA: Belknap Press of Harvard University Press.
- Netter, S., Pedersen, E.R.G. & Lüdeke-Freund, F. 2019. Sharing economy revisited: Towards a new framework for understanding sharing models. *Journal of Cleaner Production* 221, 224–233. doi: [10.1016/j.jclepro.2019.02.225](https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.02.225)
- Neumann, I.B. 2001. *Mening, materialitet og makt: En innføring i diskursanalyse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- NHO Reiseliv. n.d. *Delingsøkonomi: Politisk sak, overnatting, servering*. <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/delingskonomi/> (accessed 15 March 2021).
- NHO Reiseliv. 2018. *Delingsøkonomi innen boligutleie – hva kan kommunene gjøre?* <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/delingsokonomi/dokument/boligutleie-hva-kan-kommunene-gjore/> (accessed 15 March 2021).
- NOU 2017:4. *Delingsøkonomien – muligheter og utfordringer*. Oslo: Finansdepartement. <https://www.regjeringen.no/contentassets/1b21cafea73c4b45b63850bd83ba4fb4/no/pdfs/nou201720170004000dddpdfs.pdf> (accessed 15 March 2021).
- Oppland fylkeskommune. 2016. *Regional planstrategi 2016–2020 – Mulighetenes Oppland i ei grønn framtid*. https://www.valdres.no/dbimngs/regional_planstrategi_2016-2020.pdf (accessed 15 March 2021).
- Oppland fylkeskommune. 2018. *Regional plan for verdiskaping 2018–2030*. https://innlandetfylke.no/_f/p1/ie9c7c52a-f6ff-477b-a7e2-1ffbfe5bcfb4/regional-plan-for-verdiskaping-2018-2030.pdf (accessed 22 March 2021).
- Richter, C., Kraus, S., Brem, A., Durst, S. & Giselbrecht, C. 2017. Digital entrepreneurship: Innovative business models for the sharing economy. *Creativity and Innovation Management* 26(3), 300–310. doi: [10.1111/caim.12227](https://doi.org/10.1111/caim.12227)
- Ringsaker kommune. 2012. *Strategisk næringsplan 2012–2020*. <https://www.ringsaker.kommune.no/getfile.php/2289302.1897.eusqftdxeq/Strategisk+naeringsplan+2012.pdf> (accessed 17 March 2021).
- Rose, G. 2001. *Visual Methodologies: An Introduction to the Interpretation of Visual Material*. London: SAGE.
- Rousseau, N. 1995. What is rurality? *Occasional Paper (Royal College of General Practitioners)* 71, 1–4.
- Schlagwein, D., Schoder, D. & Spindeldreher, K. 2019. Consolidated, systemic conceptualization and definition of the sharing economy. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. <https://doi.org/10.1002/asi.24300>
- Schor, J. 2016. Debating the sharing economy. *Journal of Self-Governance and Management Economics* 4(3), 7–22. doi: [10.22381/JSME4320161](https://doi.org/10.22381/JSME4320161)
- Sel kommune. 2017. *Strategisk næringsplan for Sel kommune*. Vedtatt i Kommunestyre 19.6.2017. https://www.sel.kommune.no/_f/p7/i92e337e9-e68e-4bb5-ab19-a8a3c1db1850/naringsstrategi-2017-2021-med-handlingsdel-2017-2018.pdf (accessed 17 March 2021).
- Simmie, J. 2012. Path dependence and new technological path creation in the Danish wind power industry. *European Planning Studies* 20(5), 753–772. doi: [10.1080/09654313.2012.667924](https://doi.org/10.1080/09654313.2012.667924)

- Šiuškaitė, D., Pilinkienė, V. & Žvirdauskas, D. 2019. The conceptualization of the sharing economy as a business model. *Engineering Economics* 30(3), 373–381. doi: [10.5755/j01.ee.30.3.21253](https://doi.org/10.5755/j01.ee.30.3.21253)
- Strømmen-Bakhtiar, A. & Vinogradov, E. 2019. The effects of Airbnb on hotels in Norway. *Society and Economy* 41(1), 87–105. doi: [10.1556/204.2018.001](https://doi.org/10.1556/204.2018.001)
- Thebault-Spieker, J., Terveen, L. & Hecht, B. 2017. Toward a geographic understanding of the sharing economy: Systemic biases in UberX and TaskRabbit. *ACM Transactions on Computer-Human Interaction (TOCHI)* 24(3): Article 21. <https://doi.org/10.1145/3058499> (accessed 15 March 2021).
- Tödting, F. & Tripl, M. 2005. One size fits all? *Research Policy* 34(8), 1203–1219. doi: [10.1016/j.respol.2005.01.018](https://doi.org/10.1016/j.respol.2005.01.018)
- Virkkala, S. 2007. Innovation and networking in peripheral Areas—a case study of emergence and change in rural manufacturing. *European Planning Studies* 15(4), 511–529. doi: [10.1080/09654310601133948](https://doi.org/10.1080/09654310601133948)
- Wanzenböck, I. & Frenken, K. 2020. The subsidiarity principle in innovation policy for societal challenges. *Global Transitions* 2, 51–59. doi: [10.1016/j.glt.2020.02.002](https://doi.org/10.1016/j.glt.2020.02.002)
- Zervas, G., Proserpio, D. & Byers, J. 2017. The rise of the sharing economy: Estimating the impact of Airbnb on the hotel industry. *Journal of Marketing Research* 54(5), 687–705. doi: [10.1509/jmr.15.0204](https://doi.org/10.1509/jmr.15.0204)

Artikkel 2: Sagheim, K. B. (2021). Digitalisering i små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner. *Magma - Tidsskrift for økonomi og ledelse*, 6, 117-124.

<https://nye.econa.no/faglig-oppdatering/medlemsbladet-magma/6-2021/digitalisering-i-sma-og-mellomstore-reiselivsbedrifter-i-rurale-regioner/>

Digitalisering i små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner (F)

TEKST: KRISTINE BLEKASTAD SAGHEIM
FOTO:

Sammendrag

I Norge er regional ulikhet en utfordring. En dimensjon ved ulikheten er grad av digitalisering i næringslivet. Litteraturen om regional utvikling og digitalisering beskriver et digitalt skille mellom urbane og rurale regioner. Rurale regioner kjennetegnes av mange små og mellomstore bedrifter (SMB-er), spesielt i reiselivssektoren. Litteraturen viser at kunnskapsdeling er viktig for innovasjon, og ulike former for nærhet kan motvirke eller bidra til deling av kunnskap. Imidlertid vet vi for lite om betydningen av ulike nærhetsdimensjoner i innovasjonsprosesser for SMB-er og hvordan nærhetsdimensjonene utfyller hverandre. Det trengs også mer kunnskap om digitalisering blant SMB-er i rurale regioner. Derfor stiller denne artikkelen følgende spørsmål: Hvilke utfordringer og muligheter opplever små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner ved økt digitalisering sett i lys av nærhetsdimensjoner? Forskningsspørsmålet undersøkes ved å intervju 17 SMB-er i reiselivssektoren i Innlandet. Analysen viser at digitalisering er utfordrende på grunn av svak bredbåndsdekning og fordi

Kristine Blekastad Sagheim er stipendiat på doktorgradsprogrammet for Innovasjon i tjenesteyting - offentlig og privat sektor (INTOP) ved Høgskolen i Innlandet. Hun er opptatt av innovasjon og betydningen av digitalisering og delingsøkonomi for utvikling i rurale regioner.

digitalisering er ressurskrevende. Utfordringene knyttes til geografiske avstander og manglende kognitiv nærhet til bedriftene som kan bidra med kompetanse for SMB-ene. Analysen viser at stor sosial nærhet er viktig for SMB-er for å løse utfordringene og realisere mulighetene. Det teoretiske bidraget til litteraturen ligger i dynamikken mellom nærhetsdimensjonene: Fravær av én nærhetsdimensjon kan kompenseres av større nærhet av en annen, noe som indikerer at dimensjonene opptrer i et avhengighetsforhold.

1 Introduksjon

Regional ulikhet er blant de største utfordringene i Europa (Iammarino et al., 2017). I Norge bidrar lange geografiske avstander, demografisk utvikling, begrensede kompetanseutviklingstilbud og svak digital infrastruktur til regionale forskjeller (NOU 2020: 12, s. 171). I en slik kontekst spør denne artikkelen om en megatrend som digitalisering kan redusere betydningen av geografisk avstand, og hvorvidt digitalisering kan forenkle hverdagen for bedrifter utenfor de store byene. Meningene om digitalisering er mange, og det hevdes at digitalisering de neste årene vil «endre samfunns-, nærings- og arbeidslivet på flere avgjørende måter», og slik «utfordre eksisterende samfunnsstrukturer, næringer og arbeidsformer» (Næringslivets Hovedorganisasjon, 2018, s. 125).

Rurale regioner kjennetegnes ofte av lite forsknings- og utviklingsaktivitet, lavt utdanningsnivå, lange avstander, aldrende befolkning og fraflytning (Jauhiainen & Moilanen, 2012). I slike regioner er små og mellomstore bedrifter^[1] (SMB-er) viktige byggesteiner for næringslivets aktivitet. Det gjelder spesielt for reiselivet, som utgjør en betydelig sektor i mange kommuner knyttet til verdiskaping, sysselsetting og eksport (Innovasjon Norge, 2021). Hele 99 prosent av Norges bedrifter er små og mellomstore, og nesten 80 prosent av kommunene har utelukkende SMB-er (Dagenborg, 2019). SMB-er har dermed en viktig rolle for sysselsetting og verdiskaping i hele landet. Dessverre mangler bedriftene ofte kapasitet og ressurser til å gjennomføre digitaliseringsprosesser, og derfor varierer det i hvilken grad digitale løsninger er implementert (Randall et al., 2020). Teknologi er en viktig forutsetning for økonomisk vekst og samfunnsutvikling (Srinuan & Bohlin, 2011), men på grunn av begrenset bredbåndsdekning i rurale regioner, manglende digital kompetanse og demografiske faktorer som høy gjennomsnittsalder eksisterer det ofte et digitalt skille mellom rurale og urbane regioner (Haefner & Sternberg, 2020; Salemink et al., 2017). For å sikre større likhet, sosial mobilitet og økonomisk vekst i rurale områder er nedbygging av digitale skiller viktig for å balansere denne utviklingen (European Network for Rural Development, 2017).

Læring og spredning av kunnskap er viktig for innovasjon, og ulike former for nærhet kan motvirke eller bidra til deling av kunnskap (Boschma, 2005). «Nærhet» er ikke nødvendigvis ensbetydende med fysisk avstand, men kognitiv, sosial, organisatorisk og institusjonell nærhet er også viktig for deling av kunnskap i en innovasjonsprosess (Boschma, 2005). Utfordringer og muligheter ved digitalisering kan derfor studeres i lys av ulike former for nærhet mellom SMB-ene på den ene siden, og kunnskapen som kreves for digitalisering på den andre. Ifølge tidligere studier trengs det mer kunnskap om betydningen av ulike former for nærhet i innovasjonsprosesser for SMB-er og hvordan nærhetsdimensjonene kan utfylle hverandre (Brink, 2018; Zahoor & Al-Tabbaa, 2020). Videre trengs det mer

kunnskap om digitalisering blant SMB-er i rurale regioner og hvordan digitalisering kan bidra til utjevning av romlige forskjeller mellom rurale og urbane regioner (Roberts et al., 2017). Basert på disse kunnskapsgapene stilles følgende forskningsspørsmål: Hvilke utfordringer og muligheter opplever små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner ved økt digitalisering sett i lys av nærhetsdimensjoner? Regionen Innlandet er valgt som caseområde, der reiselivet er utpekt som en næringssatsing (Innlandsutvalget, 2015). Forskningsspørsmålet undersøkes derfor ved å intervju SMB-er i reiselivssektoren i Innlandet.

2 Kunnskapsstatus

I det følgende presenteres begrepet digitalisering og ulike nærhetsdimensjoner som teoretiske perspektiver for artikkelen.

2.1 Digitalisering

Begrepet digitalisering brukes på forskjellige måter i ulike fagkretser. Denne artikkelen forholder seg til digitaliseringslitteraturen slik den beskrives av Unruh og Kiron (2017) og Verhoef et al. (2021), der en digitaliseringsprosess består av tre faser som ender i en digital transformasjon. Den første fasen, digitizing, beskriver den teknologiske overgangen når analog informasjon blir digital, og innebærer automatisering av interne rutiner og arbeidsoppgaver med mål om kostnadsbesparelser og effektiv ressursutnyttelse. Et typisk eksempel er å sende dokumenter på e-post istedenfor i posten, et annet er digitale bestillinger. Fase to, digitalisering, er en mer omfattende form for innovasjon der informasjonsteknologi gjør det mulig å endre prosesser som produksjon, distribusjon, kommunikasjon og kundeoppfølging. Eksempler er bruk av robot eller implementering av digitale kommunikasjonskanaler mellom bedrift og kunde. Målet er at digitalisering skal bidra til kostnadseffektivitet, effektiv produksjon og en bedre kundeopplevelse (Verhoef et al., 2021). I fase tre, digital transformasjon, skjer de mest radikale endringene, med for eksempel utvikling av digitale plattformer og datadrevne forretningsmodeller (Verhoef et al., 2021). En slik transformasjon er viktig for eksisterende bedrifter for å unngå innlåsing i nåværende praksiser. I denne artikkelen brukes digitalisering som en samlebetegnelse på hele digitaliseringsprosessen.

Relativt få ansatte gjør i teorien SMB-er mer fleksible og tilpassningsdyktige enn større bedrifter. Dette er gode forutsetninger for innovasjon (Damanpour, 2010), men likevel er SMB-er ofte mindre digitalisert enn store bedrifter (Eller et al., 2020). Studier av digitalisering i SMB-er i rurale regioner viser at bedriftene utfordres av manglende tid, støtte, økonomi og kompetanse til å gjennomføre digitaliseringsprosesser. Imidlertid opplever bedriftene muligheter for merkevarebygging og markedsføring, nye arbeidsplasser, effektivisering og tilgang til nye markeder (Randall et al., 2020). Videre viser studier av digitalisering i SMB-er i reiselivssektoren at bedriftene utfordres av manglende opplæring, høye kostnader og manglende kompetanse (Dredge et al., 2018) samt svak digital infrastruktur og lav vilje blant tradisjonelle bedrifter til å digitalisere (Popescu, 2019). Like fullt opplever bedriftene muligheter knyttet til kommunikasjon, synlighet, økt internasjonal rekkevidde og forbedret kvalitet (Dredge et al., 2018) samt nye former for nettverk og samarbeid (Popescu, 2019).

2.2 Nærhet

For å øke forståelsen av utfordringene og mulighetene SMB-ene opplever, kan man undersøke hvordan ulike nærhetsdimensjoner påvirker digitalisering. Ved å «være nær» andre bedrifter kan egne ressurser og kunnskap komplementeres av andres ressurser og kunnskap (Brink, 2018). Boschma (2005) skiller mellom fem former for nærhet som kan bidra til kunnskapsproduksjon og innovasjon: geografisk, kognitiv, sosial, organisatorisk og institusjonell nærhet. Geografisk nærhet beskriver den fysiske avstanden mellom aktører og har tidligere blitt beskrevet som en forutsetning for innovasjon og læring. Ifølge Boschma (2005) er denne formen for nærhet hverken en forutsetning eller tilstrekkelig form for nærhet, og bør i en innovasjonsprosess suppleres av andre former for nærhet. I denne artikkelen forstås geografisk nærhet som avstanden mellom SMB-ene og aktører som kan bistå SMB-ene med digitalisering. Kognitiv nærhet handler om betydningen av en felles kunnskapsbase som forutsetning for læring og innovasjon. For at en bedrift skal tilegne seg ny kunnskap, må den nye kunnskapen være nær bedriftens eksisterende kunnskapsbase. Kognitiv nærhet forstås derfor som avstanden mellom kunnskapsbasen til SMB-ene og den kunnskapen bedriftene trenger for å digitalisere. Sosial nærhet er «sosiale relasjoner mellom aktører på mikronivå» (Boschma, 2005, s. 66) og beskriver tillitsrelasjoner basert på vennskap, slektskap og delte erfaringer som grunnlag for kunnskapsdeling og innovasjon. Organisatorisk nærhet beskrives som relasjoner i og mellom organisasjoner, og institusjonell nærhet omhandler vaner, rutiner og etablerte praksiser som påvirker relasjoner og sosialt samspill. Imidlertid kan både for mye og for lite nærhet være et problem i en innovasjonsprosess. For mye kognitiv nærhet kan gi innlåsningseffekter der aktørene blir for like hverandre, og for lite kognitiv nærhet kan være utfordrende ved at aktørene er for ulike til å ta i bruk hverandres kunnskap (Boschma, 2005).

I litteraturen beskrives også andre former for nærhet: Virtuell nærhet utvikles ved bruk av teknologi (Coughlan, 2014) og kan redusere betydningen av geografisk nærhet ved at aktører samhandler gjennom digitale plattformer (Brink, 2018). Studier viser at SMB-er bør utvikle ulike former for nærhet for å innovere (Brink, 2018), og at nærhet til lokal og nasjonal kunnskap kan kompensere for lite tid, få ressurser og svak kunnskapsbase, og slik forenkle innovasjonsprosesser for SMB-er (Kapetaniou & Lee, 2018).

3 Metode

3.1 Om Innlandet og reiselivssektoren

Innlandet er et fylke som karakteriseres av store geografiske avstander, spredt bosetning, fødselsunderskudd og landets største andel av eldre mennesker. Offentlig sektor sysselsetter 35 prosent av befolkningen, og næringsstrukturen domineres av reiseliv, skogbruk, vareproduksjon, landbruk og bioøkonomi (Innlandet fylkeskommune, 2020). Basert på disse rurale kjennetegnene (Jauhainen & Moilanen, 2012) og at mindre enn halvparten av befolkningen bor i urbane områder, betraktes hele fylket som en rural region (Jokinen et al., 2020, s. 17; Sagheim & Nilsen, 2021).

Nasjonalt er Innlandet en betydelig reiselivsregion med lange tradisjoner. Reiselivssektoren er omfattende og inkluderer små og mellomstore bedrifter som tilbyr attraksjoner, arrangement, overnatting, servering og persontransport. Næringen står for en stor del av regionens verdiskaping og sysselsetting (Innlandet fylkeskommune, 2020). Privathyttemarkedet er betydelig og gir et

vesentlig bidrag til den totale sysselsettingen og samfunnsøkonomien. Innlandet har flere av landets største vinterdestinasjoner, som Trysil, Beitostølen og Sjusjøen, i tillegg til attraksjoner som Hunderfossen Familiepark, OL-anleggene og Prøysenhuset og nasjonalparkene Jotunheimen, Rondane og Dovre ell-Sunndalsfjella (Innlandet fylkeskommune, 2020). Reiselivssektoren preges av mange små aktører og av ustabil og mangelfull organisering, og den har derfor et stort potensial knyttet til samarbeid (Innlandet fylkeskommune, 2020).

3.2 Rekruttering, utvalg og datainnsamling

Rekrutteringen av respondenter fulgte tre utvelgelseskriterier: Bedriftene måtte være lokalisert i Innlandet, ha 1–99 ansatte og tilhøre reiselivssektoren. Utvelgelsen startet bredt og fulgte snøballmetoden (Tjora, 2017). Utvalgte bedrifter ble først intervjuet, før de tipset om andre relevante aktører. I tillegg ble destinasjonsselskapenes medlemslister benyttet for å gjøre et tilfeldig utvalg basert på type reiselivsvirksomhet. For å oppnå et heterogent utvalg er bedrifter som jobber strategisk med digitalisering (fem bedrifter er i en prosess med å etablere en digital strategi), og bedrifter med mindre målrettet digitaliseringsarbeid, inkludert i utvalget.

Hovedvekten av bedriftene befinner seg i de mest perifere områdene av Innlandet, som i Lesja, Lom, Nord-Fron og Trysil. For å ivareta regionens kjennetegn med spredt bosetning og variert næringsstruktur, og for å gi et helhetlig bilde av Innlandet som fylke, er bedrifter lokalisert i byene (Hamar, Gjøvik, Lillehammer og Elverum) inkludert. De fleste av disse bedriftene har en betydelig del av sin økonomiske aktivitet i de rurale delene av fylket.

Type bedrift	Antall
Attraksjoner og arrangement	6
Overnatting og servering	4
Persontransport	5
Destinasjonsselskap	2
Totalt	17

Tabell 1. Oversikt over hvilken type bedrift respondentene representerer.

Det ble gjennomført 17 semistrukturerte kvalitative intervjuer, med en gjennomsnittlig varighet på 50 minutter. Alle respondentene er daglig leder i sin virksomhet. På grunn av covid-19 ble noen av intervjuene gjennomført digitalt (10), andre fysisk (6). En respondent ønsket å svare via e-post. Enkle justeringer av intervjuguiden ble gjort underveis i datainnsamlingsprosessen, men hovedsakelig ble samme intervjuguide brukt. Til slutt ble alle intervjuene transkribert og analysert.

4 utfordringer og muligheter ved digitalisering

Nedenfor presenteres de mest fremtredende utfordringene og mulighetene bedriftene opplever ved digitalisering, sett i lys av nærhetsdimensjonene. Analysen viser at spesielt tre av Boschmas (2005) nærhetsdimensjoner har betydning for utfordringene og mulighetene bedriftene opplever ved digitalisering: geografisk, kognitiv og sosial nærhet. Disse vektlegges derfor videre.

4.1 Utfordringer ved digitalisering

4.1.1 Svak bredbåndsdekning

For et desentralisert næringsliv er digital infrastruktur en forutsetning for effektiv drift og samhandling over geografiske avstander (NOU 2020:15). Imidlertid beskrev en tredjedel av respondentene utfordringer ved svak bredbåndsdekning. Spredt bebyggelse og lave befolkningstall gir få tilknytningspunkter og lav lønnsomhet ved utbygging av bredbånd. I en verden der «alt» foregår på internett, svekkes bedriftene av svak internettforbindelse, noe flere respondenter beskrev: «Det er ikke tvil om at vi som er litt utenfor bysentrum, taper stort ved å ikke ha bredbånd (...) Alt går jo på nett. Du klarer nesten ikke drive en bedrift uten nettilgang.» (respondent 7)

Reiselivssektoren gikk tidlig gjennom store endringer som følge av digitalisering, blant annet fordi tradisjonelle reisebyråer ble erstattet av nettbaserte bestillingssystemer (Ølnes & Simonsen, 2013). Likevel opplever enkelte bedrifter at implementering av digitale bestillingssystemer utfordres av svak bredbåndsdekning:

Jeg har jo ikke «online booking» enda, for jeg har ikke turt å ha noe som gjør at jeg er avhengig av ... en linje som ikke er stabil (...) Bookingsystemet mitt har gått ut på dato, det kan ikke få online booking, og de nye systemene krever at du har bedre nett enn vi har, så det har liksom stoppa. (respondent 12)

For å bøte på utfordringene har bedriftene investert i kostbare internettløsninger, men respondentene beskrev det som frustrerende at de selv må dekke mesteparten av kostnaden.

Utfordringene ved svak bredbåndsdekning kan knyttes til romlige dimensjoner og egenskaper ved regionen (Haefner & Sternberg, 2020). Tidligere studier (Coughlan, 2014; Norris, 2020; Roberts et al., 2017) viser at ulemper ved store geografisk avstander mellom bedrifter kan kompenseres av virtuell nærhet ved at aktører kan samhandle digitalt, men da kreves det god digital infrastruktur. Svak bredbåndsdekning forsinker derfor bedriftenes utvikling og bidrar til digitale skiller mellom urbane og rurale regioner (Bürgin & Mayer, 2020).

4.1.2 Ressurskrevende

Reiselivssektoren er omfattende og består av mange SMB-er som ofte har få ressurser (Dredge et al., 2018). Respondentenes beskrivelse av digitalisering som ressurskrevende i form av økonomi, tid og kompetanse var derfor ikke uventet. En respondent uttalte at det krever «litt 'guts' og selvtillit» (respondent 9) å investere i digitale løsninger fordi løsningene er kostbare. Det ble også beskrevet som utfordrende at bedriftene mangler tilstrekkelig digital kompetanse. Bedriftene utfordres av liten kognitiv nærhet til kunnskapen de trenger for å digitalisere. Derfor må digitaliseringsprosesser ledes av innleide aktører:

Det er vanskelig å ha den kompetansen «in-house». Å følge med på den raske utviklingen som skjer (...) Vi klarer ikke det på teknologi- og

digitaliseringssiden. Så da er man avhengig av å kjøpe kompetanse, og da er det kostnadene som er barrieren. (respondent 4)

Med et areal på over 52 000 km² karakteriseres Innlandet av store geografiske avstander, der over en tredjedel er bosatt i fire av regionens byer (Hamar, Gjøvik, Lillehammer og Elverum) (Innlandet fylkeskommune, 2020). Det kan derfor være lange avstander mellom bedriftene i de mest perifere områdene og kompetansebedrifter som ofte er lokalisert i byene. Dette gjør digitalisering tid- og kostnadskrevede: «Hvis vi bruker eksterne til å være med i produksjon eller bistå teknisk, så har de gjerne lang reisetid» (respondent 9). Dette indikerer at den geografiske og kognitive nærhetsdimensjonen har betydning for hvorfor bedriftene opplever digitalisering som ressurskrevede.

Respondentene beskrev trekk ved ansatte som en begrensning ved digitalisering. Flere fortalte at de ansatte opplever digitalisering som utfordrende, og at dette ofte skyldes de ansattes alder:

Arbeidsstokken min er godt voksne folk som har vært med i veldig mange år. Jeg opplever dem som innovative, men vi faller ofte litt fort tilbake til at vi helst skulle gjort det slik vi har gjort det før (...) En av de store utfordringene er evnen til å tenke nytt når du har en arbeidsstokk som har vært med i mange år. (respondent 8)

Holdningene respondenten beskriver, skaper lite fleksibilitet og åpenhet for nye løsninger, og eksemplifiserer det Boschma (2005) beskriver som en innlåsingeffekt ved for lite kognitiv nærhet, der bedriften låses inn i etablerte mønstre fordi ansatte ikke ser behovet for endring. Dette viser at bedriftene utfordres av typiske kjennetegn ved rurale regioner som høy gjennomsnittsalder.

To respondenter fortalte at de på grunn av manglende kompetanse har overlatt deler av det digitale ansvaret til sine voksne barn. «Barna» har mer digital kompetanse og kan bistå ved utforming av nettside og sosiale medier samt ved implementering av enkelte digitale løsninger. Videre omtalte respondentene ulike former for sosial nærhet via nettverk og samarbeid med bedrifter i og utenfor regionen som viktig for erfaringsutveksling. Dette viser at stor sosial nærhet til venner, familie og andre bedrifter kan redusere den kognitive avstanden mellom aktører ved at læring skjer basert på tillitsfulle relasjoner (Boschma, 2005). Nærhet til andre aktører kan dermed kompensere for manglende ressurser og svak kunnskapsbase, et funn Kapetaniou og Lee (2018) også gjør. Imidlertid kan faren for innlåsingeffekter melde seg dersom bedriftene kopierer hverandre og blir for like (Boschma, 2005). Tette relasjoner bør derfor balanseres med kunnskap utenfra for å unngå at bedriftene kopierer hverandre og utviklingen stanser.

4.2 Muligheter ved digitalisering

4.2.1 Effektivisering, profesjonalisering og automatisering

Respondentene beskrev også muligheter ved digitalisering. For majoriteten handler digitalisering om å gå fra penn og papir til digitale systemer som effektiviserer og automatiserer arbeidsprosesser:

Det viktigste med digitalisering er en enklere arbeidshverdag med tanke på skjemaføring og sånn for de som er ute og gjør jobben, og ikke minst å få det inn her uten å ha så mye dobbeltarbeid som vi har i dag. Da vil vi kunne frigjøre mye ressurser for å kunne utvikle bedriften. (respondent 14)

Videre ble digitalisering beskrevet som nødvendig for å overleve og som «en profesjonalisering av bedriften» (respondent 6). Digitalisering kan gi kostnadseffektive løsninger, for eksempel digitale bestillingssystemer, og slike systemer kan styrke bedriftenes konkurransekraft ved at bedriftene oppleves mer moderne.

4.2.2 Markedsføring, kommunikasjon og samarbeid

Digitalisering gjør det mulig å kommunisere målrettet fordi budskap kan skreddersys mot ulike kundegrupper. Slik kan flere kunder nås på en effektiv måte. Dette ble beskrevet som viktig for små bedrifter med få ressurser: «Vi treffer andre målgrupper, andre kunder. Man kommer ut til et nytt marked. Og for oss som både er lokale, men også ønsker å bli mer nasjonale, så er det kjempeviktig.» (respondent 11)

Videre ble muligheter for kommunikasjon via digitale flater beskrevet: For det første ble digital kommunikasjon over geografiske avstander beskrevet som viktig for bedriftene i utkantene: «Vi bor jo så grigsgrendt til, men det har på en måte ikke så veldig mye å si, når vi er digitale» (respondent 17). For det andre kan bedriftene få hjelp av aktører lokalisert langt unna. Dette ble beskrevet som positivt fordi «de kan sitte et helt annet sted og grave seg ned i systemet og rette på ting» (respondent 9). For det tredje gjør digitalisering det enklere å opprettholde eksisterende samarbeid for bedrifter i periferien samt samarbeid over kommunegrenser. En respondent beskrev samarbeidsmulighetene som følge av digitalisering slik: «Det er mye spennende samarbeid som dukker opp i kjølvannet av digitalisering (...) Jeg ser at bransjen samarbeider med konkurrentene, man samarbeider med nye og andre bransjer, man samarbeider med utviklere av teknologi. Både i inn- og utland.» (respondent 11) Disse mulighetene knyttet til digital kommunikasjon viser at utfordringer ved geografiske avstander kan kompenseres av økt virtuell nærhet ved hjelp av digitale hjelpemidler.

4.3 Betydningen av nærhet i digitaliseringsprosesser for små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner

Analysen viser at bedriftene opplever ulike utfordringer og muligheter ved digitalisering. Tabell 2 viser hvilken betydning analysen indikerer at de ulike nærhetsdimensjonene har for den enkelte utfordring og mulighet.

Utfordringer og muligheter ved digitalisering		Nærhetsdimensjoner		
		Geografisk	Kognitiv	Sosial
Utfordringer	Svak bredbåndsdekning	Stor	Liten	Liten
	Manglende ressurser (økonomi, tid og kompetanse)	Stor	Liten	Liten
Muligheter	Effektivisering, profesjonalisering og automatisering	Stor	Stor	Stor
	Markedsføring, kommunikasjon og samarbeid	Stor	Stor	Stor

Tabell 2. Betydningen av nærhetsdimensjonene for utfordringene og mulighetene små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner opplever ved digitalisering.

Utfordringene ved svak bredbåndsdekning skyldes typiske kjennetegn ved rurale regioner som lange geografiske avstander til eksisterende infrastruktur, spredt bebyggelse og lave befolkningstall. Den geografiske dimensjonen er derfor av stor betydning. Videre ble manglende ressurser, og mangelfull digital kompetanse spesielt, trukket frem som utfordrende. Ved å ta kjennetegnene ved rurale

regioner i betraktning, antas både den geografiske og kognitive nærhetsdimensjonen å ha betydning for hvorfor digitalisering oppleves ressurskrevende. På den andre siden ble effektivisering, profesjonalisering og automatisering beskrevet som muligheter. Bedriftenes geografiske beliggenhet har liten betydning for disse, men kognitiv nærhet er viktig for at bedriftene ser og realiserer mulighetene. Videre ble markedsføring, kommunikasjon og samarbeid beskrevet som muligheter. Kommunikasjon og samarbeid over geografiske avstander er viktig for å redusere betydningen av de geografiske avstandene regionen kjennetegnes av, og derfor er betydningen av den geografiske dimensjonen stor. Deretter viser empirien at sosial nærhet til venner, familie og bedrifter er viktig for å realisere mulighetene, for eksempel ved at bedriftene øker kunnskapsnivået gjennom sosiale relasjoner.

Det har tidligere blitt argumentert for at en viss grad av nærhet langs samtlige dimensjoner må være til stede for at læring skal skje (Boschma, 2005). Imidlertid viser denne studien det motsatte: Ikke alle nærhetsdimensjonene må være til stede for kunnskapsdeling. Sosial nærhet kan veie opp for manglende kognitiv nærhet samt for geografiske avstander til andre bedrifter. Studien viser dermed at manglende nærhet av én dimensjon (f.eks. kognitiv) kan kompenseres av andre former for nærhet (f.eks. sosial). Dette viser at hver enkelt nærhetsdimensjon er nyttig som analytisk dimensjon for å utvikle kunnskap om bedrifters digitaliseringsprosesser, men at dimensjonene realiserer sitt fulle potensial som analytiske verktøy ved studier av samspillet mellom nærhetsdimensjonene.

Andre studier belyser også samspillet mellom nærhetsdimensjonene. Lauvås og Nilsen (2018) viser at i kombinasjon med organisatorisk nærhet kan sosial nærhet veie opp for store geografiske avstander når regionen kjennetegnes av tynne strukturer og manglende F&U. Videre viser Steinmo og Rasmussen (2018) at liten kognitiv nærhet kan kompenseres av stor sosial nærhet ved at mindre erfarne bedrifter er mer avhengige av sosiale nettverk med mer erfaring. Dette indikerer at betydningen av stor sosial nærhet reduseres ved økende kognitiv nærhet (mer kunnskap om digitalisering). Likeens viser denne artikkelen at betydningen av nærhetsdimensjonene endres over tid som følge av samspillet mellom dimensjonene: Utfordringene ved store geografiske avstander til kompetansemiljøer er størst i de første digitaliseringsfasene når kunnskapsnivået er lavt, men ulempene reduseres når kunnskapen øker. Dermed viser studien at betydningen av nærhetsdimensjonene endres over tid og som følge av gjensidige påvirkninger, samt at bedrifter kan komplementere egne ressurser og kunnskap ved å være nær andre bedrifter langs ulike dimensjoner av nærhet (Brink, 2018).

Å betrakte nærhetsdimensjonene som integrerte mekanismer med gjensidig påvirkning er antageligvis spesielt viktig i analyser av bedrifter i rurale regioner, gitt regionenes kjennetegn. Tillitsfulle relasjoner kan fungere som supplement til manglende kognitiv nærhet ved at aktører med sosiale relasjoner støtter hverandre. Slik kan stor sosial nærhet supplere det manglende institusjonelle apparatet som rurale regioner ofte kjennetegnes av, både i tjenestesektoren, bedriftssfæren og i samfunnet ellers.

5 Konklusjon

Artikkelen startet med å stille et spørsmål: Hvilke utfordringer og muligheter opplever små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale

regioner ved økt digitalisering sett i lys av nærhetsdimensjoner? Gjennom 17 intervjuer med SMB-er i reiselivssektoren i Innlandet viser studien at digitalisering kan være utfordrende på grunn av svak bredbåndsdekning. Digitalisering er også ressurskrevende, både økonomisk, tidsmessig og fordi SMB-ene ofte mangler digitaliseringskompetanse. Imidlertid kan digitalisering gi muligheter for effektivisering og bedre markedsføring, kommunikasjon og samarbeid. Disse funnene støttes av eksisterende forskning (Dredge et al., 2018; Popescu, 2019; Randall et al., 2020). I tillegg peker studien på at digitalisering kan bidra til økt profesjonalisering og automatisering.

For bedre å forstå utfordringene og mulighetene er de analysert i lys av nærhetsdimensjoner. Analysen viste at utfordringene ved digitalisering er tett forbundet med avstander til etablert infrastruktur og liten kognitiv nærhet til nødvendig kompetanse om digitalisering. Ved fravær av geografisk og kognitiv nærhet er sosial nærhet viktig, viser studien: Sosial nærhet er en betydningsfull kilde til læring og kunnskapsutveksling, og derfor er sosial nærhet viktig for å realisere mulighetene og løse utfordringene ved digitalisering. Dermed kan digitalisering fungere som en mekanisme som bygger ned etablerte territorielle hindre ved å tilrettelegge for kommunikasjon og samarbeid over geografiske avstander. De geografiske avstandene får mindre betydning ved at sosial og virtuell nærhet kompenserer for utfordringene ved geografiske avstander, og dermed kan forskjellene mellom urbane og rurale områder bli mindre.

Artikkelen bidrar med kunnskap om betydningen av ulike former for nærhet og om dynamikken mellom nærhetsdimensjonene. Studien viser at alle nærhetsdimensjonene ikke må være til stede for kunnskapsdeling, og det er i denne dynamikken mellom nærhetsdimensjonene at artikkelens teoretiske bidrag ligger: Der en nærhetsdimensjon har stort utslag (f.eks. sosial nærhet), har den den egenskapen at den kompenserer for bortfall på en annen (f.eks. geografisk nærhet). Dynamikken mellom nærhetsdimensjonene gjør at betydningen av en nærhetsdimensjon forandrer seg over tid fordi dimensjonene opptrer i et avhengighetsforhold: Betydningen av geografisk nærhet er viktigere i en tidlig fase sammenlignet med en mer moden digitaliseringsfase. Dermed endres betydningen av geografisk nærhet til kompetansebedrifter som følge av at den kognitive nærheten øker.

Praktiske implikasjoner, videre forskning og avgrensninger

Studien gir noen praktiske implikasjoner for SMB-er i rurale og urbane regioner, i reiselivssektoren og øvrige sektorer. Studien viser at det trengs bedre bredbåndsforbindelse i de mest perifere områdene. Dette er en debatt som har aktualisert seg som følge av covid-19 og mer bruk av hjemme- og hyttekontor. Prioritering av godt utbygd bredbånd kan gi muligheter for regionene, for eksempel større mobilitet knyttet til arbeidsplasser. For det andre viser studien at sosiale relasjoner kan fungere som et supplement ved manglende kunnskap og store geografiske avstander ved at bedriftene tilegner seg kunnskap som et resultat av sosial nærhet til andre aktører. Studien angir dermed at nærhet til profesjonelle (bedrifter) og ikke-profesjonelle (familie og venner) aktører er viktig. For det tredje kan for stor sosial og kognitiv nærhet gjøre at bedriftene blir for like (Boschma, 2005). Det er derfor viktig at bedriftene tilegner seg ulik kunnskap ved å samarbeide med aktører fra andre næringer eller regioner. For det fjerde synliggjør studien viktigheten av å tilrettelegge for

samarbeid og kunnskapsutveksling. Offentlige aktører kan tilrettelegge for samarbeid ved å etablere nettverk og støtteordninger, på tvers av type virksomhet, sektor og region. Videre kan offentlige aktører tilrettelegge for kompetanseheving innenfor gitte temaer (f.eks. digitalisering). Bedrifter kan danne egne samarbeidsfora for å diskutere og løse felles utfordringer, på tvers av region og sektor. At bedriftene samarbeider og står sammen som en gruppe, kan gi bedriftene større påvirkningskraft overfor myndighetene, for eksempel for å få større bevilgninger til bredbåndsutbygging.

Flere studier bør undersøke dynamikken mellom nærhetsdimensjonene og hvordan ulike former for nærhet kan kompensere for hverandre, både i reiselivssektoren i andre regioner, men også for andre sektorer enn reiselivssektoren. Det kan også være hensiktsmessig å se nærmere på sammenhengen mellom de tre ulike digitaliseringsfasene og nærhetsdimensjonene for å forstå hvilke former for nærhet som har mest betydning for de ulike fasene, også i andre sektorer og regioner.

Regionens kjennetegn med variert bosetnings- og næringsstruktur reflekteres av studiens utvalg, og derfor vil det være forskjeller mellom bedriftene i hvordan de opplever de nevnte utfordringene og mulighetene. Funnene er kontekstavhengige og kan derfor ikke generaliseres til SMB-er i Innlandet generelt eller til små og mellomstore reiselivsbedrifter i andre rurale regioner.

Referanser

Boschma, R. (2005). Proximity and innovation: A critical assessment. *Regional Studies*, 39(1), 61–74.

<https://doi.org/10.1080/0034340052000320887>

Brink, T. (2018). Organising of dynamic proximities enables robustness, innovation and growth: The longitudinal case of small and medium-sized enterprises (SMEs) in food producing firm networks. *Industrial Marketing Management*, 75, 66–79.

<https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2018.04.005>

Bürgin, R. & Mayer, H. (2020). Digital periphery? A community case study of digitalization efforts in swiss mountain regions. I S. Patnaik, S. Sen & M. Mahmoud (Red.), *Smart village technology* (s. 67–98). Springer.

Coughlan, T. (2014). Enhancing innovation through virtual proximity. *Technology Innovation Management Review*, 4(2), 17–22.

<https://doi.org/10.22215/timreview/765>

Dagenborg, J. (2019). Valg 2019 – Her er SMB Norges smørbrøddliste til politikerne. *dinbedrift.no*. Hentet 27. januar 2021 fra

<https://www.dinbedrift.no/valg-2019-her-er-smb-norges-smorbroddliste-til-politikerne/>

Damanpour, F. (2010). An integration of research findings of effects of firm size and market competition on product and process innovations. *British Journal of Management*, 21(4), 996–1010.

<https://doi.org/10.1111/j.1467-8551.2009.00628.x>

Dredge, D., Phi, G., Mahadevan, R., Meehan, E. & Popescu, E. S. (2018). Digitalisation in tourism: In-depth analysis of challenges and opportunities. Low Value procedure GRO-SME-17-C-091-A for

Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises (EASME)
Virtual Tourism Observatory. Aalborg universitet.

Eller, R., Alford, P., Kallmünzer, A. & Peters, M. (2020). Antecedents, consequences, and challenges of small and medium-sized enterprise digitalization. *Journal of Business Research*, 112, 119–127.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.03.004>

European Network for Rural Development. (2017). Revitalising rural areas through business innovation. European Network for Rural Development.

Haefner, L. & Sternberg, R. (2020). Spatial implications of digitization: State of the field and research agenda. *Geography Compass*, 14(12), 1–16. <https://doi.org/10.1111/gec3.12544>

Iammarino, S., Rodríguez-Pose, A. & Storper, M. (2017). Why regional development matters for Europe's economic future. Working Papers of the Directorate-General for Regional and Urban Policy. WP 07/2017. Europakommisjonen.

Innlandet fylkeskommune. (2020). Vi bygger Innlandet – Kunnskapsgrunnlag til Innlandsstrategien 2020–2024 – Langversjon. https://www.innlandetfylke.no/_f/p1/if435d888-6623-4d03-90e9-c068a021a63c/vi-bygger-innlandet-kunnskapsgrunnlag-til-innlandsstrategien-langversjon.pdf

Innlandsutvalget. (2015). Sluttrapport. Nærings- og fiskeridepartementet. https://www.regjeringen.no/contentassets/doc597b45fc344c0994736b5ff9d91ee/rapport-innlandsutvalget_skjerm.pdf

Innovasjon Norge. (2021). Nasjonal reiselivsstrategi 2030 – Sterke inntrykk med små avtrykk. https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/Nasjonal_Reiselivsstrate_d2e9-486d-9c4e-7d1e7709ca32.pdf

Jauhiainen, J. S. & Moilanen, H. (2012). Regional innovation systems, high-technology development, and governance in the periphery: The case of Northern Finland. *Norsk Geografisk Tidsskrift – Norwegian Journal of Geography*, 66(3), 119–132.
<https://doi.org/10.1080/00291951.2012.681685>

Jokinen, J., Nilsson, K., Karlsdóttir, A., Heleniak, T., Kull, M., Stjernberg, M., Borges, L. A. , Norlén, G., Randall, L., Grunfelder, J., Teräs, J., Meijer, M. W., Refsgaard, K., Slätmo, E., Lundgren, A. Cuadrado, A., Weber, R., Grunfelder, J., Norlén, G., Randall, L. & Gassen, N. S. (2020). State of the Nordic region 2020 (Nord 2020-001). Nordisk ministerråd, Nordregio. <https://doi.org/10.6027/NO2020-001>

Kapetanidou, C. & Lee, S. H. (2018). Geographical proximity and open innovation of SMEs in Cyprus. *Small Business Economics*, 52(1), 261–276. <https://doi.org/10.1007/s11187-018-0023-7>

Lauvås, T. A. & Nilsen, T. (2018). The role of proximity dimensions in facilitating university-industry collaboration in peripheral regions: Insights from a comparative case study in Northern Norway. *Arctic Review on Law and Politics*, 9, 312–331.
<https://doi.org/10.23865/arctic.v9.1378>

- Norris, L. (2020). The spatial implications of rural business digitalization: Case studies from Wales. *Regional Studies, Regional Science*, 7(1), 499–510. <https://doi.org/10.1080/21681376.2020.1841674>
- NOU 2020: 12. (2020). Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn. Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e57b898abea46f1bde2108f82ce1796/no/pdfs/nou202020200c>
- NOU 2020:15. (2020). Det handler om Norge – Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/3b37c1baa63a46989cb558a65fccf7a1/no/pdfs/nou2020202000>
- Næringslivets Hovedorganisasjon. (2018). Verden og oss. Næringslivets perspektivmelding 2018. https://www.nho.no/siteassets/publikasjoner/naringslivets-perspektivmelding/pdf-er-30okt18/nho_perspektivmeldingen_hele_web_lowres.pdf
- Næringslivets Hovedorganisasjon. (u.å.). Fakta om små og mellomstore bedrifter (SMB). Hentet 02. september 2020 fra <https://www.nho.no/tema/sma-og-mellomstore-bedrifter/artikler/sma-og-mellomstore-bedrifter-smb/>
- Popescu, E. S. (2019). The digital transformation of tourism SMEs in the European Union: Challenges, opportunities and support. Aalborg universitet. https://www.projekter.aau.dk/projekter/files/306181233/European_Tourism_SMEs_in_a_Digital_Context
- Randall, L., Vestergård, L. O. & Meijer, M. W. (2020). Rural perspectives on digital innovation: Experiences from small enterprises in the Nordic countries and Latvia (Nordregio-rapport 4-2020). Nordisk ministerråd. <http://doi.org/10.6027/R2020:4.1403-2503>
- Roberts, E., Anderson, B. A., Skerratt, S. & Farrington, J. (2017). A review of the rural-digital policy agenda from a community resilience perspective. *Journal of Rural Studies*, 54, 372–385. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.03.001>
- Sagheim, K. B. & Nilsen, T. (2021). Blessing or curse for regions and firms? Narratives of the sharing economy as an innovative practice in a rural region in Norway. *Norsk Geografisk Tidsskrift – Norwegian Journal of Geography*, 75(3), 127–141. <https://doi.org/10.1080/00291951.2021.1918759>
- Salemink, K., Strijker, D. & Bosworth, G. (2017). Rural development in the digital age: A systematic literature review on unequal ICT availability, adoption, and use in rural areas. *Journal of Rural Studies*, 54, 360–371. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.09.001>
- Srinuan, C. & Bohlin, E. (2011). Understanding the digital divide: A literature survey and ways forward. Innlegg presentert ved 22nd European Regional Conference of the International Telecommunications Society (ITS): Innovative ICT Applications – Emerging Regulatory, Economic and Policy Issues, Budapest, Ungarn. Sammendrag hentet fra <https://www.econstor.eu/handle/10419/52191>
- Steinmo, M. & Rasmussen, E. (2018). The interplay of cognitive and relational social capital dimensions in university-industry

collaboration: Overcoming the experience barrier. *Research Policy*, 47(10), 1964–1974. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.07.004>

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag.

Unruh, G. & Kiron, D. (2017). Digital transformation On purpose. Hentet 02. september 2020 fra <https://www.sloanreview.mit.edu/article/digital-transformation-on-purpose/>

Verhoef, P. C., Broekhuizen, T., Bart, Y., Bhattacharya, A., Qi Dong, J., Fabian, N. & Haenlein, M. (2021). Digital transformation: A multidisciplinary reflection and research agenda. *Journal of Business Research*, 122, 889–901. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.09.022>

Zahoor, N. & Al-Tabbaa, O. (2020). Inter-organizational collaboration and SMEs' innovation: A systematic review and future research directions. *Scandinavian Journal of Management*, 36(2). <https://doi.org/10.1016/j.scaman.2020.101109>

Ølnes, S. & Simonsen, M. (2013). *Bookingtenester i reiselivet: Ei undersøking av bookingvanar og bruk av globale bookingtenester (Rapport 5/2013)*. Vestlandsforskning. https://www.vestforsk.no/sites/default/files/migrate_files/vf-rapport-5-2013-bookingenester-i-reiselivet.pdf

[1] Bedrifter med 1 til 99 ansatte (Næringslivets Hovedorganisasjon, u.å.).

Les hele Magma 6/21

Forskning- og viten artikler fra Magma 06/2021

SMB-ene må digitaliseres for å delta i fremtidens næringsutvikling

Sjokkdigitalisering i krisetider. Digitalisering i norske verksemder i lys av covid-19 (F)

Digital forretningsmodellinnovasjon: Filmfestival i endring (F)

Videreutdanning for SMB: Utvikling av dynamiske kapabiliteter i digital transformasjon (R)

Digital transformasjon og paradigmeskifte i avisbransjen - hvordan kan tradisjonelle aviser lykkes? (F)

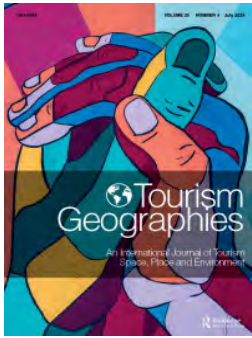
Hvordan balansere mellom digitale og sosiale innovasjoner (F)

Digitalisering i små og mellomstore reiselivsbedrifter i rurale regioner (F)

Digitale løsninger skal gjøre handleopplevelsen enhetlig (R)

Artikkel 3: Sagheim, K. B. (2022). The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism. *Tourism Geographies*, 25(4), 1186-1203.

<https://www.doi.org/10.1080/14616688.2022.2109207>

Tourism Geographies

An International Journal of Tourism Space, Place and Environment

ISSN: (Print) (Online) Journal homepage: <https://www.tandfonline.com/loi/rtxg20>

The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism

Kristine Blekastad Sagheim

To cite this article: Kristine Blekastad Sagheim (2023) The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism, *Tourism Geographies*, 25:4, 1186-1203, DOI: [10.1080/14616688.2022.2109207](https://doi.org/10.1080/14616688.2022.2109207)

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/14616688.2022.2109207>

© 2022 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group

Published online: 23 Aug 2022.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 1056

View related articles [↗](#)

View Crossmark data [↗](#)

The role of legitimation and delegitimation in new path development in tourism

Kristine Blekastad Sagheim

Inland Norway University of Applied Sciences, Elverum, Norway

ABSTRACT

The development of the tourism industry in regional contexts has attracted significant interest from tourism geographers, in which the evolutionary economic geography (EEG) approach has been of interest over the last decade. Recent research on EEG has emphasised the role of institutions and particularly legitimacy in new path development, claiming that legitimacy is crucial for the development of emerging industries. Against this backdrop, this paper explores the role of legitimation and delegitimation in the development of the sharing economy in Innlandet, a tourism region in Norway. The article poses two research questions. How is the legitimacy of Airbnb expressed by key tourism stakeholders in a tourism region in Norway? Moreover, how can the shifting roles of legitimation and delegitimation among key stakeholders in the tourism industry inform the literature on new path development? These issues are explored in qualitative interviews with respondents from four key tourism stakeholder groups: consumers, Airbnb hosts, incumbent firms, and regional industry and policy actors. The findings reveal legitimacy issues mainly related to regulatory and normative ambiguities, described by biased regulations that result in economic leakages to other regions and countries and concerns about decreasing local value creation in the region. These findings indicate that the sharing economy lacks legitimacy among the stakeholders. The article concerns the role of legitimation and delegitimation in new path development processes, arguing that delegitimation prevents transformative changes and path development processes.

ARTICLE HISTORY

Received 20 January 2022

Accepted 7 July 2022

KEYWORDS

Legitimation;
delegitimation; new path
development; innovation;
sharing economy;
tourism

Introduction

The emergence and development of the tourism industry in regional contexts have attracted great interest in tourism geography studies (Brouder, 2017; Baekkelund, 2021), in which the evolutionary economic geography (EEG) approach has been of interest for the last decade (Brouder, 2020). The EEG literature examines long-term economic changes and why development differs across regions by stressing the

CONTACT Kristine Blekastad Sagheim kristine.sagheim@inn.no

© 2022 The Author(s). Published by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way. The terms on which this article has been published allow the posting of the Accepted Manuscript in a repository by the author(s) or with their consent.

importance of time, history, and pre-existing capabilities to understand regional development (Boschma & Frenken, 2006). Recent EEG research has highlighted the role of institutions, particularly legitimacy, in new path development. Legitimacy is considered to be particularly important for early path creation (Binz et al., 2016) and emerging industries (Heiberg et al., 2020; Jolly & Hansen, 2022; MacKinnon et al., 2021). previous studies have tended to focus on successful path creation processes. only a few studies have researched the role of delegitimation and how the loss of legitimation may lead to unsuccessful path development (e.g. Binz & Gong, 2021; Jolly & Hansen, 2022).

In line with the seminal work of Suchman (1995), this paper treats legitimacy as 'a generalised perception or assumption that the actions of an entity are desirable, proper, or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs, and definitions' (p. 574). Furthermore, legitimacy is viewed as an endogenous process in which negotiations and interactions between key stakeholders influence stakeholders' perceptions of businesses (uzunca et al., 2018).

The sharing economy is an innovation and megatrend transforming the tourism industry (Belezas & Daniel, 2022; Kuhzady et al., 2021). Several researchers (e.g. Belk, 2014; Schlagwein et al., 2019) have tried to conceptualise and define the sharing economy without identifying a standard definition. Scholars advocate that other terms, for example, 'platform economy' (Schor, 2015) or 'access-based consumption' (Bardhi & Eckhardt, 2012), are more appropriate for describing a phenomenon in which digital platforms intermediate peer exchanges. However, we treat the sharing economy as 'consumers (or firms) granting each other temporary access to their under-utilised physical assets ('idle capacity'), possibly for money' (Meelen & Frenken, 2015). We also include services in our understanding of the sharing economy (Muñoz & Cohen, 2017). The sharing economy is described in the literature as an innovation that enables firms or individuals to launch new services or businesses and enter new markets (Belezas & Daniel, 2022), and this innovation has the potential to transform how individual actors behave (Kuhzady et al., 2021), to recalibrate the organisation of economic activity and to change the value creation (Kenney & Zysman, 2016). This definition and understanding of the sharing economy has strong similarities to the definition of innovation provided by Schumpeter (1934), which treats innovation as new combinations that may result in new or better products, markets, production methods, suppliers and forms of organisation, and is also in line with how innovation is defined in EEG (e.g. Boschma & Frenken, 2018).

The term 'sharing economy' has a normative character and is valued as a positive and progressive achievement (Acquier et al., 2017). Despite positive rhetoric, the SE's 'dark side' has received increasing attention (Frenken & Schor, 2017; Frenken et al., 2019). The normative character of the concept has raised discussions about the true nature of sharing and the misuse of the concept (Belk, 2014), for example, in discussions about the competition between Airbnb and traditional forms of accommodation (Leick et al., 2020; Strømme-Bakhtiar & Vinogradov, 2019). The sharing economy is often described as a case of 'sharewashing', whereby 'the language of sharing is used to promote new modes of selling' (Light & Miskelly, 2015, p. 49), even though the business model more closely resembles that of traditional market firms (Muñoz & Cohen, 2018). Criticism of the sharing concept has challenged the SE's legitimacy

(Ackermann et al., 2021; Hwang, 2019; Newlands & Lutz, 2020). This criticism is related to the sharing economy's characteristics such as taxes, regulations, labour, job security, consumer issues (Hwang, 2019) and its disruptive nature (Guttentag, 2015; Guttentag & Smith, 2017).

This paper is intended to contribute to the ongoing debate about the role of legitimacy, particularly delegitimation, in new path development in EEG (Binz & Gong, 2021; Gong et al., 2022; Heiberg et al., 2020; Jolly & Hansen, 2022; MacKinnon et al., 2021). Against this backdrop, this paper explores the role of legitimation and delegitimation in the diffusion of the sharing economy in Innlandet, a diverse tourism region in Norway, by conducting qualitative interviews with respondents from four key tourism stakeholders groups in the region: consumers, Airbnb hosts, incumbent firms, and regional industry and policy actors (uzunca et al., 2018).

The article addresses the following research questions:

RQ1: How is the legitimacy of Airbnb expressed by key tourism stakeholders in a tourism region in Norway?

RQ2: How can the shifting roles of legitimation and delegitimation among key stakeholders in the tourism industry inform the literature on new path development?

The remainder of the article is structured as follows: The following section reviews the literature on EEG and legitimacy and the sharing economy in the tourism industry. Section three presents Innlandet county as the study region and the study's methodology. Section four shows and discusses the empirical data, and the concluding section summarises the research and provides suggestions for future research.

Theoretical background

Evolutionary economic geography and legitimacy

Evolutionary economic geography (EEG) is a theoretical framework aiming to understand long-term economic change and why it differs across regions (Boschma & Martin, 2010) by emphasising that development is rooted in the existing economic structure of regions and nations, including existing industrial structures, regional firms, local knowledge flows and regional branching (Boschma & Frenken, 2018). 'New path development', defined as 'the emergence and growth of new industries and economic activities in regions' (MacKinnon et al., 2019, p. 114), is a key concept in economic geography. The concept describes several regional development processes, for example, path extension (continuation of an existing industrial path), path creation (the emergence of entirely new industries), path importation (attraction of established industries from outside the region), path upgrading (fundamental intra-path transformations that changes an existing regional path into a new direction) and path diversification (Grillitsch et al., 2018; Hassink et al., 2019). The latter can be defined as 'moves into a new industry based on related or unrelated knowledge combinations' (Grillitsch et al., 2018; Hassink et al., 2019, p. 1636). EEG emphasises that new regional paths develop through either the formation of new 'local' firms, the transplantation of firms from other locations in new industries in the region, or the commencement of new activities by existing firms in new industries

in the region (Isaksen & Jakobsen, 2017). Entrepreneurs, firms and other organisations play a role in both processes. EEG treats new path development as an incremental, endogenous, technology-driven and business-led process, in which development is an outcome of previous development in the region (Boschma & Frenken, 2018; Hassink et al., 2019; Trippel et al., 2018). This narrow understanding of regional development has been criticised (e.g. Hassink et al., 2019). Hence, recent studies have put more emphasis on the role of exogenous sources, particularly on the arrival of actors from outside the region and extra-regional knowledge linkages (e.g. Trippel et al., 2018), as well as on legitimacy (Binz & Gong, 2021; Gong et al., 2022; Heiberg et al., 2020; Jolly & Hansen, 2022; MacKinnon et al., 2021) and the role of demand (Martin et al., 2019).

Binz et al. (2016) argue that four key processes are particularly influential for path development: knowledge creation, market formation, financial investment, and legitimacy. The latter process has recently received increased attention in EEG. Legitimacy in its social environment is crucial for a firm's survival and success (Brown, 2012; Suchman, 1995). It is an essential resource for attracting other critical resources and can be enhanced by the strategic actions of new ventures (Zimmerman & Zeitz, 2002).

Legitimacy is often described as having three aspects: regulative, normative and cognitive (Scott 1995a, as cited in Zimmerman & Zeitz, 2002). New products and processes will be confronted with scepticism if they do not align with the regulative, normative and cognitive institutions of a given place. Regulative legitimacy must be acquired early in a venture's existence and concerns how new ventures function and expand according to the existing *rules, regulations, and expectations* created by the government or other influential actors (Zimmerman & Zeitz, 2002). Normative legitimacy describes how new firms address the *norms and values* established in the environment, and cognitive legitimacy is created when new ventures 'address collectively accepted practices, knowledge, and ideas' (Vestrum et al., 2017, p. 1724), including both taken-for-granted assumptions and more specialised, explicit and codified knowledge (Zimmerman & Zeitz, 2002).

Despite the relative lack of emphasis on legitimation, particularly on delegitimation, their roles have recently been investigated in a few studies in different industries (Gong et al., 2022). Jolly and Hansen (2022) researched legitimacy spillovers from contextual structures in the Swedish biogas industry. They suggest that the development of a regional industry's legitimacy is influenced by spillovers from related industries, policy activism and spillovers from other regions. The authors argue that spillover effects may contribute to the loss of legitimacy. Furthermore, Binz and Gong (2021) conducted a case study comparing system-building and institutional work processes between industries that are new to the world (NTW) and new to the region (NTR). NTW industries were described as radically new industries in an early stage of their global life cycles, only locally validated, with limited spatial diffusion and dependent on loose institutional support structures. NTW industries often encounter scepticism as they challenge established practices and disrupt institutions. Such industries must be constructed and legitimised 'from scratch' (Gong et al., 2022). In contrast, NTR industries are more mature and have successfully diversified into multiple regional contexts and developed deeply institutionalised support structures. Thus, NTR

industries can profit from industries established in other regions in legitimacy processes. Hence, NTR and NTW industries face different challenges in legitimacy processes because the 'liabilities of newness' differ between industries being NTW and NTR (Binz & Gong, 2021).

The sharing economy in the tourism industry

The sharing economy is often described as an urban phenomenon because dense urban geography, short distances and high population densities create circumstances that 'enable sharing economy firms to flourish' (Davidson & Infranca, 2015, p. 218). Even though the sharing economy is significantly less effective in the suburbs (Thebault-Spieker et al., 2017), is it limited to large cities (Adamiak, 2019). However, there is less knowledge about the sharing economy outside metropolitan regions and the uSA (Agarwal & Steinmetz, 2019; Thebault-Spieker et al., 2017). Researchers are also calling for more research on the sharing economy in the tourism industry (Ackermann et al., 2021; Kuhzady et al., 2021), which is one of the industries most affected by the sharing economy.

The sharing economy has resulted in disruptive changes in the tourism industry, and the literature demonstrates that the sharing economy's legitimacy is being contested. Studies have identified legitimacy issues related to regulatory, legal, taxation and labour issues, as well as consumer concerns, social inequality and political, economic and societal impact, such as disruption to traditional industries (Hwang, 2019). Moreover, Ackermann et al. (2021) found that legitimacy issues inform tourists' decisions as they compare sharing economy services to traditional forms of accommodation and that a lack of legitimacy negatively impacts behavioural intentions.

Airbnb is one of the sharing businesses that dominate global markets and is the primary cause of the worldwide growth of the SE. It is an example of an exogenous source and an actor that has arrived from outside the region (Trippel et al., 2018). The platform has recently been researched in several different contexts and countries. Guttentag (2015) describes Airbnb's disruptive potential in the traditional accommodation sector, underlining the importance of understanding its disruptive effect, and Guttentag and Smith (2017) show that guests are substituting Airbnb rentals with mid-range hotels. Furthermore, Zach et al. (2020) found that lodging firms need to act fast in order to compete with disruptive innovations such as Airbnb, emphasising that incumbent firms need to allocate more resources to respond quickly. Research from a tourist destination in south-eastern Norway shows that Airbnb rentals had a negative impact on traditional forms of accommodation, indicating that Airbnb is regarded as a substitute (Leick et al., 2020). Strømme-Bakhtiar et al. (2020) also show that home rentals create periods where there are 'ghost towns' in a remote Norwegian municipality, which makes it challenging for local inhabitants to enter the real estate market. Research from other contexts supports these findings. Benítez-Auriolés (2019) found that the expansion of Airbnb in Barcelona has negatively affected hotel occupancy and economic returns in all hotel categories, and Airbnb's entry into the Texas hotel market had 'a quantifiable negative impact on local hotel room revenue' (Zervas et al., 2017, p. 704). This unintended development has implications for policymakers and has necessitated the development of new governance strategies (Vith et al.,

2019). The need to regulate sharing economy companies has been acknowledged globally, and various restrictions and regulations have been introduced (Vinogradov et al., 2020). However, research also shows that hotels in Norway had more guests in regions in which Airbnb expanded rapidly compared with regions with lower Airbnb activity (Strømme-Bakhtiar & Vinogradov, 2019), and Leick et al. (2021) found that the demand for traditional forms of accommodation is positively influenced by Airbnb demand in the long term. Their findings indicate that growth in Airbnb spurs growth in the established tourism industry at smaller destinations. Finally, Strømme-Bakhtiar et al. (2020) showed that Airbnb could positively influence peripheral municipalities by increasing local tourism, stimulating the restoration of traditional houses and increasing mobility.

Methods

Innlandet county as a study region

Innlandet county is located in south-eastern Norway and has evident peripheral characteristics. The region has a growing elderly population and a low birth rate. Innlandet covers a large area, has many public sector employees, and has an industrial structure dominated by agriculture, manufacturing and tourism. The tourism industry is a priority in the region and is essential for ensuring employment, settlement and other local political objectives in parts of the region (Sandberg et al., 2020). In 2018, Innlandet had three million commercial guest nights (hotels, mountain lodges, camping grounds and cabins), as well as accommodation on platforms such as Airbnb. The accommodation sector constitutes 27.1% of the total value creation in the tourism industry in Innlandet county (Norwegian Hospitality Association, 2020). In addition, the region has approximately 85,000 second homes, which is the highest number in Norway.

This study was mainly conducted on three tourist destinations in the region: Øystre Slidre, Lillehammer, and Trysil (Figure 1). These municipalities are vital tourist destinations in Innlandet, located in the western (Øystre Slidre), central (Lillehammer) and eastern (Trysil) parts of the region. Øystre Slidre is located 900 metres above sea level, close to Jotunheimen National park. Beitostølen is the best-known tourist destination in Øystre Slidre. Lillehammer is a renowned winter sports destination, and the town became famous for organising ‘the best olympic Winter Games ever’ in 1994 (e.g. Caple, 2014). Trysil is located close to the Swedish border and contains Trysilfjellet, the largest winter sports centre in Norway. Trysil has the highest number of second homes in Norway. Being in the same region, the three municipalities share formal institutions and political and economic conditions. They also share geographical characteristics: All of them are close to mountainous regions and are located only two to three hours’ drive from oslo, the capital of Norway, as well as Norway’s main airport.

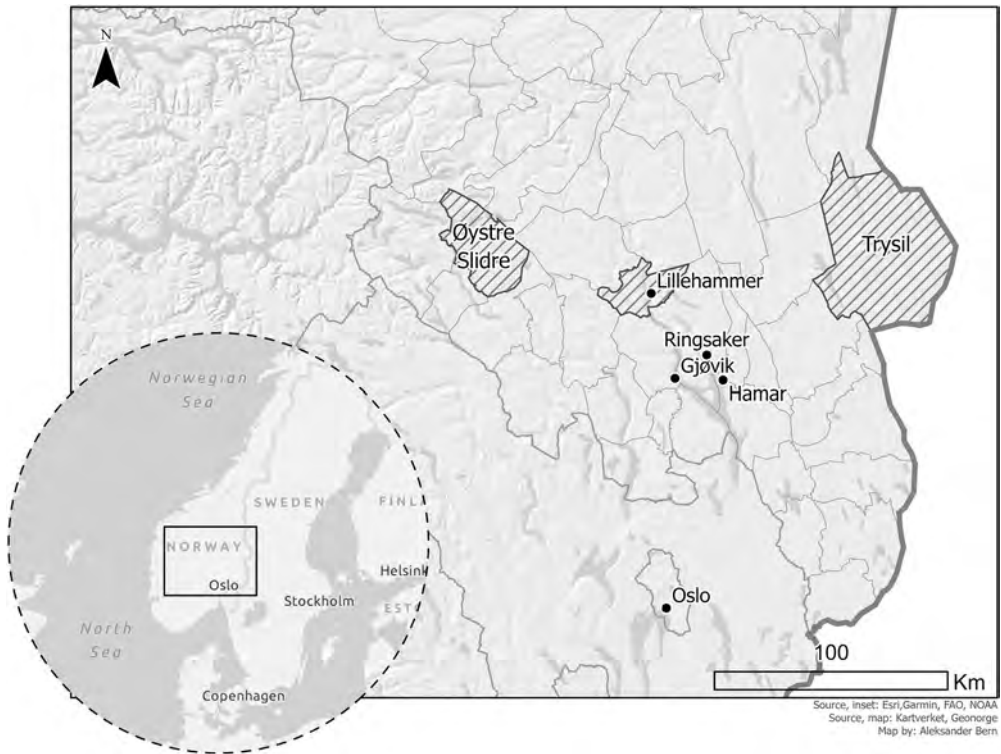

Figure 1. Innlandet in Norway (Source: Aleksander Bern).

Airbnb in innlandet

The sharing economy platform investigated in this study is Airbnb. Airbnb is the most prominent example of the sharing economy in the researched region, which increased the likelihood that the stakeholders would be familiar with the platform. Airbnb was launched in Norway in 2010, with an intense period of growth from 2014 to 2016 (Airbnb, 2016). After years of growing interest in the Norwegian market, the Norwegian Tax Administration introduced new regulations in January 2020 that required Airbnb to report information on rental transactions during the financial year. In addition, the Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation introduced short-term rental legislation in January 2020, with different regulations according to the type of property offered (Airbnb, n.d.-a).

Data on Airbnb from Airdna¹ were analysed. The number of Airbnb listings and bookings in Innlandet are shown below in Figures 2 and 3. Airbnb grew substantially in Innlandet from 2016, reaching 2560 listings in July 2021 (Figure 2). Despite this, we can see an evident decline in March 2020, September 2020 and March 2021, probably due to the three waves of CoVID-19 in Norway.

Airbnb has grown in the largest towns (Lillehammer, Hamar and Gjøvik) and in the peripheral municipalities (e.g. Trysil, Øystre Slidre and Ringsaker) in the county, probably because of tourism and the high number of second homes (Figure 3). The

Figure 2. Number of Airbnb listings and bookings in Innlandet, half-yearly data (January 2016–July 2021). Source: Airdna.

Figure 3. Number of Airbnb listings in selected municipalities in Innlandet county (January 2016–July 2021). Source: Airdna.

platform mainly offered cabins (40%). Trysil has the highest number of units (17% of the total). From July 2020 to July 2022, 995 units and 1,538,192 room nights were available in Innlandet. of these, 359,195 room nights were booked. Each unit's revenue was approximately EuR 8425 during the past 12 months (Capia, 2021).

Design, data collection and analysis

Twenty-four semi-structured interviews were held with key tourism stakeholders representing four groups (uzunca et al., 2018): consumers, Airbnb hosts, incumbent firms and regional industry and policy actors (Table 1). The informants were recruited in various ways. For example, the consumers were recruited through a survey conducted by the CreaTur project (a Norwegian research project about the sharing economy in Innlandet

Table 1. Key stakeholders interviewed (Source: Author).

Key stakeholder groups	
Consumers ² (potential consumers on Airbnb)	7
<ul style="list-style-type: none"> • Four women, three men • Age 28–65 • Students, employees, retirees • From all over Norway 	
Hosts on Airbnb	6
<ul style="list-style-type: none"> • Sharing the entire place, private room, or second home 	
Incumbent firms in the accommodation sector	5
<ul style="list-style-type: none"> • Hotels, hostels, and camping sites 	
Regional industry and policy actors	6
<ul style="list-style-type: none"> • County municipality, destination management and marketing organisations (DMMOs), regional council, Head of Business Development, and Deputy Head of Business Development 	
Total number of interviews	24

county), and the hosts were recruited through their Airbnb listening. Common to all four groups was that many actors were contacted via email, but relatively few responded, even though follow-up emails were sent. This made it challenging to get a sufficient number of informants. Nevertheless, we are satisfied with the data material we generated.

The interviews were conducted in August, September and October in 2021. An interview guide was developed for each stakeholder group and used as a basis for the interviews. Owing to the CoVID-19 pandemic and resource constraints, most interviews were conducted online using Microsoft Teams (with the camera on). The interviews lasted an average of 30 minutes, and all were digitally recorded and transcribed verbatim. A six-phase analysis inspired by Braun and Clarke's (2012) thematic analysis was conducted, as such an analysis is suitable when investigating under-researched themes. We started by familiarising ourselves with the data, by generating codes, searching for and reviewing themes, as well as defining and naming themes, before ending with the final phase, which was the write-up. The three aspects of legitimacy (regulative, normative and cognitive) were used as the analytical framework for the analysis.

The role of legitimation and delegitimation in new path development

This paper started by posing two research questions. RQ1 is discussed in the next section by presenting the key themes that emerged in the analysis. The following section (The effects of legitimation and delegitimation on new path development) aims to answer RQ2 by building on the findings and discussions from RQ1.

Cognitive legitimacy

The data show that most stakeholders had positive feelings about Airbnb and the SE. All the stakeholders were familiar with the Airbnb brand, thereby strengthening Airbnb's cognitive legitimacy. The consumers reported that choosing Airbnb or traditional forms of accommodation depended on the purpose of their trip; hotels were preferred when they were travelling with their partners, but Airbnb was preferred when travelling with their children, extended family or friends. Price and space were

also decisive. However, a few consumers admitted that they were unfamiliar with Airbnb and had forgotten that Airbnb was an option when travelling:

I was travelling with my friends last weekend, but we didn't know that [Norwegian tourist destination] was so popular. We knew there were a lot of people there, though we didn't know that everything was booked and occupied. But we didn't check Airbnb. It's not something that my friends and I would usually do. We didn't think about it all weekend, not even when we got home. Not before now (interview data, users).

Moreover, a few of the stakeholders from the regional industry and policy actor group questioned whether Airbnb was part of the sharing economy or whether it was a conventional booking platform. Hence, the stakeholders did not fully understand Airbnb's operational procedures, suggesting a lack of cognitive legitimacy (Ackermann et al., 2021).

Regulative legitimacy

Taxation and regulation are commonly discussed themes in the sharing economy (e.g. Agarwal & Steinmetz, 2019) and were also discussed in the interviews. Short-term accommodation has been more strictly regulated in Norway and other countries over the last five years, which has increased the regulative legitimacy of incumbent firms and stopped a black economy from emerging. The consumers described this as favourable because it makes Airbnb a safer and more professional option.

The stakeholders criticised Airbnb for benefitting from local tourist firms and DMMO investments in the region without contributing funds for public goods, marketing, or the country because Airbnb is headquartered abroad. Also, Airbnb does not report statistics to Statistics Norway (the National statistics office of Norway), making it challenging to calculate the number of guest nights in the region. Several respondents described that Airbnb does not contribute funds for public goods: 'These platforms enter the market with a free pass. They have not invested in the market; we have invested!' (interview data, incumbent firms). Incumbent firms demanded that there should be equal rules and conditions for taxation and value-added tax for all the different kinds of accommodation services to avoid the revenue stream flowing out of the region and country. Other stakeholders described the same issue: 'Because these companies pay no tax on their profits to the Norwegian Tax Administration, nothing comes back; it [sharing economy] is not a good solution' (interview data, regional industry and policy actors). The consumers echoed this view by questioning the sharing economy's ethical perspectives and claiming that the sharing economy occupies in a grey zone between legal and illegal business, arguing that the sharing economy is sometimes part of a black economy in terms of taxation. These consumers feared that sharing economy businesses would oust traditional companies competing on other terms. These issues were described as one of the sharing economy's main challenges, as they implied regulative legitimacy issues (Ackermann et al., 2021).

The distortion of competition was another key theme during the interviews. Regional industry and policy actors were concerned about the distortion of competition and described it as a challenge resulting from insufficient regulation, implying low regulative legitimacy. However, the government's adjustments have made the

sharing economy more acceptable. The tax system in Norway is considered legitimate, which gives Airbnb more legitimacy as part of a fair tax system. Nonetheless, Airbnb exacerbates distortion of competition:

obviously, there is still a distortion of competition, but at least the authorities have made a conscious choice, meaning this is an ok regulation. I think it's undoubtedly positive for Airbnb because it was somewhat little challenging to talk in positive terms about Airbnb when you knew the sharing economy was unregulated. There was a lot of tax evasion and so on (interview data, regional industry and policy actors).

The consumers and hosts questioned service fees. Hosts pay a service fee of 3% on each booking, and guests pay approximately 14.2% (Airbnb, n.d.-b). Service fees were described as a general social issue for digital platforms because they create economic leakages to foreign countries, which calls into question the regulative legitimacy of Airbnb. In contrast, most hosts described the service fee charged by Airbnb as reasonable, considering what they receive in terms of marketing and secure payment solutions and because hosts only pay when a booking is made and not for advertising. However, the hosts highlighted that fees raise costs for consumers and are seldom taxed in the country where the transaction takes place (Hwang, 2019), which they described as irritating and a regulatory issue. one of the hosts was very frustrated:

The weekly price I've set (...) increases by 17% ... Airbnb didn't inform me about this. people have to pay a lot to stay here. I don't like it, nor the fact that it goes abroad. I would rather pay more tax here. I understand that they should profit from this ... but they're well paid. (interview data, hosts).

Given the disruptive potential of the sharing economy (Kuhzady et al., 2021) and loosely regulated worldwide institutional support structures (Hwang, 2019), we suggest that the sharing economy is in an early stage of its life cycle as a radical innovation which is new to the world (Binz & Gong, 2021), despite one of the first sharing economy companies being established as early as 2008 (Airbnb). In contrast to NTR industries, NTW industries cannot rely on previous development and successful establishment in other contexts, making it more challenging to achieve legitimacy. Binz and Gong (2021) highlight that NTW industries depend on active system-building agency in terms of regulative frameworks to be legitimate. This study is aligned with the study of Binz and Gong (2021) by demonstrating that regulative aspects challenge sharing economy legitimacy. The stakeholders have called for changes in regulations to create a balanced competitive environment and maintain the vibrancy of tourist destinations because the sharing economy could undermine the existing tourism industry and avoid the distortion of competition. In order to develop, the sharing economy needs substantial institutional and policy support.

Normative legitimacy

Several hosts admitted that they considered making their own contracts instead of using Airbnb because of Airbnb's poor customer service and fees. This raises normative legitimacy issues because the hosts ignore the platform's guidelines by not respecting its rules (Ackermann et al., 2021).

The stakeholders have seen examples from cities such as Barcelona and Venice, where house prices have increased in areas with a strong Airbnb presence: ‘We read a lot about places like Barcelona and Venice, where cultural sustainability has been under pressure. We’re not going to contribute to that’ (interview data, consumers). Moreover, the stakeholders described the increased presence of Airbnb, which makes it difficult for residents and students to find permanent residences. Airbnb tourists have taken over entire neighbourhoods, resulting in anti-tourist campaigns. Issues regarding house prices raise normative legitimacy problems, as established house prices can no longer be counted on (Ackermann et al., 2021). Descriptions of Airbnb problems in other settings, combined with the stakeholders’ own experiences, demonstrate that negative spillover effects from one context can reduce an emerging industry’s legitimacy in another (Jolly & Hansen, 2022).

potential consumers viewed Airbnb as a balanced alternative to traditional forms of accommodation, but whether they perceived Airbnb as a competitor or a supplementary provider varied from one consumer to the next. Airbnb was described as a competitor in urban settings. In contrast, several of the stakeholders reported a more positive sentiment towards Airbnb in the countryside because Airbnb provided an opportunity in regions that had few accommodation providers, demonstrating that legitimacy depends on context (Jolly & Hansen, 2022):

I’m more positive towards Airbnb in the countryside because it doesn’t compete with other industries to the same extent. It offers people a homestay and experience of Norwegian culture while giving [the inhabitants] a supplementary income (interview data, consumers).

The stakeholders argued that Airbnb could offer another kind of experience, access to ‘hidden’ locations, and proximity to local knowledge and inhabitants. The regional industry and policy actors appeared to agree with the potential consumers’ views. They were more optimistic about the opportunities related to the sharing economy for rural tourism in sparsely populated areas. Airbnb can positively influence regional development in rural regions because consumers using Airbnb also use other services in the region, a finding that was also described by Battino and Lampreu (2019).

The effects of legitimation and delegitimation on new path development

The analysis demonstrates that the sharing economy in Innlandet is characterised by issues concerning all three aspects of legitimacy, indicating that the sharing economy is characterised by delegitimation by most of the informants. Legitimacy is considered a key process for new path development, particularly for early path creation (Binz et al., 2016) and emerging industries (Heiberg et al., 2020; Jolly & Hansen, 2022; MacKinnon et al., 2021). A lack of legitimacy (delegitimation) may prevent the development of new paths, and the tourism industry continues along the same path as before (path extension). Hence, there is less reason to believe that the sharing economy will make transformative changes in the regional tourism industry in Innlandet (Figure 4). Conversely, the sharing economy would likely expand if it achieved legitimacy among key tourism stakeholders. An expanded sharing economy could challenge the region’s traditional tourism industry (also Figure 4), as we have seen in examples

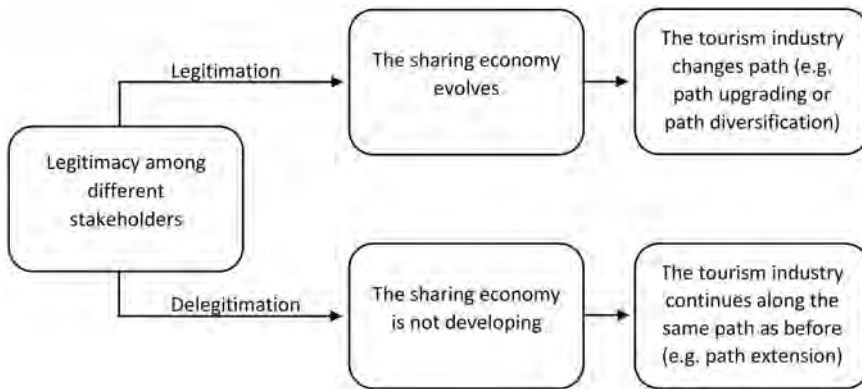

Figure 4. The effects of legitimation and delegitimation on new path development.

from other contexts (e.g. Barcelona and Venice). We do not argue that the sharing economy on its own can initiate an entirely new path through path creation. It is more likely that the sharing economy can initiate renewal processes in the existing tourism industry, for example, by implementation of new technologies or new business models that change the existing tourism industry into a new direction (path upgrading), or by diversifying the existing tourism industry, which for example can be triggered by incumbent firms moving into related industries through path diversification (Asheim et al., 2019).

Even though we argue that the region's sharing economy is characterised by delegitimation, Airbnb is currently growing (Figures 2 and 3). Hence, legitimacy among all stakeholders is not necessary for innovations to succeed. Stakeholders have different roles and influence on new path development. previously, the literature on EEG has primarily focused on the role of firms (Boschma & Frenken, 2018), but the role of demand has also recently been in focus (Martin et al., 2019). Martin et al. (2019) describe the importance of the demand side by referring to examples from the literature on sharing economy in which local demand (e.g. for car-sharing services) has spurred the emergence of new services and infrastructure in a region (e.g. Cohen & Muñoz, 2016), and thus caused the importation of new paths (path importation). The sharing economy business model is triadic and comprises sharing platforms, resource owners (hosts) and resource users (consumers) (Curtis & Mont, 2020). We consider it less critical that the sharing economy achieve legitimacy among incumbent firms than among hosts and consumers, as the latter two groups constitute the demand side of the SE. Hence, in investigations of the SE's legitimacy, we believe it is vital to emphasise the demand side, as the users drive the sharing economy forward. If hosts do not legitimise the SE, it will result in a lack of supply; if consumers delegitimise the SE, this will result in a lack of demand. We have seen that both consumers and hosts have raised questions concerning several aspects of the SE, which align with the points made by Binz et al. (2016): emerging industries risk legitimacy issues and thus fail to create user acceptance. These findings contribute to a broader understanding of the role of legitimacy in new path development processes by taking individual actors into account and emphasising that stakeholders play different roles in new path development. Moreover, the article

offers knowledge about the influence of legitimation, and particularly delegitimation, among stakeholders on the development of innovations in the tourism industry.

Conclusion

This paper started by posing two research questions. RQ1 asks how the legitimacy of Airbnb is expressed among key tourism stakeholders in a tourism region in Norway. All stakeholder groups critiqued various aspects of Airbnb, describing cognitive, regulative and normative legitimacy issues. The issues are mainly related to regulative and normative ambiguities arising from unfair regulations and conditions that result in economic leakage and concerns about reduced local value creation because of the SE. These findings indicate that the sharing economy is characterised by delegitimation among key regional stakeholders.

RQ2 asks how the shifting roles of legitimation and delegitimation among key stakeholders in the tourism industry inform the literature on new path development.

The legitimacy issues found in RQ1 describe the role of legitimation and delegitimation in new path development processes. Legitimacy promotes path development through a belief in local value creation, as well as economic, environmental and idealistic logic. In contrast, the delegitimation restrains development through calls for new regulations, tax claims and concerns about reduced local value creation. The findings demonstrate that the shifting roles of legitimation and delegitimation can inform the literature on new path development. The article's main argument is about the role of delegitimation in new path development. The article contributes to the literature by arguing that delegitimation prevents transformative changes and new path development. If the sharing economy is considered legitimate by key tourism stakeholders, it will likely be strengthened. An expanded sharing economy could challenge the traditional tourism industry in the region over time, thereby changing the dynamics of the industry. However, it is not expected that the sharing economy on its own can create an entirely new path. New path development through, for example, path upgrading or path diversification is more likely to occur. These findings show that the sharing economy can open or close regional development processes differently, depending on legitimation and delegitimation. Moreover, stakeholders play different roles in new path development. We argue that the demand side has considerable influence in the sharing economy because demand drives the sharing economy forward. However, we assume that subversive growth, and thus new path development, require legitimacy among all stakeholders.

There has been little previous research on the role of delegitimation in new path development. Future studies on new path development must focus more on delegitimation to understand processes that encourage or prevent regional development. Moreover, legitimacy is culturally embedded, and further research is required in other regions and industries. Finally, the effects of legitimation and delegitimation on new path development should be quantitatively tested in future research.

Notes

1. Airdna is an analytics firm specialising in short-term rentals. The data were received upon special request by the research team. Data from Homeaway/Vrbo are also included in the dataset from Airdna. The historical data for Norway provided by Airdna only date from 2016. Thus, the beginning of the sample may not include all actual listings.
2. The consumers were recruited from a survey conducted by CreaTur. They were not required to have been previous consumers of Airbnb. Thus, both direct and indirect experiences of the platform were described.

Disclosure statement

No potential conflict of interest was reported by the authors.

Funding

Regionale forskningsfond Innlandet.

Notes on contributor

Kristine Blekastad Sagheim is a ph.D. candidate at Inland Norway university of Applied Sciences. Her research interests include regional development in rural regions, innovation, tourism, and sharing economy.

References

- Ackermann, C.-L., Matson-Barkat, S., & Truong, Y. (2021). A legitimacy perspective on sharing economy consumption in the accommodation sector. *Current Issues in Tourism*, 25(12), 1947–1967. <https://doi.org/10.1080/13683500.2021.1935789>
- Acquier, A., Daudigeos, T., & pinkse, J. (2017). promises and paradoxes of the sharing economy: An organizing framework. *Technological Forecasting and Social Change*, 125, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.07.006>
- Adamiak, C. (2019). Current state and development of Airbnb accommodation offer in 167 countries. *Current Issues in Tourism*, 1–19. <https://doi.org/10.1080/13683500.2019.1696758>
- Agarwal, N., & Steinmetz, R. (2019). Sharing economy: A systematic literature review. *International Journal of Innovation and Technology Management*, 16(06), 1930002–1930017. <https://doi.org/10.1142/S0219877019300027>
- Airbnb. (2016). Airbnb in Norway - An overview (report in Norwegian). <https://www.yumpu.com/no/document/read/55268779/airbnb-i-norge-et-overblikk>
- Airbnb. (n.d.-a). Responsible hosting in Norway. <https://www.airbnb.com/help/article/2477/responsible-hosting-in-norway?locale=en>
- Airbnb. (n.d.-b). What are Airbnb service fees? https://www.airbnb.co.uk/help/article/1857/what-are-airbnb-service-fees?_set_beve_on_new_domain=1633955870_NWM5Zmu0ZDhkYzJm
- Asheim, B. T., Isaksen, A., & Trippl, M. (2019). *Advanced introduction to regional innovation systems*. Edward Elgar publishing.
- Bardhi, F., & Eckhardt, G. M. (2012). Access-based consumption: The case of car sharing. *Journal of Consumer Research*, 39(4), 881–898. <https://doi.org/10.1086/666376>
- Battino, S., & Lampreu, S. (2019). The role of the sharing economy for a sustainable and innovative development of rural areas: A case study in Sardinia (Italy). *Sustainability*, 11(11), 3004. <https://doi.org/10.3390/su11113004>

- Belezas, F., & Daniel, A. D. (2022). *Innovation in the sharing economy: A systematic literature review and research framework*. Technovation. <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2022.102509>
- Belk, R. (2014). Sharing versus pseudo-sharing in Web 2.0. *The Anthropologist*, 18(1), 7–23. <https://doi.org/10.1080/09720073.2014.11891518>
- Benítez-Aurioles, B. (2019). Is Airbnb bad for hotels? *Current Issues in Tourism*, 1–4. <https://doi.org/10.1080/13683500.2019.1646226>
- Binz, C., & Gong, H. (2021). Legitimation dynamics in industrial path development: New-to-the-world versus new-to-the-region industries. *Regional Studies*, 1–14. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1861238>
- Binz, C., Truffer, B., & Coenen, L. (2016). path creation as a process of resource alignment and anchoring: Industry formation for on-site water recycling in Beijing. *Economic Geography*, 92(2), 172–200. <https://doi.org/10.1080/00130095.2015.1103177>
- Boschma, R., & Frenken, K. (2006). Why is economic geography not an evolutionary science? Towards an evolutionary economic geography. *Journal of Economic Geography*, 6(3), 273–302. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbi022>
- Boschma, R., & Frenken, K. (2018). Evolutionary economic geography. In G. L. Clark, M. p Feldman, M. S. Gertler, & D. Wójcik (Eds.), *The new Oxford handbook of economic geography*. (pp. 213–230). oxford university press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198755609.013.11>
- Boschma, R., & Martin, R. (2010). *The handbook of evolutionary economic geography*. Edward Elgar publishing. <https://doi.org/10.4337/9781849806497>
- Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper, p M. Camic, D. L. Long, A. T. panter, D. Rindskopf, & K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 2. Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological*. (pp. 57–71). American psychological Association. <https://doi.org/10.1037/13620-004>
- Brouder, p (2017). Evolutionary economic geography: Refle tions from a sustainable tourism perspective. *Tourism Geographies*, 19(3), 438–447. <https://doi.org/10.1080/14616688.2016.1274774>
- Brouder, p (2020). Reset redux: possible evolutionary pathways towards the transformation of tourism in a CoVID-19 world. *Tourism Geographies*, 22(3), 484–490. <https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1760928>
- Brown, R. S. (2012). The role of legitimacy for the survival of new fi ms. *Journal of Management & Organization*, 18(3), 412–427. <https://doi.org/10.5172/jmo.2012.18.3.412>
- Baekkelund, N. G. (2021). Change agency and reproductive agency in the course of industrial path evolution. *Regional Studies*, 55(4), 757–768. <https://doi.org/10.1080/00343404.2021.1893291>
- Capia. (2021). *Report Innlandet Airbnb July 2021 (in Norwegian)*. Capia.
- Cagle, J. (2014). How Lillehammer set the standard. https://www.espn.com/olympics/winter/2014/story/_/id/10412036/2014-sochi-olympics-why-1994-lillehammer-olympics-were-best-winter-games-ever
- Cohen, B., & Muñoz, p (2016). Sharing cities and sustainable consumption and production: Towards an integrated framework. *Journal of Cleaner Production*, 134, 87–97. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.07.133>
- Curtis, S. K., & Mont, o. (2020). Sharing economy business models for sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 266, 121519–121772. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121519>
- Davidson, N. M., & Infranca, J. J. (2015). The sharing economy as an urban phenomenon. *Yale Law & Policy Review*, 34, 215.
- Frenken, K., & Schor, J. (2017). putting the sharing economy into perspective. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 23, 3–10. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2017.01.003>
- Frenken, K., Waes, A., pelzer, p, Smink, M., & Est, R. (2019). Safeguarding public interests in the platform economy. *Policy & Internet*, 121(800), 1–26. <https://doi.org/10.1002/poi3.217>
- Gong, H., Binz, C., Hassink, R., & Tripl, M. (2022). Emerging industries: Institutions, legitimacy and system-level agency. *Regional Studies*, 56(4), 523–535. <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2033199>

- Grillitsch, M., Asheim, B., & Trippel, M. (2018). unrelated knowledge combinations: The unexplored potential for regional industrial path development. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 11(2), 257–274. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsy012>
- Guttentag, D. (2015). Airbnb: Disruptive innovation and the rise of an informal tourism accommodation sector. *Current Issues in Tourism*, 18(12), 1192–1217. <https://doi.org/10.1080/13683500.2013.827159>
- Guttentag, D. A., & Smith, S. L. (2017). Assessing Airbnb as a disruptive innovation relative to hotels: Substitution and comparative performance expectations. *International Journal of Hospitality Management*, 64, 1–10. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2017.02.003>
- Hassink, R., Isaksen, A., & Trippel, M. (2019). Towards a comprehensive understanding of new regional industrial path development. *Regional Studies*, 53(11), 1636–1645. <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1566704>
- Heiberg, J., Binz, C., & Truffer, B. (2020). The geography of technology legitimation: How multiscalar institutional dynamics matter for path creation in emerging industries. *Economic Geography*, 96(5), 470–498. <https://doi.org/10.1080/00130095.2020.1842189>
- Hwang, J. (2019). Managing the innovation legitimacy of the sharing economy. *International Journal of Quality Innovation*, 5(1), 1–21. <https://doi.org/10.1186/s40887-018-0026-0>
- Isaksen, A., & Jakobsen, S.-E. (2017). New path development between innovation systems and individual actors. *European Planning Studies*, 25(3), 355–370. <https://doi.org/10.1080/09654313.2016.1268570>
- Jolly, S., & Hansen, T. (2022). Industry legitimacy: Bright and dark phases in regional industry path development. *Regional Studies*, 56(4), 630–643. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1861236>
- Kenney, M., & Zysman, J. (2016). The rise of the platform economy. *Issues in Science and Technology*, 32(3), 61–69.
- Kuhzady, S., olya, H., Farmaki, A., & Ertaş, Ç. (2021). Sharing economy in hospitality and tourism: A review and the future pathways. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 30(5), 549–570. <https://doi.org/10.1080/19368623.2021.1867281>
- Leick, B., Eklund, M. A., & Kivedal, B. K. (2020). Digital entrepreneurs in the sharing economy: A case study on Airbnb and regional economic development in Norway. In A. Strømme-Bakhtiar & E. Vinogradov (Eds.), *The impact of the sharing economy on business and society*. (pp. 69–88). <https://doi.org/10.4324/9780429293207-6>
- Leick, B., Kivedal, B. K., Eklund, M. A., & Vinogradov, E. (2021). Exploring the relationship between Airbnb and traditional accommodation for regional variations of tourism markets. *Tourism Economics*, 1–22. <https://doi.org/10.1177/1354816621990173>
- Light, A., & Miskelly, C. (2015). Sharing economy vs sharing cultures? Designing for social, economic and environmental good. *Interaction Design and Architecture(s) Journal*, 24, 49–62.
- MacKinnon, D., Dawley, S., pike, A., & Cumbers, A. (2019). Rethinking path creation: A geographical political economy approach. *Economic Geography*, 95(2), 113–135. <https://doi.org/10.1080/00130095.2018.1498294>
- MacKinnon, D., Karlsen, A., Dawley, S., Steen, M., Afewerki, S., & Kenzhegaliyeva, A. (2021). Legitimation, institutions and regional path creation: A cross-national study of offshore wind. *Regional Studies*, 54(4), 644–655. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1861239>
- Martin, H., Martin, R., & Zukauskaitė, E. (2019). The multiple roles of demand in new regional industrial path development: A conceptual analysis. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 51(8), 1741–1757. <https://doi.org/10.1177/0308518X19863438>
- Meelen, T., & Frenken, K. (2015). Stop saying uber is part of the sharing economy. <https://www.fastcompany.com/3040863/stop-saying-uber-is-part-of-the-sharing-economy>
- Muñoz, p., & Cohen, B. (2017). Mapping out the sharing economy: A config rational approach to sharing business modeling. *Technological Forecasting and Social Change*, 125, 21–37. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2017.03.035>
- Muñoz, p., & Cohen, B. (2018). A compass for navigating sharing economy business models. *California Management Review*, 61(1), 114–147. <https://doi.org/10.1177/0008125618795490>

- Newlands, G., & Lutz, C. (2020). Fairness, legitimacy and the regulation of home-sharing platforms. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(10), 3177–3197. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-08-2019-0733>
- Norwegian Hospitality Association. (2020). Numbers and facts about the tourism industry (in Norwegian). <https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/>
- Sandberg, E., Bjelle, E. L., Kvellheim, A. K., Ekambaram, A., Vik, L., & Hatling, M. (2020). Analysis of Siva's incubators in the Innlandet region (in Norwegian). SINTEF. <https://hdl.handle.net/11250/2724243>
- Schlagwein, D., Schoder, D., & Spindeldreher, K. (2019). Consolidated, systemic conceptualization and definition of the sharing economy. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 71(7), 1–22. <https://doi.org/10.1002/asi.24300>
- Schor, J. (2015). The sharing economy: Reports from stage one.
- Schumpeter, J. A. (1934). *The theory of economic development: An inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle*. Harvard univeristy press.
- Strømmen-Bakhtiar, A., & Vinogradov, E. (2019). The effects of Airbnb on hotels in Norway. *Society and Economy*, 41(1), 87–105. <https://doi.org/10.1556/204.2018.001>
- Strømmen-Bakhtiar, A., Vinogradov, E., Kvarum, M. K., & Antonsen, K. R. (2020). Airbnb contribution to rural development: The case of a remote Norwegian municipality. *International Journal of Innovation in the Digital Economy*, 11(2), 31–46. <https://doi.org/10.4018/IJIDE.2020040103>
- Suchman, M. C. (1995). Managing legitimacy: Strategic and institutional approaches. *The Academy of Management Review*, 20(3), 571–610. <https://doi.org/10.5465/amr.1995.9508080331>
- Thebault-Spieker, J., Terveen, L., & Hecht, B. (2017). Toward a geographic understanding of the sharing economy: Systemic biases in uberX and TaskRabbit. *ACM Transactions on Computer-Human Interaction*, 24(3), 1–40. <https://doi.org/10.1145/3058499>
- Trippl, M., Grillitsch, M., & Isaksen, A. (2018). Exogenous sources of regional industrial change: Attraction and absorption of non-local knowledge for new path development. *Progress in Human Geography*, 42(5), 687–705. <https://doi.org/10.1177/0309132517700982>
- uzunca, B., Rigtering, J. p C., & ozcan, p (2018). Sharing and shaping: A cross-country comparison of how sharing economy fi ms shape their institutional environment to gain legitimacy. *Academy of Management Discoveries*, 4(3), 248–272. <https://doi.org/10.5465/amd.2016.0153>
- Vestrum, I., Rasmussen, E., & Carter, S. (2017). How nascent community enterprises build legitimacy in internal and external environments. *Regional Studies*, 51(11), 1721–1734. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1220675>
- Vinogradov, E., Leick, B., & Kivedal, B. K. (2020). An agent-based modelling approach to housing market regulations and Airbnb-induced tourism. *Tourism Management*, 77, 104004. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.104004>
- Vith, S., oberg, A., Höllerer, M. A., & Meyer, R. E. (2019). Envisioning the 'sharing city': Governance strategies for the sharing economy. *Journal of Business Ethics*, 159(4), 1023–1046. <https://doi.org/10.1007/s10551-019-04242-4>
- Zach, F. J., Nicolau, J. L., & Sharma, A. (2020). Disruptive innovation, innovation adoption and incumbent market value: The case of Airbnb. *Annals of Tourism Research*, 80, 102818. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2019.102818>
- Zervas, G., proserpio, D., & Byers, J. (2017). The rise of the sharing economy: Estimating the impact of Airbnb on the hotel industry. *Journal of Marketing Research*, 54(5), 687–705. <https://doi.org/10.1509/jmr.15.0204>
- Zimmerman, M. A., & Zeitz, G. J. (2002). Beyond survival: Achieving new venture growth by building legitimacy. *The Academy of Management Review*, 27(3), 414–431. <https://doi.org/10.5465/amr.2002.7389921>

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

987989

Vurderingstype

Standard

Dato

30.05.2022

Tittel

Delingsøkonomi i rurale strøk: Hva hemmer og fremmer utviklingen av delingsøkonomien?

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskolen i Innlandet / Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap / Institutt for organisasjon, ledelse og styring

Prosjektansvarlig

Kristine Blekastad Sagheim

Prosjektperiode

23.04.2019 - 01.05.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.05.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen registrert 27.05.2022.

Vi har nå registrert 01.05.2023 som ny sluttdato for behandling av personopplysninger.

I tilfelle det skulle bli aktuelt med ytterligere utvidelse av den opprinnelige sluttdato, må vi vurdere hvorvidt det skal gis ny informasjon til utvalget.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Silje Fjelberg Opsvik

Lykke til videre med prosjektet!

Vedlegg 3: Samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet

Delingsøkonomi i rurale strøk: Hva hemmer og fremmer utviklingen av delingsøkonomien?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt om delingsøkonomi i rurale regioner. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg. Prosjektet er en del av en doktorgradsutdanning ved Høgskolen i Innlandet.

Formål

Formålet med forskningsprosjektet er å utrede og teste hvordan delingsøkonomien kan bidra til å øke verdiskapning og sysselsetning for Innlandets reiselivsbedrifter og kreative næringer. Dette skal være en potensialanalyse hvor fokus ligger på hvilke muligheter som digitalisering og delingsøkonomi gir. Sentralt i dette ligger en kartlegging av erfaringer med bruk av delingstjenester. Hva hemmer, og hva fremmer bruk av delingstjenestene? Dette må ses i den regionale konteksten (Innlandet).

Delingstjenester har vært og er i stor grad et urbant fenomen, nytt i dette prosjektet er den rurale konteksten.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolen i Innlandet er ansvarlig for prosjektet. Prosjektet er en del av CreaTur, et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i Innlandet, Transport Økonomisk Institutt og Samfunns- og Næringslivsforskning AS, finansiert av Regionale forskningsfond Innlandet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du kontaktes om å delta fordi du enten a) er en potensiell bruker av delingstjenester, b) er tilbyder på en delingsplattform, c) representerer en bedrift, eller d) representerer lokale, regionale eller nasjonale myndigheter eller virkemiddelapparat.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du ønsker å delta innebærer det at du kontaktes for gjennomføring av et intervju, enten fysisk eller per telefon eller annet egnet digitalt verktøy (Skype/Teams e.l.) med en varighet på 30-60 minutter. Formålet med intervjuet vil være å kartlegge erfaringer med delingstjenester (generelt), og for deling av overnatting spesielt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi grunn. Lydopptaket og transkripsjonen, inkludert alle dine personopplysninger, vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Nettskjema-diktafon vil bli benyttet for lydopptak – en kryptert applikasjon på mobiltelefonen. Lydopptaket lagres i en forskningsserver ved Universitetet i Oslo, etter avtale med Høgskolen i Innlandet. Etter intervjuene er gjennomført vil alle data i resten av prosjektperioden bli lagret og analysert i høgskolens egen One Drive Office 365-tjeneste (passordbeskyttet). Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Bare jeg som forsker, samt mine veiledere, vil

ha tilgang til dataene som samles inn. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Ved formidling av forskningsresultatene vil ikke navnet på virksomheten du eventuelt representerer bli nevnt, men virksomheten kan bli beskrevet. Antall ansatte, kjernevirksomhet og sektor vil være relevante opplysninger.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

I rapporteringen og publikasjoner fra prosjektet vil alle data være anonymisert. Materialet lagres på et sikkert område uten muligheter for innsyn for andre utenfor prosjektet og slettes ved prosjektets slutt, etter planen i mai 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskolen i Innlandet har Norsk senter for forskningsdata AS (NSD) vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høgskolen i Innlandet ved Kristine Blekastad Sagheim, telefon 98 65 59 45, epost kristine.sagheim@inn.no, eller vårt personvernombud: Usman Asghar, telefon 99 25 79 64, epost usman.asghar@inn.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Kristine Blekastad Sagheim (forsker)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Delingsøkonomi i rurale strøk: Hva hemmer og fremmer utviklingen av delingsøkonomien?» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4: Intervjuguider

Intervjuguide artikkel 1

Hvem: Nasjonale, regionale/fylkeskommunale og lokale aktører innen regional utvikling

Mål: Forstå hvordan aktører beskriver fenomenet delingsøkonomi og hvordan diskursive prosesser kan påvirke fremveksten av delingsøkonomi som fenomen og dermed regional utvikling.

A) Innledning

- 1) Hvem representerer du?
- 2) Hva er kjernevirksomheten til virksomheten/organisasjonen du representerer?
- 3) Hvilken rolle har du i denne virksomheten/organisasjonen?

B) Delingsøkonomi generelt

- 4) Hvilket forhold har du til delingsøkonomi?
- 5) Arbeider din virksomhet aktivt med delingsøkonomi?
- 6) Hvordan omtales delingsøkonomi i din virksomhet?
- 7) Hvilke delingstjenester kjenner du til?
- 8) Hvilke utfordringer ser du for delingsøkonomien?
- 9) Hvilke muligheter ser du?

C) Delingsøkonomi i rurale strøk

- 10) Hvilke utfordringer ser du for delingsøkonomi i rurale områder? (i forbindelse med for eksempel næringsutvikling, regional utvikling, bosetning, arbeidsplasser, reiseliv, transport)
- 11) Hvilke muligheter ser du for delingsøkonomi i rurale områder?

D) Eventuelt annet og avslutning

- 12) Er det noe annet du ønsker å tilføye?

Intervjuguide artikkel 2

Hvem: Små og mellomstore reiselivsbedrifter

Mål: Forstå hvilke utfordringer og muligheter små og mellomstore bedrifter i rurale regioner opplever ved digitalisering, og hvordan ulike nærhetsdimensjoner påvirker disse

1 Om respondenten

1. Hvilken stilling har du?
2. Hva er dine ansvarsområder i bedriften?

2 Om bedriften

4. Hva er bedriftens kjernevirksomhet?
5. Kan du fortelle litt om hva dere tilbyr?
6. Hvem er deres hovedmålgruppe?
7. Hvem er bedriftens viktigste samarbeidspartnere?
8. Kan du beskrive kjennetegn ved sektoren bedriften tilhører?
9. Hva gjør dere for å fornye dere?

3 Digitalisering og innovasjon

10. Hva er digitalisering for dere?
11. Hvorfor er digitalisering viktig for dere?
12. Hva kan digitalisering bidra med?
13. Har digitalisering bidratt til nye måter å jobbe på?
14. Har digitalisering bidratt til nye former for samarbeid?
15. Har bedriften en strategi for digitalisering?

16. Hvilke digitale plattformer operer bedriften på?
17. Har dere vurdert å etablere bedriften på flere digitale plattformer?

18. Hva er de viktigste drivkreftene for digitalisering i bedriften?
19. Hva er de viktigste barrierene for digitalisering i bedriften?
20. Hvilke muligheter opplever dere i forbindelse med digitalisering?
21. Hvilke utfordringer opplever dere i forbindelse med digitalisering?

22. Hvordan har teknologi og digitalisering påvirket bedriften de siste årene?

4 Digital Strategi (stilles kun til de som er med i prosjektet Digital Strategi)

23. Hvor langt har dere kommet i prosessen?
24. Hvorfor ble dere med i prosjektet?
25. Hva ønsker dere at prosjektet skal føre til?
26. Tenker dere annerledes på digitalisering nå enn da dere begynte prosessen?
27. Hvilke erfaringer har dere gjort nå?

5 Sektor- og regionspesifikke spørsmål

28. Samarbeider dere med aktører fra andre sektorer?
29. Samarbeider dere med aktører fra andre regioner?

30. Tror du at kjennetegn ved sektoren dere opererer i påvirker deres innovasjonsaktivitet?
31. Tror du kjennetegn ved regionen dere opererer i påvirker deres innovasjonsaktivitet?

32. Hva er de viktigste utviklingstrekkene i sektoren som bedriften opererer i?
33. Hva er de viktigste utviklingstrekkene i regionen som bedriften opererer i?
34. Er det noen sektorspesifikke lovverk som hindrer eller muliggjør digitalisering?
(nasjonale eller internasjonale)
35. Er det noen sektorspesifikke teknologier som hindrer eller muliggjør digitalisering?
36. Er det noen sektorspesifikke politikker som hindrer eller muliggjør digitalisering?
(nasjonalt/regionalt/lokalt)
37. Er det noen sektorspesifikke finansielle faktorer som hindrer eller muliggjør digitalisering

6 Delingsøkonomi

38. Har du noe kjennskap til delingsøkonomi?
39. Snakkes det noe om delingsøkonomi hos dere, og hvilke utfordringer/muligheter denne «nye økonomien» gir, i forhold til det produktet dere tilbyr?

7 Avslutning

40. Er det noe mer du ønsker å tilføye før vi avslutter?

Intervjuguider artikkel 3

Denne guiden består av fire ulike guider. En for verter, en for brukere, en for overnattingsbedrifter og en for fylkeskommunale myndigheter og regionale næringsaktører.

Intervjuguide for verter (artikkel 3)

Mål: Målet for datainnsamlingen er å forstå i hvilken grad delingsøkonomi generelt, og Airbnb spesielt, har legitimitet blant nøkkelaktører i regionen.

A) Introduksjon

1. Kan du fortelle litt om deg selv? (bostedskommune, alder, kjønn og yrke)

B) Delingsøkonomi generelt

2. Hvordan vil du beskrive hva «delingsøkonomi» handler om?

C) Airbnb

3. Kan du si litt om hva slags overnatting du tilbyr?
 - a. Hvor lenge har du leid ut via Airbnb?
 - b. Hvor mange gjester har du i snitt per måned/år?
 - c. Hvem låner boligen du leier ut?
 - d. Opplever du at det er stor interesse for å låne overnatting via Airbnb?
4. Hvorfor begynte du med utleie gjennom Airbnb?
5. Hvilke reaksjoner har du fått fra venner/familie på bruk av Airbnb?
 - a. Hvorfor tror du at du har fått disse reaksjonene?
6. Vil du anbefale andre å låne ut via Airbnb?
7. Hvilken posisjon mener du at Airbnb tar i markedet?
8. Hvilke fordeler ser du ved å låne ut via Airbnb?
9. Hvilke utfordringer ser du ved å låne ut via Airbnb?
10. Hadde du leid ut hvis det ikke var for Airbnb?
11. Hvorfor mener du at gjestene dine skal velge deg, fremfor tradisjonelle former for overnatting?
12. Har du noen spesielt gode eller dårlige erfaringer med Airbnb som du vil fortelle om?
 - a. Hvordan har denne erfaringen påvirket ditt forhold til/syn på Airbnb?
13. Hvordan er forholdet ditt til Airbnb som selskap?

Reguleringer og skattlegging

14. De siste årene har Airbnb blitt regulert i Norge. Hvilke tanker har du rundt dette?
15. Hvordan opplever du at Airbnb rapporterer direkte til myndighetene?

Gebyrer

16. Airbnb tar omtrent 20 % i tjenestegebyr per overnatting. Hva tenker du om det?
17. Opplever du det som trygt å låne ut via Airbnb?

Ringvirkninger

18. Har du tenkt på hva økt bruk av Airbnb kan ha å si for eksisterende tilbydere av overnatting?
19. Hvilke ringvirkninger mener du at du bidrar med til resten av lokalsamfunnet ved at du leier ut via Airbnb?

D) Airbnb og legitimitet

20. Oppfatter du at Airbnb er mer eller mindre akseptert nå enn tidligere?
21. Har du møtt noen som er kritiske til at dere leier ut via Airbnb? Hvem og hvorfor?
22. I hvilken grad oppfatter du noe positivt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud?
23. I hvilken grad oppfatter du noe negativt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud? (sier noe om legitimitet)
24. Mener du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende normer og regler i det lokalsamfunnet du befinner deg i?
25. Mener du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende regler og lover som de lokale bedriftene som driver med overnatting er pålagt å følge?

E) Avslutning

26. Har du noe annet du vil tilføye knyttet til delingsøkonomi og legitimitet?

Intervjuguide for brukere (artikkel 3)

Mål: Målet for datainnsamlingen er å forstå i hvilken grad delingsøkonomi generelt, og Airbnb spesielt, har legitimitet blant nøkkelaktører i regionen.

Personen kan ha erfaring som kunde, tilbyder eller både som kunde og tilbyder via Airbnb, eller ingen erfaring med Airbnb. Spørsmålsrekkefølgen avgjøres av informantens erfaring.

A) Introduksjon

1. Kan du fortelle litt om deg selv? (bostedskommune, alder, kjønn og yrke)
2. Har du noen tilknytning til Innlandet? (Har du tidligere feriert i Innlandet/planlegger du å feriere i Innlandet?)

B) Delingsøkonomi generelt

3. Hvordan vil du beskrive hva «delingsøkonomi» handler om?
4. Kan du beskrive din erfaring med delingstjenester?

Hvis respondenten har erfaring med delingstjenester, fortsett nedenfor. Hvis respondenten har ingen erfaring, hopp til spørsmål 6.

5. Hvilke delingstjenester har du selv brukt?
 - a. Har du lånt/leid ut eller har du vært låner/leier?
 - b. Var det i Norge eller i utlandet?
 - c. I hvilken grad var du fornøyd/misfornøyd med tjenesten?
 - d. Vil du fortsette å bruke slike tjenester i framtiden?
 - e. Hvorfor ønsker du å benytte deg av delingstjenester?
6. Har dine erfaringer med delingstjenester noen påvirkning på hvorvidt du kunne tenke deg å benytte lignende tjenester i framtiden?

C) Deling av turutstyr:

7. Har du noe erfaring med deling av turutstyr?
8. Dersom du skulle leid turutstyr, foretrekker du å gjøre det via en delingsplattform/app, profesjonelt utleiefirma eller venner/familie/bekjente?
 - a. Hvorfor foretrekker du dette?
 - b. Er det noe du ikke vil dele?
 - c. Er det noe du heller vil dele?
 - d. Hvorfor foretrekker du å eie?
9. Hva er grunnen til at du ikke har benyttet deg av slike tjenester?
10. Tror du at du kommer til å benytte deg av slike delingstjenester i framtiden?
 - a. Hvorfor ønsker du/ønsker du ikke å benytte deg av delingstjenester?
11. Hva tenker du om at tilbudet av ulike former for delingstjenester øker?
12. I hvilke situasjoner ser du for deg at det vil være aktuelt for deg å benytte deg av delingstjenester i framtiden?

D) Airbnb

13. Har du selv benyttet Airbnb?
 - a. Var det som kunde eller tilbyder?

- b. Kan du fortelle om erfaringene dine.
- 14. Hva tenker du om at selskaper som Airbnb etablerer seg i Norge og utfordrer andre former for overnatting?
- 15. Hva tenker du om at Airbnb tar et tjenestegebyr på cirka 15-20 % per overnatting?

Hvis respondenten har erfaring kun som kunde, eller som både kunde og tilbyder, fortsett her.

Hvis respondenten ikke har noe erfaring, fortsett fra spørsmål 26.

Hvis respondenten har erfaring med Airbnb som kun tilbyder, gå til intervjuguiden for tilbydere.

Hvis erfaring med Airbnb:

- 16. Hvorfor har du benyttet deg av Airbnb?
- 17. Hvordan var opplevelsen?
- 18. Vurderte du andre former for overnatting da du bestilte via Airbnb, eventuelt hvilke?
- 19. Ville du dratt til det området dersom det ikke var mulig å overnatte via Airbnb?
- 20. Har du benyttet Airbnb på steder der det ikke finnes andre overnattingstilbud?
- 21. Hvordan opplever du at tilgangen til overnatting via Airbnb er i Norge?
- 22. Hvilke fordeler ser du ved Airbnb, sammenlignet med mer «tradisjonelle» former for overnatting?
- 23. Hvilke ulemper ser du ved Airbnb, sammenlignet med mer tradisjonelle former for overnatting? (spesielt viktig mht. legitimitet)
- 24. Airbnb har et tilbakemeldingssystem som gjør at du kan lese en anmeldelse av verten før du booker. Er slike anmeldelser viktig for deg?
- 25. Oppfatter du at det er trygt å bruke Airbnb?
 - a. Hvis nei: Hva er denne risikoen forbundet med?

Hvis ingen erfaring med Airbnb:

- 26. Har du vurdert å booke en overnatting via Airbnb?
- 27. Hva er det som har hindret deg i å booke overnatting via Airbnb tidligere?
- 28. Tror du at du kommer til å benytte deg av Airbnb i framtiden?
 - a. Hva skal til for at du skal booke en overnatting via Airbnb?
 - b. I hvilke situasjoner ser du for deg at det kan komme til å bli aktuelt?
- 29. Oppfatter du at det er en risiko knyttet til Airbnb? Hva er denne risikoen forbundet med?

b. Airbnb og legitimitet (for alle)

- 30. Har du noen gang vurdert å leie ut på Airbnb?
- 31. Hva har hindret deg i å tilby overnatting via Airbnb tidligere? (sier noe om Airbnbs rykte og dermed legitimitet)
- 32. Oppfatter du at det er en risiko ved å låne ut via Airbnb?
- 33. Hvis du har valget mellom Airbnb og hotell til samme pris, hva velger du?
- 34. Hvis du har valget mellom hotell og Airbnb, der Airbnb er billigere, hva velger du?
- 35. Hvis du har valget mellom hotell og Airbnb, der hotellet er billigere, hva velger du?
- 36. I hvilken grad oppfatter du noe positivt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud?
- 37. I hvilken grad oppfatter du noe negativt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud?

38. Mener du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende normer og regler i det lokalsamfunnet du befinner deg i?
 39. Mener du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende regler og lover som de lokale bedriftene som driver med overnatting er pålagt å følge?
 40. I et område der det ikke er grunnlag for en overnattingsbedrift, men hvor det er en attraksjon, fjelltopp e.l. å besøke. Hva tenker du om at det tilbys overnatting via Airbnb der?
- c. Avslutning (for alle)**
41. Har pandemien hatt noen påvirkning på din villighet til å benytte deg av delingstjenester?
 42. Før vi avslutter, har du noe annet du vil tilføye knyttet til delingsøkonomi og legitimitet?

Intervjuguide for fylkeskommunale myndigheter og regionale næringsaktører (artikkel 3)

Mål: Målet for datainnsamlingen er å forstå i hvilken grad delingsøkonomi generelt, og Airbnb spesielt, har legitimitet blant nøkkelaktører i regionen.

A) Introduksjon

1. Kan du fortelle hvem du representerer og hva som er deres viktigste arbeidsoppgaver

B) Delingsøkonomi generelt

2. Hvordan vil du beskrive hva «delingsøkonomi» er?
3. Hva tenker du om at tilbudet av ulike former for delingstjenester, der private låner av private, øker?
 - a. Hva har det å si for annen næringsutvikling i regionen?
4. Hvilke utfordringer og muligheter finnes ved økt bruk av delingstjenester?
5. Hvilke andre delingstjenester kunne hatt potensiale i distriktene (overnatting/utstyr/transport/mat)?

C) Airbnb

6. I hvilken grad kjenner din virksomhet til Airbnb?
7. Hva kan økt bruk av Airbnb bety for distriktene?
8. Hvilke muligheter ser dere ved delingstjenester som Airbnb?
9. Hvilke utfordringer ser dere ved delingstjenester som Airbnb?
10. Hvilken posisjon oppfatter du at Airbnb tar i markedet?
11. Hva tenker du om at utenlandske aktører som Airbnb etablerer seg i markedet?
12. Når private leier ut boligen/hytta si på Airbnb, tar Airbnb cirka 20 % av prisen i tjenestegebyr. Dermed forsvinner en del av inntekten ut av regionen. Hva er dine tanker rundt dette?
13. Bare det siste året har antall tilbydere via Airbnb økt med 12 % i Innlandet. Hva tenker du om at flere og flere private tilbyr overnatting via Airbnb?
14. Airbnb representerer en mulighet til å tilby overnatting i områder der det ikke er grunnlag for et hotell etc., men det er også en konkurrent mot eksisterende bedrifter. Hva er dine tanker om dette?
15. Airbnb har de siste årene blitt mer regulert. Hva er dine tanker rundt dette?
16. Har vært mye oppmerksomhet rundt rapportering til overnatningsstatistikker. Har du noen tanker om dette?

D) Airbnb og legitimitet

17. I hvilken grad oppfatter du noe positivt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud?
18. I hvilken grad oppfatter du noe negativt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud?
19. Mener du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende normer og regler i det lokalsamfunnet du befinner deg i?
20. Mener du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende regler og lover som de lokale bedriftene som driver med overnatting er pålagt å følge?

E) Avslutning

21. Før vi avslutter, har du noe annet du vil tilføye knyttet til delingsøkonomi og legitimitet?

Intervjuguide for overnattingsbedrifter (artikkel 3)

Mål: Målet for datainnsamlingen er å forstå i hvilken grad delingsøkonomi generelt, og Airbnb spesielt, har legitimitet blant nøkkelaktører i regionen.

A) Introduksjon

1. Kan du starte med å fortelle litt om bedriften du jobber i? (type bedrift, antall ansatte, etableringsår, typiske kunder etc.)

B) Delingsøkonomi generelt

2. Hvordan vil du beskrive hva «delingsøkonomi» er?
3. Hva kan økt bruk av sånne delingstjenester ha å si for distriktene?

C) Airbnb

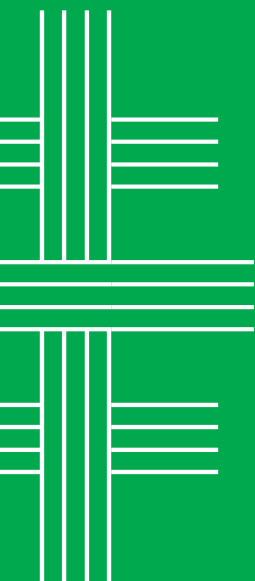
4. Kjenner du til Airbnb?
5. Hvilket forhold har dere til Airbnb?
6. Hva tenker du om at utenlandske aktører som Airbnb etablerer seg i markedet?
7. Hvilke muligheter ser dere ved delingstjenester som Airbnb?
8. Hvilke utfordringer ser dere ved delingstjenester som Airbnb?
9. Det siste året har antall tilbydere på Airbnb økt med 12 % i Innlandet. Har dere merket noen endring etterspørselen som følge av at Airbnb har blitt mer etablert i regionen?
10. Hva er deres tanker om at Airbnb, og andre som tilbyr kortidsutleie, i større grad skattlegges og reguleres?
11. Flere og flere tradisjonelle bedrifter legger ut ledige rom på plattformer som Airbnb. Er dette noe dere har vurdert å gjøre?
 - a. Hvorfor/hvorfor ikke?
12. Hvordan opplever du at Airbnb omtales i overnattingsbransjen?
13. Hvilken posisjon mener du at Airbnb tar i markedet? (supplement/konkurrent/...)

D) Airbnb og legitimitet

14. I hvilken grad oppfatter du noe positivt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud?
15. I hvilken grad oppfatter du noe negativt med Airbnb versus vanlig overnattingstilbud?
16. Hvis en kunde kontaktet dere, men dere var fullbooket, og dere visste at det var ledig overnatting på Airbnb på nabogården, men også ledig på et annet hotell i nærheten. Hva hadde du anbefalt kunden? Hvorfor?
17. Oppfatter du at Airbnb er mer eller mindre akseptert nå enn tidligere?
18. Oppfatter du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende normer og regler i det lokalsamfunnet du befinner deg i?
19. Oppfatter du at Airbnbs virksomhet går på tvers av eksisterende regler og lover som de lokale bedriftene som driver med overnatting er pålagt å følge?
20. I et område der det ikke er grunnlag for en overnattingsbedrift, men hvor det er en attraksjon, fjelltopp e.l. å besøke. Hva tenker du om at det tilbys overnatting via Airbnb der?

E) Avslutning

21. Har du noe annet du vil tilføye knyttet til delingsøkonomi og legitimitet?

**Høgskolen
i Innlandet**

Delingsøkonomi er et fenomen som har vokst fram som følge av økt digitalisering og framveksten av digitale plattformer. Fram til nylig har forskere innen økonomisk geografi og regionale studier vært lite opptatt av framveksten av digitale plattformer og delingsøkonomi, og hvilke konsekvenser digitale plattformer kan ha for regional utvikling. Videre har delingsøkonomi blitt mye studert i sentrale byregioner, men vi har begrenset med kunnskap om hvilken betydning delingsøkonomi kan ha for næringsutvikling i perifere regioner. Formålet med denne avhandlingen er derfor å bidra med kunnskap til fagfeltet økonomisk geografi, ved å bruke delingsøkonomi som empirisk fenomen for å forstå hvilken rolle digitale plattformer har for ny stuetvikling i perifere regioner. Empirisk studeres dette i reiselivsnæringen i perifere regioner i Innlandet fylke i Norge.

Denne kvalitative studien undersøker hvordan ulike faktorer kan hemme eller fremme utviklingen av delingsøkonomi i perifere regioner. Avhandlingen undersøker også på hvilken måte delingsøkonomi kan påvirke ny stuetvikling i perifere regioner, og viser at dette avhenger av om det er de hemmende eller fremmende faktorene som dominerer i regionen. En dominans av hemmende faktorer gjør at delingsøkonomien trolig kun kan skape inkrementelle endringer i regionen og i reiselivsnæringen. På den andre siden kan en dominans av fremmende faktorer gjøre at delingsøkonomien blir mer utbredt, og man kan få ulike former for ny stuetvikling i reiselivsnæringen.